

T. C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

MERVE BAĞCI YÜKSEK LİSANS TEZİ GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ABD 2017

**AHMET BÜKE'NİN ROMANI VE ÖYKÜLERİNDE
YAPI VE TEMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERVE BAĞCI

**GAZİANTEP
OCAK 2017**

T. C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**AHMET BÜKE’NİN ROMANI VE ÖYKÜLERİNDE
YAPI VE TEMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERVE BAĞCI

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ahmet Özpay

GAZIANTEP

OCAK 2017

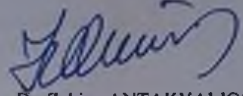
T. C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Ahmet Bülke'nin Romanı ve Öykülerinde Yapı ve Tema

MERVE BAĞCI

Tez Savunma Tarihi: 18.01.2017

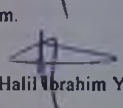
Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Zekiye ANTAKYALIOĞLU

SBE Müdürü

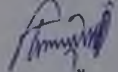
Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Doç. Dr. Halil İbrahim YAKAR

Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÖZPAY

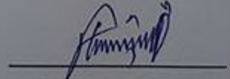
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

(Unvanı, Adı ve SOYADI) İmzası

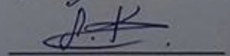
Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÖZPAY

Yrd. Doç. Dr. Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI

Yrd. Doç. Dr. Serhat KUZUCU

T. C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Ahmet Buke'nin Romanı ve Öykülerinde Yapı ve Tema

MERVE BAĞCI

Tez Savunma Tarihi: 18.01.2017

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Zekiye ANTAKYALIOĞLU

SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığımı onaylarım.

Doç. Dr. Halil İbrahim YAKAR

Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÖZPAY

Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

(Unvanı, Adı ve SOYADI) İmzası

Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÖZPAY

_____

Yrd. Doç. Dr. Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI

_____

Yrd. Doç. Dr. Serhat KUZUCU

_____

ÖZET

AHMET BÜKE’NİN ROMANI VE ÖYKÜLERİNDE YAPI VE TEMA

BAĞCI, Merve

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı ABD

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÖZPAY

Ocak 2017, 148 sayfa

Bu çalışmada son dönem yazarlarından Ahmet Büke’nin anlatıları incelenmiştir. Yazarın öyküleri ve romanı kronolojik bir sıraya göre düzenlenmiştir. Çalışma yazarın hayat hikâyesi, sanatı ve anlatılarını bilimsel bilgiler ışığında ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmayı önemli kılan nokta, yazarın daha önce incelenmeyen eserlerinin tahlilinin yapılması ve okurların eserleri her boyutuyla anlamasına yardımcı olmasıdır. Çalışmamız farklı başlıklara ayrılarak sistematik bir şekilde hazırlanmıştır. Bu başlıkların belirlenmesinde Ahmet Büke’nin anlatılarında yapı ve temalar dikkate alınmıştır. Kavramlar açıklanırken geleneksel öykücülüğümüzün ve çağdaş öykücülüğün unsurları göz önünde tutulmuştur. Mevcut unsurların hepsi bir araya getirildiğinde Büke’nin öykülerinin biçim ve içerik olarak kendine ait farklı bir yeri vardır.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Büke, öykü, roman, yapı ve tema

ABSTRACT**THE THEME AND STRUCTURE IN BUKE'S NARRATIVES AND NOVEL**

BAĞCI, Merve

Master of Arts Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÖZPAY

January 2017, 148 pages

In this study, the writings of Ahmet Buke one of the authors of the last period, were examined. The narratives and novels of the writer are organized in a chronological order. The study aims to reveal the author's life story, art, and narrative in the light of scientific knowledge. The significant point of this study is to analyze the previously unexamined works of the author and help readers understand these works in all dimensions. Our work has been systematically divided into different headings. While specifying the titles, the themes and structures of Ahmet Buke's works have been taken into consideration. The elements of our traditional and contemporary storytelling have been taken into account while explaining the concepts.) When all of the existing elements are brought together, Buke's stories have a different place in their own forms and contents.

Key Words : Ahmet Buke, story, novel, structure and theme

ÖN SÖZ

Ahmet Büke'nin Romanı ve Öykülerinde Yapı ve Tema adlı bu çalışma, yazarın hayatı, sanatı, öykülerine ve romanına sistematik bir biçimde bakmayı amaçlar. Öykü kitaplarının yanında *Mevzumuz Derin* isimli romana da yer verilmesinin sebebi söz konusu romanın tefrika öykülerinden oluşmasıdır. Bu sebeple romanı, öykülerinden bağımsız bir yerde tutmanın doğru bir yaklaşım olmayacağı fark edilmiş ve ikisi birlikte sunulmuştur. İnceleme konusu olarak Ahmet Büke'nin tercih edilmesindeki sebep daha önce kendisi hakkında bir çalışmanın yapılmamış olmasıdır.

Çalışmada ilk olarak yazarın hayatı ve sanatı üzerinde durulmuş, konuyla ilgili bilgiler verilmiştir. Genç bir anlatıcı olmasının ötesinde öykülerinin internet aracılığıyla tanınması ve sürekliliğini koruması, çalışmanın kaynakları arasında fazlaca elektronik kaynak sunulmasına neden olmuştur. Elbette ki bu, yazarın edebiyat ortamıyla ilgili bir durum olduğundan çalışmayı olumsuz etkilememiştir.

Ahmet Büke'nin ülkenin toplum sorunlarına uzak olmayan bir yanının olması temaları şekillendirir. Ele alınan temalarda işsizlik, mahkûm çocuklar, kimsesizler, açlıkla mücadele eden insanlar gibi trajik konulara yer verilir. Bu durum yazarın kendi aydın tutumuyla ilgilidir. Özellikle öykülerinin kısa ya da küçürek dediğimiz türde olması bu anlatılara anlam yüklemeyi ve genişletmeyi zorlaştırmış olsa da röportajlarından yola çıkılarak öne sürülen fikirler desteklenir. Yazar, hâlihazırda internet ortamı üzerinde öykülerini yazıp sunmaktadır.

Bu çalışmaya başlarken hayatta olup ancak şu an aramızdan ayrılan rahmetli babam Hüseyin Bağcı'ya, bende fazlaca emeği olan saygıdeğer hocam Doç. Dr. Ahmet Ağır'a, bilgi ve birikimlerini benden esirgemeyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet Özpınar'a emekleri için teşekkür ediyorum.

Ocak 2017
Merve BAĞCI

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM	i
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
İKİNCİ BÖLÜM	1
HAYATI, ESERLERİ VE SANATI	1
2.1.HAYATI	1
2.1.1.Hayatına Kısa Bir Bakış.....	1
2.1.2.Bir İlham Kaynağı Olarak: Aile.....	2
2.1.3.Öykü Serüveni.....	3
2.1.4. Aldığı Ödüller	4
2.2.ESERLERİ	5
2.2.1.Öykü Kitapları.....	5
2.2.2.Roman	10
2.2.3.Senaryo.....	10
2.2.4.Derleme	10
2.3.SANATI	11
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	18
3.1. OLAY ÖRGÜSÜ	18
3.1.1.İzmir Postası'nın Adamları.....	18
3.1.2.Çiğdem Külâhı.....	23
3.1.3.Almı Mavide	28
3.1.4.Kumrunun Gördüğü.....	35
3.1.5.Ekmek ve Zeytin.....	41
3.1.6.Cazibe İstasyonu.....	46
3.1.7.Yüklük	50
3.1.8.Mevzumuz Derin	54
3.1.9.İnsan Kendine De İyi Gelir.....	55
3.1.10.Gizli Sevenler Cemiyeti.....	67
3.2. TEMALAR	75
3.2.1. Ben'in Ruhsal Durumunu Ortaya Koyan Temalar.....	75
3.2.1.1 Bir kaos olarak yaşam	76
3.2.1.1.1.Ölümün soğuk soluğu	77
3.2.1.1.2.Bireyin toplum içindeki yalnızlığı	78

3.2.1.1.3.Engellenemez bir duygu olarak öfke	81
3.2.1.1.4.Bir son olarak intihar	81
3.2.1.1.5.Tekdüze yaşam içinde insan	82
3.2.1.1.6.İstenmeyen durum: sadakatsizlik.....	83
3.2.1.1.7.Yaşamdan kopukluk	84
3.2.1.1.8.Silahlı mücadelenin insana yansıması	84
3.2.1.1.9.Bir tür hastalık: sayıklama	85
3.2.1.2.Yaşama iyimser yaklaşım.....	86
3.2.1.2.1.Vazgeçilmez bir arzu olarak: özgürlük	86
3.2.1.2.2.Yaşama ümitle bağlılık	87
3.2.1.2.3.Duygu kıskacı içinde aşk	89
3.2.1.3.Unutulamayan geçmiş: çocukluk	91
3.2.1.3.1.Unutulamayan geçmişin bugüne yansıması.....	92
3.2.1.3.2.İnsanın yaşam kaynağı olarak anne ve baba.....	93
3.2.1.3.3.Bir şans olarak babaanne ve dede	95
3.2.1.4.Öykü içinde öykücülük	97
3.2.2.Sosyal İçerikli Temalar	98
3.2.2.1.Politik öyküler	98
3.2.2.1.1.Siyasi bir mola olarak darbe	99
3.2.2.1.2.Devlet olabilmenin mecburiyeti politikalar	102
3.2.2.1.3.Faili meçhul cinayetler.....	104
3.2.2.1.4.Yaşamın soğuk yüzüdür cezaevleri	105
3.2.2.1.5.Toplumsal bir yara: kadın cinayetleri	106
3.2.2.1.6.Yoksulluk ateşten gömlek.....	106
3.2.2.1.7.İşsizlik ve işçi sorunlarının bireye etkisi.....	108
3.2.2.2.Hayatın içinde küçük insan	110
3.2.3 Diğer Temalar	110
3.2.3.1.Derinleştirmeden değinilen din olgusu.....	110
3.2.3.2.Bir devlet meselesi olarak su.....	111
3.2.3.3.Uç: olaylar, mekânlar, insanlar.....	112
3.2.3.4.Mahalleyi oluşturan unsurlar.....	112
3.3. KİŞİLER.....	113
3.3.1.Tip.....	113
3.3.1.1.Cinsiyetlerine göre tipler	113
3.3.1.1.1.Kadın tipi	113
3.3.1.1.1.1.Yalnız kadın tipi	113
3.3.1.1.1.2.Aldatan kadın tipi	114
3.3.1.1.1.3.Yaşlı kadın tipi	115
3.3.1.1.2.Anne tipi	115
3.3.1.1.3.Erkek tipi.....	116
3.3.1.1.3.1.Yalnız erkek tipi	116
3.3.1.1.3.2.Nefret hapsindeki erkek tipi	117
3.3.1.1.3.3.Aldatan erkek tipi	117
3.3.1.1.3.4.Kibirli erkek tipi	118
3.3.1.1.3.5.Akıl sağlığı yerinde olmayan erkek tipi	118
3.3.1.1.3.6.ekonomik problem yaşayan erkek tipi.....	118
3.3.1.1.3.7.Aşık erkek tipi.....	118

3.3.1.1.4.Baba tipi.....	119
3.3.1.1.5.Cinsiyet karmaşası yaşayan tip.....	120
3.3.1.2.Sosyal statülerin belirlediği tipler.....	120
3.3.1.2.1.Ezilen işçi tipi.....	121
3.3.1.2.2.Mağdur konumunda çocuk işçiler.....	121
3.3.1.2.3.Memur tipi.....	122
3.3.1.2.4.Cumartesi anneleri.....	122
3.3.1.2.5.Asker tipi.....	123
3.3.1.2.6.İşkenceye maruz kalan çocuk mahkûm.....	123
3.3.2.Karakter.....	124
3.3.2.1.Öykü kişisi ‘ben’.....	124
3.3.2.2.Yazarın çevresindeki kişiler.....	125
3.3.2.3.İnsan dışı varlıklar.....	128
3.4. MEKÂN.....	129
3.4.1.Geniş Mekânlar.....	129
3.4.2.Açık Mekânlar.....	130
3.4.3.Kapalı Mekânlar.....	131
3.5. ZAMAN.....	133
3.5.1.Nesnel Zamanı.....	133
3.5.2.Vaka Zamanı.....	136
3.5.3.Anlatma Zamanı.....	136
3.6. BAKIŞ AÇISI VE ANLATICI.....	137
3.6.1. Gözlemci Anlatıcı.....	138
3.6.2. Özne(Kahraman)Anlatıcı.....	139
3.6.3. Çoğul Anlatıcı.....	140
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	142
SONUÇ.....	142
KAYNAKÇA.....	144
ÖZGEÇMİŞ.....	148
VİTAE.....	148

KISALTMALAR

Çev.	: Çeviren
bs.	: Baskı
TDK	: Türk Dil Kurumu
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
Dr.	: Doktor
Yrd. Doç. Dr	: Yardımcı Doçent Doktor
Prof.	: Profesör
İst.	: İstanbul
ON8	: ON8 Kitap
Yay.	:Yayınları
TDAY	:Türk Dili Araştırma Yıllığı

İKİNCİ BÖLÜM

HAYATI, ESERLERİ VE SANATI

2.1.HAYATI

2.1.1. Hayatına Kısa Bir Bakış

Ahmet Büke, 1970 yılında Manisa'nın Gördes ilçesinde dünyaya gelmiştir. Çocukluk yılları babaanne ve dedesinin yanında geçmiş olan yazar, ilköğrenimini bu küçük ilçede tamamlar. Daha sonra liseyi okumak için evinden ayrılıp Manisa'ya yerleşir. Liseyi bitirdikten sonra 1988 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde Jeoloji Mühendisliğine başlar. Burada çeşitli öğrenci derneklerine üye olur. En yakın arkadaşlarından biri olan Murat Gültekin ile de burada tanışır. Ankara'da kitaplar üzerine konuşup sohbet edebilecek ortamlarda bulunurlar. Ayrıca ikisinin de Egeli olması (Murat Gültekin, Aydınlı), ikisinin de bu kültürle yetişmesi ve kitapları çok sevmesi onları zaman içerisinde birbirlerine yakınlaştırır. Yıllar sonra da bu arkadaşlık birlikte *100 Tuhaf Kitap* hazırlamaya onları götürür.¹

1997 yılında İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nden mezun olur. Ancak mezun olduğu bu bölümden ziyade o, yazdığı öyküler sayesinde bir öykücü olarak tanınır. Ahmet Büke hâlen İzmir'de kızıyla birlikte yaşamaktadır.

Fantastik eserler yayımlayan Ölümsüz Öyküler Yayınevi'nin düzenlediği "Xasiork 2002" kısa öykü yarışmasında "Kayıp Dua Kitabı" adlı öyküsüyle birincilik ödülünü, 2008'de *Alın Mavide* (2008) adlı öykü kitabıyla Oğuz Atay Öykü Ödülü'nü, 2011'de *Kumrumun Gördüğü* (2010) adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı ödülünü kazanır. *İzmir Postasının Adamları* (2004), *Çiğdem Külahı* (2006), *Ekmek ve Zeytin* (2011), *Cazibe İstasyonu* (2012) ve *Yüklük* (2014) adlı öykü kitaplarını yayımladı. Öyküleri E, Adam Öykü, Ünlem, Patika, İmge Öyküler, Özgür Edebiyat, Eşik Cini, Notos Öykü, yenyazı, ğ, Sus, Har gibi edebiyat dergilerinde yayımlandı. ON8Blog'da tefrika hâlinde İzmirli Bedo'nun öyküleri 2013 yılında *Mevzumuz Derin* isimli bir romanda toplanmıştır. Bu aynı zamanda yazarın tek

¹ <http://www.denizcaba.com/100-tuhaf-kitap/> Erişim Tarihi: 26.10.2016

romanıdır. Bu kitap 2013 yılında Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneğinden 2013 Yılın Gençlik Romanı ödülünü aldı. ON8Blog’da “Sosyal Ayrıntılar Ansiklopedisi” adlı köşesinde her hafta paylaştığı öykülerden bir seçkiyi de içeren 2015 yılında yayımlanan *İnsan Kendine de İyi Gelir* öykü kitabı Dünya Kitap Yılın Telif Kitabı Ödülü’ne layık görülmüştür. 2015 yılında “Hazır Bilgi Serisi” için yazar eski kitapları tarayarak “100 Tuhaf Kitap” adlı dergiyi yayımladı. Son kitabı *Gizli Sevenler Cemiyeti* 2016 yılında yine ON8Blog’daki öykülerinde de bir seçkiyi içererek yayımlanmıştır.

2.1.2. Bir İlham Kaynağı Olarak: Aile

Büke’nin ailesi Gördes’te yaşamaktadır. Babası iyi bir öğrenim görmüştür. Ancak annesi için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Anne ve baba, adlarının çok sık zikredilmediği aile bireyleridir. Öykülerinde anne ve babasını küçük yaşta kaybeden anlatıcı, onlara dair anılar noktasında fakir kalmıştır. Ancak birkaç öyküsünde anne ve babasına dair anıları satır aralarına serpiştirir. Genellikle olumlu bir anne algısı hâkimdir. Onun eksikliği her ortamda kendini gösterir. “Romancılarımızın anne imgesi önce olumsuz yanlarıyla gördükleri ve öyle canlandırdıkları söylenemez. Tersine, yokluklar ve yoksunluklar içinde, hayatın demir leblebisini çiğneyerek yaşayan anne imgesi romanımızda daha çok daha olumlu kişiliklerle görünür.² Annesi onun için güzel duyguların temsilidir. Bu sebeple iyimser duyguları ona borçludur. “Bende babamın karamsarlığı, annemin iyimserliği var. Babam okumuş yazmış ama karamsar biriydi. Annemse okumamıştı ama hayata inancı kuvvetliydi. “Kara gün kararır kalmaz” derdi hep”.³

Gördes’ten okuması için gönderirken annesi ona bir bavul hazırlamıştır. Elinde bavul otobüse doğru giderken mahallenin tanınan delileri Deli İbrahim Abi ve Deli Rehber de oradadır.⁴ Yazar mahallesinin bu delilerini hiçbir zaman unutmayacağına dair onlara söz vermiştir.

² Semih Gümüş. (2008). *Eleştirinin Sis Çanı*. Can Yayınları, İstanbul, s.29

³<http://egoistokur.com/bu-ulkede-hak-etmeyen-insanlar-hep-sizin-onunuzde-olacak/Erişim>
Tarihi:26.10.2016

⁴“Biz, komşu teyzelerin salçalı ekmekleriyle büyüdük sayılır. Komşu amcaların Kulüp Rakı şişelerinin artanlarıyla da çaktırmadan ergenliğe girdik. Sonra delimiz çoktu bizim. Deli Hasan Abi ki bir pehlivan kadar iri ve kuvvetliydi beni birkaç defa başka mahallenin çocuklarının elinden kurtardı. Deli Osman Abi de Teksas’ta yaşadığını sanıyordu ve en iyi arkadaşı Çelik Bilek’ti. Bir de öyküsü de, öykü anlatıcısı da çoktu”. <http://uzuncorap.com/2013/10/02/buke-evrim-diye-bir-sey-varsa-ileride-erkeklik-denilen-hadise-yururlukten-kalkar/> Erişim Tarihi: 26.10.2016

Babası erken yaşta ölmüştür; annesi hayattadır. Onun hayatında anne ve babası kadar önemli olan diğer bireyler ise babaannesi ve dedesidir. Dedesi, İkinci Dünya Savaşı günlerinde Rusya'nın imal ettiği bir devin Gördes'e doğru geldiğini ve bütün orduyu dağıttığını söyleyecek kadar palavracı bir adamdır.⁵ Bunun üzerine mahallenin uzun süre korku yaşadığı söylenir. Öykülerinde dede tipiyle uyuşan biri olduğu anlaşılmaktadır. Babaannesi gazetelerde tefrika okuyan bir kadındır. Torunuyla okuduğu şeyler üzerine düşünüp tartışır.

Son olarak kızı Zeynep'ten bahsetmek gerekir. En son kitabı "*Gizli Sevenler Cemiyeti*"ni (2016) kızı Zeynep'e ithaf etmiştir. Zeynep'in doğumuyla birlikte bir yazar olmanın ötesinde baba olarak kendine belirli ödevler yüklemiştir. Bunlardan biri de yazdıklarının sadece karamsarlık değil iyimser duygular da içermesi gerektiği gibi sorumluluklardır.⁶ Şimdilerde 3 yaşında olması gereken kızı babasının bu yazdıklarına bakarak umudunu yitirmemeli diye düşünmüştür. Bunun sebebi ise yazar kızının kendi gibi bir mahallede büyüemeyeceğinden kızı için zaman zaman efkârlanmıştır. Çünkü Gördes büyük şehirlere göre bakir kalmış bir yerdir. Cinayetlerden, tacizlerden, istismarlardan bir nebze daha uzaktır. Bu durumlar kişiyi yaşamdan soğutan hadiselerdir. En azından kızı hayatın güzel yanlarının da olabileceğini babasının öykülerinde görmelidir.

2.1.3. Öykü Serüveni

Edebiyat hayatına otuz iki yaşında başlamıştır. Küçüklüğünden beri iyi bir okuyucu olduğunu ifade eden yazar ilçede eline geçen her şeyi okuduğunu söyler. İlk okuduğu kitap *Suyu Arayan Adam*'⁷dir.⁸ Çocukluğunda Gördes'te çok fazla kitap ya da dergi bulunmamaktadır. Bu da oradaki insanları gazetelerdeki tefrika metinlere yöneltmiştir. Cumhuriyet'in ilanından önce doğduğunu söylediği babaannesi de tefrika metinlerini kesip gece okumak için saklardı. Babaannesiyle birlikte bu metinler üzerine konuşurlardı. Yazma serüveni tam anlamıyla okuma işinden sıkılmasıyla başlar.⁹

⁵ <http://uzuncorap.com/2013/10/02/buke-evrim-diye-bir-sey-varsa-ileride-erkeklik-denilen-hadise-yururlukten-kalkar/> Erişim Tarihi: 26.10.2016

⁶ "Zaman Işık Kelimeler" adlı programda Zeynep Uzunbay ile yaptığı söyleşide söylemiştir. <https://www.youtube.com/watch?v=R2a6bq1zJ-A/> Erişim Tarihi: 26.10.2016

⁷ Şevket Süreyya Aydemir[1897-1976]'e ait otobiyografik roman.

⁸ <http://www.keciedebiyat.com/bir-blog-macerasi-insan-kendine-de-iyi-gelir/> Erişim Tarihi: 26.10.2016

⁹ <http://asiyandergisi.com/ahmet-buke-soylesisi/> Erişim Tarihi: 26.10.2016

1997 yılında İktisadi İdari Birimler Fakültesini bitirdikten sonra çeşitli işlerde çalışır. Ancak işler istediği gibi yolunda gitmez. Çeşitli sebeplerden dolayı işinde bir dikiş tutturamaz. Bunun üzerine yıllardır kendisi bekleyen bir pınarın başına yani 'kendi içine' yönelir. Yazdıklarına Necdet Şen'in 'derkenar' isimli sitesinde yer vermesiyle internet dünyasıyla tanışır. Daha sonra ON8Blog, telifle yazı yazmasını teklif eder ve yazar burada başlar. Eski günlerdeki gibi haftalık öykü yazabileceğini düşünerek kendinin deyimiyle ahir zaman tefrikası¹⁰ yani internet üzerinden öyküler yayımlamaya başlar. Genellikle mahalledeki kahveye gidip yazmayı tercih eder. Buradaki ortam ona hem sessizlik hem de kaynak sağlaması açısından önemlidir.

Polisiye öyküler yarışması Xasiork'da 2002 yılında dereceye girmiştir. Ancak bunu bir meslek olarak görmeyen Büke, çeşitli işler arayıp kısmi olarak çalışmıştır. Tam anlamıyla bir düzen tutturması İzmir'e döndükten sonra gerçekleşmiştir. 2011 yılından sonra ise belli bir süre işsiz kalmıştır. Bu yıllarda da öykü kitaplarının arttığı görülmektedir. Kitapların sayısının artması da daha çok maddi sorunlar ilgilidir.¹¹ Yazar 2002 yılından 2016 yılına kadar 10 öykü kitabı, 1 roman, 1 derleme ve 1 tane de senaryo yazmıştır. Halen ON8Blog sayfasında belirli aralıklarla öykülerini yayımlamaktadır.

2.1.4. Aldığı Ödüller

(2002) *Kayıp Dua Kitabı*, "Xasiork 2002" Birincilik ödülü

(2007) İzmir Foça Foça Belediyesinin düzenlediği Deniz Öyküleri Yarışması'nda *Leyla Gitmez Bir Yere* adlı öyküyle üçüncülük ödülü

(2008) *Alın Mavide*, Oğuz Atay Öykü ödülü

(2011) *Kumrumun Gördüğü*, Sait Faik Hikâye Armağanı ödülü

(2013) *Mevzumuz Derin*, Yılın Gençlik Romanı ödülü

(2015) *İnsan Kendine De İyi Gelir*, Dünya Kitap Yılın Telif Kitabı

¹⁰<http://www.artfulliving.com.tr/edebiyat/orhan-kemal-gorseydi-gozlerimden-oper-miydi-i-4689/>
Erişim Tarihi: 26.10.2016

¹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=R2a6bq1zJ-A/> Erişim Tarihi: 26.10.2016

2.2. ESERLERİ

Öykü Kitapları

İzmir Postası'nın Adamları (2010, Can Yay., İst.)

Çiğdem Külâhı (2010, Can Yay, İst.)

Alın Mavide (2010, Can Yay, İst.)

Kumrunun Gördüğü (2010, Can Yay, İst.)

Ekmek ve Zeytin (2011, Can Yay, İst.)

Cazibe İstasyonu (2012, Can Yay, İst.)

Yüklük (2014, Can Yay, İst.)

İnsan Kendine de İyi Gelir (2015, ON8, İst.)

Gizli Sevenler Cemiyeti (2016, ON8, İst.)

Roman

Mevzumuz Derin (2013, ON8, İst.)

Senaryo

Rüzgârın Hatıraları (2015, Özcan Alper ile birlikte senaryosunu yazmıştır.)

Derleme

100 Tuhaf Kitap (2016, Ağaçkakan Yay.,İst.)

2.2.1. Öykü Kitapları

İzmir Postası'nın Adamları

Yazarın 2004 yılında Kanat Kitap'tan çıkan ilk öykü kitabıdır. Daha sonra Can Yayınları'ndan baskılar yapılmıştır. Kitap *Murat Çelik amsına...* girişiyle okuyucuyu karşılar. Bu edebiyatın hemen altında Arkadaş Z. Özger[1948-1973]'in *Kurcala yaşamın gizemli torbasını/ekmeğin ve tenin kardeşliğini kıskan/sonra toprağı ve aşkı öğretecek/hayat denen anneye koş* mısraını görürüz. Kitap toplam on beş öyküden oluşur.

İlk öykü kitabı olmasına rağmen yazarın dikkat çekmesini sağlamıştır. İçindeki öyküleri okurken kendinizi İzmir'in sokaklarında dolaşan, hayatınıza değen ya da hayatlarına değdiğiniz küçük insanlarla sohbet ederken bulabilirsiniz. Samimi ve akıcılığı daha ilk kitabıyla yakalamıştır.

Çiğdem Külâhı

2004 yılında Kanat Kitap'tan ilk baskısı yapılmıştır. Can Yayınları tarafından 2010 yılında ve 2012 yılında ikinci ve üçüncü baskısı yapılmıştır. ODTÜ Üniversitesi'nde bir zamanlar kullanımda olan Beşeri Kantini'ne ithaf etmiştir. Kitap yirmi beş öyküden oluşmaktadır.

İzmir Postası'nın Adamları'na göre daha dingin bir üslup hâkimdir. Öykücü yazdıklarında usul usul derdini anlatırken sizi de derinden etkiler. Kullandığı dil bu sebeple samimidir. Kurduğu her cümlede bir sonrakini merak ettireceği öyküleri barındırır. Yaşanılan acıların, isyanların ve öfkenin izini taşır.

Almı Mavide

2006 yılında Kanat Kitap'tan yayımlanmıştır. Daha sonra 2010 ve 2011 yılında Can Yayınları tarafından baskıları yapılmıştır. Kitabı vefat eden babasına ithaf etmiştir. İlk sayfasında ise Cıoran[1911-1955]'nin "*Aşılamaz acı yoktur...*" sözü okuyucuyu karşılar. Yirmi dört öyküden oluşur. 2008 yılında Oğuz Atay Öykü Ödülü'nü almıştır.

Almı Mavide ile yazar, sıradan insanı gözlemleyen, öyküye yakışacak ayrıntıları ustalıkla aktaran biri konumundadır. Açlık grevindeki mahkûmlardan çocuk işçilere, açlıkla savaşıyan insanlardan yalnız başına yaşayan Madam Pi'ye kadar hayatın tüm huzursuzluğundan bu kitabında bahseder.

Kumrunun Gördüğü

İlk baskısı 2010 yılında Can Yayınları tarafından yapılmıştır. 2015 yılında ise dördüncü baskısı yine aynı yayınevi tarafından yapılmıştır. Yazar bu kitabıyla 2011 yılında Sait Faik Hikâye Armağanı'nı almıştır. Yirmi tane öyküden oluşmuştur. Öyküler Tuzdan Köprü ve Sesler olmak üzere iki bölümden oluşur. Tuzdan Köprü'nün girişinde İlhami Çiçek'[1954-1983]'in "*Yalnız hüznü vardır kalbi olanın*" sözünü, Sesler'de ise Mevlana'[1207-1273]'nin Divan-ı Kebir'inden "*Ey zavallı insan, bu düşüşlerden, bu hallerden sakın ye'se kapılma; gizli gizli o kadar çok dua et, geceleri, o kadar çok ağla, inle ki; sonunda yedi kat gökten kulağına kurtuluş sesleri gelsin*" kısmını paylaşır. Kitabı Dicle Koğacıoğlu[1972-2009]'na ithaf etmiştir. Ayrıca kitabın ilk sayfasında Nilgün Marmara[1958-1987]'dan alıntı

yapmıştır; *Uyanıyorum küstah sözcüklerle:/Ey, iki adımlık yerküre/senin bütün arka bahçelerini/gördüm ben.*

Çocuk bakış açısıyla babasızlığı, yalnızlığı, karamsarlığı, aile eksikliğini yazar/anlatıcı bize sürekli hatırlatır. Satır aralarına küçük bir çocuğun acıları ve ıstıraplar serpiştirilmiştir. Bazen de bu acılarla birlikte okuyucuya hayat ne olursa olsun yaşanacak kadar güzel imajı verilmiştir. Bu öykü kitabının Sait Faik ödülü almasında içindeki öykülerin anlatış kolaylığı, çocuk samimiyeti, sıradan insanın yaşam telaşı da etkili olmuştur.

Ekmek ve Zeytin

Birinci baskısı 2011 yılında Can Yayınları'ndan olmuştur. İkinci baskısı yine aynı yayınevinden 2014 yılında olmuştur. Bir önceki kitabını babasına ithaf eden Büke bu kitabını “ekmek ve zeytini öğreten anneme” diyerek annesine ithaf etmiştir. Kitabın ilk sayfasında okuyucuyu Türk şair Didem Madak[1970-2011] karşılar. “*Şimdi mucizevi bir yerdeyim*” diyen Madak kitabın yayımlandığı yıl vefat etmiştir.

Kitabın içerisinde otuz tane öykü yer almaktadır. Yazarın önceki kitaplarına göre öykülerin boyutu kısalmış sayısı artmıştır. Devlet politikaları, açlık, fakirlik, faili meçhul cinayetler, işler, patronlar, parasızlık gibi hayatın içindeki kötümser duygulara yer verilmiştir. Evreni ve Tanrı'yı anlamlandırma çabaları, yaşamın kudreti gibi felsefi konular üzerinde de durulmuştur. Ayrıca ekmek ve zeytin hayata devam edebilmenin koşuludur. Çünkü ekmek açlığı, zeytin ise barışı simgelemektedir.

Cazibe İstasyonu

2012 yılında Can Yayınlarından iki defa baskısı yapılmıştır. Kitap on iki öyküden oluşmuştur. Bu öyküler I. Taşın Dediği ve II. Tuhaf Su isimli iki bölüme ayrılmıştır. Birinci kısım on öyküyü oluştururken ikincisi iki öyküyü barındırır. Yazar kitabı iş cinayetinde kaybettiğimiz insanlara ithaf etmiştir.

Farklı görüşlere açık olan Büke, I. Taşın Dediği bölümüne başlarken Cahit Zarfif oğlunun “*Sevgili anneciğim/Kemiğim*” sözünü paylaşır. II. Tuhaf Su isimli bölümde ise Susuz Yaz filminden “*Su toprağın Kara Ağa!/Kimse rızasıyla bu işe evet demez*”. Kısmını paylaşmıştır. Kitap ismini içindeki bir öyküden almıştır. Büke,

devletin insanlar üzerinde kurduğu yanlış politikaları insanın en çok ihtiyacı olduğu şey yani ‘su’ üzerinden eleştirir.

Yüklük

2014 yılında Can Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Kızı Zeynep’e ithaf etmiştir. Toplamda on beş öyküden oluşmuştur. Kitabın giriş bölümünde şair Ergin Günçe[1938-1983]’nin “*Bence o çocuk öyle gülmemeli/Ay kar gibidir pencerede*” mısrasına yer verilir. Kitap *hâl* ve *bâkiye* isimli iki bölümden oluşur.

Kitabın ilk bölümü *hâl*’de; süngerli odalarda yaşanan işkencelerden, çocuk işçilerden, cezaevlerinden, kimsesiz çocuklardan bahsedilir. Adeta yazar, yaşanan bu trajediye dur diyebilmenin vicdani sorumluluğunu üzerinden atar. İkinci bölüm *bâkiye*’de ise yazarın etkilendiği Dan Fante¹², Vüsat O. Bener¹³, Sait Faik¹⁴, Platonov¹⁵, Tina Modotti¹⁶, Sevgi Soysal¹⁷ gibi isimlerden bahsedilir. Kısacası öykücü yüklükte biriktirdiklerini okuyucuya sunar. Burada çocukluğu, babaannesi ve dedesi, mahallesi, etkilendiği sanatçılar yani geçmişe dair her şey vardır.

İnsan Kendine de İyi Gelir

ON8 Kitap tarafından 2014 ve 2015 yılında iki baskı şeklinde yayımlanmıştır. Otuz sekiz öyküden oluşur. Kitapta yer alan öykülerin ilk yirmi altısı Ahmet Büke’nin On8 Blog’daki “Sosyal Ayrıntılar Ansiklopedisi” adlı köşesinde 2014 Mayıs ve 2015 Haziran ayları arasında her pazartesi yayınlanan birbirine bağlı öykülerden derlenmiştir.

Öykü kitabı Neşe Ozan’a ithaf edilmiştir. Girişte Faruk Nafiz Çamlıbel’in sözüne yer verilir: “*Saksıda incilendi yapraklar senin için,/Söylendi gelmez diye uzaklar senin için...*” İlk öykü Yüklük’ten’de yazar, anne ve babasını kaybetmiş bir

¹² Dan Fante (d. 1944-ö. 2015), Los Angeles doğumlu roman yazarı. <https://tr.instela.com/dan-fante--674544> Erişim Tarihi: 05.11.2016

¹³ Vüsat O.Bener (d. 1922-ö.2005), Türk yazar ve şair. https://tr.wikipedia.org/wiki/Vüsat_O._Bener Erişim Tarihi: 05.11.2016

¹⁴ Sait Faik Abasıyanık (18 Kasım ya da 22 Kasım ya da 23 Kasım 1906-11 Mayıs 1954), Türk öykü ve roman yazarı, şair. https://tr.wikipedia.org/wiki/Sait_Faik_Abasıyanık Erişim Tarihi: 05.11.2016

¹⁵ Andrey Platonov (Rusça: Андрей Платонов, d. 28 Ağustos [O.S. 16 Ağustos] 1899 – ö. 5 Ocak 1951), gerçek adı Andrey Platonoviç Klimentov (Rusça: Андрей Платонович Климентов), Rus yazar. https://tr.wikipedia.org/wiki/Andrey_Platonov Erişim Tarihi: 05.11.2016

¹⁶ (1896 - 1942) 20. Yüzyılın En İyi Fotoğrafçılarından Biri: Tina Modotti. <http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=3094> Erişim Tarihi: 05.11.2016

¹⁷ Sevgi Soysal (d. 30 Eylül 1936, İstanbul - ö. 22 Kasım 1976, İstanbul) Türk yazar. https://tr.wikipedia.org/wiki/Sevgi_Soysal Erişim Tarihi: 05.11.2016

çocuğun okuyucuyu babaannesinin evindeki yüklüğe götürmesini ve burada saklanma çabasını anlatır. Bu çocuğun büyüme serüvenini birlikte izlemeye davet eder. Bunu yaparken de mizahi bir dil kullanır. Birbiriyle bağlantılı olan öyküler romana göz kırpan bir niteliktedir. Ahmet'in günlük yaşadığı olayları esprili bir söyleyişle kısa kısa anlatır. Sokaktaki teyzeler, esnaflar, o günün siyasi olayları, işçiler, ölümler gibi konular öykülerin belli başlı konularıdır.

Gizli Sevenler Cemiyeti

2016 yılında ON8 Kitap tarafından yayımlanmıştır. En fazla öykü sayısını oluşturan kitaptır. Toplamda kırk tane öyküyü barındırır. Kitapta yer alan öykülerin ilk yirmi ikisi Ahmet Büke'nin On8Blog'daki "Sosyal Ayrıntılar Ansiklopedisi" adlı köşesinde 2014 Mayıs ve 2015 Haziran ayları arasında her pazartesi yayınlanan öykülerden derlenmiştir. Yazar kitabı kızı Zeynep'e ithaf etmiştir. *Yüklük*'ten sonra ithaf ettiği ikinci kitabıdır. Giriş Osman Konuk¹⁸'un "*Herkes aynalardan /bir sonsuzluk öğrenir*". mısraıyla başlar.

Kitabın ilk öyküsü olan "Nenem ve Dedem İçin Sözlük"te yazarın hafızasında yer etmiş, her biri bir anıya dayanan on bir kelimenin sözlük anlamları ve öyküleri verilir. Yine küçük bir çocuğun babaanesi ve dedesiyle geçirdiği kimi zaman ıstırap barındıran ancak çoğu zaman komedi tadında olan öykülerine yer verilir. Yazar/anlatıcı bir anda okuyucunun kendisi olur, oradan oraya zıplayan bir erkek çocuğuna dönüşür. Bazen de komşu teyzenin eteğine sığınmaktan başka çaresi kalmayan kimsesiz bir çocuk olur. Bu çelişkilerin içinde ise hayata her zaman pozitif bakan, umudunu kesmeyen bir anlatıcı konumundadır. Diğer kitaplarına nazaran geleceğe daha umutla bakmaktadır. Öyle ki son öykü "Teşekkürler Hayat, Verdiğin Her..." ismindedir.

---

¹⁸ Osman Konuk, 1961'de, Afyonkarahisar'da doğdu. 1982 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. İlk şiiri İzmir'de yayınlanan *Yeni Sanat* dergisinde yayımlandı (1978). *Yönelişler* dergisinin (1981) kurucu kadrosunda ve ilk dönem yayın kurulunda bulundu. *Şiirleri Oluşum, Yönelişler, Tan, İpek Dili, Kökler, Kırklar, Atlılar, Ağır Ol Bay Düzyazı, Dergah, Bachibouzouck, Hece* ve *Heves* dergilerinde yayımlandı. Halen İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyoloji bölümünde [Prof. Dr.] olarak çalışmakta olan şairin üç şiir kitabı bulunmaktadır. https://tr.wikipedia.org/wiki/Osman_Konuk Erişim Tarihi: 05.11.2016

2.2.3. Roman

Mevzumuz Derin

2013 yılında ON8 Kitap tarafından yayımlanmıştır. Yirmi bir ayrı bölümden oluşur. Kitap Sevinç'e ithaf edilmiştir. Kitabın girişinde Platonov'un "*Yaz devam ediyordu...*" sözüne yer verilir. Kitapta İzmirli Bedo'nun hayatı anlatılır. Babası uzaklara gitmiş olan Bedo, İzmir sokaklarında maceradan maceraya atılır. Yanında ise dedesi ve annesinden başka kimsesi yoktur. Kimi zaman dedesinin arkadaşlarının yanına gider, kimi zaman İzmir'in hareketli hayatında kendine bir durak bulur kimi zaman da hiçbir şey yapmadan öylece oturup sahilde düşünceler dalar. Bedo bu yönleriyle afacan ama duygusal bir çocuk olarak karşımıza çıkar.

2.2.4. Senaryo

Rüzgârın Hatıraları

Rüzgârın Hatıraları, Özcan Alper'in yönetmenliğini üstlendiği ve Ahmet Büke ile birlikte senaryosunu yazdığı 2015 yapımı Türk filmidir. Başrollerini Onur Saylak ve Sofya Khandemirova'nın canlandığı filmde, 1943'te Doğu Karadeniz üzerinden Sovyetler Birliği'ne gitmeye çalışan siyasi sürgün, Ermeni gazeteci Aram'ın fiziksel ve zihinsel yolculuğu konu edilmektedir. Almanya, Fransa, Gürcistan ve Türkiye ortak yapımıdır.¹⁹

2.2.5. Derleme

100 Tuhaf Kitap

2016 yılında Ağaçkakan Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Murat Gültekin'in koleksiyonundan hazırlanmış olan derlemede Ahmet Büke'nin seçtiği yüz ilginç kitaba yer verilmektedir.

---

¹⁹ https://tr.wikipedia.org/wiki/Rüzgarın_Hatıraları Erişim Tarihi: 05.11.2016

2.3. SANATI

Ahmet Buke geç başladığı öykü yazma serüvenine ‘sarsıcı’ bir giriş yapar. Yaklaşık otuzlu yaşlarda başladığı bu serüven on dört yıllık bir geçmişi oluşturur. Bu geçmişe dokuz öykü kitabı, bir roman, bir derleme bir tane de senaryo²⁰ sığdırır. Onun öyküleri için en uygun söz ise yine kendi öyküsünden alınacak bir sözdür: “*Kısa kısa yazdı. Ama okuyanların içinde ocaklar yakacak kadar güzeldi hepsi*”. (Yüklük, s. 52)

İzmir Postasının Adamları (2004) isimli ilk öykü kitabına bakıldığı zaman sonraki kitaplarına göre daha uzun öyküler görülmektedir. Ancak öykülerin boyutu zaman içerisinde giderek kısalır. Ahmet Buke kısa öyküler yazıyor olması ile ilgili olarak, “*Zaman bolluğu içinde birisi olamadım hiç. İki arada bir dereye yazmam gerekti öyküleri. Bana kalırsa uzun yazmak daha zor bir iş. Gerçekten zengin işi o kadar zamana sahip olmak*”.²¹ ifadelerini kullanır. Ancak söylediklerinin tam aksine onun öykülerinin boyutu değiştiğinde “sarsıcı” etkisi artar. Adeta kısa yazıp okuyucunun içinde ateşler yakmaya başlar. Kısa yazmak bu yönüyle daha da zorlayıp öykücüden bekleneni de artırır. Boyuttaki değişiklikler temlerde görülmez. İşlenen temlerde daha çok yaşantıdan beslenilir.

Çocuk işçiler, mahalle araları, küçük esnaf, yaralı hayatlar, babasız çocuklar öykülerin ana temleridir. İşsizlik, terör, açlık, yoksulluk, hapisane, ölüm gibi karamsar duygulardan da sıklıkla bahseder. Onun öyküleri, bir akşamüstü yolda yürürken değdiğimiz ya da bize değen hayatlardır. Bir akşam dolmuşta binerken yaşadığımız iki ya da üç dakikalık olay, durakta beklerken dalarak baktığımız bir durum, Buke’nin öykülerinde hayat bulur. Uzun öyküler yazmak yerine minimize öykülere can verir. Öyküyü okuyan ona adeta bir ruh üfler. Her canlanmada okuyucunun boğazında düğümlenir. Öykülerini bu yüzden bir çırpıda okumak başlangıçta mümkün olsa da öykünün bitimiyle birlikte demlenerek bir daha okumaya iter. Sonda kurduğu çarpıcı bir cümle duraksayıp kendi içinize dönmenizi sağlar. Bunları yaparken ise ekstra bir çaba sarf etmez. Çünkü tüm yazdıkları aslında kendi yaşadığı hayatın bir izdüşümüdür.²² Başından geçen her şey onun öyküsünde yeniden vücut bulur.

²⁰ *Rüzgarın Hatıraları* (2014) filminin senaryosunu Özcan Alper ile birlikte kaleme almıştır.

²¹ <https://www.evrensel.net/haber/260865/ahmet-buke-oyku-tekinsiz-is-elinizde-patlayabilir> Erişim Tarihi: 05.11.2016

²² Buke bu yönüyle Forster’i andırır. “Değirmek, yazmak istemediğim hiçbir şey olmadı; gördüğümü, bildiğimi, kendi başımdan geçenlerin ve başkalarının başından geçenlerin bana öğrettiği ne varsa,

“Öykülerin kendi yaşadıkları hayatları kendileri belirlemeye çalışan insanları hep yalnız kalpleri, kanadı kırık kimlikleri ayakta tutmaya çalışıyor. Kendileri için yaşanması görmedikleri hayatları başkaları için yaşarken, bedelini de ödüyorlar. Bilinen anlayışlara yakın görünüp tamamıyla başkalarının görmediği hayatı açığa çıkaran öyküler bunlar”.²³

Başkalarının göremediği ya da her gün görüp önemseyemediği her şeyi önemser. Özellikle bizim de bir parçası olduğumuz ‘küçük insan’ onun öykülerinin vazgeçilmezidir. Var olan dünya herkesin elini kolunu bağlarken belki de yapılabilecek tek şey bu insanların ‘küçük’lüğünü²⁴ yazmaktır.

Sait Faik’in öykülerinde halka olan bu yakınlığını ve küçük insanı görmek mümkündür. Büke’nin öykülerinin neredeyse tamamında da Sait Faik’in bu ‘küçük insan’ı vardır. Mahallede yaşayan yaşlı kadınlar, devlet dairelerine sıkışıp kalmış memurlar, akşamüstü koşarak dolmuşa yetişmeye çalışan işçiler, kuyrukta bekleyen insanlar her biri sıradandır.

Yazarın öykülerini bir çatı altında toplamak mümkün olsa en çok ‘çocukluk’ temine uygun olur. Çünkü onun bütün kitapları ve öyküleri kendi geçmişinin yani çocukluğunun ürünüdür. Çok zengin bir yaşantı geçiren Büke öykülerinde tüm duygularını çocukluk samimiyetine ve temine borçludur. Belki de Beckett’in dediği gibi “anlatılacak bir şeyin kalmadığı” bir dünyada edebiyat kendini anlatmak zorunda kalmıştır.²⁵ Özellikle *İnsan Kendine De İyi Gelir*(2015) adlı öykü kitabı tamamen bu çocukluğun kârıdır. Anne ve babasını bir stadyumda işkence çekerken

---

tümünü yazıyorum”. E. M. Forster, *Roman San’atı*; (Çev), Ünal Aytür, Adam Yayınları, İstanbul, 1982, s.143

²³Semih Gümüş. (2008). *Eleştirinin Sis Çanı*, Can Yayınları, İstanbul, s.24

²⁴Dünya edebiyatında Nikolay Gogol [1809-1852]’un *Palto* adlı öyküsüyle başlayan “küçük insan” ondan sonra gelen birçok öykünün de yönünü değiştirmiştir. *Palto* adlı öyküde Akaki Akakiyeviç St. Petersburg’un sokaklarında dolaşan küçük/sıradan insandır. Basit bir memuriyet hayatı olan bu adam zorluklarla elde ettiği “palto”sunu bir gece kaptırır. Paltosunu bulmaya çalışsa da bir şey elde edemez. Sürecin sonunda ise üzüntüsünden hastalanarak ölür. Gogol’dan sonra Anton Çehov[1860-1904] da öykülerinde sıradan ve basit olaylar sanatkârane bir üslupla anlatır. Okur, artık kendini ya da çevresinde görebileceği herhangi bir bireyin hikâyesini okumaktadır. Türk edebiyatında ise bu sıradan insanı anlatma serüveni Ömer Seyfettin[1884-1920] ile başlar. Ancak ciddi anlamda günlük yaşamdan, sokaktaki insanlardan, mahalleliden, kasaba insanından bahsedip basit konuları ustaca işleyen ve bunu da öykücülüğünde bir tarz olarak benimseyen kişi Sait Faik Abasıyanık[1906-1954]’tır. Sait Faik’in "*Mahalle Kahvesi*" adlı öykü kitabının tanıtım bülteninde Orhan Veli[1914-1950] onun için şunları söyler: "(...) Mahalle çocuğu, Sait'in hikâyelerinde bir iki tane değıldir; birçoğuktur. Bunu, onun bu yaşa kadar değışmemiş mizacına veriyorum. Bence Sait Faik ne genç hikâyecidir, ne ihtiyar. Bence o, kırkını aşmış bir mahalle çocuğudur. Ama sakın bu hükmü onu kötülemek için söylenmiş bir söz sanmayın. Çocuk deyişim ona gençlikten daha genç bir yaş biçişimden, mahalle çocuğu deyişim de onu, ekseri mahalleden yetişenler gibi, halktan bir insan, halka bağlı bir insan sayışından ileri geliyor". [Orhan Veli, Yaprak, 1 Şubat 1950 (Sait Faik, *Mahalle Kahvesi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2014, arka kapak)]

²⁵ Yıldız Ecevit. (2012). *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*, İletişim Yayınları, İstanbul, s.99

kaybeden anlatıcı için geriye babaanne ve dedesi kalmaktadır. Yaşlı olan bu insanlar yazara farklı ve yaşlılarına göre nostaljik bir geçmiş sunar. Sadece yaşlı insanlar değil aynı zamanda onların çevresindeki orijinal tiplerde buna katkı sağlar. Komşu teyzeler, kiracılar, her gün aynı saatte geçen işçiler, çocuklar, bakkal, kasap, berber ve mahallelinin diğer esnafları yazar için birer öykü kaynağıdır. Büke gidip gelip çocukluğa sığınır. Çocukluk bazen evin yüklüğü bazen de gizli çekmecesidir. Ne zaman yalnız kalsa koşarak buraya saklanır.

“Ahmet Büke’nin öykü dili ve biçiminin öykücülüğümüzün geleneksel çizgisine yakın durduğu, ama geleneksel, verilmiş biçimlerden de kendini ayırdığı söylenebilir. Okuma sırasında, bu yazarın güçlü gözlemleri, ayrıntıları seçme yetisi, süzülmiş bir duyarlılığı var, diye düşündürüyor. Ahmet Büke’nin anlattıklarını ben anlatamazdım, diye de düşündüm. Yaratıcılıkla değil, yaşantıyla ilgisi var bunun. Daha çok yaşadığından değil, hayatı görme biçiminin farklılığından”.²⁶

Hayatı görme biçimi farklılığı ve duyarlılığı peşinde birçok sorunu da birlikte getirmektedir. Çünkü yazara artık daha çok sorumluluk yüklenmiştir. Bu durum yaşantıdan beslenen böyle yazarlar için oldukça zordur. Yazar yaşantılardan hareketle bir öykü oluşturacak ve bunu dilin kalıbına²⁷ yerleştirecektir.

Öykücü yayımlamış olduğu öykülerinde tam olarak bunu başarmayı amaçlamış çoğu zaman da başarmıştır. Zira bu kadar acıdan bahsedip hala umudu aşıyor olması onun mutsuzluğun yarattığı ortama umut fideleri ekmeye çalışmasındandır. Evet, acıdan ıstıraptan çocuk işçilerden, haksızlıklardan bahsedilecek ama ne öykü kişisi ne de okuyucu umut etmeyi bırakacaktır. Her öyküde okuyucunun boğazı düğümlenecek ama yutkunmayı bilecektir. İçinde bulunduğu durumdan, koşullardan memnun olan kişi aynı zamanda yaşama sevinci de taşımaktadır. Büke’nin ilk öyküleri daha karamsar ve melankoliktir. Ancak son kitabı olan *Gizli Sevenler Cemiyeti* (2016) bunun aksine geleceğe umutla bakan, yaşama sevinci içeren öykülerden oluşmaktadır. Kitabı ‘kızım Zeynep’e’ diye ithaf eden yazar öyle ki kızına umuda dair şeyler bırakmak istemiştir. Zeynep Uzunbay ile

²⁶ Semih Gümüş. (2008) *Eleştirinin Sis Çanı*, Can Yayınları, İstanbul, s.22

²⁷ “Tartışmanın orta yerinde ise bir ‘dil’ problemi var: Yazar ya mesafeli bir tavırla ele alacak bunları; acıyı olgudan, mağduru kavramdan, dışlanmışlığı laftan ibaret bırakacak; kimseyi tam inandırmayacak; acıyı gülünçleştirmeyi, bir acı efektine dönüştürmeyi göze alacak. Öyleyse bu ‘kırık ve ıstırap dolu’ malzemeyi nasıl anlatmalı? Kayıtsız kalmadan, ama bir mutlak dayanağa da dönüştürmeden, acı çekenin küçük düşürmeden anlatılabilir mi bütün bunlar? Acıyı hayatın kurucu ilkesiymiş gibi göstermeden, mağdurluktan gurur, kayıptan ihtişam çıkartmadan anlatmak mümkün mü? Mutsuzluğa yakından bakan, ama mutsuzluk fikriyle mutlu olmayan bir edebiyat mümkün mü gerçekten?” [Nurdan Gürbilek. (2008). *Mağdurun Dili*, Metis Yayınları, İstanbul, arka kapak]

29 Mayıs 2016'da yapmış olduğu *Zaman Işık Kelimeler* isimli söyleşide artık kızına iyi duygulardan da bahsedecek kitaplar bırakmak istediğini söyler.²⁸

“Kendim ile ilgili genellikle kötümserimdir ama insanlık için iyimserim her zaman. Yaşam ve insan çok dinamik... Olmadık zamanda ve en kötü anlarda ikisinden de umut fıskırabilir. Hayatın, insanın ve dünyanın değişebileceğine inanıyorum. Bu hissimi kaybetsem yazmazdım galiba. Fakat buna iman da etmiyorum. Bazı türler yok oldu. Bütün mücadelemize rağmen geri dönülemez bir yerde de olabiliriz. Yine de en iyisi pes etmemektir”.²⁹

Yaşamın kıyısına bile gelse yazar hala yaşanacak güzel şeyler umuduyla hayattan tümüyle vazgeçmez.

Sanatın aynı zamanda politik bir yanının olduğunu kabul eden yazar Türkiye'nin kangren olan yaralarına da değinmiştir. Bu kimi zaman kadın cinayetleri olmuş kimi zaman cezaevindeki çocuklar olmuştur. Herhangi bir ideolojik tavır koymadan gün içerisinde yaşanan olayları okurla buluşturur. Oldukça kısa olan bu sosyal içerikli öykülerde okura tamamlanmak üzere öyküler bırakır.

“Farklı farklı edebiyat anlayışları var, hepsi de saygıdeğer bence. Ben attığımız adımın bile politik olduğunu düşünüyorum. Başka türlü olamayacağım için de böyle yazıyorum. Bence edebiyat kimsesizlerin kimsesidir”.³⁰

Edebiyatı kimsesizlerin kimsesi olarak gören yazar ülkesindeki ve diğer dünya ülkelerindeki yardıma muhtaç, haksızlığa uğramış veya mağdur olup sesini duyuramayan kim ya da kimler varsa onların sorunlarını duyurmayı kendine bir borç bilip edebiyatı da bunun kanalı yapmaya çalışmıştır.

Edebi eserler, her zaman yazıldığı dönemin tarihi olaylarından izler taşır. Her yazar da içinde bulunduğu toplumun geçmişinden, tarihinden bir ölçüde etkilenir. “*Edebiyat, gerçekte, sosyal olayların bir yansıması değil, fakat bütün bir tarihin ruhu, özü ve özetidir*”.³¹ Buna binaen yazarı kendi ülkesinin tarihinden bağımsız düşünmemek gerekir. Bazı yazarlar bu durumun ötesinde geçmişe dönerek kendi şahit olmadığı döneme dair metinler kaleme alır. Ülkeyi derinden sarsan bir olay veya olgu var ise gerçeklikten çok kopmamakla birlikte metin kurgular. Bu kurguyu yaparken amacı bir tarihçi gibi sebep-sonuç üstüne tartışmak değildir. Onun

²⁸<https://www.youtube.com/watch?v=R2a6bq1zJ-A> Erişim Tarihi: 10.10.2016

²⁹<http://www.roportajgazetesi.com/ahmet-buke-ile-oykunun-kundagina-firuze-dokulusler-c980.html> Erişim Tarihi: 10.09.2016

³⁰<http://www.arkakapak.com/genel/ahmet-buke-edebiyat-kimsesizlerin-kimsesidir/> Erişim Tarihi: 04.07.2016

³¹ R. Wellek-A. Warren. (1993). *Edebiyatın Teorisi*, (Çev), Doç. Dr. Ömer Faruk HuyugüzelAkademi Yayınları, İzmir, s.125.

amacı üzerindeki vicdani sorumluluğu bir nebze azaltmak ve bunu eserinde romantik bir şekilde işlemektir. Ahmet Büke de bu sorumluluğu öykülerinde çeşitli siyasi/tarihi olayları ele alarak yapar.

Gezi Parkı Protestoları'nda³² birçok çocuk ve genç ölmüştür. Günlerce süren eylemlerde üniversitedeki gençler aktif rol almışlardır.³³ Sanatçı, politikaya ve gündem olaylarına yakın duyduğu için meseleler onun öykülerinin her zaman konusu olmaya aday olmuştur. Ona göre edebiyatın içinde politika her zaman vardır. Hatta bu düşünceyi bir adım daha ileriye götürerek politikadan uzak duran yazarları yerinde saymakla eleştirir.

“Bugünkü edebiyatımızda, geçmişten gelen Batıya dönük olmanın yanı sıra, temelinde siyaseti ve hayatı algılama isteğine karşı açık bir arayış vardır. Ancak edebiyat tarihinde ise, politik yazarların yanı sıra, apolitik yazarlara da rastlamak mümkündür. Bunun yanında, politikaya Eliot gibi, ‘benim asıl amacım yalnızca, bazı nesir çalışmalarında yaptığım ölçüde politika yapmak ve bundan bir nebze dahi ileri gitmemek’ itirafıyla mesafeli duranlar olmuştur.³⁴

Büke de Aydın, Eliot gibi politikadan uzak durmanın neredeyse imkânsız olduğu görüşünü destekleyen öyküler kaleme almıştır.³⁵ Edebiyat, bir yönüyle estetik kaygının ötesinde -sansür dönemleri hariç- bozuk sisteme, haksızlıklara, sömürücü işverenlere, kadın hakları ihlalcilerine, halkı ezen bürokratik ve sözde entelektüel zümreye, baskıcı hükümetlere bir başkaldırı görevi üstlenmiştir. Bu sebepten edebiyat

³² Taksim Gezi Parkı protestoları, 61. Türkiye Cumhuriyeti döneminde İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde bulunan ve sadece umumi hizmette kullanılmak koşulu ile tapuda İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne tahsis edilmiş olan Taksim Gezi Parkı'na İstanbul 6'ncı İdare Mahkemesi ve 2 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararı olduğu halde Topçu Kışlası'nı Taksim Yayalaştırma Projesi çerçevesinde imar izni olmadan yeniden inşa etmesini engelleme eylemi olarak başlamıştır. https://tr.wikipedia.org/wiki/Gezi_Parki_protestoları Erişim Tarihi: 12.10.2016

³³ Oğuz Çağan'ın yaptığı bir söyleşide Ahmet Büke'ye şu sorulur: “Giden Çocuklar İçin Müfredat'ta ne işe yaradığını sürekli sorguladığımız okul dersleri üzerinden toplumsal bir yaranın panoramasını çıkarıyorsunuz. Bu dersler yalnızca yaralarımızı daha da kanatmak için mi öğretiliyor dersiniz?” 2013 yılında yaşanan Gezi Parkı Protestolarından bahsederek cevap verir: “Gezi'de bizden kopartılanları anlatmak istedim. Ece Ayhan'ın şiirinin kötü bir devamı sayalım”. <http://asiyandergisi.com/ahmet-buke-soylesisi/> Erişim Tarihi: 01.11.2016

³⁴ Ertuğrul Aydın. (2007). Edebiyatın Siyasetle Kesişen Noktasında Yazar ve Şairlerin Tutumu. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 13-14(4):142-146.

³⁵ 1950'lerde köy gerçekçiliği, 1960'larda sınıfsal çatışmalar, işçi sorunları gerçekçilik bağlamında işlenen temalardan bazılarıdır. 1970'ler ise, politika ile sanatın mesafesinin kısaldığı hatta aynılaştığı bir zaman dilimidir. Bu dönemde inanca/ideolojiye yaslı bir sanat yaklaşımı başat bir anlayıştır. Dönemin öykücülerinin önemli bir bölümünde benzer yaklaşımları görmek mümkündür. 15-16 Haziran olayları, 12 Mart 1971 darbesi, grevler, devlet baskısı, işkence, öğrenci olayları öykülerde en çok işlenen temalar olur. 1980 müdahalesiyle birlikte, tam tersine bir depolitizasyon dönemi yaşanmış, sanatla politikanın mesafesi açılmıştır. Bu dönemde biçim ön plana çıkmış, özellikle dil olayına verilen önem dikkat çekmiştir. 1980 öncesinde sanat eserleri; politik gözlemci, yol gösterici ve toplumsallığı ağır basan bir yapıdayken 1980 sonrasında daha çok bireysel sorunlar üzerinde yoğunlaşan, araştırmacı, sorgulayıcı ve kesin yargılardan uzak bir görünüm sergilemiştir. Necip Tosun. (2014). *Modern Öykü Kuramı*, Hece Yayınları, Ankara, s.185.

ile siyaseti birbirinde ayrı düşünmek imkânsızdır. Ancak burada bahsedilen tamamen sanat yapma kaygısını bir kenara bırakıp siyasetin bir aracı olan edebiyat yapmak değildir.³⁶

Büke'nin öykülerine bakıldığı zaman toplumun sorunlarıyla okuru yüzleştirme çabası görülür. Özellikle kendi çocukluk dönemlerine de denk gelen 1980 yılları Türkiye için ağır buhranlara sebep olmuştur. Yaşanan her olay onun öykülerinde bir anda gömüldüğü yerden gün yüzüne çıkar. O dönemde yaşanan açlık, yoksulluk ve işsizlik gibi sorunların yanında dönemin trajikomik olaylarına da yer verir. Bu yönüyle yazar tamamen karamsarlık içerisinde kalmayıp entelektüel bir tavır takınmıştır.³⁷

Öykülerinde siyasi olaylardan en çok üzerinde durulanı darbelerdir. 12 Mart, 12 Eylül vb. darbe günleri ya da geniş zaman olarak bahsedilen öykülerde 1960, 1971, 1980 yılları gibi Türkiye siyasetinde önemli yere sahip tarihler onun öykülerinde nesnel zaman olarak verilir ya da arka fonda kullanılır. Özellikle yazarın çocukluk dönemine denk gelen 12 Eylül 1980³⁸ darbesi öykülerde sıkça hissedilir.

³⁶ “Sanat ile siyaset arasındaki ilişki hep tartışmalı, gerilimli ve tehlikeli bir düzlemde seyretmiştir. Bu bağlamda Hal Foster'ın ‘siyaset’i özne olarak teklif ettiği ‘siyasi sanat’ ve ‘siyaseti olan sanat’ kavramları, bize sanat-siyaset ilişkisinde yol gösterebilir. Burada temel ayrım, ‘siyasi sanat’ ile siyaseti de içeren sanat’ kavramları etrafında şekillenir. Sanat ve siyaset arasındaki kabullenilir ilişki ‘siyaseti e içeren sanat’la kavramsallaştırılırken, ideolojik temsil işlevi gören sanat da ‘sunumsal’ siyasi sanatta, sanat ve siyaset arasındaki sınır kaybolmuş ve birbirinin içine girmiştir. Bu anlamda, sanatın ticari amaçla üretilip metalaşmasıyla, siyasi amaçla üretilip sloganlaşması arasında fazla fark yoktur”. Forster'ın da bahsettiği gibi edebiyat içerisinde siyaseti barındırır ancak siyasetin bir kanalı olmamalıdır. [Necip Tosun. (2014). *Modern Öykü Kuramı*, s.180]

³⁷ Günümüz entelektüelleriyle ilgili Shayegan şöyle der: “*Toplumun ‘mutsuz bilinci’ni temsil eden, epistemolojik statüsü eleştiri olup ayrı bir grup oluşturan entelektüel, bizim ülkelerde henüz görülmemiştir. Bundan ötürü özel bir statüden gerçekten yararlanamaz. En çok rağbet gören entelektüeller iktidara muhalif olup, eylemleri her şeyden önce siyasi olanlardır. Bunlar aslında, bağlanmış entelektüellerin sert çekirdeğini oluştururlar ve bundan dolayı daha ziyade ideologdurlar.*”³⁷[Daryush Shayegan. (2002) *Yaralı Bilinç*, (Çev), Haldun Bayrı, Metis Yayınları, İstanbul, s.135] Bu anlamıyla öykücü siyasi duruşunu toplumsal görev olarak gören bir ideologdur. Çünkü onun öykülerinde okur bir anda sistemin bir muhalifi olmaktadır. Yazar sadece yaşadığı 80’li yıllardan değil bugünün siyasi/politik konularına da değinir. Özellikle 2000’li yıllarda daha da büyüyen terör sorunu, Türkiye’nin doğusundaki insanların yaşam mücadelesi, Uludere katliamı, protesto ve eylemler onun öykülerinde kendini gösterir. Büke'nin Akşam gazetesinden Yusuf Çopur ile yaptığı bu söyleşi de şunları söyler: “*Aslında sıradan insan beklentilerinden farklı değil benimki de. Akşam evime eklemek götürmek, kendimi güvencesiz, geleceksiz hissetmemek, sendikaya üye olabilmek ya da olduğum için işten atılmamak, önlenbilir nedenlerden dolayı bir iş kazasına kurban gitmemek, haklarıma saygı duyan iktidarları görmek, çocuğumun başına biber gazı kapsülü isabet etme ihtimalini düşünmemek gibi. Bütün bunların yolu da politika yapmaktan geçiyor. Edebiyat da baştan aşağıya politiktir. Benim politika yapma biçimim de -elbette edebiyatın yaratıcı estetiğini gözetenek- öykü yazmak. Bütün muradım budur*”. [http://www.aksam.com.tr/kitap/merhamet-hissibildestirir/haber-306245, 02.07.2016]

³⁸ 12 Eylül 1980, yakın dönem Türk siyasi tarihinin en etkili ve ses getiren üçüncü askeri darbesidir. Darbenin ardından gelen uygulamalar, eğilimler ve baskı politikası Türkiye’nin toplumsal yaşamında onarılması zor yaralara ve değişikliklere sebebiyet vermiştir. Edebiyat sanatı da bu büyük toplumsal

Bu siyasi dönemin içinde yaşayan yazar birebir birçok şeye şahit olma imkânı yakalamıştır. Gözleme gücü yüksek olan Büke, elbette ki anılarından bahsederken bu siyasi ortamı da kullanmayı ihmal etmemiştir. Canetti; “*Yazarların görmediği şey olmamış demektir*”.³⁹ der. O da yazdığı öykülerinin hemen hepsinde darbe yıllarını kullanarak; yaşadığı, unut(a)madığı günlerden sıkça bahsederek ve tüm siyasi süreçten etkilendiğini alenen ifade ederek bu sözü tasdikler niteliktedir. Bunun yanı sıra yalnız siyasi ortamlar değil aynı zamanda yaşanan savaşlar da birer ilgi odağıdır.⁴⁰ Yazar savaştan çok savaşın bireyler üzerindeki izlerine odaklanmaktadır. Savaşlar yaşanıp geçerken insanlarda kalıcı yaralar açabilmektedir. Büke dünyada yaşanan ve kendi ülkesini dolaylı yoldan etkileyen tüm savaşlara karşı bir davranış sergiler.

---

olaydan fazlasıyla etkilenecek, dönemin gerçeklerini kimi zaman doğrudan kimi zaman da dolaylı olmak üzere okurlarına ve bir sonraki kuşağa taşımayı başarmıştır.[bk. Ahmet Alver, Türk Edebiyatında 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi’ne Postmodern Yanıt, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 48:1-22]

³⁹EliasCanetti. (2007). *Edebiyatçılar Üzerine*, Payel Yayınları, Ankara, s. 11.

⁴⁰ Ahmet Büke’nin öyküleriyle yakınlık kurabileceğimiz en önemli öykücü Wolfgang Brochert’tir. Bu yakınlık hem biçimsel hem de içerik anlamında görülür. Wolfgang Brochert, öykülerinde, kısacık hayatın sorumlusu gördüğü ‘savaş’la hesaplaşır. Açlık, kıyım ve insansızlık demek olan savaş, öykülerde ağır bir dille eleştirilir. Birbirlerini hiç tanımayan, birbirlerine hiç düşmanlığı olmayan insanların birbirlerini öldürmelerinden acıklı bir senfoni çıkarır. Brochert’in öyküleri neredeyse soluk soluğadır; acı, yaralayıcı ve irkiltici. Onun öyküleri, savaşın ne olduğunu kavrayamamış insanlara ürpertici bir çığlıktır. İşte Brochert savaş atmosferini, silah seslerini, korkuları, ölümleri çok sesli bir besteye dönüştürür. Biçimsel anlamda da kısa, enstantane öyküleri yazar. Kısa kısa cümlelerle bütünlüğe koşar. O da tıpkı Brochert gibi kısa cümlelerle hayata ve güzelliklere karşı savaşın yıkıcılığını karşılaştırarak savaşı mahkum eder.⁴⁰ [Necip Tosun. (2015). *Günümüz Öyküsü*, Dedalus Kitap, İstanbul, s.293]

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. OLAY ÖRGÜSÜ

3.1.1. İzmir Postası'nın Adamları

“Kara Erik Yazı”⁴¹nda iç içe geçmiş iki öykü anlatılır. Birinci öykü küçük bir çocuğun halasının odasında kaybolmasıyla başlar. Çocuk halasının odasına girer ve burada mavi kaplı defteri bulur. Bu defter aile sırlarını ifşa edecek niteliktedir. Ancak bu ikinci öykünün konusudur. Defterde aile bireyleriyle ilgili bilgiler yer alır. Anlatıcı konumunda da olan kişi dedesini, babasını ve annesini sırayla kaybetmiştir. Kişilerin her biri birbirinden uzak bireylerdir. Ölümleri de birbirlerine değmeden ve ani olur. İkinci öykü ise evin hiç evlenmemiş halasının öyküsüdür. Hala, her gün takvim yapraklarını koparır ve mavi kaplı deftere bir notla birlikte yapıştırır. Kardeşi Selim'in doğumundan yeğeninin yedi aylık doğmasına kadar her şey yazılıdır. Takvimlerde yer alan kız ve erkek isimleri, yemek isimleri de yazılıdır. Kadın her şeyi not etmiştir. Öykünün diğer öykülerden farklı yanı kadının ölen babasının ve kardeşinin gözlerini oyup kavanozunda saklamasıdır. Kardeşinin ölümünden sonra eve gizlice girer ve mavi kaplı deftere şu notu düşer: “*Sizin terli soluklarınızı vücudumdan hiç yıkayamadım. Sonsuza kadar birbirinize bakın şimdi. Gözkapaklarınız bile yok utancınızı örtecek...*” (İzmir Postasının Adamları, s.21) Bu terli solukların bir taciz mi yoksa soyut bir kavram olduğu konusu ise yazarın okuyucuya bıraktığı bir sırdır.

“Foto Nuri'nin Resimli Hatıratı”⁴²nda yazar/anlatıcı üç fotoğraf ve üç öyküden bahseder. Yani öyküde birden fazla kişinin öyküsü yer alır. Fotoğrafları çekilen kişilerin minimal öykülerine ve yaşamlarına değinilir. Mahallenin fotoğrafçısı Nuri, çektiği her fotoğrafa bir öykü sığdırır. Öykülerin ortak özelliği ise fotoğrafı almaya hiç gelemeyen kişilere aittir. Birinci öykü *Clark Fehim'in Fena Somu*'dur. Bu öyküde mahalleye cebinde pistovuyla gelen kaytan bıyıklı Fehim

⁴¹ Büke. (2004). *a.g.e.*, s.1-6.

⁴² Büke. (2004). *a.g.e.*, s.7-22.

anlatılır. Ablam dediği kişiye âşıktır. Bu aşk Fehim'in sonu olur. Çok içtiği bir gece kendini günlük ağacının dallarına asar. İkinci öykü ise *Zeytin Ağaçlarının Ardına*'dır. Bu öyküde de fotoğrafçı Nuri'nin yan komşusu Terzi Tahir'in öyküsü anlatılır. Terzi Tahir yakın arkadaşı Aris'i II. Dünya Savaşı'nda yitirmiştir. Birlikte Yunanistan'a gitmek için yola çıkmışlar ancak Aris onun gelmesini istememiştir. Terzi Tahir'de yıllardır onu yitirdiği o adaya gidip belki gelir diye bekler. Arkadaşı Aris'in KKE'ye katıldığını bir fotoğraftan öğrenir. O da Fehim gibi fotoğrafçı Nuri'ye bir fotoğraf çektirip dünyadan çekip gider. *Nerede? Nasıl?* üçüncü öyküdür. Burada fotoğrafçı Nuri diğer iki öyküdeki kişileri öldürmekle suçlanır ve cezaevine girer.

Öykünün geneline baktığımız zaman yazar çöpten üç fotoğraf bulur ve bunların öyküsünü yazmaya karar verir. Bu öyküyü yazmak için mahalle fotoğrafçısı olan Nuri'yi seçer. Daha sonra Nuri'den kendisini de anlattığı üç öykü anlatmasını ister. Türk edebiyatında Tanzimat'la görülen bu tür öykü anlatma geleneği günümüz post modern öykücülerinde de üst kurmaca şeklinde cereyan etmektedir.

“Yüz Elli İkilikler”⁴³ öyküsü adını olayın geçtiği mahallenin merdivenlerinden alır. Bu mahallenin yokuşu herkesi o kadar bezdirmiştir ki kimse buraya gelmek istemez. Hatta o kadar sarp bir yokuştur ki mahalle sakinleri bir şey almak için bile günlerce aşağı inmekten kaçınır. Mahallenin 9 numaralı sokağında oturan manifaturacı Faruk'un öyküsü anlatılır. Faruk mahalleye “hareket”ten birinin gelmesini bekler. Çünkü onun bu mahalledeki amacı diğer insanların gördüğü gibi esnafılık yapmak değil çeşitli yerlerden gelen mecmuaları, gazeteleri, yazıları dağıtmak yani bir bakıma postacılık yapmak. Beklediği adam muallim Ertuğrul Kemal Bey'dir. Birbirlerini bulmalarının ardından birlikte çalışmaya başlarlar. Yanlarında kedileri Vicdan vardır. Posta işleri olağan şekilde giderken 27 Mayıs darbesinin etkisiyle postalar gönderilemez olur. Uzun yıllar dağıtım için bekleseler de bekledikleri postalar gelmez. Bu durumun böyle gideceğini fark eden muallim ise geldiği gibi eski evine geri döner.

“Kanatları Gümüş”⁴⁴te Dikran, kendi halinde yaşayan birçok yaşlı gibi yalnız bir adamdır. Sabahları erkenden kalkıp sıradan görünen ancak her biri bambaşka öykülere konu olabilecek insanları gözlemler. Onları yakından tanımaya ve anlamaya çalışır. Aynı zamanda Ferah Sineması'ndan emekli olmuş Kuruçeşme Halk Sineması'nda çalışan bir makinisttir. Dikran, yine bir sabah işini yapmak için

⁴³ Büke. (2004). *a.g.e.*, s.23-42.

⁴⁴ Büke. (2004). *a.g.e.*, s.43-52.

iki genci takip eder, bunlar: Rifat ve Zeki. Bu çocuklar; hayatı köşeden izleyen, arka sokaklarda camlarını açmış kadınların, evlerinin önlerini süpüren kız çocuklarının, fabrika işçilerinin vitrini gibidir. İki arkadaş her gün olduğu gibi balon fabrikasına giderler. Fabrika gözü gökyüzünde eli balon ipine bağlı çocuklarla doludur. Dikran işçileri izlerken “sapık” olarak yaftalanır ve canını zor kurtarır. Bu köhne yerden çıkar barakayı andıran Kuruçeşme Halk Sineması’na gider. Orada bulunan izleyicilere klarnetini dinletir ve ara verdiği dakikalarda “Baloncu Şakir’in Hazin Aşk” isimli öyküsünü anlatır. Her gün gördüğü, biriktirdiği öyküleri bir film gibi insanlara sunar.

“Sesim Var”⁴⁵ da yazar/anlatıcı bir elektrik tamircisinin yanında çalışan çocuktur. Öykünün başkişisi olan bu çocuk pasajdaki Hacı’dan bir ses kayıt cihazı alır. Bu ses kayıt cihazına başından geçen tüm olayları anlatma gereksinimi duyar. Ustabaşı Remzi’nin kontrol kalemini bozup nasıl ölüme terk ettiğinden tutun da ilkokul arkadaşı Haydar’ın intiharını hatta Çakır ile Metin’in kendisine nasıl tecavüz ettiklerine dair her şeyi bu ses kayıt cihazına anlatır. Ses kayıt cihazının içinde Hakkı Bulut kaseti vardır ancak çocuk sesini bu kasetteki şarkıların üzerine kaydeder. Tüm kayıt işlemini bir gün içerisinde yapar ve güneş battığında denizin dibine gönderir. Daha sonraki günler ise başka kasetler alacağını söyleyerek öyküyü bitirir.

“Çıracık Aranıyor”⁴⁶ da yazar/ anlatıcı babasının elinden tutarak çalışacağı demir yapılan hana girer. Burada çıracıklık yapacak olan yazar için her taraf ilgi çekicidir. Duvardaki çekiçler, tezgâhtaki cendereler, eyeler onlarca perçin hepsi bir tablonun parçaları gibidir. Çocuk artık burada, kilit ve demirci ustası Zanos Usta’nın yanında çalışmaya başlar. Hanın karmaşası içerisinde ona yerleri süpürme ve sulama görevi verilir. İlk gün yorucu bir şekilde geçer. İkinci gün yani işin son günü buradan kurtulmanın kolay olmayacağını fark eder. İkinci günün sonunda eve geldiğinde gardiyan babasının cesediyle karşılaşır ve bir daha Zanos Usta’nın ve hanın yakınından bile geçmez.

“İzmir Postası’nın Adamları”⁴⁷ adlı öyküde Laz Osman ve Fethi askerde tanışmış iki arkadaştır. Osman iyi bir terzidir ve askeriyede çok fazla takdir alır. Askerlik bitip terhislerini aldıklarında ayrı yönlere değil birlikte Akhisar’a gidip orada Fethi’nin babadan kalma parasıyla terzihane açmaya karar verirler. Laz Osman

⁴⁵ Bükte. (2004). *a.g.e.*, s.53-60.

⁴⁶ Bükte. (2004). *a.g.e.*, s.61-69.

⁴⁷ Ahmet Bükte. (2004). *İzmir Postası’nın Adamları*, Kanat Yayınları, İstanbul, s.70.

bu küçük yerde kocasıyla mutlu olamayan Feriye'ye gönlünü kaptırır. Feriye ise onu özgürlüğüne ulaşmak için bir maşa gibi kullanır. Öyle ki Osman en sonunda bu aşkın ateşiyle Feriye'nin kocası Cerci Reşat'ı altın bileziği olan terzi makasıyla öldürür. Makas artık kanlıdır. Tüm ihanet öykülerindeki gibi burada da Feriye sadece kocasına değil Osman'a da ihanet edip onun yanından da kaçacaktır. Bir İzmir Postası trenine binerek Akhisar'dan kaçan Feriye'den haber alınamaz. İki arkadaş da 'bir gün buluruz' umuduyla aynı tren garından hareket ederler.

“Aşkım Mithat Paşa'nın En Kısa Filmi”⁴⁸nde yazar/anlatıcı Fariğ Usta ile deniz kenarında otururken oltasına bir bisiklet tekerleği takılır. Balık tutamayacağını fark edince alıp tekerleği hızlıca sürmeye başlar. Yoldan geçen adamlara çarpıp düşürse de umursamayıp devam eder. Sahilde midye satan Prenses'e rastlar. Onun midyelerini satmak için tezgâh yerine bir el arabasına ihtiyacı vardır. Yazar hemen elindeki tekerleği bu kıza on midye karşılığında verip bir de öpücük alıp kaçar. Diğer tekerleği de başka tutan bir adamda görür. Bunu da alıp tekrar âşık olduğu Prenses'i aramaya devam eder.

“Pişi”⁴⁹ bir sabaha pişi kokusuyla uyanan genç bir adamın işsiz ve yorgunluğun öyküsüdür. İşten kovulan adamı mutlu eden şey gözlerini açmadan, annesinin çayın yanına hazırladığı pişi kokusudur. Öykünün çatışması uzun ve umutsuz hayallerden sonra hayatın pişi yiyecek kadar basit olmasıdır.

“Bir Alabros Öykü”⁵⁰sünde yazar/anlatıcı dedesiyle berbere gider ve saçını alabros modeli kestirir. Kesim yazar/anlatıcının sıkıldığı ve istemediği bir durumdur. O uzun saçlarını sevmektedir. Ancak gün gelip de dedesini kaybedince artık alabros da berber Mustafa'da onun için güzel bir anı olur.

“Hisaraltı Teşkilatı”⁵¹nda, Kazım Nami “Hisaraltı Çetesi”ni arkadaşlarıyla kurar. Bu ihtiyarlar Hisaraltı'nda buluşup mahallenin sorunlarını çözmek için çaba sarf ederler. Etraflarındaki insanlar tarafından 'kaçık' diye nitelendirilen bu ihtiyarlardan Kazım Nami çetenin elebaşı aynı zamanda Haluk'un da dedesidir. Her akşam Haluk'u terasa çıkarır marş okutup künye talimleri yaptırır. Bir gün yine toplanırken Kazım Nami artık bu toplantılarda Haluk'un olmasını ister. Çünkü yaşlanıyordur ve bayrağı birine teslim etmesi gerekiyordur. Hisaraltı'nın bu adamları

⁴⁸ Büke. (2004). *a.g.e.*, s.77-81.

⁴⁹ Büke. (2004). *a.g.e.*, s.82-84.

⁵⁰ Büke. (2004). *a.g.e.*, s.85-87.

⁵¹ Büke. (2004). *a.g.e.*, s.88-100.

tefeci bakkalın veresiye defterini yakıp Gül Emlak'ın ev yıkma projelerini çeşitli basit yollarla engellerler. Günü geldiğinde ise her biri bu mahalleden teker teker sonsuzluğa uğurlanırlar.

“Haftasonu Şeyleri; Rakı ve Uskumru”⁵² adlı öyküde yazar/anlatıcı pazardan dönerken dolmuşa biner ve buradaki insanlardan bahseder. Gündelik hayatın basitliği içinde yaşayan insanın reelden bir türlü kopamaz. Öykünün çatışması bu sıradanlık ile realite arasında gerçekleşir.

“Peygamber Devesi Peynir Ekmek Yer”⁵³ adlı öyküde deli bir adamın Nazife için katil oluşu anlatılır. Adamın akli dengesinin yerinde olmadığını bilen Nazife onu dış dünyaya atarak başındaki belalardan kurtulmayı hedefler. Adam da bu duruma hizmet eder. Günah yazılmaz diyerek Nazife'ye zarar veren meyhane işletmecisini öldürür. Herkesin yapmak istediği şeyi günah yazılmayacak diye onun yapması öykünün çatışmasıdır. Nazife'ye verilen zararı herkes görür ancak kimse bir deli kadar cesur değildir.

“Sürpriz Yumurtalar”⁵⁴da Faruk, han içerisinde kırtasiyesi olan bir adamdır. Dükkânında karşı taraftaki çorap satan kadını uzun uzun seyrederek. Bir gün yine seyrettikten sonra kadın dükkândan içeriye girer ve bir sigara ister. Daha sonra kadınla yakınlaşmalar başlar ve o sırada telefon çalar. Telefonun diğer ucundaki kızı Aysu'dur. Eve gelirken babasından sürpriz yumurtalar ister. Faruk telefonu kapatıp koşarak kadının yanına gider ancak kadın ona bir sürpriz hazırlamıştır. Faruk'un boynuna metal bir cisimle baskı yaparak onu etkisiz hale getirir. Ona her gördüğü kadınla birlikte olamayacağını söyleyip apışarasına zarar vererek uzaklaşır. Faruk handan geç saatlerde çıkar ve alakasız bir şekilde sokaklarda gezen bir deliyi öldürür. Elleri sürpriz yumurtalar ile hana dönüp intihar eder. Bu sırada radyoda Irak savaşının haberi yapılır. Yumurtadan çıkan ise bir tanktır.

---

⁵² Büke. (2004). *a.g.e.*, s.101-104.

⁵³ Büke. (2004). *a.g.e.*, s.105-109.

⁵⁴ Büke. (2004). *A.g.e.*, s.120.

3.1.2.Çiğdem Külâhı

“Elmadaki Kurt”⁵⁵, durakta otobüs bekleyen iki kardeşin öyküsüdür. Seyhan bekâr evine dönüyordur. Ablası Seyhun ise onu küçükken olduğu gibi dizlerine yatırır. Onlar bu şekilde konuşurken ellerinde elmalı kurabiyelerle annesi gelir. Anneleri her ikisi için de pek güzel anı barındırmaz. Sonra araba gelip Seyhun’u alır. Ardından Seyhan’ın otobüsü gelir. Sırt çantası kurabiyeler ve günahıyla gider.

“Haftaya Pırasalı Börek”⁵⁶, hayatın çirkin yüzüyle erken tanışan çocukların hapisane öykülerini anlatır. Antepli Seyit, yazar/anlatıcıyı buldukları koğuştaki tacizcilerden, haraç kesenlerden, kötü adamlardan korur. Seyit ağır hükümlü bir çocuktur. Bütün düzenin içinde temiz kalmaya çalışır. Yazar/anlatıcı ile birlikte hapisaneden kaçmaya çalışan kişilerin kazmaya çalıştıkları tüneli görseler dahi susarlar. Bu onların son kurtuluşu olmasına rağmen onlar durumun farkında bile değildir.

“Züleyha Geç Kalma Ha!”⁵⁷da yazarın çocukluk yıllarından kesitler vardır. Bu kesitler onun için unutulmayan anılardır. Özne anlatıcı ailesiyle küçük bir evde yaşar. Öğretmen bir babanın iki çocuğundan biridir anlatıcı. Bir de ablası vardır. Ablasına mahallenin en maraza kişisi olan Alarga Selim âşıktır. Geceleri gelir kapılarında serenat yapar. Bütün ev ahalisini ayağa kaldırır. Ancak tüm bunlara rağmen babası bir şey yapmaz. Çünkü Selim aynı zamanda radyo tamirinden anlamaktadır. Baba ne zaman eve gelse odasına çekilir, radyosunu dinler sonra bir cızırtıyla birlikte Selim diye seslenir. Selim de her defasında koşa koşa gelir. Bir gün evin önüne beyaz bir araba gelir ve babayı derdest edip götürürler. Sonra da kitapları kirli bir un çuvalına koyup taşırlar. Babanın daha sonra hapisaneye götürülüp kitaplarının yakıldığı anlaşılır. Hapisanedeki günlerini geçirdikten sonra bir gün yeniden baba evine döner. Radyoda “Züleyha geç kalma ha türküsü” çalar. Sanki her şey değişmiş ya da hiçbir şey değişmemiş gibidir.

“Artık Kim Gider Teraviye”⁵⁸de küçük bir çocuğun gözünden ramazan telaşı anlatılır. Büyüklerin ve çocukların bu tarz etkinliklerdeki tutumu birbirinden farklıdır.

⁵⁵ Ahmet Büke. (2012). *Çiğdem Külâhı*, Can Yayınları, İstanbul, s.13-18.

⁵⁶ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.19-22.

⁵⁷ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.25-29.

⁵⁸ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.30-32.

“Sır”⁵⁹da yazar/anlatıcı her gün nenesine yemek götürüp onunla ilgilenir. Ancak bir gün gitmediğinde onu Ayşa’nın boğulduğu gölde bulur. Gölün ortasında minik bir ada vardır. Nene bu adaya gider. O yüzden hiç boş bırakılmaz. Nene göle giden oğlunun bir daha karaya dönmemesi için dua eder. Onun dönmemesi için dua etmesi, Ayşa’nın ölümü, oğlunun cüzdanındaki fotoğrafa bakıp ağlaması, öyküye adını da veren “sır”dır. Neler yaşandığı okuyucuya bırakılır.

“Tanrı Matematik Sever”⁶⁰ de Alim ile yazar/anlatıcı sınıf arkadaşlarıdır. İlkokula giden bu çocuklardan Alim’in matematik dersi diğerlerine göre çok daha iyidir. Anlatıcı tam aksine dersle ilgisi olmayan haylaz öğrenci tipidir. Bir gün öğretmenleri Alim ve anlatıcıyı kömür almaları için karanlık ve tehlikeli bodrum katına gönderir. Bu iki çocuk burada çok korkarlar. Alim ağlayarak öğretmenimiz ölsün, kurtulalım diye dua eder. Aradan bir hafta geçer ve öğretmen bir kaza sonucu hayatını kaybeder. Alim de öğretmenine şiir yazarak törende okur. Sanki ettiği duayı unutmuş gibi onun gibi bir öğretmen olmak istediğini söyler.

“Tanaba Tanaba Enturuba”⁶¹ iç içe geçmiş bir öyküdür. Yazar bir adamın öyküsünden bahsedeceğini söyler. Adam plajda bir köpeğin ağzından öykü yazmayı düşünen başka bir yazardır. Köpeğin öyküsünü yazmaya çalışan yazar kendi öyküsüne döner. Küçüklüğünden beri uçurtma uçurmak ister ancak bunu yapamaz. Öyle ki bu durum onu rüyalarında da yalnız bırakmaz. Endişe ve korku şeklindeki bu ürpertiye “tanaba” adını verir. Çocuklarının arasında uçurtma yapamadığı için ona uçurtma alan annesinin yanında aşırı derecede utanç duyar. Buna da “enturuba” ismini verir. Bu iki duygu adamın hiçbir zaman peşini bırakmaz. Sonra öyküyü ağzından yazmayı düşündüğü köpek ise kalkar biraz uzağa bakar ve gider.

“Dünyanın Kiri”⁶²nde çaresiz durumda olan iki arkadaşın öyküsü anlatılır. Yusuf yirmi yıldır suya değmeyen kirli bir gençtir. Ama bu kir öyle yüreğinde değil derisinde bulunan dünya kiridir. Anlatıcı/yazarın ısrarına dayanamayıp yıkanmaya karar verir. Ancak Yusuf yıkanmak için bir hamamı değil geçen yıl kendilerini ihbar eden Peynir Tüccarı Halit Bey’in banyosunu ister. Gizlice eve girip yıkanıp yeni kıyafetlerle çıkarlar. Tekrar iskelelerine dönüp karınlarının acıktığını fark ederler. Öykü burada son bulur.

⁵⁹ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.33-34.

⁶⁰ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.37-41.

⁶¹ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.42-44.

⁶² Büke. (2012). *a.g.e.*, s.45-49.

“Zaman Kırığı”⁶³ adlı öyküde Kürşat ile İlyas üniversiteden iki arkadaştır. Dönemin siyasi olaylarına karışmış olan bu gençler gündüz okulda görüşmezken gece aynı eve gelip birlikte yaşarlar. Duvarlara yazdıkları yazıların izleri ayakkabılarına bulaşmış olan adamlar bir gün yakalanıp içeri atılırlar. İlyas’ın babası çevresi olan bir adamdır. Çeşitli kişileri araya sokarak oğlunu çıkarır. Ancak Kürşat içerde kalır. Kürşat İlyas’a defalarca ziyaretime gel dese de İlyas’ın gidebilecek yüzü yoktur. Bu tarz siyasi olayları ve okulunu bırakıp artık babasının yanına yani kereste işine girer. Dükkânı büyütüp güzel paralar kazanmaya başlar. Hatta bu sırada son kan bağları olan, evlerine köyden gelen Sevim’e gönlünü kaptırıp ve onunla evlenir. Ancak bir gün dükkânında otururken masasında bir zarf bulur. İçinden Kürşat ile olan fotoğrafları vardır. Hızlıca arabasına atlayıp zarfın üstünde yazan adrese gider. İçeriye giremez. Uzaktan izleyip saatlerce ağlar. Geri dükkânına dönmek istediğinde ortada ne kendine ait bir dükkân vardır ne de zarfın üzerinde bir adres. Üstelik bu fotoğraf da tek kişilik bir fotoğraftır.

“Gene Gelirim”⁶⁴ öyküsü işsiz bir yazarın karısına yazdığı nottan oluşur. Babasına tekneye yardıma gidecek olan yazar karısına, ne yaptığını ve birkaç ay neden gelemeyeceğini anlatır.

“Yağmur Klarnet Sesinin Ardından Geldi”⁶⁵ adlı öyküde daha çok mekân üzerinde durulmuştur. Yazar için İzmir’in çok derin anlamları vardır. Çocukluğunun İzmir’e yakın bir il olan Manisa’da geçirmiş olması, üniversite yıllarının burada geçmiş olması yazar için İzmir’i farklı bir yere taşır. Hemen hemen tüm öyküleri İzmir’de geçer. İzmir’in sokakları, arka bahçeleri, ilçeleri, Asansör, Karşıyaka bunlar hep bir fon durumundadır. Mekân yazar için ruh halini yansıtan bir simgedir. Bu öyküsünde mekânın ondaki etkisini şöyle görebiliriz:

“Orada oturmuş her şeyi tersine çevirebilir miyim, diye düşünüyordum. Bu mümkün müydü? Altımda çırpınan suya baktım. Dipteki midyelere, sağa sola kıvrılan yosunlar arasında gizlenen küçük balıklara baktım. Çok çaresizdim aslında. Yine de ayıpladım kendimi. İzmir çok büyük geldi bana. Sokaklarında kaybolurum, diye düşündüm. Dizlerim yandı. Eğilip denize dokunayım dedim. Durdum. Bu şehir, parmaklarının ucunda sigara tutan bu sarı duman izi çok korkuttu beni. Eteklerinin arasından gelen tuz kokusu, zeytin çekirdeği kokusu duvar gibi yükseldi önümde. Deniz yine de iyidir, diye düşündüm. Süzıldüm, damla kadar oldum. Düşüyor gibiydim”. (*Çiğdem Külâhı*, s. 66)

⁶³ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.50-61.

⁶⁴ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.62-65.

⁶⁵ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.66-68.

“Şahane Pek Şahane”⁶⁶ adlı öyküde mahallenin emekli öğretmeni Şermin Hanım –sevilmeyen, bencil, ikiyüzlü bir kadın- vefat etmiştir. Ancak bu mahalle diğer mahalleler gibi değildir. Öyle bir yokuşu vardır ki buz pistinde dans eder gibi yokuş çıkılır. Bu sebeple tabutu cenaze arabasına indirmek de mahallenin çilesi olur. Çeşitli yol yordamlar üretmeye çalışırlar. Almancı Turan’ın arabasına yüklerler tabutun vidaları yerinden oynar. Daha sonra yine Turan’ın bagajdaki üç tekerlekli arabası aklına gelir. Ona yükleyip yavaşça kaydırarak götürürler. Yazar/anlatıcı ise bu olaylara balkonundan bakıp güler. Ölen kadın Şermin Hanım’ın bu hayattan gitmesinin ne kadar mükemmel bir şey olduğunu düşünür.

“Reşat Abi Bekle Beni Biraz”⁶⁷de otobüsün içerisindeki küçük insanların öyküsü anlatılır. Yazar/anlatıcı evine dönerken duyduğu şeyleri anlamlandırmaya çalışır. Arkaya ilerleyelim diyenler, para üstü verenler, dedikodu yapanlar tabi Reşat Abi’sini gören sekreter kız herkes oradadır. Kız Reşat Abi’yi akşam çaya davet eder. Yazar/anlatıcı da söylene söylene evin yolunu tutar.

“Hüso Seni Sordu Son Nefesinde”⁶⁸de Niyetçi Hüso’nun kız kardeşi evden kaçınca o da dayanamaz işi bırakıp balıkçı olmaya karar verir. Bir gün sandalın içinde Hüso’yu bulamazlar. Hüso ya çok çok uzaklara gitmiştir ya da ölmüştür. Tavşanını da yazar/anlatıcının nüfusuna geçer ve en son akşam yemeğine meze olur.

“Leo Ferre Sokağı”⁶⁹nde sokağın dibindeki Zeki Müren Parkı aynı zamanda denize de bakar. İki arkadaş burada oturup denizi, gemileri, sokağı, kuşları, kedileri, insanları gözlemler. İlk dikkatlerini çeken şey karşıdan yaklaşmakta olan geminin Telsizci’siydir. Telsizci’nin hayatını ve özlediği kadını düşünürler. Sonra tekrar kendilerine dönüp akşam içelim mi, diye düşünürler. O sırada karşıdan Advıye Hanım gelir. Advıye Hanım ihtilal yıllarında ülkeye gelmiş bir Rus kadındır. Yalnız yaşayan bu kadının pazardan gelişini, tekirle nasıl muhabbet ettiğini izlerler. Tekrar başlarını gökyüzüne çevirirler. Gökyüzünde ise Kumru Kamil vardır. Kendine yiyecek aramaktadır. Evlerin pervazlarına park edip birkaç parça kırıntı arar. Bu pervazlardan içeride bir hayat akıp gider. Gülüşmeler, yemek muhabbetleri, televizyon sesleri, enstrüman sesleri... Aradan zaman geçiyordur ancak sokağın

⁶⁶ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.69-74.

⁶⁷ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.75-79.

⁶⁸ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.83-85.

⁶⁹ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.86-97.

başında oturan yazar Hikmet Bey öylece ölüp gider. Kumru Kamil kafasına faras yiyip tekire yem olur. Hayat akıp gider. Olaylar bu kadar basittir.

“Düşüş”⁷⁰ te bir şairin bankta oturduğu sırada aklından geçenler anlatılır. Şiirlerini yayımlansın diye bir dergiye gönderir ancak hiçbir zaman yanıt alamaz. Aylar sonra bir mektup alır ve bu mektupta ona dergide bir köşe ayrıldığıının haberi verilir. Bu haberi aldıktan sonra o bir daha hiç şiir yazmayı düşünmez.

“Ellerimizi Yıkadık Uyuduk Herkes Gibi”⁷¹ adlı öyküde üç arkadaşın sokakta geçirdikleri bir geceyi anlatır. Yazar/anlatıcı, Ethem ve Şahin. Ethem’in midesi bulanır çünkü büyük bir suç işlemiş gibi hiçbir yerde duramaz adeta sokağa sığmaz. Sürekli kendilerini ispiyonlayanın Şermin olduğunu söyler. Bir kasabın önüne gelirler, burada götürülecek çokça malzeme vardır. Yeri iyice öğrenip gecenin karanlığında kaybolurlar.

“Salla Bayrağı Düşman Üstüne”⁷² de olayın geçtiği gün ilçenin düşmandan kurtuluş günüdür. Çarşı, sokaklar, okullar, evler hepsi telaşlı ve cıvılcıdır. Her yıl kutlanan bu etkinlikler sanki ilk defa kutlanıyor gibi heyecan verir. Tüm telaş evinin hayatından izleyen Çiçek Nene kendi halinde yaşayan yalnız bir kadındır. Hayatındaki meyve ağaçlarıyla ilgilenerek gününü geçiren kadının tek problemi yan komşusu İcracı Metin’dir. İcracı Metin yıllarca çocuğu olmayan bir adamdır. Karısını bu sebeple boşamayı düşündüğü bir sırada kadının hamile olması onu vazgeçirir. İki çocuk sahibi olan bu adam Çiçek Nene’nin yan komşusudur. Yaşlı kadının çocuğunun olmamasıyla dalga geçer, çocuklarını kadını rahatsız etsin diye serbest bırakırlar. Çocuklar da tüm yaramazlıklarıyla her gün kadını canından bezdirirler. İlçenin hareketli olduğu bir günde durmadan meyve çalmaya çalışıp, topla duvara vururlar. Kadın daha fazla dayanamayıp kendi avlusuna atılan topu ikiye keser. Aradan çok geçmeden bu iki çocuk sessizce avluya girip Çiçek Nene’yi öldürüp, meyvelerle birlikte şenlik alanına giderler.

“Ekasire Lokması”⁷³ adlı öyküde bir şizofrenin gözünden hayali şeyler anlatılır. Cordobalı bir Dülger yazar/anlatıcının gözlerinin önünde birçok insanın hayatını mahveder. Son olarak da anlatıcının dedesinden kalma helvahanede kilitçinin karısını makinede helva haline getirir.

⁷⁰ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.98-101.

⁷¹ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.102-104.

⁷² Büke. (2012). *a.g.e.*, s.105-111.

⁷³ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.120-123.

“Bulanık Bir Şehir”⁷⁴de akıl hastanesindeki bir adamın buradan kurtuluşu anlatır. Yanında onunla birlikte kaçan hastabakıcı Reşit vardır. Yazar/anlatıcının en büyük laneti ise hayatındaki her şeyi unutup olmasıdır. Ancak yazdıklarına bakarak geçmişini hatırlar. Bu da ona hiçbir zaman “anı” yaşatamaz.

Diğer öyküler: Göl/ge, Delilik Şeylerim, Tuzdan Gelen Adam, Bizi Ne Anlatır?, Dert Mi Yanar Eski Nalınlar Mı?

3.1.3. *Alın Mavide*

Alın Mavide öykü kitabının ilk öyküsü olan “Biz”⁷⁵ iç içe geçmiş öykülerden oluşur. Bu öykü/bölümler birbirinden bağımsız öyküler değil tam aksi bir zincirin halkaları niteliğindedir. Her halka başka kişinin ağzından okuyucuya farklı pencereler sunar. Sizi içine alan her pencere anlatan kişinin iç dünyasını ve kendi öz öyküsünü anlatır. Ahmet Büke bu öyküleri bölümler başlığı altında sunar. Birden altıya kadar olan bu bölümlere ayrı isimler verir. Bu tekniği İzmir Postasının Adamları adlı öykü kitabının “Foto Nuri’nin Resimli Hatıratı” adlı öyküsünde de deneyen yazar bakış açılarını zenginleştirir. Sıradan insanların basit yaşamlarındaki derin öykülerine korkusuzca değinen Büke, bunu bir bütünlük halinde ya bir fotoğrafıda ya da bir mahallede kurgular. Seçilen mekânların basit, terk edilmiş, eski ve köhne olması gerçekçilik açısından önemli bir fondur.

İlk bölüm olan *Bir...Arkadaş Salih* adlı öyküyü yazar/anlatıcı Hazan ile Salih’in çalıştıkları tekstil atölyesinden çıkmalarıyla başlatır. Her zaman gittikleri bakkala girmeleri ve oradan mahallenin sokaklarında kaybolmaları anlatılır. Hazan bu kayboluş sırasında Kumrulu Mescit’ –eski harabe bir mescit- in avlusunda bulur kendini. Hazan burada herkesten uzaklaşıp ağlar. Onları uzaktan izleyen ise yazarın kendisidir.

İkinci bölüm olan *İki... Rehber Girer* adlı öyküsünde mahalleyi avucunun içi gibi bilen Deli Rehber’in öyküsü anlatılır. Rehberin üstünün Kumrulu Mescit gibi yıkık dökük olması, kendi halinde bir dünyasının olması, onu gizemli kılar. Mahallenin midyeci çocukları ve Hazan tarafından sürekli sıkıştırılır. Öyle ki bir gece kerhaneye gitmek üzere önce hamama daha sonra da İzmir’in arka sokaklarına götürülür. O, yine de bir şekilde onlardan kurtulup Kumrulu Mescit’e gelir. Kumrulu

⁷⁴ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.124-128.

⁷⁵ Ahmet Büke. (2011). *Alın Mavide*, Can Yayınları, İstanbul, s.15-52.

Mescit, Rehberin sığınağıdır; evidir. Ancak burada Salih'in Kıstırın Nazmi'yi öldürmesiyle büyük bir şok yaşar.

Üçüncü bölüm olan *Üç... Hamameci Ziya havanda zırnık döver* adlı öyküde Ziya'nın birlikte çalıştığı Asım'la içkili bir ortam oluşturup kendi öyküsünden bahsetmesi öyküyü başlatır. Ziya'nın çocukluğu yara izleriyle doludur. Babasının demiryolcunun karısıyla yasak bir aşk yaşaması, amcasının bir gün gözlerinin birileri tarafından kör edilmesi ve sonrasında kızıyla birlikte buradan kaçmaları, babasının intiharı ve annesinin yalnızlığı Ziya'nın yüreğinde düğümü açılmamış anılardır. Tüm bunları zihninde adeta unutmamak için defalarca tekrarlaması Ziya'nın bu dünyaya dayanmasını da zorlaştırır.

Dördüncü bölüm olan *Dört...Asım, mahallenin kara küpüdür* adlı öyküde Asım'ın daha bebekken Madam Pi'nin kapısına bırakılması anlatılır. Madam Pi'nin eşi Doktor Rahmi Bey her ne kadar Asım'ı istemese de Madam'ın korkusundan bir şey yapamaz. Asım büyüdüğünde onu geceleri yanına alarak Madam'ın ve ailesinin İzmir'e verdikleri mektup şeklinde yazdırır. Bu mektupları birlikte çalıştıkları tekstil atölyesi sahibi Halit Bey'e gönderir. Güya Madam onu evlenerek kandırır. Öykünün önemli düğümü ise Asım'ın yaşadığı tramvayı atlatamamasıdır. Bir gece Rehber adamlardan kaçarken Madam'a sığınır. Madam onu Rahmi Bey'e inat evine alıp saklar. Sonra bir şekilde eve gelip Rehber'i kaçırlar. Asım için giden ve yitirilen herkes artık yüreğindeki küpe basılır. Bu küp içine ölüleri ve tüm acıları alır. Rehber'den sonra ölen tüm kişileri buraya alır ve sesini asla çıkaramaz.

Beşinci bölüm olan *Beş... Madam Pi: Düğümün ortasında bir çınar* adlı öyküde Madam Pi'nin kendi ağzından yaşamı anlatılır. Madam Pi mahallenin ortasında bir yerdedir. Bu mahalledeki herkesin yolu bir şekilde onun evine düşer. Altı bölümünde kuş bakışı bakıldığı bir tepe öyküdür.

Altıncı bölüm olan *Altı...Hazan'ın çılgılığı* adlı öyküde Hazan'ın ağzından kendi öyküsü anlatılır. Salih'le birlikte Halit Bey'in yanında çalışmalarını, Halit Bey'in Bakkal İbrahim'in kızı Ayten'den faydalanışı ve Hazan'ın kendi yalnızlığı anlatılır. Hazan bu olaylar içerisinde en çok Ayten'in zarar görmesine dayanamayıp Salih'le birlikte Halit Bey'i öldürür.

“Sessizce Rakı İçtiler”⁷⁶de Terzi Selami dükkânında otururken içeriye Postacı Reşat gelir. Reşat, Selami'nin çırağı Ertuğrul'un hapis haneye düştüğü

⁷⁶ Bükte. (2011). *a.g.e.*, s.53-56.

haberini verir. Birlikte rakı içmeye giderler. Aradan geçen belli bir zamandan sonra Ertuğrul'da hapishaneden çıkıp dükkâna gelir ve üçü birlikte sessizce rakı içip ağlarlar.

“Ölü Har”⁷⁷ adlı öykünün en etkili kısımlarından biri şöyledir:

“Göğsünde bir diken büyüyordu. Kökleri akciğerinin dalları arasında karışmış, kabinin hemen yanından boy veren kaba sapı kızıla dönmüş diken. Tuğ çıkarmış. Muzaffer mor uçları var topuzunun. İçindeki kafayı koruyan sert zırh, ölümcül oklarla donanmış. Metal ruhlu diken büyüyordu göğsünde. Onu bıraktıkları ağacın dibinden doğruldu. Sırtını dayadı akasyaya. Dibinden avuçladı toprağı. Ağır ağır çığnedi. Yuttukça rahatladı. İçindeki açlığın atları sakinleşti”. (*Almı Mavide*, s. 57)

Ahmet Büke insanın doğuştan kendiyile getirdiği o karanlık yazgıdan bir diken gibi bahseder. Burada ablasıyla birlikte yaşayan meczup Ali'nin kendi sessinden bir bölüm verilir. Ali içinde büyüyen o acıdan ve yaradan kurtulamaz. Akıl sağlığı yerinde olmayan bu adam ablasının tek yakını ve ıstırabıdır. Karşı komşularının meydan açtığı bir patlama sonunda mahalleli bayraklar açar. Ali ve ablası Alev ise tüm bunlara uzaktan bakar.

“Dönüş”⁷⁸ adlı öyküde yazar/anlatıcı hapisten yeni çıkmıştır. Elinde taze ama dalından kopmuş bir ölü yaprakla birlikte hücre arkadaşı Hıdır'ın evine gider. Babası Muzaffer Ağabey ile konuşur. Hıdır onlara Amerika'ya gideceğini söyler. Yazar/anlatıcı cüzdanından Hıdır'la çektiği son fotoğrafı çıkarır. Ona ailesinin yanına gideceğine dair verdiği sözü hatırlar. Hıdır uzaklara gitmiştir ve hasta annesinin yanına gidip belki durumu açıklamalıdır. Ancak odaya girdiğinde onu Hıdır ile sarılırken görür. Artık onlar ebedi dünyada buluşmuştur. Elindeki vakitsiz ölen yeşil yaprağı da odaya bırakır ve çıkar.

“Aniden”⁷⁹ adlı öyküde darbe dönemlerinde hücreye düşen iki gencin öyküsü anlatılır. Veysel ile İlyas, bu iki arkadaş fakülteden tanışıyorlardı. Bir gece evi boşaltırken yakalanıp girmişlerdi hapishaneye. Yaralı vücutlarına hortumdan taziyikli sular, coplar yemişlerdi. Günlerce aç kalmışlardı. En son İlyas açlık grevine girip canına kıymıştı. İlyas, onu kaybettikten sonra tam sekiz yıl geçti ve artık bu havalandırmadaki ağaçları bile ayırt edemiyordu. Küçükken kaybettiği kanaryası gibi İlyas da gitmişti. Arada bir havalandırmanın dallarına konardı.

⁷⁷ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.57-60.

⁷⁸ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.61-64.

⁷⁹ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.65-68.

“Zaman Çürüğü”⁸⁰ nde iki kardeşin öyküsü anlatılır. Yazar/anlatıcı yani abi, kardeşi Mine ile birlikte okumaları için İzmir’e gönderilmişti. Ancak yazar/anlatıcı liseyi dahi bitirememişti. Karanlık işler çeviren adamların peşinden gitmiş belindeki silahıyla da hayatını güvence altına almıştı. Artık onun bütün işi bu olacaktı. Kandan para kazanacaktı. Öykü Mine’nin gözleri kapalı bir şekilde bir yere götürülmesiyle başlar. Götürüldüğü yer çocukluğudur. Orada kendisini abisi bekler. Ona tetiği çekmek zorunda kalır ve intihar eden annesinin yanına gömer.

“Yıldız’ı Bulmalıyım”⁸¹ adlı öyküde Ferit Bey darbe döneminde yönetime karşı olan kişileri bulmakla görevli bir devlet çalışanıdır. Evinin yakınlarında kendini ifşa etmemek için sürekli farklı şekillerde evine girer. Kendisinden alt dükkândaki kız yani Yıldız yardım ister. Abisi aylardır kayıp olan Yıldız, onu bulması için rica etse de o Milli Eğitim görevlisi olduğu için elinden bir şey gelmeyeceğini söyler. Ancak çalıştığı ofiste önüne gelen zarf abisine aittir. Çalışmalarını başlatır. Aranılan şahıs Hüseyin Solmaz’ı ailesini izlemeye alır. Daha sonra bu işi yapamayacağını anlayıp izne ayrılır. Bu izin sırasında Yıldız’ın yanına gider ve ona abisini bulduğunu söyler. Yıldız’ın abisi için verdiği kıyafetleri alarak evine gidip intihar eder.

“Yirmi Beş Kuruşluk Yaram”⁸² adlı öyküde yazar/anlatıcı dalgakıranın ucunda oturup balık tutmaya çalışır. Geçen vapurdaki kadınları izleyip martılarla konuşup arada bir sırtındaki yirmi beş kuruş büyüklüğündeki yarasına dokunur. Sırtındaki yarayı yirmi beş kuruşa benzeterek onu değersizleştirdikçe bedeninin ve ruhunun basitliği onu arada bir yoklayan bir sancı olur. İşsizliğini hatırladıkça eli sırtına gider. Tek eğlencesi Deli Selim’in sandalını uzaktan görüp muhabbet etmektir. Bir gün kıyıya vuran cesedi birlikte görürler. Cesedin cebinden cüzdanını çıkarıp parasıyla karınlarını doyururlar. Hatta yazar/anlatıcı cesedin üstündeki kırmızı kazağı bile alıp giyer. Aradan belli bir süre geçtikten sonra bir gün cinayet haberini alan Kemal komiser gelir. Onları sorguya çekmek isteyince Deli Selim durumu fark edip onu öldürür. Yazar/anlatıcı ile Deli Selim bir daha hiç karşılaşmazlar.

“Bürsst”te⁸³ Cemil ile yazar/anlatıcının bir aileyi mesafe olarak baya uzak olan bir cezaevine faytonla götürmesi anlatılır.

⁸⁰ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.69-73.

⁸¹ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.74-85.

⁸² Büke. (2011). *a.g.e.*, s.86-90

⁸³ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.91-94.

“Leyla Gitmez Bir Yere...”⁸⁴ adlı öyküde anne ve babasının ölümünü kabullenemeyen Leyla’nın onların hayaliyle konuşarak hayatına devam etmeye çalışması anlatılır. Sürekli tarlada bamyaya toplayan annesini, kayalıklarda balık avında olan babasını görmektedir. Bir gün yine babasına yemek hazırlayıp götürür. Orada kendisini bekleyen ise İbrahim abisidir. Onu kendi evine götürmek istese de başarılı olamaz. Bir sandala binip suya atlayınca babalarının hayalini artık İbrahim abisi de görmeye başlar. Sandalı kıyıya çekip babalarına doğru koşarlar.

“Alın Mavide Elleri Kanda”⁸⁵ kitaba ismini veren öykünün başkışisi Azur’dur. Hayat, Azur için çok küçük yaşlarda zor koşullar sunar. Şimdilerde bir çay ocağı işleten bu adamın tek derdi ocağına yeni bir çırak bulur. Bunun için Terzi Selami’den yardım ister. Terzi Selami’nin yanındayken kendi hayatını düşünür. Çıraklık günlerini anımsamaya başlar. Daha küçük yaşlarda Hamit onu çırak olarak yanına almış tecrübe sahibi yapar. Bu çay ocağına sadece işçiler, esnaflar değil aynı zamanda düşmüş kadınlar da gelir. Bu kadınların pazarlandığı bir yer de olan ocak Azur’a çok fazla hayat tecrübesi katar. Öyle ki ustası Hamit huzurevine gittikten sonra ocağı devralır. Devir işlemleri bittikten sonra onu bu hayata bulaştıran ustası Hamit’i huzureviden çıkarıp sessizce gömer. Çünkü dünyaya karşı bu kadar umutsuz oluşuna, yalnızlığına ve kirlenmişliğine bu adam sebep olur. Onun ölümünü bu dünya için güzel bir temizlik olarak düşünür. Neyse ki aradan çok geçmeden Terzi Selami aranan çırağın bulunduğunu söyler. Azur çocuğu-Alim Ay- alıp ocağa götürürken ona sorular sorsa da cevap alamaz. Yalnız cebinden bir not çıkarır. Notta annesinin yazısını görür. Nerde bulunursa bulunsun bu çocuğun annesinin yanına gönderilmesi gerektiği yazar. Azur mektubu okuduktan sonra onu otogara götürüp yolcular. Azur’un elleri kirlenmiş olsa da zihni, düşünceleri hala gökyüzü kadar mavidir.

“Şehrin Sesini Duydum”⁸⁶da da bir apartmanda akli sıkıntıları olan bir adamın gözünden apartman sakinleri anlatılır. Gazete bayisi olan komşusu Hüseyin’in karısıyla her sabah nasıl kavga ettiklerinden, Yıldız’ın annesine görünmeden kendisine nasıl geldiğinden bahseder. Üniversiteden terk olan Yıldız annesine görünmeden yazar/anlatıcının yanına gelip onunla birlikte olur. Her defasında annesine fark ettirmemek için yanından hızlıca ayrılır. Bir gün Yıldız

⁸⁴ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.95-99.

⁸⁵ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.100-105.

⁸⁶ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.106-108.

yazar/anlatıcının yanında uyurken annesinin kulaklarını kesip saksıya gömer. Artık Yıldız yanındayken bütün şehrin sesini kendisi duymaktadır. Bu onun aynı zamanda kendi vicdanının sesi olacaktır.

“Aslında Son Gün Oldu Her Şey”⁸⁷ adlı öyküde yazar/anlatıcı mezbahada çalışan bir adamdır. Bu adam her gün otobüse biner ve buradaki insanları gözlemler. Gözlemlendiği kişiler arasında onun ilgisini en çok çeken kişi sürekli bir şeyler okumaya çalışan üniversite öğrencisidir. Bu üniversite öğrencisi kız tıp okumaktadır. Sınavlara gidip gelirken otobüste notlarına bakar. Bu kızın otobüste yanına oturmaya cesaret eden adam onunla konuşmaya başlar. Okuduğu bölümden, çalıştığı işten ve daha birçok konudan konuşurlar. Bir gün her ikisi de otobüsün son durağına kadar inmeyip yakınlaşırlar. Bir martı geçer, onları izler.

“Sumru Bu”⁸⁸da yazar/anlatıcı kuş beslemektedir. Onlara Arapçada gümüş yüz anlamına gelen Sumru ismini vermiştir. Mefaret Abla ise aynı apartmanda yalnız yaşayan bir kadındır. Sumru kadın ismi deyip kuşa konulmayacağını söyledikçe anlatıcı kuşu kıskandığını düşünür. Çünkü Mefaret Abla kuşlar gibi uçmayı bekleyen ancak kanatları yani cesareti olmayan bir kadındır. Hayatı birilerini beklemekle geçmiş ve geçecektir.

“Melek Çok Güzel Uyuyor”⁸⁹da yazar/anlatıcı arkadaşı Ayşen ile -evli olsa da- birliktelik yaşar. Onun kendi kedisi Melek’e alışamamasına içlense de Ayşen, Melek’in uyuşunu çok sever. Birlikte zaman geçirdikleri zaman Melek onları yatak odasında izler gibi durur. Ayşen de Metin isimli bir tıp doktoruyla evlidir. Yazar/anlatıcının babasının hastalığında ve ölümünde her ikisi de yanında olur. Hatta bir gün yazar/anlatıcı intihar etmek için çok fazla ilaç içse de onu kurtaran yine Metin’dir. Ölümüne çok yakın olduğu anlarda bile Ayşen’i ve her şeyi geriye sarmak mümkün olsa diye düşünür.

“Açlık Sarkacı”⁹⁰nda bir bankacı olan Akoya’nın belirli zamanlardaki hallerinden kesitler sunulur. Öykü; öğleden sonra, akşam, ertesi hafta, ay bitiyor şeklinde dört an üzerinde durur. Akoya tek başına yaşayan bir adamdır. Evine geldiği zaman tüm yorgunluğu geçer. Annesini kaybettiği dönemlerde ruhunun açlığını ve

⁸⁷ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.109-112.

⁸⁸ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.113-114.

⁸⁹ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.115-118.

⁹⁰ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.119-122.

yalnızlığını fark eder. Dışarı çıkıp yoldan herhangi hayat kadını alıp evine gider. Sonuçta evi onun açlığını ve suçluluğunu götürdüğü yerdir.

“Düş Bulma Kurumu”⁹¹ adlı öyküde Yavuz Bey memuriyetin sıkıcılığından ve monotonluğundan şikâyet eder. 30 yıldır çalıştığı yerden bir sabah koşarak çıkar. Artık özgürdür. İsteddiği saatte kalkabilecek, vapura binebilecek, doyasıya gezip martılara simit atabilecektir. Hemen sahile koşup bir sigara yakıp denizi izler. Sonra birden ay sonunu getirmenin onun için zor olacağını düşünür. Bir iş bulmalıdır. Çeşitli basit işlere gitse de kimse onu almak istemez. Tekrar memurluk yaptığı binaya döner. Burada ise aslında onun bir memur olmadığını sadece düş kurduğu ortaya çıkar. Aslında memurlukla alakası olmayan işsiz bir adamdır. Sonrasında uzakta bir adam görüp ona da kendisinin polis olduğunu söyler. Adamın düşleri kendi içerisinde sürekli çatışma halindedir.

“Son Peygamber”⁹²de açlıktan ölmek üzere olan yazar/anlatıcının son çare olarak -yeryüzünün son peygamberi olduğunu düşündüğü- Bay Pazartesi’ni arama macerası anlatılır. Onu bir sandala binerek nehrin diğer kıyısında arasa da orada da bulamaz. Ancak sandalcı çocuğun da açlıktan ölmek üzere olduğunu Bay Pazartesi’yi aradığını anlar. Birlikte ertesi gün Bay Pazartesi’yi arayacak, Bay Pazartesi onlara bir iş bulup karınlarını doyuracaktır. Ama önce bugünü atlatabilmek için köpek inlerinden birine girip köpeklerden biriyle karınlarını doyurmaları gerekiyordur.

“Masamtelefonumvesarkacımınaşkı”⁹³nda yazar/anlatıcı arıza ihbar hattından çalışan bir görevlidir. Gün boyu masasında oturup arıza haberine göre hareket eder. Bu sırada masasındaki her şeyin nasıl iç içe geçtiğini düşünür. O sırada uykuya dalar. Eksi beşinci kattaki arşivin bilgisayarının bozulduğunu rüyasında görür. İnmek için fazlaca çaba verir. İndiğinde karşısında güzel bir kadın vardır. Ona dokunmak ister. Ancak o sırada uykusundan şefi tarafından uyandırılır. Şefi ona eksi beşinci kattaki arıza kâğıdını verip inmesini söyler.

“Gâvurun Çakısı ve Pişi”⁹⁴ adlı öyküde Sami ile Alp okuldan iki arkadaştır. Alp dışlanmamak için herkesten gizlice havraya⁹⁵ gitmekteydi. Öyle ki ikinci adımı bile kimseye söyleyemez. Sami onun ikinci adımı öğretmenler odasında duymuş ama

⁹¹ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.129-138.

⁹² Büke. (2011). *a.g.e.*, s.139-143.

⁹³ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.144-147.

⁹⁴ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.148-151.

⁹⁵ Havra: Yahudilerin ibadethanesi, sinagog.

Alp'in canını sıkmamak için üstelemez. Bir gün bu iki arkadaşın yolunu birlikte maç yaptıkları çocuklar keser. Çocuklar Alp'in başka dinden oluşunu kendilerine söylemediği için onun üstüne yürürler. Sami hızlıca Alp'i kurtarıp kendi evine götürür. Alp'in çakısıyla oynarken Sami'nin annesi yağlı pişiler getirir.

“Ayşegül Teyze'nin Hala Açık Perdeleri”⁹⁶ adlı öyküde küçük bir kız çocuğunun ağzından komşuları Ayşegül Teyze anlatılır. Annesi ve edebiyat öğretmeni İsmet Hocanın Ayşegül Teyze'nin hasta haliyle yetişemediği işlere yetişmeye çalışırlar. Yazar/anlatıcı olan küçük kız onların ayaklarının altında gezinip durur. Babası ise tuhaf bir adamdır. Her yerden bir şey çalıp getirir. Bu çalınanlar küçük ve basit şeylerdir. Kendi evlerinden sürekli Ayşegül Teyze'nin pencerelerine bakınır ve onu orada gördükçe mutlu olur.

“Yaz Da Gör Ebenin Şeyini”⁹⁷ adlı öyküde yazar olan Rıza'nın kitabının satmamasından bahsedilir.

Diğer öyküler: “Kış Neden Var?”, “Alo! Burada Bir Sorunumuz Var”.

3.1.4. Kumrunun Gördüğü

Tuzdan Köprü ve Sesler adlı iki bölümden oluşmaktadır.

1. Tuzdan Köprü

“Sarı Rüya Defteri”⁹⁸ adlı öyküde yazar/anlatıcının uykuyla uyanıklık arasındaki gördüğü rüyalar kısım kısım sunulur. Burada okuyucu, yazarın bir gerçeklikten mi yoksa kurmacadan mı bahsettiğini anlamak da güçlük çeker. Okuyucunun sürekli uyanık kalmasını isteyen Ahmet Büke Sarı Rüya Defteri adlı öyküsünde üstkurmaca tekniğini kullanır. William H.Gass'ın üst kurmaca tanımı şu şekildedir: “Geleneksel bir metafor olarak dünyayı bir kitap olarak görmek ve onun keşfine doğru yol almak... Dünya üzerindeki bilgimiz bir kitap gibi sözcükler aracılığıyla oluşuyorsa eğer, edebi kurgu içindeki bir başka kurgu da bize edebi gerçeklik hakkında bir fikir sağlar”.⁹⁹ Öyküde rüya ile gerçekçiliği bir kurgu içerisinde iç içe geçirmiştir. Bu teknik sayesinde geçişler arasında hayal ile gerçeklik arasındaki fark çok hissedilmez. Öykünün girişinde uykusundan komşunun sesleriyle kalkar ve tekrar uyku ile uyanıklık arasında rüyalar görür. Bu rüyalarda kendi

⁹⁶ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.152-155.

⁹⁷ Büke. (2011). *a.g.e.*, s.156-157.

⁹⁸ Ahmet Büke. (2010). *Kumrunun Gördüğü*, Can Yay, İstanbul, s.17-30.

⁹⁹ Deniz Gündoğan. (2009). “*Sınır Edebiyat*”, Notos Öykü, Sayı: 17, Ağustos/Eylül s. 40-42.

çocukluğu, muhacir olan nenesi, gençliğindeki serseriliği hepsi peş peşe gelmektedir. Sonunda ise tekrar komşularının seslerini duyar.

Sarı Rüya Defteri adlı öykünün bir bölümünde yazarın kendi öykü kitabı olan İzmir Postası'nın Adamları'nda geçen "*Tanaba Tanaba Enturuba*" adlı öyküye hatırlatma da bulunur. Bu dil ötesi söylemlerin anlamına öyküsünde şöyle değinmişti: "Endişe ve korku şeklindeki bu ürpertiye "tanaba" adını, çocuklarının arasında uçurtma yapamadığı için ona uçurtma alan annesinin yanında ise aşırı derecede utanç duymuş buna da "enturuba" adını vermişti." Bu iki duygu bu adamın hiçbir zaman peşini bırakmamıştır. Öyle ki bu ondan sonra yayımladığı üçüncü kitabındaki "Sarı Rüya Defteri" adlı öyküye kolaj şeklinde yapııştırılır. Büke'nin burada alıntı yaptığı kişi yine kendisidir. Bir başka öyküsündeki duygu ve hisleri tekrarlamak istediğinde bu söylemlere yer verir. Bu sebeple öyküyü daha önceki öyküyle bağdaştırmadan açıklamak ve anlamlandırmak da zor olacaktır.

"Şimdi Ölmüyorum"¹⁰⁰de Ahmet Büke bu öyküsünü birden beşe kadar ayrı bölümlere ayırmış. Öykünün de içerisinde geçen bu bölümler film kesitleri gibi işlenir. Yazar/anlatıcı hücreinde açlık grevindedir. Birinci bölümde tavandaki hamamböceklerini izler ve midesindeki açlık kramplarını duyar. İkinci bölümde mahallenin kedilerinden bahseder. Burada ilgi çekici olan tekirin birine Numan Çelikbilek adını vermesidir. Bu kedinin ikametini ve mal varlığını açıklar. Bir insandan bile daha yerleşik ve zengin olan kedilerden bahseder. Burada Büke, post modern anlatım tekniklerinde ironiye başvurur:

"Numan Tunçbilek. Soyismi olan tek tekir. Dedesinin de adı Numan'dı. Ama onun lakabı vardı. Uzun kuyrukların Numan derlerdi. Özellikle dişiler onun sırma kürklü ve yaldızlı tozlu kuyruğuna hayrandı. Torun Numan zamanında soyadı kanunu gelince kendine bu ismi aldı. Numan Çelikbilek". (*Kumrunun Gördüğü*, s. 32)

Kedinin soyadı kanunuyla isim almasıyla açık ironi¹⁰¹ yapılmıştır. Burada okuyucunun yapılan ironiyi fark etmesi istenmiştir.

Üçüncü bölümde ise korktuğu böcekleri görmezlikten gelmek için zihninde bir sinema filmi açmaya karar verir. Bu filmi duvara yansıtıp izlemeye başlar. Bu da açlığını ve korkularını bitiremez. Doktor biraz daha aç kalırsa kalınbağırsağın kuruyacağını söyler ancak o bunu duyabilecek kadar güçlü hissetmez kendini.

¹⁰⁰ Büke. (2010). *a.g.e*, s.31-38.

¹⁰¹"Açık ironi", ironinin kurbanı ya da okuyucusunun ya da her ikisinin birden, ironistin gerçek niyetini hemen görmelerini sağlamaya yönelir. Burada anlamı belirleyen şey, ironistin kullandığı ton ya da üslup özelliğidir. Oğuz Cebeci. (2008). *Komik Edebi Türler, Parodi, Satir, İron, İthaki Yayınları*, s.302.

Dördüncü bölümde savcının ismini söylediğini duyar: Veysel Bozkurt. Bu bile kendisine o kadar uzak ve yabancı gelir ki zihninde harfleri belli bir sıraya dizemez. Savcı ona herkesin açlık grevini bıraktığını artık kendisinin de bırakması gerektiğini söyler. Veysel ise kafasını kaldırıp böceklerine bakar. Beşinci bölümde, hayata dair umutlarını yatağın tahta kısımlarına nasıl yazdığını anlatır. Tam bu sırada arkadaşlarının “yaşasın hayat” seslerini duyup ağlamaya başlar. Tüm direnciyle gözlerinden süzülen yaşla birlikte “şimdi ölmüyorum” der.

“Mahur Beste”¹⁰² öyküsü pazartesten cumartesine kadar haftanın günlerine göre bölümlere ayrılır. Her bölümde farklı bir güne ait kesit sunulur. Yazar/anlatıcı pazartesi gününden başlar. Bir hayalet gibi annesinin yanındadır ve onu izler. Annesi pencere kenarında oğlunu yani yazar/anlatıcıyı bekler. Tüm mahalle onu akşama kadar oturduğu o yerden kaldırmaya çalışsa da o bir türlü ikna olmaz. Her türlü eğlenceden kendisini uzak tutar. Günler böyle ilerlerken cumartesi günü Galatasaray Lisesi önünde yapılacak olan eyleme gitmek için hazırlanır. Büyük oğlu ne kadar gitme dese de kadın oğlunun vesikalık fotoğrafını alıp oraya gitmek ister. Amacına ulaşan kadın Galatasaray Lisesi içindeki büyük topluluğa karışır.

“Vesikalıklar”¹⁰³ adlı öykü kendi içinde birden on üçe kadar sıralanır. Her bir sayıda farklı bir kesit sunulur. Seyhun isimli küçük bir çocuğun gözünden 1980 yıllarının mahalleleri, komşuları, darbe yılları ve ailesi anlatılır. Mahalledeki binanın yıkılıp yeniden yapılışından, karşıdaki arsada Ford’da yatıp kalkan Senihi Abi’den, Seyhun’un arkadaşı Metin’den, Demokrat gazetesini bakkaldan eve götürdüğü için yolu kesen bankacıdan ve daha birçok kişi ve durumdan bahsedilir. 7. Bölümde, Seyhun’un babası eve gelmez. Ertesi gün sokağa çıkma yasağı ilan edilir. Evleri bilinmeyen birileri tarafından basılır, kitaplar götürülür. Seyhun korkudan yürüyemez ve konuşamaz hale gelir. En son hastanedeyken yanındaki komşuları Sevim Teyze’den anne ve babasının Almanya’ya işçi gittiğini öğrenir. Tekrar mahalleye döner artık hiçbir şey eskisi gibi değildir.

“İki Gün Sonrası”¹⁰⁴nda öykü gözlemci anlatıcının sokakta yürüyen bir kadını gözlemlemesiyle başlar. Kadının omuzların yere düşen şeyin eski bir sevişme olduğunu söyler. Onu yerden bir köpek alır ve götürür. Köpek de yazar/anlatıcı da çok fazla acıkmışlardır. Yiyecek bir şeyler arayıp dururlar. Öykünün sonuna doğru

¹⁰² Buke. (2010). *a.g.e*, s.39-46.

¹⁰³ Buke. (2010). *a.g.e*, s.47-56.

¹⁰⁴ Buke. (2010). *a.g.e*, s.57-60.

kadın yeni bir sevişmeyi omzuna atıp yoluna devam ederken açlıklarını daha çok hissederler. Büke'nin bu öyküsünde olaylar belirli fizik kanun ve kurallarıyla açıklanamaz. Soyut kavramları somutlaştırarak anlatmaya çalışır.

“Herkes Her Şeyleşiyordu...”¹⁰⁵ adlı öykü üç ayrı bölümden oluşur. İlk bölüm olan “-ne fenayız hepimiz”de yazar/anlatıcının bir ramazan günü sahura kalkışı anlatılır. Vefat etmiş babasını yad etmek için oruç tutup annesini mutlu etmek istemiştir. Ancak daha sonra işi el vermediği için oruç tutamayacağını söyler. Çalıştığı matbaada herkes bir bir işten çıkarılmaktadır ve sıra ona da gelecektir. Bir gün Seyhan ona da işten çıktığı haberini verir. İkinci bölüm olan “-saat vurdu kim bilir kaç” adlı bölümde Recep'ten bahsedilir. Recep kahvede asılı olan saate bakıp geçmişini, kaybettiklerini düşünür. Saat ona geçen zamanı ve beyhude olmuş ömrü hatırlattığından ondan nefret eder. Bir gün Kamil ona bir iş getirir. Bu iş, bir namus meselesi için birini öldürme işidir. Recep kabul eder ve saati yerinden söküp denizin dibinde gitmesini ister. Üçüncü bölüm olan “-yuvada açlık”ta, bir kumrunun gözünden bir adamın öldürülmesi anlatılır. Recep, adamı bulup öldürmüştür. Bu ölümü isteyen Seyhan'ın abisidir.

“Günah Topu”¹⁰⁶nda çocuk masumluğuyla eski günlerini yad eder. Babasının civciv alışı ve onları yanlışlıkla öldürüşünü hayatı boyunca unutamayacaktır.

“Ruhi Bey, Biz Hepimiz Nasılız?”¹⁰⁷ öyküsü üç bölümden oluşmaktadır. Bölümler; kediler ölmüyor, gecenin birinde ve ilk tuğla. Her bölümde kütüphane memuru Ruhi Bey'in hayatından kesitler sunulur. Bu kesitlerin ilkinde ihtiyarlığı ve yalnızlığı, ikincisinde çalıştığı yıllar, üçüncüsünde de çocukluğu anlatılır. Her birinde farklı bir Ruhi Bey görülür.

“Melek Annem”¹⁰⁸ adlı öyküde Ayşegül ile Hüseyin evlidir. Hüseyin'in çok fazla içki içmesi, eviyle yeterince ilgilenmemesi Ayşegül'ü sürekli üzer. Hayatlarındaki birçok gün gibi o günde Hüseyin evden çıkar ve sarhoş döner. Oğlu Metin'i sessizce diğer odada uyutan Ayşegül ellerini kocasının kanına boyar. Ayşegül, Hüseyin'in artık yalnız eşi değil aynı zamanda katilidir. Yine aynı

¹⁰⁵ Büke. (2010). *a.g.e*, s.61-70.

¹⁰⁶ Büke. (2010). *a.g.e*, s.81-84.

¹⁰⁷ Büke. (2010). *a.g.e*, s.85-92.

¹⁰⁸ Büke. (2010). *a.g.e*, s.93-94.

sessizliğin içinde Metin'i alıp daha önce ayarlamış olduğu adamın arabasıyla uzaklaşır. Öykünün ismi ile yaşananlar ise ironidir.

“Mahallenin Bazı Ölülere”¹⁰⁹ öyküsü üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerde ölü insanların sevdiklerinin hayatlarında bir hayalet gibi dolaşmaları anlatılır. İlk bölüm olan *Zabit Katibi Zeyyat Bey*'de, Zeyyat Bey'in meydanlarda gezdiği, Seher'i ve güneşi ne kadar sevdiği anlatılır. İkinci bölüm olan *Ali Cenap*'ta, Ali Cenap'ın oğlunun doğup yaşaması için daha bebekken verdiği mücadeleler anlatılır. Son bölüm olan *Ali Cenap'ın Oğlu*'nda, Ali Cenap'ın oğlunun babasını nasıl öldürüp kendini intihara sürüklemesi anlatılır. Bu öyküler iç içe geçmiş hayatların, ölümlerin nasıl birbirini izleyen adımlar olduğunu anlatır. Birindeki neden diğerine sonuç olabilmektedir.

“Zeki Kıracı, Akhisar Oteli”¹¹⁰ adlı öyküde Zeki Bey eşinin ölümünden sonra oğlunu komşuları Bediha Teyze'ye bırakır. Kendisi de çalıştığı yer olan Akhisar Oteli'nde bir oda kiralar ve iki yıl kadar bir süre burada kalır. Daha sonra da burada vefat eder. Akhisar Oteli'ndeki kâtiplik görevine kendisinden sonra oğlu gelir. Bu çocuğun hareketleri, tavırları, her şeyi babası Zeki Bey gibidir. Öykü içerisinde olgunlaşan yazar/anlatıcı babasının gidişine üzüldükten sonra onun ölümüne sevinmeye başlar. “Benim babam öldü. İyi oldu. O gidince ben çıktım çekmecedem. Bir daha geldim sanki anamın karnından”. (Kumrunun Gördüğü s. 104) Babası öldükten sonra onu tanıyan yazar/anlatıcı için babası artık o kadar da iyi bir adam değildir. Annesini, Bedia Teyze ile aldatması, oteldeki Zekiye ile aşk yaşamaması yazar/anlatıcıyı babası gibi olmaktan uzaklaştırır.

“Vazgeçmem”¹¹¹ adlı öyküde Akif ile yazar/anlatıcının gözünden olgular üzerinde durulur. Öyküde yazar/anlatıcının anlatıma geçtiği bölümler koyu renkte yazılmıştır. Böylelikle olaylar arasında geçişin fark edilmesi sağlanmıştır. Öykünün genelinde Akif'in başına buyrukluğu, yalnızlığı ve aşkı anlatılır. Küçük yaşlarda babasının yanında çalışması, Hüseyin Usta ile tanışmaları ise Akif'in hayatındaki diğer önemli noktalarıdır.

“Hiç”¹¹² adlı öykü Ahmet Büke'nin sükse yapmış öyküsüdür. Bu öyküde babası ölen bir adamın her satırda nasıl sitem ettiğini okuruz.

¹⁰⁹ Büke. (2010). *a.g.e*, s.97-100.

¹¹⁰ Büke. (2010). *a.g.e*, s.101-104.

¹¹¹ Büke. (2010). *a.g.e*, s.105-108.

¹¹² Büke. (2010). *a.g.e*, s.109-112.

“Böyle bir dünya olur mu?
 Nasıl dönecek babasız şimdi bu tekerlek?
 Korkar adam.
 Üstüne üstüne gelir her şey.
 Parasızlık, arkasızlık. Direği yıkılmış bir ev.
 Anan ölse bağıra çağıra ağlarsın.
 Baban gidince şöyle okkalı bir lokma boğazında.
 Ağır kuru, demirden soğuk.
 Adamın babası ölür mü?
 Ölmez!
 Bunu da görür mü insan?
 Görmez!
 Yuh, o zaman böyle dünyaya”.(Kumrunun Gördüğü, s. 110)

Babasının ölümünü bir türlü kabullenmeyen birinin hayatın gidişatına ve düzenine karşı sitemi dile getirilir. Öykünün sonu çarpıcı bir sözle biter: “*İnsanın babası ölür mü hiç!*” (Kumrunun Gördüğü, s. 111)

2. Sesler

İkinci bölüm olan Sesler’de üç ayrı öykü bulunmaktadır. 1. Hatırlamak, 2. “Kusmak” –Unutmak- 3. Bilmek –Gerçek-

“Hatırlamak”¹¹³ta 1980’li yıllarda kişilerin yapmış olduğu haksızlıkların ve zulümlerin intikamını almaya çalışan Savaş’ın öyküsü anlatılır. Emniyette çalışıp haksız yere insanları öldüren adamı bir gece yarısı düğün sonrası korkutur. Sonrasında bir başka kişinin acısına kulak verir. Savaş’ın yanındaki kişi Hikmet’tir. Hikmet, akıl sağlığı yerinde olmayan biridir. Tüm ailesini kaybetmiş biri olmasına rağmen Hikmet hâlâ onların yaşadığı iddia eder geceleri sayıklayarak uyanır. Savaş ile olan arkadaşlıkları onları en son Hikmet’in harabe olmuş evine kadar getirir. Her şeyin birer birer öldüğü bu evde saatten çıkan tik tak sesleri tüm sessizliği bozup adeta hayatın devam ettiğine dair bir kanıt olur.

“Kusmak’ –Unutmak-”¹¹⁴adlı öyküde bir tersanede çalışan mühendis Sait ile şoför Ahmet’in yol boyunca yaptıkları konuşmalar anlatılır. Sait annesini kaybetmiş, kardeşi Seyhun ve babasıyla kalmaktadır. Sait ile Ahmet geçen ay iş yerinde hayatını kaybeden işçinin ailesinin yanına gitmek için yola çıkarlar. Yol boyunca Sait’i rahatsız eden telefonu onu çileden çıkarır. Telefonda sürekli Seyhun’la konuşmakta babasının ilacını alması konusunda onu ikna etmeye çalışır.

¹¹³ Büke. (2010). *a.g.e*, s.119-162.

¹¹⁴ Büke. (2010). *a.g.e*, s.163-186.

İşçinin evine gittiklerinde ise onları bir kıyamet karşılar. İşçinin ailesi onların geldiği şirkete olan tepkilerini bu iki insana gösterirler. Canı yanmış olan bu insanlar Sait ve Ahmet'e çok kötü davranırlar. Onlar da mecburen buradan kaçarak uzaklaşırlar. O gece eve gitmez arabada uyurlar.

“Bilmek- Gerçek-”¹¹⁵te annesinin ölümünü kabullenemeyen Seyhun'un annesiymiş gibi davranması anlatılır. Öyle ki Seyhun bu durumu o kadar abarttırmıştır ki makyaj yapar, Senem'in kıyafetlerini giyer, babası Raci Bey'e yemek hazırlar. Ölen kişi olarak da kendisini yani Seyhun'u görür. Onun ölümünü atlatamadığından bahseder. En son babası onu kendini getirir. “*Bak buraya. Buna iyi bak. Sen Senem değilsin. O öldü. Sen Seyhun'sun*”.(Kumrunun Gördüğü, s. 192) Seyhun annesi Senem'in içinden çıkıp kurtulmak istemektedir.

“Şimdi içinde bir oğul var. Deriyi yırtıp çıkarmak ve kendi olmak için çırpınan. O zaman kırıp dökülecek. Bütün utancıyla onu öldürmeye çalışanları örtecek, boğacak ve nefesleri çekip kendi soluğunu bırakacak geriye”. (Kumrunun Gördüğü, s. 190)

3.1.5. Ekmek ve Zeytin

“Tanrı Bir Devlet Bir”¹¹⁶ adlı öyküde cezaevinden sevk olan mahkûmlar birbirlerine kelepçe ile bağlıdır. Nakil işlemi için bir arabaya binerler. Daha sonra bu arabada yangın çıkar. Birbirlerine bağlı oldukları için hepsi orada vefat eder.

“Nenem Buldu Beni!”¹¹⁷de Mervan isimli bir gencin siyasi nedenlerden dolayı öldürülmesi anlatılır. Parçalara ayrılmış toprağını sağır ve kör olan nenesi elleriyle bulur. Sadece kalbiyle hissederek hareket eden birinin cesedi bulması öykünün çatışmasıdır.

“Bu Karınca Gelecek”¹¹⁸ adlı öyküde babası askerler tarafından götürülen bir çocuğun odasında çektiği ıstıraplar anlatılır. Çocuk resimler çizerek anne ve babasını güzelce yaşatmaya çalışır. Öyküde Kürtçe diyaloglara da yer verilir.

“O İncir Nerede Şimdi”¹¹⁹ adlı öyküde güçlü kökleri olan oğul-ana ilişkisinde oğul, incir ağacına benzetilmiştir. Ancak o incir nerededir ne yapmaktadır bilinmez. Annesi ise onun sadece kokusunun kaybolmayacağını ve evin içinde bir hayalet gibi dolaşacağını bilir.

¹¹⁵ Bükte. (2010). *a.g.e.*, s.187-193.

¹¹⁶ Ahmet Bükte. (2014). *Ekmek ve Zeytin*, Can Yayınları, s.15-18.

¹¹⁷ Bükte. (2014). *a.g.e.*, s.19-22.

¹¹⁸ Bükte. (2014). *a.g.e.*, s.23-24.

¹¹⁹ Bükte. (2014). *a.g.e.*, s.25-28.

“Serçeler Diyorum”¹²⁰ adlı öykü politik göndermesi olan öykülerden biridir. Her ateş sesinde serçeler korkuyla daha da uzaklaşırlar.

“Hidroloji Mühim Mevzu”¹²¹nda su mühendisi Metin, baraj yapımında çalışan bir devlet memurudur. Ancak devletin sebep olduğu bir cinayeti görmezden gelemez. Bunun sonucunda cezası da ölüm olur.

“Musul’da Bir Göl”¹²²de yazar/anlatıcı arkadaşı Metin’in sevgilisi Hülya’yı sever. Onu Metin gibi çöle değil kendi gölüne götürmek ister ancak bu mümkün değildir.

“On: Beş”¹²³te iki oğlu gurbete gitmiş bir kadının acılarına yer verilir. Yazar/anlatıcı bu gurbete giden oğullardan büyük olanın oğludur. Babasının dönmesini beklese de hiç gelmeyeceğini de bilir. On beş yaşına da ondan telefon bekleyerek girer.

“Gülümseyen Ağıt: Mavi ve Bahar”¹²⁴da öykünün kişileri; Zaim, Zera ve Kuzey isimli üç direnişçidir. Smyrna Birleşik Direniş Cephesi adında hayali bir hükümet adına çalışan bu kişiler insana dair her türlü konuyu problem ederler.

“Yoksullar ve Açlar, Sokak Köpekleri, Bidon Kedileri, Evlerinden Sürülmüş Kürtler, Çingeneler, Türkler ve tek başına kalmış Madam Pi, Eşcinseller ve İkiçeşmelik Zencileri adına bildiririz ki Birleşik Cephe Komutanlığına yönelik bir saldırı daha boşa çıkarıldı”. (*Ekmek ve Zeytin*, s. 49-50)

Yakalandıkları hisseden Zera arkadaşlarından uzaklaşır. Deniz kıyısında kendisine doğru yaklaşan nefesi fark edemez. Bir anda kendini denizde bulur. Balık adamlar ise onu hazır beklemektedir. Ancak Zera çeşitli işkencelere maruz kalacağını bildiği için gömleğindeki el bombasının pimini çekerek kendini imha eder.

“Tanrı Zar Atmaz”¹²⁵ adlı öyküde yoksulluk ve işsizlikle mücadele eden bireylerin enerjisi kullanılmalarına değinilir. Sadık arabasına pil almak için günlerce bekler ve sonrasında pillerine kavuşur. Ancak aynı akşam babası o pilleri kullanarak el feneriyle bir bakkal soymaya kalkar. Tekrar aynı fenerle bir polis karısının canını acıtır.

¹²⁰ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.29-32.

¹²¹ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.37-40.

¹²² Büke. (2014). *a.g.e.*, s.41-44.

¹²³ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.45-46.

¹²⁴ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.47-54.

¹²⁵ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.55-58.

“Son Yemek”¹²⁶te köprüde açlıktan ölmek üzere olan bir adamın bayılması anlatılır. Baygınlık geçirirken zihninden yeni iş kapıları geçirir. Ayıldığında ise birileri başındadır.

“Mısır’da Cuma”¹²⁷da da güvercinlerin yukarıdan baktıkları hayatlarımız anlatılır. Güvercinlere göre hayatlarımız bazen saçma bazen güzel ama en çok da gariptir. Yerlere taş döşeyen işçiler, kavga eden adamlar, ağlayan insanlar hepsi bir portrenin unsurudur.

“Baharda Bir Uzun Gün”¹²⁸ adlı öyküde yaşanan ekonomik kriz sebebiyle bir şirket patronunun ölümü anlatılır. Yanında bulunan kişi şirket çalışanlarından Sema’nın babasıdır.

“Soğuk ve Toz Zerrecikleri”¹²⁹nde havanın normalin üstünde soğuk olduğu bir gece ölümün acı tadı hissedilir. Mine yoldaşı Ayfer’i kaybeder ve onu yakalayan komiser Hanefi Bey’in yanında ağlar. Öyküde bunlar anlatırken bir yandan da dağda kurt sürüleri, soğuk ve açlıkla mücadele ettiği üzerinde durulur. Soğğun insan ve hayvan hayatına zulmünün derecesi de farklıdır. Daha sonra Mine adresi göstermek üzere Hanefi Bey’in arabasına binip aranan yere gelir. O sırada kurt sürüsünün lideri de oradadır. Hanefi Bey’in üzerine saldırıp ondan açlıklarını ve soğğu alırlar. Sonuç olarak “*Ama evrende manasız bir toz zerreciği bile havalanmaz*”. (*Ekmek ve Zeytin*, s. 79) diyerek bitirir.

“Sakallı Pazartesiler”¹³⁰ adlı öyküde iki kardeşin mahalle bakkalı Fehim Amca’nın ölümüne bakışı farklıdır. Küçük kardeş Fehim’in ayakkabılarını çalarken abisi de yaşanan her şeyi yazmaya çalışır. Ancak ortadaki tek gerçeklik, Fehim’in ölümünün bu kadar sıradan ve basit olmasıdır.

“Los Lunes Al Sol”¹³¹ adlı öykü Karga Bey ismini verdiği karganın bir bankanın camını kırletmesi ve gürültü yapmasıyla başlar. Banka müdürü bunlardan rahatsızdır. Öykü karganın konuşmalarına yer verdiği için fablları andırır. Öyküde ayrıca kapitalizm, zyklon, Güneşli Pazartesiler filminin isimleri geçer. Bu isimler

¹²⁶ Buke. (2014). *a.g.e.*, s.59-62.

¹²⁷ Buke. (2014). *a.g.e.*, s.63-66.

¹²⁸ Buke. (2014). *a.g.e.*, s.67-70.

¹²⁹ Buke. (2014). *a.g.e.*, s.75-80.

¹³⁰ Buke. (2014). *a.g.e.*, s.81-84.

¹³¹ Los lunes al sol, (Türkçe:Güneşli Pazartesiler), 2002 yapımı İspanyolca film. Yönetmenliğini Fernando León de Aranoa’nın yaptığı başrollerini Javier Bardem’in oynadığı filmde İspanya’nın liman kenti Vigo’da işten çıkarılan bir grup tershane işçisinin öyküsü anlatılmaktadır. 2002 yılında “İspanya’nın Oscar’ı” olarak tanımlanan Goya Ödülleri’nde, 5 dalda ödül alan film, aynı zamanda “En İyi Yabancı Film Oscar Adayı” seçilmiştir. https://tr.wikipedia.org/wiki/Güneşli_Pazartesiler Erişim Tarihi: 10.10.2015 Buke. (2014). *a.g.e.*, s.85-88.

yanlarında onlar hakkında bilgi almamız için internet adresleriyle birlikte verilir. Sonunda bankayı soyguncular basar ve bütün parayı alıp kaçarlar. Karga ve soyguncular birlikte paranın keyfine varırlar.

“Kadim Muamma”¹³² adlı öyküde üç arkadaşın çalıştıkları iş yerinden kovulmaları anlatır. Her birinin farklı hayatları vardır. Bu sebeple kaybettikleri işin her birinin özel hayatında farklı bir karşılığı vardır.

“Tam İstihdam”¹³³ öyküsü bir kedinin ağzından ‘işinden olması’ anlatılır. Ahmet Büke ironi yaparak insanların çektiği sıkıntıları bir hayvanın ağzından anlatır. Kendisi gibi kovulan diğer kız da bir böcektir. Ancak onu da bu fakir hayattan kurtaramayacağı için ondan uzaklaşır. Dünyada açlık, işsizlik ve bakkal Kazım’dan korkulması gerekir. Öykünün sonunda kedi, Sosyal Devlet ve Tam İstihdam isimli bir makale yazar.

“Bu Kış Da Geçse”¹³⁴ adlı öyküde komşusunun çöp için çıkardığı şişeleri satıp para almaya yeltenen bir kişinin trajik durumu anlatılır. Komşusuna çöpe atmaması gerektiğini, onu toplayan insanların olduğunu, şişeleri kendisi alabileceğini söyler. Kış mevsiminde oldukları için kendi açlığına aldırmadan kuşları ya da diğer aç olan insanları düşünür ve şunlar söyler: “*Evet, ben en iyisi bunları okutayım. Bulgur falan alırım biraz. Kumrulara veririm. Kar kıyamet, perişan oldular*”. (Ekmek ve Zeytin, s. 97)

“İşler, Kediler, Patronlar”¹³⁵ adlı öyküde uzun yıllar aynı yerde hizmet eden Saim Bey’in patronu vefat eder yerine oğlu gelir. Oğlu Saim Bey’in yaşlı olmasını bahane ederek onun işten ayrılmasını ister. Tam bu sırada aklını kaybeden Saim Bey eski patronunun yaşadığını görür. Ve oğlunu camdan aşağı atar. Tekrar eski patronuyla oturup konuştuğunu zanneder.

“Kemik Suyuna Köpek ve Hayalden Yaşadı Onlar”¹³⁶ da Reşit, Melek ve Nevriye evlerinden kovulurlar. Kış günü soğukta evsiz kalmalarının yanında oldukça açtırlar. Hayali olarak pazara uğrar, hayali bıçaklarla yemek yaparlar. Bunları izleyen köpek soğuktan donacaklarını fark edip onları bir ambara sürükler. Üç kişi bir de köpek o gece açlıktan ölmeden uyurlar.

¹³² Büke. (2014). *a.g.e.*, s.89-92

¹³³ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.93-96.

¹³⁴ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.97-98.

¹³⁵ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.99-102.

¹³⁶ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.103-106.

“Gidenler ve Bulutlar”¹³⁷ adlı öyküde yazar/anlatıcı annesini kaybetmenin acısıyla kötü zamanlar geçirir. Annesi onun zihin dünyasında bulutlar gibidir. Onun vefatını öğrendiği gün bulutlar yağmur olur, erir. Kırk yaşına girdiği gün çocukluğunun geçtiği eve yani dedesinin evine geçer. Her yer annesinin hatırasıyla doludur. Annesinin en son komşuları Metin Abi ile kaçtıkları gün aklına gelir. Daha sonra hayatından çıkan tüm kadınları ve annesini düşünür.

“Dua”¹³⁸ adlı öyküde Zahit isimli bir akıl hastasının ettiği dua sunulur. Annesinin ölümü, babasının başka kadını seviyor olması Zahit’in kabullenemeyeceği şeylerdir. O her şeye rağmen Allah’a dua edip ondan istediklerini maddeler halinde sıralar. Zahit ismi “çok, aşırı sofü, kaba sofü.”¹³⁹ anlamlarına geliyor olması öykünün çatışmalarındandır.

“Künt Ağrı”¹⁴⁰ da çeşitli sebeplerden akıl hastanesine düşmüş olan edebiyat öğretmeni Sedat Bey’in öyküsü anlatılır. Öykünün bölümleri kullandığı ilacın dozuna göre 500 mg, 1000 mg gibi bölümlere ayrılmıştır. Dünyaya karşı sitem içinde olan bu adam kendisini bir okulda zanneder.

“Fesleğen Dilinde”¹⁴¹ de yazar/anlatıcının âşık olduğu kadın –Güldiken- başka bir adamla da ilişki yaşamaktadır. Bunun yazar/anlatıcıya söylese de o hiçbir şey yapmayıp sadece fesleğene bakıp susar. Daha sonra onunla mutlu olamayacağını anlayan Güldiken yine anlatıcının yanına gelir. Fesleğenlerin dalları kırılınca daha çabuk uzayacaklarını düşünerek uyurlar.

“Vampirle Görüşme”¹⁴² Ahmet Büke’nin fantastik öykülerindendir. Bir vampirin mahalleye gelişi ve gece yaptığı işler anlatılır.

“Rama’da Herkesin Unuttuğu Bir Hikâyenin Yeniden Doğuşudur”¹⁴³ öyküsünde Ahmet Büke, Rama diye bir yerden bahseder. Bu yerin Irak’ın Ramadi şehri olduğu tahmin edilebilir. Gerek dışarıdaki silah sesleri gerek sinekli otel odası ve kadın militan bu tahmini doğrulayabilecek ipuçlarıdır. Kadın militan sabah uyanır ve aynadaki kadına bakar. Bu kadın çok güzeldir. Bu otel odasından çıkar ve kalabalığın olduğu bir barikata doğru yürür.

Diğer Öyküler: Yara ve Kabuk, Baba, Oğul, Asker.

¹³⁷ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.107-110.

¹³⁸ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.111-114.

¹³⁹ Ferit Devellioğlu. (2008). *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, s. 1164.

¹⁴⁰ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.115-118.

¹⁴¹ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.119-122.

¹⁴² Büke. (2014). *a.g.e.*, s.127-132.

¹⁴³ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.133-134.

3.1.6. *Cazibe İstasyonu*

Öykü kitabının girişinde “İş cinayetlerinde kaybettiklerimize” isimli bir giriş karşılar hemen ardından Cahit Zarifoğlu’nun dizeleriyle bizi yalnız bırakır:

“*Sevgili anneciğim/Kemiğim*”. Ahmet Büke’nin bu kitabında öyküler iki başlık altında toplanmıştır. İlk bölüm Taşın Dediği, ikinci bölüm Tuhaf Su’dur. Öykü kitabı sizi birinci bölüm olan *Taşın Dediği* ile *Tuhaf Su*’ya hazırlıyor. Taşın derinlerine erişen Şakir, Muhammet ve anlatıcı ikinci bölümde dünyanın iliklerindeki suyun nasıl politikalaştırıldığını anlatıyor. Muhammet, “Ramazan ve Jeoloji” isimli öykünün bir yerinde şunlar söyler: “*Kemiğim. Kemiğime vardınız. Ah beni siz buldunuz, diyor yerin altı*”. (*Cazibe İstasyonu*, s. 50) Daha sonra “Su-Kavga-Su” isimli öyküde ise “*Ey kavramlar! Ey suyu bilen Allah! Neden aldın onu bizden?*” (*Cazibe İstasyonu*, s. 76)

1. *Taşın Dediği*

“Buluttan Buluta”¹⁴⁴ öyküsünün özünü anlamak için tahlili okuma sırasına göre değil de tersine göre yapmak daha sağlıklı sonuçlar vermektedir. Sarmal bir şekildeki olaylar, birbirinden bağımsız gibi görünse de tersten okuyunca anlam gücünü arttırıyor. Öykü sonunda bir kurdun dağdan inip açlığını giderme ihtiyacı anlatılır. Ancak hayvanın gözleri açık buluta bakmaktadır. “*Alnından gözüne inen siyah lekesiyle kurt indi uzakta bir yerde. Havayı derin derin kokladı. Yanık kokusunu takip etti. Et ve kemik çekti onu*”. (*Cazibe İstasyonu*, s. 17) Kurt çok aç olmasına rağmen gözleri bulutlarda olan bu hayvana dokunmadan uzaklaşır. Tersten devam edersek Sevim isimli bir kadın gebe olduğu için ağlar. Onu tren istasyonunda gören Fehime de ağlamaktadır. Fehime’nin üzünlüğünün sebebi bakkalda karşılaştığı bir adamın bulutlara bakıp ağlamasıdır. Bir katırın acımasızca öldürülmesi bambaşka bir yerde insanların canını acıtmıştır.

“Karakutu”¹⁴⁵ öyküde birileri tarafından apar topar evinden alınıp götürülmüş bir adamın geride bıraktığı kişiler anlatılır. Geride kalan kişiler kardeşi, eşi, yakınları ve yazar/anlatıcı yani oğludur. Yıllarca öldü olarak kabul edilmesine rağmen bir mezarının olmaması aileyi üzmektedir. Bir sabah annesi eşini bir çukurun içinde bulur ve ona bir mezar yaptırır. Aile bulduğu cesedin mutluluğunu yaşar çünkü artık yeri bellidir.

¹⁴⁴ Ahmet Büke. (2012). *Cazibe İstasyonu*, Can Yayınları, İstanbul, s.15-18.

¹⁴⁵ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.19-22.

“Herkes Ana Kuzusu”¹⁴⁶nda Türkiye’de yaşanan Dersim (Tunceli) Olayları¹⁴⁷,nda birbirinden ayrı düşmüş iki kardeşin öyküsü anlatılır. Ahmet Büke öykülerinde var olan yaşanmış gerçeği bir tokat gibi yüzünüze çarpar. Minimal ya da küçürek dediğimiz bu öyküde gerçekler saf çocuk duyguları üzerinden anlatılır. Doğada her şey akışındayken bir bomba patlar ve insanlar yerlerinden, yurtlarından ayrılmak zorunda kalırlar. Öykünün sonunda bu iki kardeş ancak yaşlanıp nene olunca birbirlerini bulurlar. Bu durum Allah’ın onları yeniden kavuşturmasıdır. Öykü bu sebeple akıllarda bir soru bırakarak biter: “*Esker mi büyük Allah mı? (Cazibe İstasyonu, s. 27)*

“Ağır Zamanlar”¹⁴⁸da üç ev arkadaşı İzmir’de öğrenciydiler; Yusuf, Ergun ve Zeki. Zeki okulunu bitirip askerliğini yaptığı yerde şehit olur. Ergun ise Zeki’nin ailesini ziyaret için İstanbul’a gelir. Yusuf cesaret edemese de Ergun, Zeki’nin evine misafir olur. Her akşam masaya bir tabak da Zeki için koyan bu aile Ergun’u derin acılara götürür. Ergun hiç sesini çıkarmadan ev terlikleriyle birlikte bu evden adeta kaçıp gider.

“Bayrak İnmez, Devlet Bitmez”¹⁴⁹de kasabanın birine yanlışlıkla savaş uçağını sürmüş bir pilot konu edilir. Kasaba halkı karşı tepeye mevki yapan pilotu zaman zaman teleskopla seyreder. Sigara içip kitap okuyan bu pilot Kıbrıs Harekâtı’nda kullanılan F-4 tipi bir uçakla kasabanın karşısındaki tepeye yerleşmiştir.

¹⁴⁶ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.23-28.

¹⁴⁷ 1937-1938 Tunceli-Dersim isyanının çıkış sebeplerini, tarihî gelişim süreci içerisinde bulmak ve temellendirmek mümkündür. Selçuklu döneminden itibaren, Dersim isyanları arasında büyük benzerlikler göze çarpmaktadır. Merkezi otoritenin tesis edilmek istendiği zamanlarda aşiret ağaları ile devlet otoritesi, sürekli olarak, karşı karşıya gelmiştir. Osmanlı yönetimi bu gücü kırmak için, Dersim bölgesine birçok kez askeri seferler düzenlemiş ancak çoğu kez başarılı olamamıştır. Bolşevik ihtilali ile Rusya’nın bölgeden çekilmesi üzerine meydana gelen boşluğu Fransa ve İngiltere doldürmek istemiştir. Mondros ve Sevr antlaşmalarıyla Anadolu’nun kapıları bu iki devlete tamamen açılmıştı. İngiltere Dersim bölgesindeki faaliyetlerini, İstanbul’da kurdumuş olduğu, Kürt Teali Cemiyeti aracılığı ile yürütmekteydi. Fransa ise, Suriye’yi kendisine karargâh seçmişti. Her iki ülkede Ermenileri yanlarına çekerek, Ermenistan ve Kürdistan kurulması için çaba harcamışlardır. Bu çalışmalar neticesinde, Dersim bölgesi Kürtçülüğün merkezi haline gelmiştir. Ancak TBMM’nin kurulması ile bölge üzerindeki oyunlar boşa çıkartılmış, Atatürk’ün 1934 sonlarında Dersim sorununu TBMM’de dile getirmesi ve arkasından Tunceli Kanunları’nın çıkarılması, aşiret reislerinin otoritelerini büyük ölçüde sarsmıştır. Otoriteleri sarsılan aşiret reisleri, olanca güçleri ile Devlete karşı koymaya çalışmışlar, özellikle Hatay Meselesi görüşülürken isyan etmiş, Suriye ve Fransa’nın desteği ile başarılı olmaya çalışmışlardır. Ancak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’nin isyan karşısında takınımış olduğu kararlı tavır, kısa sürede başarıya ulaşmış ve Devlet, bölgeye tam anlamıyla hâkim olmuştur. [Feyzullah Ezer. (2003). Yakın Tarihimizde Dersim İsyânları, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 3, Elazığ, s.23.]

¹⁴⁸ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.29-34.

¹⁴⁹ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.35-38.

“Gelen Evrak: 28.02.2012 Tem:1245/89”¹⁵⁰da annesini kaybeden bir adamın yollara düşüp annesini arama macerası anlatılır. Ama öykünün asıl yüzü, annesinin bir yerlerde kaybolmuş oğlunu arıyor olmasıdır. Gördes’e gidip annesini bulmak için Ahmet arkadaşı Mahsun’la birlikte yollara düşer. Öykü faili meçhul cinayetlerde kaybolan ölümlere ithafen yazılmıştır.

Ahmet Büke kısacık öykülerine dünyayı sığdırır. “M Tipi Kapalı”¹⁵¹de bir gencin cezaevinden çıktığı gün anlatılır. Okuyucu, kısa kelimelerle bir cezaevinin dünyasında bulur kendisini. Toplamda iki sayfa bile etmeyen bu öykü derin özlemlere, anne hasretine değinir.

“Ramazan ve Jeoloji”¹⁵²de kanal kazarken göçük altında kalan işçiler anlatır. Muhammet, Şakir ve yazar bu şirkette çalışan üç arkadaştır. Ramazan ayının bir gününde çalıştıkları şirkette iş kazasına kurban giderler.

“Dünyanın En Mutlu Allahı”¹⁵³nda anlatıcının çok sevdiği nenesi, her ezan sesiyle ellerini açıp dua eder. Ancak bir gün beklenmedik bir şekilde nene vefat eder. Anlatıcı da sevdiği birini ondan aldığı düşünüp Allah’a karşı öfke duymaya başlar. Çocuk masumluğuyla duyulan bu öfke aslında tatlı bir sitem şeklindedir.

“Düşen/ Düşünen Adamın Bir Günü”¹⁵⁴ adlı öykü bir kişinin resmiyle okuyucuyu karşılar. Trafik kazaları, çatışmalar ya da şüpheli ölümlerde olduğu gibi bu kişinin de yattığı yerin etrafı çizilmiştir. Resim bize bir “olay yeri inceleme” izlenimi verir. Daha sonra öykü yan notlar ve alt notlarla devam eder. Karga Devrim Hareketi’ne katılan yazar/anlatıcı kendi ölümünü, ailesini ve Songül’ü düşünür. Öyküde yazar/anlatıcının öleceğini düşünürken bir anda Büke sizi bir adrese götürür. “*Merhaba, ben Paul Eugen Bleuler*”.(Cazibe İstasyonu, s. 65) Hemen yanında bir adres okuyucuyu karşılar. Bu adres Paul Eugen’in hayatıyla ilgili bilgilerin yer aldığı bir wikipediadır. Paul Eugen tıp dünyasına şizofreni terimini getiren kişidir. Daha çok şizofrenik vakalar üzerinde çalışan bu profesör yazar/anlatıcın kapısını çalar ve onu almaya gelir. Böylelikle öykünün bir tür sayıklama olduğunu düşünmek mümkündür.

2. Tuhaf Su

İkinci bölüm şu epigraf ile başlar:

¹⁵⁰ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.39-46.

¹⁵¹ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.47-48.

¹⁵² Büke. (2012). *a.g.e.*, s.49-52.

¹⁵³ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.53-56.

¹⁵⁴ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.57-61

“ ‘Su toprağın Kara Ağa!

Kimse rızasıyla bu işe evet demez’. *Susuz Yaz Filminden, 1964*”

“Su-Kavga-Su”¹⁵⁵ adlı öykü altı bölümden oluşmaktadır. Kitaba ismini veren Cazibe İstasyonu’nun kuruluşunu ve devletin halk üzerinde uyguladığı politikaları görmek mümkündür. Öykünün hemen sonunda “Sonsöz” bölümü bulunmaktadır. Büke, bu bölümde “Su-Kavga-Su” adlı öykünün Karapınar bölgesinde iğde ağaçları altında bulunan bir defterden alındığını sadece bölümlerinin adını değiştirdiğini söyler. Bilim-kurguyu veya rüyayı andıran bu öyküde fantastik olaylar vardır. Devlet kendince politikalar izlemiştir. Bu politikaların bireyin hayatta kalma mücadelesine nasıl set vurduğunu gösterir. K isimli kasabanın suyunun bitmesiyle daha engin bir yerdeki suyun devlet eliyle çekilip bu kasabaya getirilmesi anlatılır. Tepede bir yerde kurulan bu yer Cazibe İstasyonu’dur. Cazibe kavramı Türk Dil Kurumu¹⁵⁶ sözlüğünde; 1. Çekicilik, 2. Çekim anlamıyla kullanılmaktadır. Bu istasyon Ronlar’a ait suyu devlet, onlardan haksızca çekerek almıştır.

Yazar/anlatıcı küçük bir kasabada yaşar. Kasabadaki göl onun tek rahatladığı yerdir. Ancak bu göl gittikçe kurumaktadır. Kasabaya gelen su ise her geçen gün azalmaktadır. Asker babası emekli olup kasabaya dönünce bu kasabanın belediye başkanı olur. Kasabaya su getirmek için çeşitli kurumlara yazılar yazar. Ancak bir gün Ronlar göle gelerek artık burada kalacaklarını söyler. Kasaba halkı ve belediye başkanı itiraz etse de Ronlar buradan gitmezler çünkü kasabaya su gelirken onların suyundan alınır. Onlarda bu susuzluğu gidermek için en yakın yer olan göle yaklaşırlar. Yazar/anlatıcı kafilenin arasına karışıp burada yaşamaya başlar. Yazar/anlatıcı annesini ve babasını evlerinin bahçesine gömmüştür. Okula devam ederken dedesi ise kasabaya su getirmek için uzaklara gider. Okulu, onu mühendis olsun diye Su Mühendisliği Kampüsü’ne gönderir. Cazibe İstasyonu’na gitmeden önce burada eğitim görür. Daha sonra öykü bir önceki mühendisin bıraktığı notlara yer verir. Buradaki adamın nasıl bileklerini kesip intihar edişini anlatır. İntihar etmeden önce kendisinde sonra gelen mühendislere buranın nasıl bir felaket olduğunu anlatır. Bir yeri kurutarak diğer yere iyilik yapmanın gerçekçi olmayışından bahseder. Ardından Dünya isimli bir kadının mühendis olup Cazibe İstasyonu’na gönderildiğini anlaşılar. Dünya buraya hiçbir şeyden haberi olmadan gelir. Annesini özlemek bir yana burada büyük dünya ağrıları çeker. K. Cazibe

¹⁵⁵ Büke. (2012). *a.g.e.*, s.65-87.

¹⁵⁶ *Türkçe Sözlük*. (2009). Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s. 353.

İstasyonu Başmühendisliği'ne atanan Dünya kendinden önceki mühendisin notları bulur. Defalarca okuyarak anlamaya çalışır. Görevini terk etmemek için istasyona geldiği arabayı yakar. Son bölüm olan '6. Dünya bu çöledeki en güzel an mıydı?'da Ronların ona ziyaret gelebileceği tevdi edilmişti. Uyandığında karşısında Ronlar'ı gören Dünya onlarla birlikte tüm istasyonu parçalayarak dağlara yürür.

3.1.7. *Yüklük*

'1. Hal' bölümünün ilk öyküsü "Bu Sene Her Şey İyi Olacak"¹⁵⁷tır. Öykü Ateş isimli genç bir çocuğun ailenin diğer fertleriyle ilgili verdiği bilgilerden oluşur. Babası Libya dozerci olan Haydar, her işe yorulmadan koşan annesi Habibe, askerden dönen abisi Kadir, Ateş'in dünyasını oluşturur.

"Süngerli Odalarda"¹⁵⁸ öykü tersten yazılmış bir öyküdür. Beşten bire doğru bölümlerden oluşur. Birin sonunda da öykünün başlığı verilir: Süngerli Odalarda. Cezaevindeki çocuğun haksız yere girdiği süngerli odalar¹⁵⁹ ve bunun ondan bıraktığı izler anlatılır. Bu cezaevindeki herkes kan donduracak şekilde duyarsız ve acımasızdır.

"Adana Tutuşsun Ucundan"¹⁶⁰ adlı öyküde çocuk işçi olan Ahmet'i ve mahallesini anlatır. Bu mahalledeki herkes işçidir. Türkler, Kürtler ve Araplar aynı mahallede yaşayıp ekmeklerini bölüşürler.

"Kayayı Delen İncir"¹⁶¹de babası hasta yatağında olan yazar/anlatıcı onun nasihatlerini dinler. Babası bir atom santrali kurup orada ölümden uzak yaşamayı ister.

"Giden Çocuklar İçin: Müfredat"¹⁶²ta Ahmet Büke günümüzde okullarda görülen dersler ile bunların gerçek hayattaki karşılığına değinir. Dünya acımasız ve zalim bir yerken bir yerlerde çocuklar müfredat adı altında bir şeyler öğrenir.

¹⁵⁷ Ahmet Büke. (2014). *Yüklük*, Can Yayınları, İstanbul, s.17-22.

¹⁵⁸ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.23-26.

¹⁵⁹ "F tipi cezaevleri henüz açılmadan Adalet Bakanlığı'nca gerçekleştirilen basın turunda süngerli odalar gazetecilere gösterilmişti. Yetkililer süngerli odaları, 'psikolojik durumu bozulduğu için kendisine zarar verme ihtimali doğan tutuklu ve hükümlülerin geçici süre konulacakları bölüm' diye tanıtmıştı. Süngerli odaların tüm duvarları yumuşak malzemelerle kaplı ve içeride ses yalıtımı söz konusu. Bu odalara tutukluların kendilerine zarar verebileceği gerekçesiyle kalorifer, masa gibi eşyalar konulmuyor". <http://www.radikal.com.tr/turkiye/f-tipi-cezaevinde-sungerli-oda-iskencesi-985567/> 28.12.2016

¹⁶⁰ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.27-30.

¹⁶¹ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.31-32.

¹⁶² Büke. (2014). *a.g.e.*, s.33-38.

Yeryüzü bilgisi, beşeri coğrafya, kamu yönetimi ve fizik, şen ahlak gibi bölümlerden oluşan öyküde John Berger[1926-]'den Cahit Koytak[1949-]'tan alıntılar da vardır.

“Ben Nasıl Geldim Dünyaya?”¹⁶³ adlı öyküde sıradan bir kişinin dünyaya geliş öyküsünü anlatır. Babası bir başkası olmasına rağmen annesi Ali Kemal ile evlenir. Öykü son olarak bir nasihatle biter: “*Paşa oğlu, sırtın rahatsa eşme eşeleme, deşme deşeleme*”. (Yüklük, s. 41)

“Her Şeyin Teorisi”¹⁶⁴ üç evreden oluşmaktadır. I. Evre: Big Bang yani angus sığırlarının limana gelip kasabaya dağılmaları, II. Evre: Devlet genişliyor; devletin sığırları yakalamak için özel bir ekip görevlendirmesi son olarak III. Evre: anarşizmin şafağında yazar/anlatıcının sisteme karşı gelip sığırların arasına karışması anlatılır. Devletin halk üzerindeki baskısı anlatırken bir yandan da sistemin ne kadar rezil bir şekilde işlediğini gözler önüne sermektedir. Her şey o kadar yavaş işlemektedir ki sürekli kurumlar arası yazılar gelip gitmektedir. Büke bu öyküyle devletin işleyişini hicvetmektedir.

“Salinger Yazıtları”¹⁶⁵ isimli bu öykü kutsal bir metinden alıntı gibidir. Salinger’in yazıtlarını bulan Ruhi Bey kuzey ve batı yüzünde yazılanları okur. Göktürk Abideleri’ni de akıllara getiren bu yüzlerde öykücüler anlatılır. Öykücülerini bir peygamber ya da bir havari gibi anlatan metin bu yönüyle yeniden kutsal kitapları düşünmeye sevk eder.

“Biz onlara dedik ki, elbette sizin bilmediğiniz öyküleri biz biliriz. Seni yazdıkların için küçümseyenler bilmiyorlar mı, onların akıllarını açıp yazdıkların biz koyduk. Zenginlik istediler, verdik. Pahalı kumaşlar ve kervanlar dilediler; bir sabah kapılarının önüne koyduk. Ama yine de senin öykülerine güldüler. İçine yeis dolmasına izin verme. Sabretmekten vazgeçersen onlardan ne farkın kalır. Hem senin neyi becereceğini de biz bilirdik. Onun için çabalasan da vazgeçsen de fark etmez. Ama vazgeçmemende büyük mükâfatlar olabilir. Olmayabilir de. (Yüklük, s. 51)

“Olmayınca Olmuyor”¹⁶⁶ da bir akıl hastasının kendisini Ay yörüngesindeki Parçacık Ofisi’ne gittiğini sanması anlatılır. Bilim/kurgu tarzında yazılmıştır.

“Gevrek Değil De Boyoz Güzelmiş...”¹⁶⁷ te yazar/anlatıcı geçmişten bir kişiyi öyküsünde ağırlar. Bu kişi Amerikalı öykü yazarlarından John Fante’dir. 1983 yılında vefat eden bu adamı Büke, İzmir’e -yazarın oğlu- Dan Fante’yi konuşmak

¹⁶³ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.39-42.

¹⁶⁴ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.43-50.

¹⁶⁵ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.51-56.

¹⁶⁶ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.57-59.

¹⁶⁷ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.63-66.

için çağırmıştır. Özellikle ölü bir yazarı seçmiştir. Hatta öykünün bir bölümünde buna şu şekilde bir ironi yapar: “*Abi, yaşayan bir yazarı Amerika’dan buraya kadar getirecek paramız yok!*” (Yüklük, s. 64) Fante ile öykü üzerine sohbet etmeye başlarlar. Bukowski’nin Fante’ye duyduğu hayranlıktan, oğlunun öykü deneyimlerinden, baba-oğul arasındaki gizli çekişmelerden bahsederler. Sonunda ise kendi öykülerini Dan Fante’nin öykülerine benzetir. Büke öykülerinin sonunda iyi şeyler yazmanın kendisine Dan Fante’den geçen bir solcu hastalığı olduğunu söyler.

“Dostumuz Yaşamamız Kömürümüz Kara”¹⁶⁸ adlı bu öyküde Büke 2005 yılında vefat eden Türk edebiyatı öykücülerinden Vüsat O. Bener’i ağırlar. Öykünün başlığı Vüsat’ın eserlerine göndermedir. *Dost, Yaşamamız* kitapları ve ilk öykülerinden olan *Kömür* başlığa dâhil olmuşlardır. Yazarı Akhisar Garı’nda karşılamaya giden genç öykücü onunla sohbet etmek için burayı seçmiştir. Yazarın kıyafetinden, mesleğinden yazdığı tiyatrolardan, Oğuz Atay ile tanışmalarından kısacası öz yaşamından ipuçları verir. Vüsat O. Bener’e duyduğu hayranlığı dile getirirken bir yandan da onun yolunda ilerlediğini okuyucuya hissettirir.

“Fazla Heveslenme Sen Buraya!”¹⁶⁹ da burnun kanamasıyla ölümlerin yaşadığı âleme uzanan bir öykücünün gördükleri anlatılır. Büke, bu öyküsünde Sait Faik’i ağırlar. Onu denizin üzerinde bir kayıkta bulacağını bilir. Yavaş yavaş yaklaşarak onunla sohbete başlar. Öncelikle onu biraz kızdırmak ister ve *Hürriyet* gazetesindeki Sedat Simavi[1896-1965]’nin sözlerini söyler. Daha sonra Büke, Sait Faik’ten niçin yazarız sorusuna yanıtlar almaya uğraşır. Büke, aldığı cevapla aslında kendi yazı serüvenini neden sürdürdüğünü anlatır. Bunları anlatırken de bir yandan da geleceğe dair umut taşımak ister. Çünkü onun yazmaya devam etmesi için Sait Faik’in sözlerine ihtiyacı vardır. Böylelikle yazma cesareti daha da artacaktır:

“Çok düşündüm, neden bunları yazdım, diye. Burada insanın vakti bol oluyor. Sonra anladım ki hep var olduğunu düşündüğümüz bir okur için yazıyoruz. Orada, bilmediğimiz bir yerde, cumbalı bir evde ya da apartman dairesinde, belki çocukları doyurmuş, çantalarını hazırlamış, yakalarını, önlüklerini takmış, sonra iki gözlerinden öpüp uğurlamış biri için yazıyoruz. Sabahın hayhuyu geçtikten sonra ferahlayacak. Belki de koşarak işe gidecek. İncire ya da tütüne. Yolda, Selçuk vapurunda iskele tarafına, bahar güneşine oturup kitabını açacak. Bizim hikâyemizi okuyacak. Mesut olacak ve huzurla saçlarını geriye atacak. Sonra da çaycı çocuğa gülümseyecek. Ha?

¹⁶⁸ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.67-72.

¹⁶⁹ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.73-76.

Olmaz mı? Belki de biz işte onun için, bizi seven sadece bir okur için yazıyoruz tüm bunları”. (*Yüklük*, s. 76)

“Can ve Mutlu Moskova Neden Bizdendir?” öyküsünde Ahmet Büke, John Berger’den giriş yapsa da devamında bizi Platonov[1899-1951] ile yakalıyor. Platonov’un iki önemli eseri *Can* ve *Mutlu Moskova* üzerinde durarak bilgilendirmeler yapıyor. 1951 yılında vefa eden bu yazarın eserleri, yaşadığı dönem içerisinde siyasi sebeplerle yasaklanır. Yazarın otobiyografisi okuyucuyu Stalin dönemi Rusya’sına götürür. Büke daha sonra Platonov’un Doğulu olduğunu *Mutlu Moskova* eserinden kesitler sunarak ispatlamaya çalışır. Anadolu insanını, Kürtleri muhakkak görmüş olduğunu iddia eder.

“Tina Modotti Ha Muerto”¹⁷⁰ de yazar ölen birini ağırlarken kalkıp ayağına kadar gider. Gittiği yer: Meksika’dır. Görmek istediği kişi de ünlü İtalyan fotoğrafçı Tina Modotti. Tine Modotti 1942 yılında ölmüş bir devrimci fotoğrafçıdır. Büke *Yüklük* kitabının “*bakiye*” bölümünde izinde yürüdüğü ya da sevdiği öykücülerini anlatırken burada bir fotoğrafçı vermesi başlangıçta şaşırtabilir. Ancak daha sonra Tina Modotti’yi neden seçtiğini şu sözlerden anlatır:

“Fotoğrafı benzersiz kılan asıl özellik onun ‘itme’ gücünde yatıyor. İyi fotoğraf öykünün kodlarını kullanır. Okuyamayacağımız ama hissedebileceğimiz bu kodlar görüntüyü iter, ortaya çıkan boşluğu önce sözlü sonrada yazılı anlatı doldurur. Erki gerçekten korkutan da bu, bana kalırsa. Fotoğraf, sıradan denilen ve güçlülerin harcı-âlem saydıkları insanları öykü anlatıcısına dönüştürebilir. Öykü ayaktakımının eline geçerse şehirler zengin uçlarından tutuşabilir”. (*Yüklük*, s. 83)

İyi öykü ile iyi fotoğraf birçok nokta kesişir. Fotoğraf öyküye zemin hazırlar. Daha doğrusu fotoğrafın boşluklarında öykü kendini gerçekleştirir. Öykünün sonunda Tina Modotti gibi devrimci özelliği ile öne çıkan Mahir Çayan’dan bahseder. Mahir Çayan, Kızıldere Olayı’nda¹⁷¹ hayatını kaybeden biridir. Tina onu Meksika sokaklarında gördüğünü söyler.

¹⁷⁰ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.81-84.

¹⁷¹“Kızıldere Olayı, 12 Mart 1971 muhtırasından sonra yakalanan Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan’ın idamlarını engellemek için 27 Mart 1972’de Ünye’deki NATO üssündeki yabancı görevlilerini kaçıran Türkiye Halk Kurtuluş Partisi - Cephesi kurucularından Mahir Çayan, Dev-Genç Genel Başkanı Ertuğrul Kürkçü, Dev-Genç MYK üyesi Hüdayi Arıkan, THKO’dan Cihan Alptekin, Fatsalı Nihat Yılmaz, öğretmen Ertan Saruhan ve Ünyeli Ahmet Atasoy, iki İngiliz (Gordon Banner ve Charles Turner) ve bir Kanadalı (John Law) radar teknisyenini NATO üssünden kaçırdılar. Kendilerini Kızıldere (şu an adı Ataköy)’de bekleyen Dev-Genç Genel Sekreteri Sinan Kazım Özudoğru, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği yöneticisi Sabahattin Kurt, THKO’dan Ömer Ayna ve Hava Kuvvetleri Proleter Devrimci Örgütü’nün kurucusu olarak aranan Üsteğmen Saffet Alp ile buluştular. Grup köyün muhtarının evinde mevzilendi. Operasyon, Ankara Merkez Komutanlığı görevinde bulunan Tümgeneral Tefrik

Büke Yüklük'ün son öyküsü olan “Hayatın Tüm Sokakları”¹⁷²nda yazar Sevgi Soysal'a yer verir. Onunla öykü ve ölüm üzerine konuşur. Yaşamın mı yoksa ölümün mü daha huzurlu bir şey olduğu sorgular. Öykünün girişinde de Ertuğrul Karakaya¹⁷³ ve annesinden bahseder. Dünyada yaşanan tüm evlat acılarını şu cümleyle hissettirir: “Annelerin acısını bilse insan; yani etinden bir saniye hissetse, kimse kimsenin canını yakamaz”. (Yüklük, s. 86)

3.1.8. Mevzumuz Derin

Büke'nin ON8Blog'a “Bedo'nun Kitapları” adıyla tefrika etmeye başladığı Bedo'nun Öyküleri *Mevzumuz Derin* adıyla bir ilk romana dönüşmüştür.

Bedo yani Bedrettin babasız büyüyen bir çocuktur. Çocukluğu ve tüm anıları babasının eksikliğinden dolayı kapanmamış bir yara gibidir. Her gün bu eksikle uyuyup uyanır. Annesi ve dedesi Bedo'ya babasının denizci olduğunu ve bir gün İngiltere'ye giderken denizde boğularak öldüğünü anlatır. Bedo, sürekli babasıyla ilgili bir şey sormak istese de annesi her seferinde kötü olur. Günün sokaklarda geçip derslerle ilgisi olmayan Bedo'nun kaçıp sığındığı yer dedesinin arkadaşı İsmet Amca'nın Atlantis isimli kitapçısıdır. Buraya gelip saatlerce kitap okuyup evine döner. Annesi onun bu başıboşluğundan rahatsız olsa da elinden bir

---

Türün tarafından yönetilmiştir. Helikopter destekli güvenlik güçleri, köydekilerin ihbarı üzerine evi buldu ve kuşattı. Ağır makineli tüfekler ve (köylülerin iddialarına göre) NATO askerleri kuşatmayı destekledi. İçeridekiler, rehinelere dışarı gösterdiler fakat bilinmeyen bir sebeple güvenlik güçleri rehinelere önem vermedi. Grup lideri Mahir Çayan, güvenlik güçleriyle iletişime geçmek için çatıya çıkıp konuşma yapmıştır: *Sıradan askerleri çekin üst düzeyler gelsin! Biz buraya dönmeye değil ölmeye geldik!* Rehinelere bırakmaları halinde kendilerine zarar verilmeyeceği söylenmiştir. Ancak teslim olmayı kabul etmeyen Mahir Çayan ve ekibi yapılan operasyon sonucu öldürülmüştür. Çatıya askerlerle konuşma yapmak için çıkan Mahir Çayan, Ertuğrul Kürkçü, Saffet Alp ve Cihan Alptekin görüşme için çatıda beklerken, gruba makineli tüfeklerle ateş açıldı. Üç kişi deliklerden eve atlamayı başarırken, geride kalan Mahir Çayan başına isabet eden bir mermiyle orada yaşamını yitirdi. Açılan ateşin ardından alınan karar gereğince teknisyenler öldürüldü ve çatışma başladı. Jandarmanın açtığı ateşte Ömer Ayna gözünden, Cihan Alptekin karnından vuruldu. Eylemciler jandarmayla görüşmeyi reddederek kendilerini savunmak üzere sahanlıkta toplandı ve el bombaları hazırladı. Ancak roketatarlarla yapılan saldırıda sahanlık isabet aldı ve yıkılan bölümde hayatını yitiren bir veya birkaç kişinin elinden serbest kalan el bombası patlayarak bir dizi patlamaya neden oldu. Bu patlama sonucu veya atılan ateş sonucu Ertuğrul Kürkçü dışındakilerin hepsi hayatını kaybetmiştir. Ateşin kesilmesi üzerine eve giren güçler yaralı Saffet Alp'i sağ ele geçirmiş ama daha sonra başına bir kurşun sıkarak öldürmüştür. Bombalamaların devamı üzerine eve bitişik olan samanlığa geçerek kurtulan Ertuğrul Kürkçü dışında 30 Mart 1972 günü evdekilerin tümü öldürüldü. Ertuğrul Kürkçü ertesi gün oğlunun cenazesini almak üzere Niksar hastanesi morguna gelen babasının cesetlerin hiçbirinin oğluna ait olmadığını söylemesi üzerine köydeki evde yapılan arama sırasında yakalandı”. https://tr.wikipedia.org/wiki/Uludure_Olayı Erişim Tarihi: 10.10.2016

¹⁷² Büke. (2014). *a.g.e.*, s.85-87.

¹⁷³“Ertuğrul Karakaya (1955-1977) 1977’de ODTÜ’de Öğrenci Temsilcilerinin örgütlediği boykotta güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğü” (https://tr.wikipedia.org/wiki/Ertuğrul_Karakaya 10.10.2016) iddia edilen öğrencidir.

şey gelmediği için kendisi de ilaçlara sığınmıştır. Dedesi, annesi ve Bedo yaşadıkları bu hayatı birbirlerine çok değermeden en az birliktelikle hafifletmek isterler.

Bedo'nun üniversite sınavını kazanmak için gittiği dershanede âşık olduğu Nehir isimli kızın arkadaşından dayak yer ve bisikletini kaptırır. Bisikletini kaptırması onun hayatıyla ilgili bir sırrın ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur. Çünkü artık bilinmeyen numaradan mesajlar alır, dershanede kendi adına bırakılmış kitap bulmaya başlar. Bu mesajları kendisine gönderen kişi aynı zamanda ona bisikletini de buldurur. Bedo tüm bu tuhaflıkları Barbaros isimli Çingene bir arkadaşıyla paylaşır. Bu gizemli kişiyi onunla birlikte bulmaya çalışırlar.

Bir gün annesi ve dedesine tüm olanları anlatmak ister. Anlattığı sırada annesi rahatsızlanır ve psikiyatri servisine kaldırılır. Bedo tüm bu olanların şoku içerisinde yaşarken dedesinin itirafıyla karşı karşıya kalır. Dedesi ona babasının ölmediğini onun aslında annesi tarafından hayatlarından çıkarıldığını anlatır. Kendisine yardım eden bu gizemli kişinin babası olduğunu söyler. On sekiz yaşına gireceği zaman oğlunu bulacağını söyleyerek giden bu adam artık Bedo'yu bulmuştur. Bedo kendisini bir yalanın ortasında bulur. Aslında İzmirli olmadıklarını 12 Eylül darbesi döneminde aslen öğretmen olan annesi ve babasının Ankara'da yaşadığını ve Ankaralı olduklarını öğrenir. Daha sonra dedesi ve annesi İzmir'e yerleşip burada hayat kurmaya çalışmıştır. Bedo'nun tüm bu olanlar karşısında öfkesi dinmek bilmez. Arayan numarayla babasına ulaşip onunla zaman geçirse de aslında onun o kadar da iyi biri olmadığını fark eder. Tekrar evine döner. Hayatına bakıp şunu söyler: *“Şu yaşımda iki şey öğrendim hayattan abi; devlet ve aile. Kazıdıkça dibi bulunmuyor bunların”*. (Mevzumuz Derin, s. 161)

3.1.9. *İnsan Kendine de İyi Gelir*

Öykü kitabı Neşe Ozan¹⁷⁴ anısına ithaf yazısı ve Faruk Nafiz Çamlıbel'in *“Saksıda incilendi yapraklar senin için,/ Söylendi gelmez diye uzaklar senin için...”* mısraı ile başlar. Kitapta yer alan öykülerin ilk yirmi altısı Ahmet Büke'nin ON8Blog'daki “Sosyal Ayrıntılar Ansiklopedisi” adlı köşesinde 2014 Mayıs ve 2015 Haziran ayları arasında yayımlanan, birbiriyle bağlantılı öykülerinden derlenir. Bu sebeple yirmi altı öykünün olay örgüleri ve temaları ayrı verilirken kişiler, zaman ve mekân bölümleri ortak verilir.

¹⁷⁴ Caz ve Anarşizmin Bugünü isimli kitaplarının çevirmenliğini yapmış 2014 yılında vefat eden gazeteci, çevirmen.

Odaların duvarına gömülü şekilde yapılmış yatak yorgan dolabı anlamına gelen; yüklük aynı zamanda yazarın bir önceki öykü kitabının da adıdır. “Yüklük’ten”¹⁷⁵ de yazar/anlatıcı küçük bir çocuk masumluğuyla babaannesinin kilitli odasına gizlice sızar. Burada konsollar, aynalar, lokum kutuları ve daha birçok şey çocuk için gizemli ve ilgi çekicidir. Babaannesinin ayak seslerini duymasıyla yüklükteki yorganların arasına sızarak uykuya kalır.

“Hiç Parasız Pulsuz Kalmadım Ki”¹⁷⁶de yazar/anlatıcının babaanesi ve dedesinin okulun ara tatilinde onu bırakıp Kurşunlu kaplıcalarına gidişi anlatılır. Mahallenin bakkalı Nihat, berberi Kazım ve komşuları Arap Hatçam Teyze yazar/anlatıcıyı yalnız bırakmayacak arada bir yoklayacaklardı. Ancak o bu babaanesi ve dedesinin gidişine dayanamayıp öğretmeninden aldığı paralarla Kurşunlu otobüse binip yanlarına gider. Tatili birlikte geçirip dönerler.

“Yeşiç Abi İyidir”¹⁷⁷de Yeşiç, 1985-1990 yılları arasında Altay, Trabzonspor gibi Türk takımlarında futbol oynayan Miodrag Jesic’tir. Dedesi yazar/anlatıcıyı futbol maçına Alsancak Stadyumu’na götürür. Dedenin asıl niyeti maç izletmek değildir. Torununa anne ve babasının nasıl öldüğünü, nasıl işkence gördüğünü anlatır.

“Bu stadyumu kullandılar. Tam orta saha çizgisinden tel örgüyle ayırmışlar. Bir tarafa kadınlar, öteki tarafta erkekler ters kelepçeliydi yerde. Bakkal Nihat’ın tanıdığı bir komiser vardı. O soktu beni. O zaman gördüm. Babanın beli kırık olduğu için kımlıdayamıyordu. Anneni hiç fark edemedim o kalabalıkta ama buradaydı”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 15)

Dede torununa bu acı günden bahsedip onu dışarı çıkarıp yemesi için köfte alır. O sırada memeleri sarkan aç bir köpeği gören torun köftesini köpeğe verir. Köpeğe bakarak şu çarpıcı cümleler kurulur: “*Dedem, ‘Kalkalım yoksa yemez,’ dedi. Lokması büyümüş boğazında, kederimiz yüzünden*”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 17) Bugüne dair yazar/anlatıcı için tek güzel olan şey de Yeşiç’in şutlarıdır.

“Osman Cemal Bey’in Nar Hakkı”¹⁷⁸ adlı öyküde dedesi ve babaanesiyle yaşayan Ahmet onların sürekli minik meseleler için didiştğine şahit olur. Bu defa ki meseleleri ise nar ağacına dadanan karıncalardır. Dedesi bu karıncalardan kurtulmak isterken babaanesi karıncaların rızıkına karışmamasını ister. Ahmet Büke, basit ve

¹⁷⁵ Ahmet Büke. (2014). *İnsan Kendine de İyi Gelir*, ON8Kitap, İstanbul, s.9-10

¹⁷⁶ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.11-14.

¹⁷⁷ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.15-18.

¹⁷⁸ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.19-24.

sıradan olan olayların içine muhakkak sarsıcı bir ayrıntı düşer. Bir gün dedesi çok önceleri vefat etmiş Türk edebiyatı yazarlarından Osman Cemal Kaygılı'nın geceleri onlara geldiğini söyler. Dedesi artık bunamaya başlar. Durumu fark eden babaannesi ise ona bir anne şefkatiyle yaklaşır. Ahmet bu yaşananlardan dolayı üzgün ve kaygılı olsa da babaannesi onu sakinleştirir. *“Babaannem, ‘Merak etme,’ dedi. ‘Bir evde iki ihtiyar aynı anda delirmez. Biri balataları yakarken öteki derler, toparlar’.”* (İnsan Kendine de İyi Gelir, s. 22)

“Hararet Öyküsü”¹⁷⁹nde küçük Ahmet kuşpalazına yakalanır. Yüksek olan ateşi yüzünden sürekli sayıklar. Dedesi başında ateşinin düşmesini beklerken o dedesiyle birlikte hülyalara dalar. Dedesinin onu bir pazar arabasında yokuştan aşağı nasıl bıraktığını daha sonra Kasap Yılmaz Amca'nın dükkânına nasıl girdiklerini ve bu dükkândan uzaya nasıl fırlatıldığını anlatır. Tüm bu söyledikleri ateşin etkisiyle gördüğü hülyalardır.

“Zamanın Eli Değdi Bize”¹⁸⁰ adlı öyküde Büke, öyküde bu defa Hasan Mutlucan'ı ağırlamaktadır. Bu halk sanatçısı 1980'li yıllarda günün şartlarından dolayı çok fazla dinlenir. Öyle ki “Yine de Şahlanıyor” türküsü darbe dönemiyle özdeşleşir. Ancak o bunun doğru olmadığını kendisi şöyle dile getirir:

“Dehşetli bozuluyorum. Çünkü darbe sanatçısı değilim. Halit Kıvanç attı bu sıfatı ortaya. Sanki bütün millet, hislerinin tercümanymış gibi kabul etti. Kahramanlık türküleri insanlara tesir eden bir şeydi. Hissiyatlarına tesir ettim ki beni beğendiler. Ama yukarı kademelerden bazı kişiler beni maalesef kullandılar. Propaganda, reklam vasıtası yaptılar. Darbecilere mal etmek istediler, o türkülerden soğuttular beni. Ben kimsenin adamı değilim, halka türküler okuyan biriyim, o türküler ecdadımın kahramanlık öykülerini anlatan menkıbelerdi. Daha fazla konuşmak istemiyorum. Hissiyatıma kapılabiliyorum. Küskünüm efendim”.¹⁸¹

Hasan Mutlucan darbe döneminin sıkıntılı günlerinde Ahmet'in dedesinin evine yerleşir. Dedesi bu kiracıdan gelir elde ederken Ahmet'e de onun veremli kedisiyle ilgilenmek düşer. Kediyi hastalığından kurtarmak için onu Buca'ya götürür. Onunla birlikte bir hastanenin morgunda gizlice kalan Ahmet böylelikle kediye ilaçlardan verir. Ancak bir gece kedi çok fazla rahatsızlanıp ve ölür. Ahmet ise evine yalnız başına dönüp Hasan Amca'ya durumu anlatır. Hasan Amca da odasından çıkmadan hep aynı türküyü söyler:

¹⁷⁹ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.25-28.

¹⁸⁰ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.29-32.

¹⁸¹ <http://www.hurriyet.com.tr/pazar/5097898.asp> Erişim Tarihi: 10.10.2016

“Ormanların gümbürtüsü başıma vurur

Nazlı yârin hayali karşımda durur...” (İnsan Kendine de İyi Gelir, s. 32)

“Dedemin Son Baharı”¹⁸²nda küçük Ahmet’in üzerine zimmetlenen şey bu defa dedesidir. Babaannesi onun dedesinin yanından bir dakika bile ayrılmasını istemez. Ahmet dedesiyle birlikte sahile gider orada Emin Amca’yla otururlar. Dedesi de bu sırada onlara İzmir’i tekrar kurmak gibi uçuk fikirlerden bahseder. Durumun farkında olan Emin Amca ise Ahmet’e telkinlerde bulunur: *“Ölüm yaklaştıkça çocuklaşırız. Bu böyle... Şimdi sen eve git. Ona iyi bakın. Ne istiyorsa yapın”*. (İnsan Kendine de İyi Gelir, s. 36) Bu sözleri dinleyen Ahmet dedesiyle yeniden eve döner. Çok geçmeden bir hafta içerisinde dedesini kaybettiler. Ahmet dedesinin son baharın yanında olduğu için huzurludur.

“Bir Avuç Pirinç”¹⁸³ adlı öyküde Ahmet, bir ikindiüstü Resmiye Teyze’nin ölümüne şahit olur. Babaannesi ise herkesin bu dünyaya pirinçle geldiğini söyleyip Resmiye Teyze’nin yere düşen pirinçlerini alıp kendisiyle götürür. Bunlardan pilav yapıp mahalleye dağıtır. Bu pirinçlerin aynı zamanda merhumun eski zamanı olduğunu söyler. Sonuçta bu dünyaya herkes bir avuç pirinçle gelmektedir. Yıllar sonra bir gün Ahmet’in kapısı çalınır ve bu geleneği sadece o bildiği için evinden zorla götürülür. Bir celladın pirinçlerini alır ve onlardan sütlaç yapıp yarısını yer yarısını kedilere verir.

“12 Eylül: Eşek Heykeli Diktik”¹⁸⁴te 12 Mart Muhtırası, Kıbrıs Barış Harekâtı ve 12 Eylül darbesi arasında geçen yıllarda İzmir’in bir mahallesinde yaşanan olaylara yer verilir. Öncelikle 12 Mart ile başlanır. Yazar/anlatıcının babaannesiyle kaldığı eve polisler gelir. Yan taraftaki Fethi Bey’i ve fotoğraftaki kızları sorarlar. Babaanne onları bir şekilde ikna eder ve yan binanın hikâyesini anlatır. Yan bina Fethi Bey tarafından Rumlardan alınmıştır. Karşılığında da iki kilo ekmek, üç sinik darı, yorgan, yastık ve yaşlı bir eşek verir. Eşek Rumları sahile götürürken orada ölür. Eşek ölürken durumun vahametini şöyle anlatır: *“Allah bunu size yapanlara merhametiyle değil adaletiyle muamele etsin”*. (İnsan Kendine de İyi Gelir, s. 44) Daha sonra Rumlar eşeği akasya ağacının altına gömerler. Babaanne de arada bir bu ağacı sular. Ta ki ağacın kesip yol yapana kadar. Tekrar Kıbrıs Barış Harekâtı olur. Bu tarihlerde babaannesi vefat eder. Yazar/anlatıcı artık tek başınadır.

¹⁸² Büke. (2014). *a.g.e.*, s.33-38.

¹⁸³ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.39-42.

¹⁸⁴ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.43-46.

Ardından 12 Eylül darbesi gelir. Fethi Bey'in evini ise polis amiri işgal eder. Artık yalnız olan yazar/anlatıcı Halkın Tümünden Kurtuluşu Partisi gençleriyle birlikte polis amirini kaçıırıp Fethi Bey'in de evinin önüne eşeğin heykelini dikerler.

“Dev-Genç Suzi”¹⁸⁵ adlı öykü 1980’li yıllarda Tariş Olayları’nın¹⁸⁶ geçtiği dönemle ilgili bir öyküdür. Yazar/anlatıcı olayların olduğu günlerde gaz istasyonuna giderek biraz gaz almak ister. Ancak burada çalışan Şerif Ali ona âşık olduğu kızı kaçırmak istediğini ve bunu kendisiyle yapmak istediğini söyler. Âşık olduğu kızın ismi Suzi’dir. Suzi bir şempanzedir. Birlikte tankeri çalarak hayvanat bahçesine gidip Suzi’yi kaçırlar. Suzi ile Şerif Ali yazar/anlatıcının evinde kalmaktadır. Mahalleli ahlak dışı bu durum için sürekli kapıya gelip evi yakmaya çalışırlar. Yazar/anlatıcı daha fazla dayanamayıp İzmir Dev-Genç’e gider. Burada Suzi’ye Dev-Gençli olduğuna dair bir kart çıkartırlar. Artık onları kimse rahatsız etmeyecektir. Ancak Dev-Genç’in başkanının Tariş Olayları’nın asıl faili olduğu gerekçesiyle hapishaneye atılır.

“Hepimiz İçin Bandini”¹⁸⁷ adlı öykü yazar/anlatıcı dedesinin ve babaannesinin ölümünden sonra bir türlü toparlanamaz. Aylarca çok az yemekle idare etmeye çalışıp onların yasını tutar. Ancak bir gün kapısı çalar ve karşısındaki adam Bandini’dir. Dedesi yazar/anlatıcı için ölümünden sonra kendini bırakmasını hayata devam edebilsin diye Bandini’yi tutmuştur. Bandini ona yemekler yapacak ve hayata döndürecektir. Dedesinin dediği gibi de olmuştur. Bir sabah Bandini sessizce çekip gider.

“İzmir Yangınları”¹⁸⁸nda yazar/anlatıcı akrep soktuğu için hastaneye yatırılır. Her gece ateşler içerisinde yanan bu çocuk sayıklayarak uyanır. Dedesinin komşusu olan Haşe Teyze’nin oğlu da onunla ilgilenir. Gece ateşi artarsa onu buzlu küvete koyup ateşini düşürecektir. Eğer ateşini düşüremezse onun ölüm haberini dedesine ileticektir. Bir gece ateşi çok fazla olan çocuk Haşe Teyze’nin oğlu sayesinde hayata döner. Yazar/anlatıcı eğer hayata dönmeseydi ailesine bu durumu nasıl bildireceğini merak eder. Haşe Teyze’nin oğlu ona giderken eğer ölmüş olsaydı dedesine göndereceği notu bırakır. Notta ise şunlar yazmaktadır:

¹⁸⁵ Bük. (2014). *a.g.e.*, s.47-52.

¹⁸⁶Tariş Olayları ya da Tariş Direnişi, Ocak-Şubat 1980 tarihleri arasında İzmir’de gerçekleşen işçi direnişi ve ardından meydana gelen gösterilerdir. İşçilerin protesto gösterileri, çevresindeki diğer fabrikaları ve işçi mahallelerini de etkisi altına alarak kısa sürede büyümüştür

¹⁸⁷ Bük. (2014). *a.g.e.*, s.53-58.

¹⁸⁸ Bük. (2014). *a.g.e.*, s.59-64.

“Sayın Veli, Çok sevdiğinizi düşündüğümüz evladınız, torununuz dün gece sabaha karşı hastanemizde gözlerini hayata yumdu. Hiç acı çekmedi. Hatta acılarını geride bıraktığı için memnun bile sayılırdı. Yaşamayı yeterince sevseydi bunu yapmayabilirdi. Çünkü onun ısırın akrep –Başhekim Bey’in notunda da belirttiği- esasen, insanı bırakın öldürmeyi, kaşındırarak kadar bile zehirli değildi. Bence hepimiz için ibret alınacak şeyler var bu ölümden. Keşke zaman zaman onun elinden tutsaydınız ve ‘her şey bu kadar dert etme’ deseydiniz. Neyse artık, olan oldu. Onun son isteğini size bildirmek ayrıca bizim için bir borçtur. Evdeki tüm kitaplarının ve çizgi romanlarının hastanemize bağışlanmasını istedi. Tabii yine de son karar sizin. Karataş Yahudi Hastanesi Müdürlüğü” (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 63)

Yazılan bu not ile birlikte aslında çocuğun büyük bir yalnızlık duygusuyla mücadele ettiği anlaşılır.

“Bir Şerefiye Meselesi”¹⁸⁹nde Büke, bu öyküde toplumdaki aksaklıklara değinir. Belediye asfalt yapma gerekçesiyle mahalleden ‘şerefiye parası’ ister. Yazar/anlatıcının babaannesi, bunu hiçbir şekilde vermeyeceğini söyler. Hatta o kadar inatlaşır ki belediyeye onlara vereceği parayla tatlı yaptırıp mahallenin hayvanlarına dağıtır.

“Hakikatin Z. Hali”¹⁹⁰ adlı öyküde yazar/anlatıcının evine dadanan fare Z, her gece onu çıkardığı seslerle rahatsız eder. Onu evinde beslemeye kararlı olan yazar/anlatıcı Z’nin hiçbir şey yemediğini sadece bir şeyler kemirip onları ortaya attığını fark eder. Durumu ise komşusu Arap Hatçam Teyze’ye anlatır. Bir gün evine girerken kim olduğu belli olmayan kişiler tarafından kaçırılır. Onların istedikleri bir dönem devlet arşivlerine dadanmış olan fare Z’dir. Birkaç gün içerisinde onu devlete teslim etmesi gerektiğini söyleyip bırakırlar. Fakat o, Arap Hatçam Teyze ile birlikte birkaç gün önce ölmüş başka bir fare bularak bu işten kurtulurlar. Ancak Z’nin daha sonra arşivden öğrendiği şeyleri anlatmaya çalıştığını fark ederler. “*Misal: A...B.../Sorguda öldü./Altındağ Yahudi Mezarlığı 235. Parsele gömülü*”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 79)

“Yanağımdan Öptü”¹⁹¹ adlı öyküde mahallenin yaka silktiği B isimli kadının yazar/anlatıcının evine sığınması anlatılır. Herkesin kötü olarak bildiği bu kadın aslında yalnız ve kimsesizdir. Gizlice Bakkal Nihat’ın evini soyar. Aldığı paraların bir kısmını da ona bırakarak evi terk eder. Giderken de yazar/anlatıcının yanağına bir öpücük bırakır.

¹⁸⁹ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.71-74.

¹⁹⁰ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.75-80.

¹⁹¹ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.81-86.

“Kırk Yetim Serçe Doydu”¹⁹² öyküsü kimsesiz bir çocuğun sokaklarda, sahilde ucuz çay, kahve dağıtıp para kazanmasıyla başlar. Bir gün yine işe gidecekken Arap Hatçam Teyze onu durdurur. Eğer cemre düşmezse her şeyi kötü gideceğini söyler. Cemreyi düşürmek, yazar/anlatıcı ve Arap Hatçam Teyze’ye kalmıştır. Şehrin dışındaki zeytin tarlalarına gidip kırk yetim serçeyi buğdayla doyururlar.

“Ankara Keçisini Sevmeyin”¹⁹³ adlı öykü sokaktaki evsizlerin yaşamlarına değinir. Bu insanlar için paravan bir dernek kurulmuştur: “Ankara Keçisini Seven Şoförler Derneği”. Bu dernek kumar oynanan ama aynı zamanda kimsesizlere de ev sahipliği yapan bir yerdir. Arap Hatçam Teyze bu derneğe üçüncü dereceden üyedir. Hasta olup ölüm döşeginde iken yazar/anlatıcıya yan evi kiralayıp bir kadına bıraktığını söyler. Ona âşık olmaktan ve bağlanmaktan korkan yazar/anlatıcı evi yakıp bu durumdan kurtulur.

“Bazen İyi Doyarız”¹⁹⁴ da yazar/anlatıcı işsiz bir adamdır. Mahalledeki Akile Teyze, zabıtalara herkes bir şekilde onun işsizliği ve kimsesizliğini yüzüne vurur. Onun günleri ise birilerinden kaçarak geçmektedir.

“Mesut Kadınlar Fotoğrafhanesi”¹⁹⁵ adlı öykü Ziya Osman Saba’nın Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi adlı öykü kitabından esinlenerek oluşturulmuş bir öyküdür. Yazar burada pastiş yöntemini kullanmıştır.

Pastişte yazar, daha önce kullanılmış, uygulanmış, örnekleri verilmiş bir biçimi aynen kendi anlatımına uygular. Burada yapılan orijinin yeni bir içerikle taklit edilmesidir. Elbette bu sadece biçim değil içerik taklidiyle de mümkündür.¹⁹⁶

Ahmet Büke de bu öyküye yazar/anlatıcının bir fotoğrafhanede çalışmasıyla başlar. Arap Hatçam Teyze’nin arkadaşı olan bu fotoğrafçı kadın farklı bir yöntemle kadınların fotoğrafını çeker. Yöntemi şu şekildedir: Kadınlardan arka planda istedikleri manzaraları öğrenip yağlı boya ile resmeder. Daha sonra bu kadınları çağırarak hayallerine uygun bir mekân önünde fotoğraf çekilmelerini sağlar. Bu bazen bir kadının rahmetli olmuş kocasıyla çektirmek istediği bir anı bazen de çocuklarının küçüklük hallerini özleyen bir kadının geçmişi olabilmektedir. Sonuç

¹⁹² Büke. (2014). *a.g.e.*, s.87-92.

¹⁹³ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.93-96.

¹⁹⁴ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.97-100.

¹⁹⁵ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.101-106.

¹⁹⁶ Necip Tosun. (2014). *Modern Öykü Kuramı*, s. 78.

olarak ise buradan çıkan her kadın mutlu ayrılmaktadır. Arap Hatçam Teyze'nin giderleri karşılamak için çaldığı yumurtalar dışında hiçbir maddi kazanç sağlanmaz

“Kimseye Etmem Şikâyet”¹⁹⁷ te yazar/anlatıcı ile Arap Hatçam Teyze bu defa bir marketin kamyonetini soymaya karar verirler. Gece gizlice kamyoneti arka bahçeye getirip tüm erzakları alacaklardır. Planlarını yapıp gece kamyonete binerler. Bu sırada kamyonetin şoförü de onlara yardım eder. Çünkü o da orada çalışan ancak parasını alamayan bir işçidir. Erzakları alıp kamyoneti yerine bırakırlar. Ancak beklenmedik bir gelişme olur. Hatçam Teyze evli olan bu adama âşık olur. Ancak bu imkânsız bir aşktır. Artık gözyaşları içerisinde şarkılar dinleyip hüzünlenir.

“Mahallenin En Güzel Kelimesi: Müjde”¹⁹⁸ adlı öyküde yazar/anlatıcının diğer insanlardan farklı olduğu görülür. Çünkü bu insan sürekli karşısında kelimelerin uçtuğunu görür. En çok gördüğü ve aradığı kelime ise Müjde'dir. Müjde, onun bazen bir kadın gibi yatağına girer bazen de günlerce arayıp bulamadığı bir eşya olur. Gördüğü kelimeleri dedesine, babaannesine, komşularına söylese de kimse onu ciddiye almaz. Mahallede Müjde'den sonra gördüğü diğer bir kelime Muteber'dir. Anlam olarak saygınlığı ifade eden bu kelimedden bir kadın gibi bahsedip ona âşık olmamak için uzak durur. Büke öykünün ilerleyen bölümlerinde bir gece Milli Kütüphane'den Kabz, Tarh ve Tahakkuk kelimelerinin kaçtığını da anlatır. Seçilen kelimeler sıradan ve rastgele değildir.

Kabz;1.El ile tutma. 2. Avuç içine alma, kavrama. 3. Azrail tarafından ruh teslim alınma, ölme.¹⁹⁹ Tarh; 1. Atma, koma, bırakma. 2. Dağıtma, bölme, ta'yin. 3. Kurma, tartipleme, düzenleme. 4. Mat. Çıkarma, 5. G.s. Süslemeli desen. 6. Bahçede çiçek dikmek üzere ayrılan yer.²⁰⁰ Tahakkuk; Hakikat olarak meydana çıkma, gerçekliği anlaşılma.²⁰¹

Bu kelimeler günümüzde kimsenin kullanmadığı, unutulmuş kelimelerdir. Öykünün bir diğer ironik ve fantastik yanı kelimelerin yazar/anlatıcıyla konuşup ona yer yer sitemlerde bulunmasıdır.

“Feraha Çıkmak”²⁰² adlı öyküde yazar bu defa toplumun kanayan bir diğer yarasına değinir: kadın cinayetleri. Her gün haberlerde duymaya alışık olunan bir kadının aşığı tarafından öldürülmesi hikâyesi bu defa “Feraha Çıkmak” adlı öyküde

¹⁹⁷ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.107-110.

¹⁹⁸ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.111-114.

¹⁹⁹ Devellioğlu. *a.g.e.*, s. 477

²⁰⁰ Devellioğlu. *a.g.e.*, s. 1033

²⁰¹ Devellioğlu. *a.g.e.*, s. 1016

²⁰² Büke. (2014). *a.g.e.*, s.115-118.

bizi karşılar. Mahallenin Gül Ablasını üst katta oturan ‘aşığı’ Murat Abi öldürmüştür. Bunun haberini duyan Kadın Taburu mahalleye gelip kamp kurarlar. Amaçları dikkat çekmek ve Murat’ı rahatsız eder. İsteklerine kısa sürede ulaşırlar. Mahallenin desteğiyle Murat’ın evini yağmalayıp tüm mahalleye dağıtırlar. En son Murat’ın evini yakarak mahalleyi terk ederler.

“Helva Da Helvaymış”²⁰³ta bir gece mahallenin boş arsasının etrafını birileri çevirir. Kim oldukları anlaşılamayan bu kişiler için çeşitli yorumlar getirilir. Bu yorumlardan en ilginç yazar/anlatıcının dedesine aittir. Buranın uzaylılar tarafından işgal edildiğini söyleyen dedeye, Arap Hatçam Teyze’de eşlik eder. Hatta o daha da ileri götürerek burada bir helva dükkânına götürülmek üzere pekmez toprağı yetiştireceklerini söyler. Kendisi de seçilmiş bir kadındır. Uzaylılar onu Bağ-Kur’dan sigortalı bile göstermişlerdir. Babaanne, Arap Hatçe ve dedenin tımarhanelik olduğunu söyleyerek yazar/anlatıcıyı bunlara inanmaması gerektiği konusunda uyarır.

“Göbek Hayat Kurtarır”²⁰⁴da açlığın ve kıtlığın olduğu dönemlerde insanların çaresizce çırpınışları anlatılır. Arap Hatçem ile yazar/anlatıcı pazarda tüm ürünlerin pahalılığından şikâyet ederken deli damgası yerler. Bunun üzerine son paralarıyla aileden kalma eski harabe bir eve gidip bir yazı domates, biber, yeşillik yetiştirerek geçirirler.

“Belediye Büyük Öykü Ödülü”²⁰⁵nde Arap Hatçem’in alt komşusunun vefatı üzerine evinden bir sandık çıkmasıyla öykü başlar. Bu sandıkta alt komşusunun bir yazar olduğunu öğrenen Arap Hatçe ve mahallenin Berber Kazım’ı, Bakkal Nihat’ı bu öyküleri derlemesi için sandığı yazar/anlatıcıya verir. O da öyküler arasında en çok beğendiği üç taneyi ayırır. Bakkal Nihat uyanıklık yapıp bunları ödül yarışmasına gönderme fikrini ortaya atar. Ortadaki para herkesi cezp edince yazar/anlatıcı adına kadın işçileri konu olan bir öykü gönderilir. Daha sonra öykünün birinci olduğunu ve ödül törenine beklendiğini öğrenen yazar/anlatıcı ne yapacağını bilemez. Cemil Kavukçu’dan²⁰⁶ gelen bu haber onu heyecanlandırır ama nasıl bir konuşma yapması gerektiğini de kestiremez. Nihayetinde ödül törenindeki

²⁰³ Bük. (2014). *a.g.e.*, s.119-122.

²⁰⁴ Bük. (2014). *a.g.e.*, s.123-126.

²⁰⁵ Bük. (2014). *a.g.e.*, s.127-132.

²⁰⁶ Cemil Kavukçu (d. 1951, İnegöl), Türk hikâye yazarıdır.

konusmasından sonra Cemil Kavukçu öyküyü onun yazmadığını fark eder ve çekini verip kibarca oradan kovar.

“Eşim Narin Bir Kadındır”²⁰⁷ adlı öyküde yazar/anlatıcı birileri tarafından rahatsız edilir. Bu rahatsız eden kişiler yazar/anlatıcıyı babasının vasiyeti üzerine tanımaktadır. Haftalık bir dergide yazılarını takip eden baba Kazım Nami Bey, yazar/anlatıcının üslubunu ve kalemını çok beğenir. Askerlik dönemlerinden kalan anılarını kitaplaştırmak için onunla görüşmek ister ancak ömrü vefa etmediği için bu vazifeyi çocukları üstlenir. Yazar/anlatıcıyı, zorla babalarının kurduğu matbaaya koyup anıları toparlayıp kitaplaştırmasını isterler. Çünkü bu kitabı annelerine doğum gününde hediye edeceklerdir. Yazar/anlatıcının okuduğu anılar, sanıldığı gibi masum anılar değildir. Emekli bir subayın çocuklarının ve eşinin gözleri önünde bir kadının ölümünü seyretmesi gibi kan dondurucu anıları vardır. Bunları yazarken de adam eşinin ne kadar narin olduğundan da bahsetmekten kendini alamaz. Şaşırtıcı şekilde soğukkanlı olan bu adamın yazdıkları Kıbrıs Barış Harekâtı ve 12 Eylül döneminin geride bıraktıklarıdır. Yazar/anlatıcı bunları toparlamayı mecburen kabul etse de durumu Arap Hatçem’e anlatır. Arap Hatçem ise karısının bu durumdan mutlu olmayacağını anlar. Bir gece iki kardeşi kaçırarak dövdürür. Sonrasında da matbaadaki tüm kâğıtları yok ederler.

“Beşer Şaşar”²⁰⁸ adlı öyküde mahallenin sakinleri yine açlıkla mücadele ederler. Ancak bu defa açlık öyle bir safhadadır ki mahallenin eşeği olan Şadi’nin etine göz dikerler. Bütün mahalleli Şadi’nin etinden güzel kavurma yapılır mı, diye düşünürler. Mahallenin Hafız’ı tüm imkânlar tükendikten sonra eşek etinin helal olabileceğini söyler. Bunun üzerine Bakkal Nihat’ın elindeki son mallar Hafız tarafından ortalığa dökülür. Herkes birkaç gün doysa da durumu anlayan Şadi, yazar/anlatıcıya buralardan gideceğini söyleyerek uzaklaşır.

“Kurt Seyit (Mahallenin Düşsel Varlıkları-1)”²⁰⁹ da yazar/anlatıcı açlığın etkisiyle çeşitli düşler görür. Yazar/anlatıcının düşsel ögesi bir peynir kurdudur. Onunla konuşup onu evine götürür. Bu kurdun ismi Kurt Seyit’tir.²¹⁰ Kurtla konuşarak günler geçse de bir gün ondan sıkılan kurt onu bulduğu yere bırakmasını söyler. Yazar/anlatıcı onu Bakkal Nihat’ın kapısının önündeki peynir tenekesine

²⁰⁷ Bükte. (2014). *a.g.e.*, s.133-140.

²⁰⁸ Bükte. (2014). *a.g.e.*, s.141-144.

²⁰⁹ Bükte. (2014). *a.g.e.*, s.127-132.

²¹⁰ Nermin Bezmen’in 2006 yılında çıkarmış olduğu *Kurt Seyt ve Shura* kitabındaki Kurt Seyt’e bir göndermedir.

tekrar bırakır. Burada okuyucuyu şaşırtan şey yazar/anlatıcının akli dengesinin giderek azalmaya başlamasıdır.

“Zekiye (Mahallenin Düşsel Varlıkları-2)”²¹¹de mahallede sürekli bir hareket söz konusudur. Bu defa mahalleliyi sahile çeken olay yakın zamanda kıyıya vurması beklenen büyük bir balıktır. Açlığın etkisiyle herkes gibi yazar/anlatıcı da kıyıda misinasıyla balığı beklemektedir. Ancak balık yerine yakaladığı şey bir güç kaynağıdır. Ona Zekiye ismini verir. Arap Hatçem ve Radyocu Ali Abi ile birlikte bu güç kaynağını mahallenin elektrik ihtiyacını gidermek için kullanırlar.

“6440/ 2 (Mahallenin Düşsel Varlıkları-3)”²¹²de darbenin etkisiyle bu defa karşılaşılan manzara daha farklıdır. Mahalleli bir sabah askerin yönetime el koymasıyla mahallede bir bomba sesi duyar ve boş arsanın uçtuğunu fark eder. Arsanın yerinde kocaman bir çukur vardır. Tüm mahalleli arsanın nereye uçtuğu konusunda sorguya çekilir. Çeşitli işkencelere maruz kalır. Ancak bir sonuca varılamaz. Aradan belli bir zaman geçer ve yeni bir darbe olur. Mahalleli arsanın geri yerine geldiğini fark etse de görmezden gelip hayatına devam etmeye çalışır.

“15.000 Lira (Mahallenin Düşsel Varlıkları-4)”te berber Kazım evlenmeye karar verir. Ancak 55 yaşındaki bu adam için evlenmek maddi güç gerektirmektedir. Bulunan gelin adayının istekleri 15.000 lirayı bulur. Bunun üzerine Kazım ihtiyaç kredisi çeker. Ancak bu krediden sonra oldukça sıkışır. Çırağını işten çıkarıp tüm masraflarını kısar yine de bir türlü parayı ödeyemez. Bunun üzerine yazar/anlatıcıyı bir ipe bağlayıp evin damından aşağı sarkıtır. Tüm mahalleliye eğer parayı denkleştirmesine yardım etmezlerse çocuğu öldüreceğini söyler. Mahalleli iki gün bu duruma tepki göstermese de Arap Hatçe ile Bakkal Nihat bir şekilde çocuğu kurtarırlar. Mahalleli 15.000 lirayı denkleştirir. Berber Kazım’da evlenmekten vazgeçer.

“Yorgancı (Mahallenin Düşsel Varlıkları-5)”²¹³te öykünün konusu bu defa bir yorgancıdır. Yorgancının gözleri bir hastalıktan dolayı kurumaya başlar. Ustası durumu fark edince ona acıdığı için belli bir para vermeyi hatta üzerine kızını da vermeyi teklif eder. Bu masum bir teklif değildir. Paralar kısa sürede bitecek kızı da onu terk edecek böylelikle Yorgancı ölüp gidecekti. Durumu fark eden Yorgancı bunları kabul etmez. İki ay sonra ustasının cesedini sahilde bulurlar. Sahildeki

²¹¹ Bükte. (2014). *a.g.e.*, s.151-156.

²¹² Bükte. (2014). *a.g.e.*, s.157-162.

²¹³ Bükte. (2014). *a.g.e.*, s.169-172.

cesedin gözleri yoktur. Yorgancı bir dükkân açar. Yanında ise bir kavanozda iki göz vardır. Yazar/anlatıcı buraya çırak verilir. Bir gün kavanoz yorgancının elindeyken korkarak onun kırılmasına sebep olur. Gözlerden biri ayağına yapışmıştır. Yorgancı ertesi gün gelip dedesinden torunun aldığı gözü ister. Dede eski bir ölü Yorgancı bularak ona gözün diğer tekini verir.

“Mahalle Nasıl Kurtulur?”²¹⁴da mahallelinin bu defa problemi mahalleye dadanan karıncalardır. Bu karıncalar evleri, stokları her şeyi kemirmektedirler. Açlığın son raddeye dayandığı bu günlerde bir an önce bir önlem alınması gerekmektedir. Zehirle işin çözülemeyeceğini anlayan Radyocu Ali ve Arap Hatçe'nin aklına Ahmet gelir. Ahmet babaannesinden el almıştır. Ağaçlarla, evlerle, kargalarla konuştuğunu bildikleri için karıncalarla konuşmasını isterler. Böylelikle karıncalar ikna edilecek mahalleli de bu tehlikeden kurtulacaktır. Ahmet onlarla konuşmak için gitse de karıncalar onu duymaz. Sonra yanından geçen bir adam karıncalar içerisindeki Kraliçe Karınca'nın çokça kitap okuduğunu eğer bir not yazarsa bunu dikkate alabileceklerini söyler. Bunun üzerine Ahmet ona bir mektup yazar. Bu not içinde en çarpıcı kısım şudur: “*Şimdi sizin önünüzde diz çöküyorum. Acılarımızı bize bırakınız*”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 178) Karıncalar yazıdan sonra Bakkal Nihat'ın ambarını boşaltarak mahalleyi terk ederler.

“Osman Abi İyi İnsandı Nihayetinde”²¹⁵de Osman'ın yazar/anlatıcının evine taşınmasıyla tuhaf olaylar yeniden başlar. Bir gece Osman'ın tavanda yürüyor olması yazar/anlatıcıyı oldukça korkutur. Ayaklarının vantuzlu olduğunu söyleyen Osman istediği yerde rahatça yürüyebilmektedir. Durumu Arap Hatçe ve Bakkal Nihat'ın öğrenmesiyle akıllarına hemen ona hırsızlık yaptırabilecekleri gelir. Böylelikle karınları doyacak ellerine para geçecektir. Soyulabilecek müzeler, evler bir bir hesaplanır. Ancak en mantıklısı üç sokak aşağıda oturan paraları desteleyerek saklayan Vahap Bey'in evini soymaktır. Akşam Osman eve gelince Osman'a bu teklifi sunarlar. Ancak Osman bir iş bulduğunu, para kazandığını ve hırsızlık yapamayacağını söyler. Yazar/anlatıcıya ise her ay aldığı paradan getireceğini söyler. Söylediği gibi de olur. Düzenli, sigortalı bir işten her ay belli bir miktar yazar/anlatıcıya verir. Osman hırsızlık yapmayacak kadar iyi bir insandır.

²¹⁴ Bükte. (2014). *a.g.e.*, s.173-178.

²¹⁵ Bükte. (2014). *a.g.e.*, s.179-182.

“İkinci Bahar”²¹⁶ adlı öyküde Radyocu Ali ölmeyi istemekte ancak intiharın günah olduğunu bildiği için bunu yapamaz. Bir gün Arap Hatçe’den bunu yapmasını ister. Önceleri saçma gelse de Arap Hatçe bu durumu kabul eder. Çünkü onun kılığına girip yüklü miktardaki emekli maaşını çekecektir. Önceleri sadece para çekeceği zaman Ali gibi giyinip makyaj yapıp takma bıyık takan Arap Hatçe artık normal günlerde de Radyocu Ali gibi davranır. Olay o kadar farklılaşır ki eski karısıyla tanışan Arap Hatçe durumun anlaşılmadığını fark edince onunla yeniden nikâh masasına oturabileceğini söyler. Bunun üzerine nikâhları kıyılır ve ikinci baharlarını yaşarlar.

“Güzel Kara Gözleri Vardı”²¹⁷ da Bakkal Nihat tımarhaneden çıkar. Bir sabah yazar/anlatıcının evine gelir. Ancak gelen adam dört ayak üzerinde duran bir köpek gibidir ve havlar. Mahalleli onunu artık bir köpek olduğunu kabul edip umursamaz. Yazar/anlatıcı ne kadar bu durumun saçma olduğunu anlatsa da kimse dinlemez. O ne zaman dışarı çıksa peşinden Bakkal Nihat’ta gelir. Bir gün onun sokak köpeklerini toplayan bir araç alıp götürür. Yazar/anlatıcı onu kurtarmak iste de mahalleli onun bakkal dükkânını yağmalamakla meşguldür.

“Üstü Kalsın”²¹⁸ adlı kitabının son sözü olan bu öyküde yazar/anlatıcı Ahmet’in artık aramızdan ayrılır. Yazdığı tüm kişileri, sokakları, düşleri, pişileri, karıncaları her şeyi alıp ölüme yürüdüğünü görürüz. Bir tüy gibi mahallenin üzerinde gezer. Zekiye’nin damına bir kuş gibi konar. Arap Hatçam Teyze başındadır. Onun öleceğini anlat ve çenesini bir öykücüye yakışacak şekilde kâğıtla bağlar. Her şeyin başladığı ilk öyküye yani “*Yüklük*”e geri döner ve sonsuza dek orada gömülü olacaktır.

3.1.10. *Gizli Sevenler Cemiyeti*

“Nenem Dedem İçin Sözlük”²¹⁹ te sözlük-öykülere başlamadan önce Ahmet Büke bunu neden yaptığını anlatan bir girişle karşılıyor okuyucuyu. Ardından kelimeler düşer. Her kelime bir öykü olup kalıbında genişler. Geriye gidip çocukluğunu sarmalar. Kelimeler sırasıyla şunlardır: baykuş, giz, korporasyon, memur, nef, pişi, piyes, rastık, tayga ormanları, zemberek, aşk.

²¹⁶ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.183-186.

²¹⁷ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.189-194.

²¹⁸ Büke. (2014). *a.g.e.*, s.195-198.

²¹⁹ Ahmet Büke. (2016). *Gizli Sevenler Cemiyeti*, ON8Kitap, İstanbul, s.9-40.

Baykuş isimli bölümde; babaannesinin, dedesinin akıl sağlığını yitirmesiyle kendisini baykuş gibi kocasına bakan birine benzetir. Dedesi ve babaanesi arasındaki o samimiyetin betimlendiği bölümdür.

Giz'de, yazar/anlatıcıyı Radyocu Ali Abi'ye çırak vermişlerdir. Ancak o bu yerden kaçarak daha gizemli olduğunu düşündüğü Şerbetçi Halil Usta'nın dükkânına gider. Orada farklı ortamlar ve kişiler göre yazar/anlatıcı bir gün Şerbetçi'nin birini kaçırıp fidye istediğini fark eder. Dedesiyle birlikte buradan kendilerine düşen sus payını ve gizlerini alarak uzaklaşırlar.

Korporasyon isimli bölümde, yazar/anlatıcının dedesine Cirokastra Arıcılık Kolektifi isimli komünist yapılı bir şirketten Arnavutluk davetiyesi gelir. Onları açılışa davet ederler. Eşini ikna eden dede Arnavutluk'a gidip burada birçok şey öğrenip İzmir'e döner. Kendi bahçesinde bir sığınak yapmaya çalışıp komşuları ve eşi tarafından engellenir.

Memur isimli bölümde, dedesinin eski bir partizan olduğunu belli bir dönem Yunanistan'da bulunduğunu öğrenir.

Nef'te, yazar/anlatıcının bu defa da Şen Balıkçılık isimli bir yerde işe başlamak zorunda kalması anlatılır. Kriz günlerinde buradan gelecek paraya ihtiyaç vardır. Bir gün balıkçının sahibi sebepsiz yere onu işten çıkarır. Bunu başlangıçta anlayamasa da daha sonra durumun adamın bulaştığı işlerle ilgili olduğunu fark eder. Adam bir gemi bulup insan kaçakçılığına başlar. Gemisi bir gün İzmir kıyısında yanar ve tüm kirli işleri ayyuka çıkar.

Pişi isimli bölümde, yazar/anlatıcının dedesinin eşi tarafından terk edilmesi anlatılır. Terk edilen adam hayrına sokaklara inip pişi yapıp dağıtmaya başlar. Kendisini terk eden eşi de aradığını bulamayıp tekrar ona döner.

Piyes bölümünde, Kıbrıs Harekâtı döneminde kulağının üst kısmını kaybetmiş gazi Ahmet Abi'nin öyküsü anlatılır. Kulağını üst kısmını kaybetmesine rağmen Kıbrıs'a ayak basamamış bir askerdir. Paraşütle atlarken kazayı geçirip önemli bir şey var sanılarak apar topar yurda gönderilir. Ahmet Abi yıllar sonra bir yarışma sonucu Kıbrıs'a tatil hakkı kazanır. Gideceği gün yazar/anlatıcının dedesinin evine vedalaşmaya gelir. Savaş sonrası psikolojisi ziyadesiyle bozulan bu adam bir piyes gibi nasıl kulağının mermiyle kesildiğini anlatırken birden yere düşüp bayılır. Ayağını kırdığı için Kıbrıs'ı göremez. İki yıl sonra da vefat eder.

Rastık'ta küçük bir erkek çocuğunun zorla farklı ortamlara sokulmak istendiği anlatılır. Onu köşeye sıkıştıran mahallenin diğer erkekleri çocuğa erkekliği üzerinden nahoş şakalar yaparlar. Elllerinde mahallenin eşcinseli olan Rastık Abla sayesinde kurtulan çocuk daha sonra onun cenaze namazında safta duranlardan biri olur.

Tayga ormanları'nda, yazar/anlatıcının dedesi ve babaannesi arasındaki yatak odası muhabbetleri anlatılır. Çocuk masumluğuyla anlatılan bu bölümde dede Rusya'nın Tayga ormanlarından kaçkına benzetilir.

Zemberek isimli bölümde, yazar/anlatıcının babaannesinin parasızlıktan Zemberekzade ailesiyle yasal olmayan tarihi yazma işine girip para kazanmaya çalıştığı bölümdür.

Aşk'ta, yazar/anlatıcının ilk aşk deneyiminin olduğu bölümdür. Kendisini boğulmaktan kurtaran Tijin ile aşkı anlatılır.

“Evren ve Yalnızlık”²²⁰ yazarın kendisini anlattığı öyküdür. “ ‘Ahmet Büke vurulmuş ha!’ Diye konuşuyorlardı. Birkaç kere, ‘Ben vurulmadım, vücudumda delik yok,’ diye salonun ortasında ağlayarak don gömlek soyduğumu hatırlıyorum”. (*Gizli Sevenler Cemiyeti*, s. 41-42) Bu kısımda amcasının oğlu Ahmet'in Kıbrıs Harbi'nde gazi oluşundan bahsedilir. Ayrıca annesinden, Arap Hatçam Teyze'nin geceleri anlattığı korkunç öykülerden, altı keçi üstü insan olan Çoban Ali'den bahsedilir. Bu evrende hiç kimse yalnız değildir.

“Susuzdede”²²¹ öyküsü *ailesi kaçak çocuklara* ithafıyla başlar. Ahmet'in anne ve babası yine bir sabah kaçmak zorunda kalırlar. Daha öncede bu durumu yaşayan Ahmet durumu yadsımaz. Gidip kendisine yaz aylarını geçireceği bir iş arar. Berber Kazım da Bakkal Nihat da onu yanına alıp kendilerine yük etmek istemez. O sırada mahallenin kişilerinden Nazire, Ahmet'i görüp ona bir testi verir. Ahmet Susuzdede'ye gidip türbe etrafında su getirecektir. Ahmet söylenenleri yapar ve iyi para kazanmaya başlar. Oradaki çocuklarla para kazanmak için rekabete girer. Ancak tüm bu olanların suçlusu kendisi değildir.

“Dana Bayramı”²²² adlı öyküde Büke, godyalardan²²³ bahsedilir. Yazar bir dana bayramı günü kaybolur. Büyük bir kalabalığın ortasında insanların

²²⁰ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.41-46.

²²¹ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.47-52.

²²² Büke. (2016). *a.g.e.*, s.53-58.

davranışlarını ve sözcüklerini anlamaya çalışır. Kendini siyahi bir kardeş ile ablanın yanında bulur. Bu insanlar o kadar çaresiz ve kimsesizdirler ki bir anda kendini onların hayatlarında bulur. Ailesi onu bulana kadar bu insanlarla kilim üzerinde güzel vakit geçirir. Orada uyku dalar ve uyandığında etrafta kimseler yoktur.

“Hayat Çok Acayip”²²⁴ adlı öykü Nail Abi, Halime ve Noter Bey etrafında gelişen bir öyküdür. Bu noter dairesinde her şey o kadar sıkıcı ve sıradandır ki aylarca kimse uğramasa hiçbir şey değişmez. Noter Bey sürekli uyur Halime gelen evrakları kimse görmeden gizlice imzalar Nail Abi de sahibine verir. Noterde işler böyle giderken bir anda Halime’nin evlenmesiyle ortalık hareketlenir. Halime işi bırakıp kocasıyla Hindistan’a gittiği için işler Nail Abi’ye kalır. Bir gün Noter Bey’i eliyle yoklayan Nail Abi adamın öldüğünü fark eder ve polisi arar. Ancak fark ederler ki günler önce ölür. Cebinde ise Halime’ye olan aşkı anlatan bir yazı vardır. Tek zanlı olarak Nail Abi’yi içeri alırlar. Belli bir süre yattıktan sonra suçsuz olduğu anlaşılınca beraat eder. Bu sırada Halime, Hindistan’dan Nail’e mektup yazar. Orada hukuk okuduğunu, onun için bu adamla Hindistan’a geldiğini aslında her şeyi Nail’e olan aşkıdan yaptığını söyler. Duruma şaşırان Nail Abi, Halime’ye inanarak onun yanına Hindistan’a gider ve burada mutlu bir şekilde yaşarlar.

“Sorularla İnsaniyet”²²⁵ öyküsü üç soruyla okuyucuyu karşılar. Her sorunun altında bunu düşündürtecek bir durumdan bahseder. İlk soru, “*insan öleceğini bildiği halde neden bu kadar zalim?*”dir. Bu sorunun altında Ahmet’in dedesinin kiracısı Yusuf Abi’nin hayatına değinilir. Yusuf Abi siyasi olaylar sebebiyle sürekli mahalle tarafından dikkat çeker. Dede başına bir şey gelir korkusuyla daha fazla dayanamayıp Yusuf Abi’ye evden çıkıp gitmesini söyler. Yusuf Abi nere gidersen gitsin bu durumu yaşayacağını bildiği için adamı anlayışla karşılar. Büke burada okuyucuya ikinci soruyu sorar, “*insan zulüm altında bile neden bu kadar şen?*” Bu sorunun devamında Erdinç Abi’den bahsedilir. Erdinç Abi tekel dükkânı sahibi,

---

²²³ “Onlar başka. Arap onların rengi de. Bizlerden koyu onlar. Genellikle dağlarda yaşarlar. Pek uyumlu değildirler. Sürekli ellerinde tefleri, davulları ile gezerler. Onlar oyun kurarlar, onlar dana bayramlarının öncüleridirler. Şifacı dedikleri godya araplarıdır. Buranın dağlarında tepelerinde eskiden çoktu onlardan. Bizden birileri hasta oldu mu, yani beli incindi mi ya da kolu bacağı çıktı mı, birçokları dağlara çıkıp ya da haber gönderip çağırınca gelirlerdi. Yanlarında getirdikleri ot çöplerin kimini kaynatırlar, bir şeyler yaparlar hastayı mutlaka iyileştirirler, ondan sonra dümbeklerme teflere vurarak geldikleri gibi giderlerdi. Onlar başka arap. Onlar godya. Onlar gibi bizler olamayız.” Mustafa Olpak, (2013). Osmanlı İmparatorluğu’nda Köle, Türkiye Cumhuriyeti’nde Evlatlık: Afro-Türkler, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, (68)1:123-141.

²²⁴ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.59-62.

²²⁵ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.63-66.

gazete, dergi satan bir adamdır. Kalan dergileri Ahmet'e okuması için verir. Bir gün Ahmet buradayken birileri tarafından bu dükkân basılır. Her şey yerle bir edilir. Akşam dede ve babaannenin iki misafiri vardır: Yusuf ve Erdiç Abi. İkisi de sabah yolculuğa çıkacaktır. Güzel bir akşam yemeğinde şarkılarla sözlerle sabah olur. Öykünün sonunda üçüncü soru gelir, “*insan öleceğini bildiği halde neden sürekli soru sorar?*” Bu diğer iki soruyu sormanın aslında ne kadar boş olduğunu anlatır. Hiçbir şey değişmeyecekken sorgulamak anlamsızdır.

“Hissikablelvuku Yemenisi”²²⁶ adlı öyküde Ahmet bir sabah mahallede gezerken bir anda ona normalde iyi davranmayan esnafın tavrının değiştiğini fark eder. Herkes ona iyi davranır. Bu durumunun nedenini başlangıçta anlayamayan Ahmet daha sonra durumu esnaftan öğrenir. Arap Hatçe Teyze onlara Ahmet'e iş bulduğunu herkese duyurmuştur. Koşarak Arap Hatçe'nin evine gider. Ancak Arap Hatçe işin ne olduğunu henüz bilmediğini sadece rüyasında gördüğünü yakın zamanda gerçekleşeceğini söyler. Ahmet'e boynuna takması için hissi hissikablelvuku yemenisi verir. Tüm mahalleli bunu gördüğü için Ahmet'e iyi davranmaya devam ederler. Para alamasalar bile Ahmet'in her türlü ihtiyacını rahatsız olmadan karşılarlar. Ancak zaman geçer ve Ahmet iş bulamaz. Bir sabah yemeninin de kaybolduğunu fark eder. Ancak o bu duruma üzülmez. Sonuçta o yemeni bir dönem onu baya bir iş sahibi yapmıştır.

“Dünya Berberler Günü”²²⁷ adlı öyküde Ahmet mahallenin berberinde tıraş olur. Bu sırada aynada berberle çeşitli konular üzerine konuşmaya başlarlar. Mahallelinin neden şeftali yemediği, Laz Osman'ın ölümü, ihtiyar adamın eşiği gibi birçok konudan bahsedilir. Berber Kazım Abi onu Dünya Berberler Günü olduğu için bedava tıraş eder.

“Klarnet Bir Dünyayı Yıkabilir”²²⁸de bir sabah eve postacının telgraf getirmesiyle öykü başlar. Telgrafta dedenin Tire Belediye Bandosu'ndan tanıdığı K'nın geleceği yazar. Beş yılda bir yapılan bu ziyaret ev ahalisini oldukça tedirgin eder. Ümit Besen'in sesine tiki olan bu adam ne zaman sesi duysa klarneti durmaksızın çalar ve ortalığı bir gürültü kaplar. Mühimmatlarıyla birlikte Ahmet, babaannesi ve dedesi otogara K'yı karşılamaya giderler. K indiği sırada bir Ümit

²²⁶ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.67-70.

²²⁷ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.71-76.

²²⁸ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.77-82.

Besen şarkısı çalar ve ortalık bir anda panayıra döner. Bunun üzerine babaanne havaya ateş açarak ortalığı sakinleştirir. Daha sonra evlerine doğru giderler.

“I.Vita Cumhuriyeti Nasıl Sonlandı?”²²⁹’da da Büke, babaannesinin terasındaki Vita marka yağ tenekeleri içindeki bitkilerden bahseder. Yüz yirmi üç tane olan bu tenekeler adeta terasta bir cumhuriyet kurmuşlardır. Öykünün ön görüntüsüne bulunan bu yağ tenekelerinin altında Büke babaanesi ve dedesini nasıl kaybettiğini anlatır. Onlardan geriye sadece tenekeler ve yeşillikler kalır.

“Hatıra Kapanı”²³⁰ adlı öyküde babaanesi ve dedesini kaybettikten sonra daha da yalnızlaşan Ahmet artık belirli belirsiz rüyalar görür. Babaannesinin ona söylediği şarkılar ve yeşil banyo sabunu kokusu bir türlü uzaklaşmadığı hislere dönüşür. Uyurken bir anda başında babaanesi belirir, onunla sohbet edip uğurlar.

“As”²³¹ adlı öyküde mahallede herkesin bir şey ekleyerek büyüttüğü olayların nasıl efsaneye dönüştüğü anlatılır.

“Bir Şeyler Olacak Yarın”²³²’da yazar/anlatıcı evinin yıkılacağını yerine bir apartman yapılabileceğini evine gelen müteahhitten öğrenir. Müteahhit ona imzalaması için bir sözleşme bırakır. Bu durum karşısında üzüntüye kapılan yazar/anlatıcı Müjde’nin yanına gider. Onunla uzun bir sohbetin ardından uyurlar. O gecenin sabahında evine tekrar dönüp o sözleşmeyi yırtıp atar.

“Bir Anarko-Bakkaliye Deneyimi”²³³ adlı öyküde yazar/anlatıcı dedesinden kalma katmer dükkânını eskici bir çorbacıyla işletmeye karar verir. Bu çorbacı eski bir devrimcidir. Kendisiyle aynı işi yapanların aksine kelle paça satmak yerine sebze çorbaları satar. Talep görmediği içinde kısa sürede iflas eder. Yazar/anlatıcıyla birlikte bu defa ekmek yapıp karşılığında para yerine ellerinde ne varsa getirenleri kabul ettiler. Zaman içerisinde raflar elma, çay tabağı hatta çorap gibi ilginç nesnelere dolup taşmaya başlar. Çorbacı Fehim Abi ile Zekiye Abla’nın fazla yakınlaşmaları sebebiyle de dükkân kapatılır.

“Çalışmak Kötüdür”²³⁴ adlı öyküde Berber Kazım yazar/anlatıcıyı çalışması için Ressam Ruhan’a götürür. Burada ressamın sincaplarına bakacak onun işlerini kolaylayacaktır. Yapacağı işi çabuk kavrayan yazar/anlatıcının bir türlü durmayan

²²⁹ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.83-86.

²³⁰ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.87-90.

²³¹ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.91-96.

²³² Büke. (2016). *a.g.e.*, s.97-100.

²³³ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.101-106.

²³⁴ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.107-112.

sincaplarla başı derde girer. Ona zarar veren sincapları tehdit etmek için akbabaya baktırırken o sırada Ruhan görür. Bunu kovalayarak bıçaklamak istese de elinden kaçır. Yazar/anlatıcı oradan kaçarken akbaba tarafından Ruhan'ın gözleri oyulur, polis ve jandarma gelir. Ortalık bir anda karışır. İntihar eden ressamdan geriye iki sincabı kalır.

“Hong-Kong Pamuk Helva Inc.”²³⁵ adlı öyküde mahallede pamuk helva dükkânı olan Selim Abi'yi nasıl bu ülkeden kaçırttıkları anlatılır. Kendini işine gücüne vermiş olan bu adam pamuk helvalar harikalar yaratır. Bir gün “ceyar” lakaplı siyasi şube komiserinin saçma şekillerdeki pamuk helva isteklerine dayanamaz. Helvasının içine ilaçlar katıp çok uzağa Hong-Kong'a kaçır. Geriye şu notu bıraktı: “ ‘ *Evladım, sana son nasihatim, bu ülkeden mümkün oldukça uzağa kaç. Ardına da bakma.* ’”(Gizli Sevenler Cemiyeti, s. 116)

“Uzay”²³⁶ adlı öyküde Çeyrek Asır gazetesinde çalışan yazar/anlatıcı karşı departmandan Beta Hanımı –adını kendisi koydu- izler. Onun çekici güzelliği karşısında kayıtsız kalamaz. Bir gün Beta Hanımın da kendisiyle tanışmak istediğini öğrenir. Bir mesai bitimi kahve içerek sohbet ederler. Kadın yazar/anlatıcının öyküler yazmasını ister. Bunun için onu ikna etmeyi başarır. Ancak ertesi gün yazar/anlatıcı bunu yapamayacağını söyler. Kadın eğer bunu yapabilirse onu gökyüzüne hatta daha da ileriye uzaya götürebileceğini söyler. Kadının ruhsal problemlerinin olduğunun anlaşılmasıyla akıl hastanesine kaldırılır.

“Lodos Yemiş Öykü”²³⁷ girişte çarpıcı bir cümleyle karşılıyor okuyucuyu: “*Kapına gelen insana acısı sorulmaz*”. (Gizli Sevenler Cemiyeti, s. 125) Bunun akabinde ise Mardin Kızıltepe'den İzmir'e gelmek zorunda kalan Mehmet'i tanıtır. Yazar/anlatıcının dedesi adama evini kira verir. Mehmet kiracı olarak kaldığı bu evden yazar/anlatıcıyla birlikte denize gidip midye toplar daha sonra bunları satar. Bir gün lodos bastırınca bir hafta midye toplayamaz. Durumun kötüye gittiğini gören yazar/anlatıcı bir kahvenin kapısında Mehmet'e para kazanabileceklerini gösterir. Buradaki meddah sopasıyla yazar/anlatıcı bir hikâye anlatıp para kazanacaktır. Dediği gibi de olur. Hikâyesini anlatıp çıkar. Cebindeki parasıyla günlerdir soğan ekmeği yiyen Mehmet'e onun anadili olan Kürtçede et yemeyi teklif eder. Gülüşüp ilerler.

²³⁵ Bükte. (2016). *a.g.e.*, s.113-116.

²³⁶ Bükte. (2016). *a.g.e.*, s.117-124.

²³⁷ Bükte. (2016). *a.g.e.*, s.125-128.

“Tuhaf Şey”²³⁸de yazar/anlatıcı herkesin rüyasına giriyor gerçek hayatta yaşadığı duyguları rüyalarında insanlara söyler. Bu durum yüzünden komşusu Seher Hanım evini ve oğlunu yakarak öldürür. Öykünün sonu ise yazar/anlatıcının şehirdeki herkesin rüyasında olduğunu fark edip koşmaya başlamasıyla biter.

“Memnu Hikâye”²³⁹ adlı öyküde kitaba da ismini veren ‘Gizli Gizli Sevenler Cemiyeti’ burada okuyucu karşısına çıkar. Yazar/anlatıcı bu cemiyete dâhil olmak ister. Öncelikle karnını doyurmak için bu cemiyetteki birinden saksı alır. Sonra bunu yine bu cemiyetin üyesi olduğunu sonradan anladığı Enver’e satıp kavun alır. Sonra Berber Kazım’ın yanında bu cemiyetin yeminini edip uykuya dalar: “ ‘İki gözüm. Korkunun ecele faydası yok. Nefesim nefesin olsun...’ ” (Gizli Sevenler Cemiyeti, s. 136)

“Yürüyün Anacım”²⁴⁰da Berber Kazım kimsenin okumadığı şiirler yazar. Onun şiirlerini para karşılığında okuyan tek kişi yazar/anlatıcıdır. Yazar/anlatıcı Orhan Veli’nin “Bedava” şiirine gönderme yapar.

BEDAVA

Bedava yaşıyoruz, bedava;

Hava bedava, bulut bedava;

Dere tepe bedava;

Yağmur çamur bedava;

Otomobillerin dışı,

Sinemaların kapısı,

Camekânlar bedava;

Peynir ekmek değil ama

Acı su bedava;

Kelle fiyatına hürriyet,

Esirlik bedava;

Bedava yaşıyoruz, bedava.²⁴¹

Artık hayatta bedava olan ne su ne de hava kaldığını söyler. Suyu tonlarca para verilir, temiz hava için kilometrelerce benzin harcamak gerekir. Sadece yürümek bedava kalmıştır.

“Çatı Mühim Hadise”²⁴²de de yazar/anlatıcı, babaannesini kaybettikten sonra evde onun bıraktığı notları bulur. Bu notlar onun ölümünden sonra ev

²³⁸ Bükte. (2016). *a.g.e.*, s.129-132.

²³⁹ Bükte. (2016). *a.g.e.*, s.133-136.

²⁴⁰ Bükte. (2016). *a.g.e.*, s.137-140.

²⁴¹ Orhan Veli. (2005). *Bütün Şiirleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s.126

²⁴² Bükte. (2016). *a.g.e.*, s.141-146.

içerisinde yapılması gereken işlerle ilgilidir. Çatının onarılması bu işlerden biridir. Ancak bunun yapılması için paraya ihtiyaç vardır. İki aylık geçici bir işten eline geçen parayla yazar/anlatıcı burayı yaptırır.

“Önemli Gün ve Haftaları Atlamayın”²⁴³ adlı öyküde babaanne her yıl bir gün terastaki kargalar için helva yapıp onları doyurur. Yazar/anlatıcıya bir sabah uyandığında babaannesinin ölümünden sonra unuttuğu bu geleneği birileri hatırlatır. Hatırlatan kişilerin kargalar olduğunu çuvalın içindeki tüylerden anlar. Çuvalda un, şeker ve yağ vardır. Bunun üzerine yazar/anlatıcı ocağın başına geçer. Babaannesi gibi helva yapar ancak yaptığı helvalar tüm kargaları rahatsız eder. Hacetleri tüm terası kirletmiştir. Buranın temizlenmesi oldukça uzun bir zaman almış en son sonunda da terasta çıkan yangınla giderilir. Yazar/anlatıcı o sene gidip helvacıda çalışmaya başlayıp ve babaannesinin bu geleneği devam ettirir.

“Teşekkürler Hayat Verdiğin Her Şey İçin”²⁴⁴ adlı öyküde yazar/anlatıcı, dedesiyle yaptığı kabir ziyaretlerini hatırlamaktadır. Kabir ziyaretleri yapmanın insan yaşamına olumlu etkilerinden bahseder.

Diğer öykü: Zaman.

3.2. TEMALAR²⁴⁵

3.2.1. Ben’in Ruhsal Durumunu Ortaya Koyan Temalar

Ahmet Büke’nin yazar/anlatıcı olarak kaleme aldığı öykülerinde birinci tekil kişinin iç dünyasına dair izleri görmek mümkündür. Bu izler bir kaos olarak yaşam, yaşama iyimser yaklaşım, çocukluk gibi üç ana başlıkta incelenir. Yazarın gerçek kişiliğiyle özne anlatıcının paralel olduğu düşünüldüğünde Büke’nin hayata bakış açısını, anılarını, öykücülük serüvenini, yaşadığı çevreyi, geçirdiği duygusal evreleri yani özetlemek gerekirse ruhsal dünyasını ‘ben’ çatısı altında öykü temalarına bakarak analiz etmek doğru olacaktır.

²⁴³ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.147-152.

²⁴⁴ Büke. (2016). *a.g.e.*, s.153-155..

²⁴⁵ Bu tasnif Dr. Osman Gündüz’ün *Düş ile gerçek arasında Oktay Akbal’in Öykücülüğü* tezinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

3.2.1.1. Bir kaos olarak yaşam

Yaşam yalnızlık, ölüm, acı, ıstırap, öfke, nefret gibi duyguları içinde barındırır. Bu duyguların karmaşıklığının yanı sıra insanın çaresizliği ya da kendi başına evrenin belirsizliği de yaşam içinde bir kaos yaratır. Kaos,

“ilk maddenin, evrendeki düzenden önce söz konusu olan, düzensiz, karmakarışık, şekilden yoksun ve ayrılaşmamış hali. Dünyanın yaratılışından önce, bütün maddi ögelerin içinde bulunduğu karışıklık, kargaşalık. Evrendeki egemen gücün yasa ve düzen değil de rastlantı olduğu durum. Yunan felsefesinde, evrenin, bütün bir evrene yasalılık ve düzen getiren rasyonel ilkelerin var olmadığı bir zamandaki durumu. Tüm ögelerin, düzenleyici bir güç tarafından, bir düzenin temel parçaları haline getirilmezden önceki, iç içe geçmiş ve karmakarışık hâli. Anlaşılmayan, kontrol edilemeyen hâl, durum, oluşum.”²⁴⁶

diye de adlandırılabilir.

Hayatın kendisi bir belirsizlikken çeşitli duyguların esiri olmuş insan da iç dünyasında bir kaos yaşamaktadır. Birey benliğindeki fırtınaları durdurmak ve düzenlemek arzusunda olsa da gideceği yer yine yaşamın kendisi olacaktır. Yazar bireyin bunalımlarını, pişmanlıklarını veya diğer tüm hesaplaşmalarını okuyucuya aktarırken düzensizlikten payına düşeni alır. Özellikle XXI. yüzyıl edebiyatı, birçok sanatsal üründe olduğu gibi bireyin bu yabancılaşmasına sık sık yer verir. Kendine ve hayata yabancılaşan birey fiziksel olarak sakin ve tekdüze bir hayat yaşarken ruhunda da birçok kargaşayı barındırır. Okuyucu ise modern toplum içerisinde kendisiyle özdeşleştiği bu edebiyat kişisini okumayı ve hissetmeyi sanatçıdan bekler. Alman edebiyatının önemli isimlerinden Goethe'nin *Genç Werther'in Acıları* adlı eserinin binlerce genci intiharın eşiğine getirmesinin sebeplerinden biri de yine okuyucunun kendi yaşamındaki bunalımları edebiyat içinde bulmasıdır. Kafka'nın *Dönüşüm* romanındaki Gregor Samsa'nın bir gece de böceğe dönüşmesi de okuyucuya yaşamı, yabancılaşmayı ve monotonluğu sorgulatmış olduğundan kısa sürede benimsenir.

Ahmet Büke'nin öykülerine bakıldığında hemen hemen her öyküsünde “biz”den birini görmek mümkündür. “Biz” kaosun bir parçasıdır. Büke bunu bilinçli olarak yapmıştır. Çünkü her tip, gündelik hayat içinde karşılaşılabileceğimiz “küçük insan”dır. Bu küçük insan, bir öyküde bakkal olurken bir başka öyküde dolmuşla

²⁴⁶ F.E. Peters.(1967). *Greek Philosophical Terms, A Historical Lexicon*, New York; A. Arslan, *İlkçağ Felsefesi Tarihi*, İzmir, 1995.[Nakleden: Ahmet Cevizci. (2002). *Paradigma Felsefe Sözlüğü*. Engin Yayıncılık, İstanbul, s.587-588.]

işine giden bir işçi olabilmektedir. Ancak öykü kişisi her zaman için yaşam içinde tutunmayı hedefler. Bunu yaparken de kendi içinde birçok duyguyu yaşar. “Masamtelefonumvesarkacımınaşkı” adlı öyküde Büke, yaşamın içinde birçok duyguyla mücadele ederken boğulmuş bireyi anlatır. Monotonluk, hiçlik duyguları ve bunalım işlenir. “Hayat Çok Acayip”te Noter Bey gün boyu uyuyarak zaman geçiren, kâğıt imzalamak dışında başka hiçbir eylemi olmayan, küçücük bir odaya sıkışıp kalmış kendinden aciz bir adamdır. Sadece kendine verilen emirleri yerine getirmektedir. Hayatın içinde o kadar yoktur ki sandalyesinde öldüğü bile günler sonra anlaşılmıştır. Noter Bey bu anlamıyla kargaşadan payına düşen yalnızlık duygusunu ölüm gibi bir olay ile almıştır.

3.2.1.1.1.Ölümün soğuk soluğu

Ölüm bir canlının yaşam faaliyetlerinin sona ermesidir. Aynı zamanda canlının hayata dair hiçbir bağının kalmaması durumudur. Bazen bir korku bazen bir kavuşma bazen de pişmanlığı hatırlatan bu duygu kaçınılmaz bir olaydır. İnsanoğlu tarihler boyunca ölüm üzerine düşünmüş onu anlamaya ve algılamaya çalışmıştır. Üzerine şiirler yazmış, romanlar kaleme almış, filmler çekmiş, felsefe yapmıştır. Fiziksel sonun haricinde kişinin o an ve ondan sonraki ruhsal durumunun bilinmemesi de ölümü her zaman gizemli tutmuştur. Ahmet Büke de ölümü birçok farklı yönüyle incelemiştir. Bazen kötü insanlardan kurtuluş bazen de tarifi olmayan bir acı olarak işlemiştir. Daha çok öykülerinde küçük yaşta anne ve babasını kaybeden kişilerin öykülerini anlatır. Ancak Büke için ölüm kabullenemeyecek bir duygu olarak da sık sık kendini gösterir. “Hiç!” adlı öyküde tekrarladığı “*İnsanın babası ölür mü hiç!*” cümlesi öykü boyunca okuyucuyu sarsmak ister. Daha sonra yazmış olduğu öykülerinde yine buna benzer cümleler kurar.

“Ağır Zamanlar” adlı öyküde Büke değişimin olduğu her yerde ölümün olacağını söyler. Öykülerinde giden her kişinin aslında bizi gerçekle yüzleştirdiğini anlatır. Her giden en az bir duyguyu da götürür. Geleceğe dair umutlar yavaş yavaş tükenir. Şehit olan Zeki’nin babası oğlunu kaybetmenin acısına rağmen ölüm gerçeğini kabullenmiştir.

“Hayat nasıl bir şey biliyor musun? dedi adam. Mesela toprağı belledin bekliyorsun ya. Eğer hiçbir şey değişmiyorsa. Yani bahçe aynı kalıyorsa, tezek, böcek, taş aynen senin dediğin gibi bekliyorsa o hayat işte. Ama değişiyorsa. Çiçek çıkıyor, ot büyüyor, arı

geliyor, güneş çıkıyorsa o zaman olmuyor. Bir şeyler değişiyorsa o ölüm işte. Her şey değişince ölüyor insan”. (*Cazibe İstasyonu*, s. 32)

“Dedemin Son Baharı”nda Büke, ölüm temini ömrün son baharı olarak nitelendirir. İhtiyar bir adamın hayattan gidişi hoş bir seda ile anlatılır. Bu öyküde dedesinin ölümü Ahmet için acı bir kayıp olsa da son zamanlarda onun hayali şeylerden bahsediyor olmasından dolayı duruma içten içe sevinir. Çünkü dedesi artık söyledikleriyle onun ağlamasına sebep olmayacaktır. Anlatıcı, ölümü erken yaşta kabullenir.

“Nenem Dedem İçin Sözlük” öyküsünde anlatıcının anne-babasının gidişi onu dedesi ve babaannesiyle yaşamaya mecbur bırakır.

“Çocukken ben dâhil herkesin ihtiyar olduğunu düşünürdüm: Dedem, babaannem, enginarlar, kediler, yıldızlar, güzel havalar ve arsız soğuklar hep yaşlıydı benim için. Sonra fark ettim ki anneler ve babalar genç de oluyormuş aslında. Ölüm normalde daha geç gelen bir şeymiş. Oysa bizim evde hemen erişebileceğimiz bir yerdeydi”. (*Gizli Sevenler Cemiyeti*, s. 10)

“Şahane Pek Şahane”de ölümün aslında kötü bir şey olmadığını hatta kötü insanlar için şahane bir şey olduğundan bahsedilir.

“Günah Topu” adlı öyküde küçük çocuğun civcivlerin ölümüne sebep olduğu için suçlanması öykünün özüdür. Ancak gerçekten günahkâr olan onu büyütüp kesecek olan ailesinde mi yoksa kendisinde mi olduğu öykünün çatışmasıdır. “Neden öldürdün o civcivleri? O yıl on beş tane piliç yiyecektik biz. Karnımız doyacaktı bol bol, dedi. ‘Günahını nasıl taşıyacaksın sen?’” (*Kumrunun Gördüğü*, s. 84)

“Gidenler Bulutlar” adlı öyküde yazar/anlatıcının hayatından annesinin gitmesi onu ölüme bir adım daha yaklaştırır. “Bulutlar erir, anneler gibi”. (*Ekmek ve Zeytin*, s. 107)

3.2.1.1.2. Bireyin toplum içindeki yalnızlığı

Yalnızlık genel anlamda bireyi zorlayan kimi zaman yoran insani bir durumdur. Bazen keyifli bir durum olsa da genellikle kişiler için hayatın en zorlu süreçlerinden biridir. Fiziksel olarak tek başına olmanın dışında kişinin kendi dünyasına kimseyi yaklaştıramamasına bireyin yalnızlığı denilebilir.

“Salla Bayrağı Düşman Üstüne” adlı öyküde Çiçek Nene’nin yalnızlığı ve kimsesizliği onu ölümün kıyısına getirir. İlçenin hareketli olduğu bir gün çocuklar

durmadan meyve çalmaya çalışıp topla duvara vururlar. Kadın daha fazla dayanamayıp kendi avlusuna atılan topu ikiye kesince çocuklar onu öldürürler. Çiçek Nene ise evinde birinin onun ölümünü fark etmesini beklemek üzere gözlerini hayata kapar. Bu kadar basit bir şekilde öldürülenin yaşlı kadını kim bilir kaç gün sonra bulacaklardır. Kimsesiz oluşu onu bu şekilde bir ölüme mahkûm eder.

“Biz” adlı öykünün tüm bireyleri aşırı bir yalnızlık duygusu içerisindedir. Hazan her gün gizlice Kumrulu Mescit’e girip ağlar. Onu uzaktan izleyen anlatıcı okuyucuya durumu şöyle aktarır:

“Benim korkum yıkıldı yıkılacak gül ağacından oymalı çatı değildi. Ne de avlu da akan ve mahallelinin zehir-i zıkkım akıttığına inandığı yılanbaşı çeşmeden ürkerdim. Çünkü belki bin defa eğilip kanıncaya kadar çeşmeye yapışmış, ardından titreyen ahşap merdivenleri çıkararak mescidin içinde kaybolmuştu. Esas korkum ağlamalarının etraftan duyulmasıydı”. (*Almı Mavide*, s. 18)

Hazan bu harabe eve girip herkesten uzaklaşıp uzun süre kendiyile baş başa kalır, düşüncelere dalar. O kadar içten ve sesli ağlar ki yazar/anlatıcı bunu biri duyar diye endişe eder. Ancak yine de Hazan’ın yalnızlığını engelleyemez.

Madam Pi kendini bedenini anlatırken, “*Doksan yıldır taşıyorum bu yükü*”. (*Almı Mavide*, s. 48) der. Madam Pi yazarın tüm öykülerinde evde bir başına yaşayan kadındır. Bedeni onun için bu dünyada yükten başka bir şey ifade etmez. “Şehrin Sesini Duydum” adlı öyküde apartman dairesinde yaşayan adamın bunalımları verilir.

“Zeki Kıracı, ‘Akhisar Oteli’ ”nde annesi ölen çocuğun nasıl içine kapandığı anlatılır. “*Oraya kapattım işte kendimi. Güzel ve serin. El kadar kavak çekmece. Dörde katlanıp girdim içine*”. (*Kumrunun Gördüğü*, s. 102) Çekmece onu tüm dünyadan soyutlayıp saklayacak bir mekâna dönüşmüştür. “Künt Ağrı”da öykü başkişisi Sedat Bey yalnız bir adamdır. Öykünün sonunda ona dair şunlar söylenir: “*Eğer insansam bir sevgilim olmalı benim. Yalnız uyanmak ağır bir lanet olmalı*”. (*Ekmek ve Zeytin*, s. 118) Sedat Bey için yalnızlık bir lanettir ve bundan kurtulmanın yolu yoktur.

“Kırk Yetim Serçe Doydu” adlı öyküde toplumda bir yer tutmaya çalışan küçük bir çocuğun kimsesizliği ve yalnızlığı söz konusudur. Çay, kahve satarken insanlar onunla konuşsun ister. Kısa bir süre de olsa insanlar tarafından anlaşılmayı bekler. Çünkü yalnızlığı bir nebze olsun gidecektir. Oysa alıcılarla arasında basit bir alışveriş ilişkisi vardır. Bu durum onu memnun etmediği gibi onun bir şeyi

farklılaştırmasına da fırsat vermez. Her şey olağan şekliyle akıp giderken insanlar onun varlığından dahi habersizlerdir.

“Güzel Kara Gözleri Vardı” da yalnızlık anlatıcı artık tavana bakıp uzun düşüncelere daldırmıştır.

“Evde uzanmış tavanı izliyordum. Badanada bir dünya yatar. Fırça izleri müthiştir. İnanmazsanız bakın. Tabii, sizin tavanlarınız kireçli değildir ama bizimkindeki izlerden Waterloo Savaşı’mı bile söktüm ben. İşte tam Napoleon’un uçkuru falan diyordum ki sokaktan uzun uzun ulama sesi duyuldu”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 189)

Tarih ve siyaset kokan bu sözleri anlatıcıya söyleten onun yalnızlığıdır. Düşünecek çok şeyin olmasının ötesinde bunları anlatacağı tek yakınının tavan olması trajik bir durumdur. “Evren ve Yalnızlık” öyküsünde yalnızlık teminden bahseder.

“Çocukken yalnız kalmak istediğim zaman divan altına saklanırdım. Kalın döşekliğin etekleri altına ahşap kokusu, yarı karanlık ve sessizlik tam istediğim kıvamdaydı. Orası benim uzaygemimdi ve herkesten, her şeyden yeterince uzaklaşabiliyordum. Fakat nereye kadar? Annemin, gırgın halının üstüne sürmesine kadar”. (*Gizli Sevenler Cemiyeti*, s. 41)

“I.Vita Cumhuriyeti Nasıl Sonlandı?” öyküsünde sonsuz bir yalnızlık okuyucuyu karşılar. Vita tenekeleri Ahmet’e geçmiş günleri hatırlatır. Babaannesi o tenekelere değişik çiçekler ekmiştir. Onlara her baktığında çocukluğunu anımsayıp üzülür. Çünkü o tenekelerle gece gündüz uğraşan, hayattaki tek yakınları olan babaannesi ve dedesi artık onun hayatında yoktur.

“Sonrası yalnızlık oldu benim için. Haftalarca Vita tenekelerine baktım. Verdiğim söz içimde dönüp duruyordu. Bu işi tek başına yapamazdım. Çünkü ben tek başına kalmanın ne demek olduğunu çok küçükken öğrenmişim”. (*Gizli Sevenler Cemiyeti*, s. 85)

Vita tenekeleri Ahmet’in babaannesi ve dedesinin yaşadığı yılların bir imgesidir. Şimdi ise onlara baktığında yalnızlıktan başka bir şey görememektedir.

“Bu Karınca Gelecek” öyküsünde anne ve babasını kaybetmiş çocuğun yalnızlığı ve ümitsizliği anlatılır. Çevresinde ki insanlara “*Ağlamıyorum ki*” diyerek güçlü durmaya çalışır. Ancak çok yalnız ve kimsesizdir.

Mevzumuz Derin romanında Bedo kendini hiçbir yere ve ortama ait hissetmez. Hiçbir yer tam anlamıyla ona huzur vermez. Sadece sokaklarda olduğu zaman kendini bir yerlere aitmiş gibi hisseder.

“Ankara Keçisini Sevmeyin”de farklı bir yalnızlıktan söz edilir. O da evlerin yalnızlığıdır. “*Boş evler ağır ağır içe doğru çöker. Yalnızlığa en fazla üç beş*

yıl tahammül gösterirler”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir, s. 93*) Sadece insanlar değil mekânlar da büyük yalnızlıklar çekerler.

3.2.1.1.3.Engellenemez bir duygu olarak öfke

Öfke daha çok kişinin duyduğu saldırganlık hissi olarak bilinir. Ahmet Büke'nin öykülerinde öfke, çocuk masumiyetindeki bir öfkedir. Onun duyduğu öfkeyi anlamaya çalışırken bir yandan okuyucunun karşısına Büke'nin saf ve çocuksu tavrı çıkar. Çünkü Büke hissettiklerini karşısındaki insanlara yöneltme yerine daha çok evrene, ailesine hatta bazen Allah'a yöneltir. Öfkenin ötesinde bu duygu bir sitem şekline bürünür.

“Künt Ağrı” öyküsünde bütün dünyayı onu anlamadığı, ona sürekli zorluk getirdiği için suçlar. Dünya olarak kastettiği şey, ona sürekli sürprizler yapan hayatın kendisidir.

“Sevgili Dünya, Lütfen anlaşalım seninle. Bu satırları büyük bir uzlaşma beklentisiyle yazıyorum. Bu işin sonu yok biliyorsun. Milyarlarca insan ve daha az kedi dururken sadece beni düşünmek ve benimle ilgili planlar yapmaktan vazgeçmelisin”. (*Ekmek ve Zeytin, s. 118*)

Dünya onunla uğraşan bir kişi şeklindedir. Ancak anlatıcı dünyayla pazarlık yapmaya, anlaşmaya çalışır. Dünya, içinde bu kadar insan varken sürekli anlatıcıyı bulmaktan vazgeçmelidir.

“Dünyanın En Mutlu Allahı” adlı öyküde nenesini toprağa verdikten sonra Allah'a kızgınlıkla şunları söyler: “*Ben kaldırmadım ellerimi. Kızdım biraz Allah'a. İnsanın hem nenesi hem akli alınmaz ki*”. (*Cazibe İstasyonu, s. 54*) Ancak bu öfke yine bir çocuk tarafından duyulduğu için masumiyeti barındırır. Öyle ki nenesinin alınması aynı zamanda aklını da yitirmesine sebep olmuştur. Bu yüzden kurduğu sitem cümleleri de samimiyet içerir.

3.2.1.1.4.Bir son olarak intihar

Ahmet Büke'nin öykülerinde intihar çok sık rastlanan bir tem değildir. Ancak kimi öykülerinde intihar bir çare şeklinde okuyucu karşısına çıkar. “Biz” adlı öyküde anlatıcının babası yasak aşkı duyunca kendini asarak intihar eder. Olaya sebep olan durum anlatıcının babasının yan komşunun eşiyle yaşadığı yasak aşktır. Bu aşk önce onun tüm ailesine sonra da kendisine zarar vermiştir.

“Boynuna geçirdiği ilmik, amcamın cenazeye bile gelmesi, arkasında tüm hayatını bırakarak kızını da alıp kaybolması... Hepsi ve dahası beynimde dolanıp durdu yıllarca”
(*Alm Mavide*, s. 35)

“Aniden”de İlyas açlık grevine girerek intihar etmiştir. “*Çok yalvardım İlyas’a. İp gibi kaldı. Yemedi. İnatçı it*”. “(*Alm Mavide*, s. 67) Veysel’in tüm uyarılarına rağmen İlyas açlık grevi tutar. Her gün ölüme biraz daha yaklaştığını bilse de ağzına bir lokma dahi almaz. Daha sonra “*İlyas’ın üzerine örttükleri çarşafı kaldırdılar*”.(*Alm Mavide*, s. 67) cümlesiyle birlikte Veysel artık en yakın arkadaşını sonsuzluğa uğurlamıştır. İlyas bu sonu kendi isteğiyle yaşamıştır.

“Zaman Çürüğü” öyküsünde iki kardeşin anneleri intihar eder. Babası Mine’nin ağabeyini tembihlerken şu sözleri söyler: “*Bunların dölü bozuktur oğlum. Anan tütün ilacı içti bak. Köpüre köpüre öldü. Mine’ye dikkat et. Felaket felaketi çeker*”. (*Alm Mavide*, s. 71) Ancak Sadık Hidayet’in de dediği gibi ‘intiharın bir kader oluşu’²⁴⁷ Mine’yi de annesi gibi intihara sürükler.

“Su-Kavga-Su”da Dünya gittiği Cazibe İstasyonunda bir önceki mühendisin bıraktığı notlarını okur. Bu notta buradaki adamın nasıl bileklerini kesip intihar edişini anlatır. İntihar etmeden önce kendisinde sonra gelen mühendislere buranın nasıl bir felaket olduğunu anlatır. Bir yeri kurutarak diğer yere iyilik yapmanın gerçekçi olmayışından bahseder.

“Melek Çok Güzel Uyuyor” adlı öyküde anlatıcı intiharı dener ancak başarılı olamaz.

3.2.1.1.5. Tekdüze yaşam içinde insan

Modern yaşam, bireyin kendi elleri ve imkânlarıyla inşa ettiği yaşamın içinde hapsolmesidir. Kişi kendi yarattığı yapay dünyayı yönetmeye çalışırken farkında olmadan bu dünyanın bir robotuna dönüşür. Artık istese de buradan çıkamaz. Bu da peşinde monotonluğu yani tekdüze bir yaşamı getirir. Çekilmez hale gelen bu hayat ise bireyi yabancılaşmaya ve kimsesizliğe sürükler. Birey bu anlamıyla aynı zamanda huzursuz bir varlıktır. Öyle ki “Kafesteyiz” adlı öyküde yere düşen bir düğme bile her an kovulma korkusuyla yaşayan bu insanlardan daha huzurludur.

²⁴⁷ Sadık Hidayet[1903-1951] “Diri Gömülen” öyküsünde anlatıcı şöyle der: “Hiç kimse intihara karar vermez. Onların yaratılışında mevcuttur ve onun elinden kaçamazlar”. [Necip Tosun. (2014). *Modern Öykü Kuramı*, s. 31]

“Ertesi gece kara adamlardan birisi yerleri paspaslarken, kalçaları titreyen bir kadın düşünüyor ve sarışın olacak o, neden illa kendi dersinden birini arzulasın, adam, büyük elleri yorgun, yarımını bilmiyor, sokakta gördüğü bütün kadınları arzulayabilir, ne var ki kimse farkında değil bunun, kara adam işte o paspasın ortasından, köşede duran düğmeyi gördü ve işini bırakıp bir an parmakları arasında çevirdi, her gününün kahredici tekrarı, açlık ve yakalanma ve utanmazca kovulma korkusu arasında bu düğme kadar huzur bulabilir miydi? (*Kumrunun Gördüğü*, s. 80)

Modern yaşam aynı zamanda bireyleri hayatın içine dâhil olamayan robotlara dönüştürür. Bu robotlar sadece görevlerini yapmakta ve işlerin aksamasını önlemektedirler. İnsana ait duygu ve düşünce yapısından bihaber olan bu bireyler bu devlet dairelerinde ikili ilişkiler kuramadan ömürlerini tamamlarlar.

“Masamtelefonumvesarkacımınaşkı”nda gün boyu kâğıtlar ve telefonlar arasına sıkışmış masa insanların yaşamın tüm güzelliklerini kaçırabileceği anlatılır. Öykünün ismi masa başında sıkışmış bireyin iç dünyasına dair izleri de taşır. Bütün harflerin kelime gözetmeksizin dip dibe yazılması aslında ne kadar da sıkıcı ve bunaltıcı bir iş olduğunu da gösterir. Çalışan adeta masa, telefon ve sarkaç arasında bir hayat geçirir.

3.2.1.1.6. İstenmeyen durum: sadakatsizlik

Mevzumuz Derin romanında iki arkadaş arasındaki hadise anlatılır. Bedo'nun babası, arkadaşı Hıdır'a ihanet etmiştir. Darbe döneminde üniversitede olan bu arkadaşlardan Bedo'nun babası bir şekilde solculuğundan vazgeçip devlet adına çalışmaya başlar. Amacı devlete zarar veren insanları yakalamaktır. Hıdır'dan uzak durmak istese de yaptığı çalışmalar onun ölümüne sebep olur. Karısı ise bu durumu onun Hıdır'ın fotoğraflarını sakladığı gizli bölmeden düşürmesiyle fark eder. Bunun üzerine Bedo'yu alarak ondan ayrılır. Bedo'nun annesi için bu fotoğraf bir arkadaşın ölümüne sebep olur. Artık arkadaşının sonunu hazırlayan adamla aynı evi paylaşmak istemez.

“İzmir Postası'nın Adamları” öyküde Feriye önce kocasına, Osman için ihanet eder. Daha sonra da Osman'a bir başkası için ihanet eder. Feriye yanında olduğu herkese karşı sadakatsizdir. Hiç kimseyle uzun ilişkiler kuramaz.

“Gidenler ve Bulutlar”da yazar annesini kaybetmenin acısıyla kötü zamanlar geçirir. Annesi onun zihin dünyasında bulutlar gibidir. Onun vefatını öğrendiği gün ise bulutlar yağmur olup erir. Annesinin en son komşuları Metin Abi

ile kaçtıkları gün aklına gelir. Daha sonra hayatından çıkan tüm kadınları ve annesini düşünür. Annesinin bu ihanetini aklından bir türlü çıkaramaz.

3.2.1.1.7.Yaşamdan kopukluk

Büke'nin öykü kişileri çoğunlukla yaşamdan kopuk kişilerdir. Bu kişiler realiteden uzak kendi dünyalarında yaşarlar. Zaman ve mekândan bağımsız olarak hayatı dışardan izlemeye çalışırlar. “İzmir Yangınları” adlı öyküde çocuk zehirli olmadığı halde akrep soktuğu gerekçesiyle günlerce hastanede yatar. Kendini bu dünyada o kadar yalnız ve kimsesiz hissederek ki bir gün daha yaşamamak için elinden geleni yapar. Hastanede yatarken bir yakınları olan Haşe Teyze'nin oğlu onunla ilgilenmiş hayata dönmesini sağlamıştır. Haşe Teyze'nin oğlu ona giderken eğer çocuk ölmüş olsaydı dedesine göndereceği notu bırakır. Notta şunlar yazar:

“Sayın Veli, Çok sevdiğinizi düşündüğümüz evladınız, torununuz dün gece sabaha karşı hastanemizde gözlerini hayata yumdu. Hiç acı çekmedi. Hatta acılarını geride bıraktığı için memnun bile sayılırdı. Yaşamayı yeterince sevseydi bunu yapmayabilirdi. Çünkü onun ısırın akrep –Başhekim Bey'in notunda da belirttiği- esasen, insanı bırakın öldürmeyi, kaşındırarak kadar bile zehirli değildi. Bence hepimiz için ibret alınacak şeyler var bu ölümden. Keşke zaman zaman onun elinden tutsaydınız ve ‘her şey bu kadar dert etme’ deseydiniz. Neyse artık, olan oldu. Onun son isteğini size bildirmek ayrıca bizim için bir borçtur. Evdeki tüm kitaplarının ve çizgi romanlarının hastanemize bağışlanmasını istedi. Tabii yine de son karar sizin. Karataş Yahudi Hastanesi Müdürlüğü” (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 63)

Öyküde çocuğun sırf ilgi alaka görebilmek için günlerce kendini hastanede yatırması anlatılır. Çocuğun yaşamdan bu denli kopuk olmasına sebep ise yaşadığı sevgisizliktir.

3.2.1.1.8.Silahlı mücadelenin insana yansması

Yazarın dolaylı yoldan değindiği bir temadır. Büke, şehit olan askerlerden ve askerlik döneminde yaşadığı olaylardan dolayı psikolojisi bozulan kişilerden bahseder. “Bu Sene Her Şey İyi Olacak” adlı öyküde askerden gelmiş olan Kadir orada iyi şeyler yaşamamıştır. Akıl sağlığını yitirmek üzeredir. Evine dönmüş olsa da bir türlü toparlayamaz. Kendinden yaşça küçük kardeşi tarafından kontrol edilir. Her ay hastaneye gidip çeşitli ilaçlar alarak hayata devam etmektedir.

“Foto Nuri'nin Resimli Hatıratı” adlı öyküde II. Dünya Savaşı'ndan, “Sürpriz Yumurtalar'da” Irak Savaşı'ndan, “Nenem Dedem İçin Sözlük”te Kıbrıs

Harekâtı'ndan bilgiler sunar. “Eşim Narin Bir Kadındır” öyküsünde ise savaş ve darbe dönemlerinin bir askerin kişiliği üzerinde bıraktığı izler anlatılır. Ayrıca bu toplumsal olgular sadece askeri değil onun eşinin ve çocuklarının da psikolojilerini bozmuştur. Kazım Nami Bey soğukkanlılıkla bir kadının ölümünü anlatırken bu kadını çocuklarına ve eşine göstermekten de çekinmez.

“Bayrak İnmez, Devlet Bitmez”de savaş döneminde aklını yitirmiş bir pilotun yanlışlıkla kasabaya uçağı sürmesi öykünün trajikomik yanıdır. Kaymakam durumu toparlamak için teleskop getirip açılış konuşmasında şöyle der:

“Pilot size el sallıyor. Sevgilerini yolluyor. İlçenizi yanlışlıkla bombalayıp sizleri öldürdüğü için gerçekten çok üzgün. O kadar ki, meslekten atılma ve hatta ölme pahasına uçağını tepeye sürmüştü”. (*Cazibe İstasyonu*, s. 37)

Uçağın içindeki pilot yıllarca savaşlarda bulunduğundan artık sağlıklı bir birey gibi davranamaz.

“Herkes Ana Kuzusu”nda Türkiye’de yaşanan Dersim(Tunceli) Olaylarında birbirinden ayrı düşmüş iki kardeşin hikâyesi vardır. Küçürek dediğimiz bu öyküde gerçekler, saf çocuk duyguları üzerinden anlatılır. Doğada her şey akışındayken bir bomba patlar ve insanlar yerlerinden, yurtlarından ayrılmak zorunda kalırlar. Öykünün sonunda bu iki kardeş ancak yaşlanıp nene olunca birbirlerini bulurlar. Bu durum Allah’ın onları yeniden kavuşturmasıdır. Büke öykülerini genellikle zihinlerde tamamlanmak üzere bir soru ya da bir kelime veya cümleyle bitirir. Bu öykü de bu sebeple akıllarda bir soru bırakarak biter: “*Esker mi büyük Allah mı?*” (*Cazibe İstasyonu*, s. 27)

“Ağır Zamanlar” adlı öyküde Piyade Asteğmen Zeki Uysal’ın şehit olması ve geride bıraktıkları anlatılır. Anne ve babası onun ölümünü bir türlü kabullenemezler. Masaya her akşam konulan fazladan bir tabak, öykünün can alıcı noktasıdır.

3.2.1.1.9. Bir tür hastalık: sayıklama

“Hatırlamak” adlı öyküde Hikmet rüyasında ailesini kaybetmeden önceki dönemleri hatırlar. En son gözlerinin önünden gidişlerini ve kendi çaresizliğini fark eder. Uyandığında doğru düzgün cümleler kuramayan bu adam rüyasında tüm ağrılarından bahseder. “*Acıyor bana bıraktığımız yaşamak. Çok karanlık içdeler. Şimdi bütün fotoğraflar ömrümün, kara kedi bozuğu, kim uyandıracak, kim uyku,*

kim...” (*Kumrunun Gördüğü*, s. 121) Bu sözler öykünün vurucu cümleleridir. Geride kalan her şey artık fotoğraflardadır.

“Hararet Öyküsü”nde Ahmet’in yüksek olan ateşi yüzünden sayıklamaları öykünün özünü oluşturur. Küçük Ahmet kuşpalazına yakalanmıştır. Yüksek olan ateşi yüzünden sürekli sayıklar. Dedesi başında ateşinin düşmesini beklerken o dedesiyle birlikte hülyalara dalar. Dedesinin onu bir pazar arabasında yokuştan aşağı nasıl bıraktığını daha sonra Kasap Yılmaz Amca’nın dükkânına nasıl girdiklerini ve bu dükkândan uzaya nasıl fırlatıldığını anlatır. Tüm bu söyledikleri ateşin etkisiyle gördüğü hülyalardır.

“Ekasire Lokması”nda yine şizofren bir adamın hayalleri anlatılır. Bu adam deden kalma dükkânda kilitçinin karısını makinada helva haline getirmiştir. “Düşen/ Düşünen Adamın Bir Günü” adlı öyküde bireyin yaşamış olduğu dünya içerisindeki düzene karşı gelmesiyle katıldığı devrim hareketi kendisine çeşitli hastalıklar getirir. Bunlardan birçoğu da psikolojiktir. Birey sürekli sayıklayıp çeşitli hayaller görür. Bir gün balkondan atladığını, yere çakıldığını, ailesinin ölüm haberini aldığını düşünür. Hepsi de birkaç saniye içerisinde gerçekleşir.

3.2.1.2.Yaşama iyimser yaklaşım

Yaşam kendi içinde olumlu ve olumsuz birçok duyguyu barındırır. Sanatçılar da bu duyguları kendi edebi kişiliklerinin el verdiği ölçüde kaleme alırlar. Büke, öykülerinde yaşamın olumsuz duygularını bir kenara bırakıp pozitif hislere yönelir. Bu yöneliş birçok duyguyu da farklı tablolarını da okuyucuya sunar.

3.2.1.2.1.Vazgeçilmez bir arzu olarak: özgürlük

Antik Yunan’daki filozoflardan başlayıp günümüze kadar süregelen özgürlük kavramı tartışmaları pek çok sanat dalında olduğu gibi edebiyatın da ilgisini çekmiştir. Birçok yazar edebi metinlerini oluştururken arka planda bireyin ve toplumun özgürleşmesini ele almış, kendi özgürlük tanımlarını okuyucuya aktarmışlardır.

Özgürlük ve akıl (*rasjonalite*), Batı düşüncesi ve politik pratiği için çok önemli kavramlar. Özgürlük arayış, genellikle modern bir kaygı olarak kabul edilir, oysa bu arayışın uzun bir tarihi vardır. En azından, antik Yunan’da, özgürlük ilkesini temel alan

biricik politik rejim olan demokrasinin geliştirilmesiyle ilintilendirilebilecek 2500 yıllık bir geçmiş söz konusu.²⁴⁸

Günümüz modern öykü yazarlarından Ahmet Büke de onlardan sadece biridir. “Tanrı Bir Devlet Bir” adlı öyküde birbirine kelepçeli olan mahkûmların özgürlük mücadelesindeki trajik yanları anlatılır. Öykünün sonunda ise Büke kartallarla bu adamları özdeşirir. “*Verdiğin gözleri al. Bu zincirler yüzünden kaçamıyorum, verdiğin kanatları geri al!*” (*Ekmek ve Zeytin*, s. 18) Bu öykü okuyucuya aynı zamanda Richard Bach’ın *Martı Jonathan Livingston* adlı kitabını hatırlatır. Martı Jonathan diğerleri gibi olmadığının daha yükseklere uçabilecek yeteneğinin olduğunun farkına varır. Özgürlük uğruna sürüden ayrılır ve tutsaklığı biter. “Tanrı Bir Devlet Bir” adlı öyküdeki kartallardan herhangi biri Bach’ın martısı olmaya adaydır.

3.2.1.2.2.Yaşama ümitle bağlılık

Yaşar Kemal,[1923-2015] Bilgi Üniversitesi’nden fahri doktora unvanını alırken uzun bir mesaj göndermiştir. Mesajın sonu şu cümleyle biter: “*Yaşam umutsuzluktan umut üretmektir, insan bugüne böyle gelmiştir*”.²⁴⁹ Bu cümle Büke’nin öykülerinin ümit adına genel değerlendirmesi olabilecek bir cümle şeklindedir. Çünkü yazar öykülerinde açlıktan, yoksulluktan, çocuk işçilerden, faili meçhul cinayetlerden bahsederken öyküsünü genellikle kişilerin hayata tutunuşlarıyla bitirir.

“İkinci Bahar” adlı öyküde bireyin yaşama dair artık bir ümidinin olmaması onu mutsuzluğa sürüklemiştir. Öyle ki bu mutsuzluğun etrafa bile yayılabileceğini düşünen Radyocu Ali öldürülmeyi ister. “*Çok mutsuzdu. Öyle böyle değil, artık paçalarından akıyordu mutsuzluğu. Kaç defa o gittikten sonra halıları sildim, döşemeleri fırçaladım bilemezsin...*” (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 184) Arap Hatçe, Radyocu Ali’nin bu denli mutsuz ve umutsuz olduğunu anlatır. Adam öylesine çaresizdir ki intihar bile edemez. Bu işi bile sevdiği bir insana yaptırmak ister. Ancak yazar/anlatıcının söylediği cümle öykünün nirengi noktasıdır: “*Yani adamı mutsuzluk bulaştırıyor diye mi öldürdün?*” (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 184) Büke okuyucuya bu duyguların ardında bir ümit aşlamak ister. Var olan her şey kötü

²⁴⁸Fatmagül Berktaş, *Heidegger ve Arendt’te Özgürlük: Bir Kesişme Noktası*, Defter, 42:25-37

²⁴⁹<http://www.diken.com.tr/yasar-kemalin-adi-bilgi-universitesinde-yasayacak/> Erişim Tarihi: 10.09.2016

olabilir ancak ümit etmek gerekir, mesajını verir. Bu yönüyle tüm olumsuzluklar aslında ümit etmenin bir kaynağını oluşturmaktadır.

“Bu çocuk büyüyecek. Bu çiçek açacak. Bu kuş uçacak. O karıncayı yiyecek. Yuvaya haber gidecek. Başka karınca gelecek. Bu çocuk büyüyecek. Bebeleri olacak. Bu çiçek açacak...”. (*Ekmek ve Zeytin*, s. 24)

“Bu Karınca Gelecek”te hayat her şeye rağmen devam etmektedir. Büyük acılar bile yaşamış olsa da bu çocuk da büyüyecek ve doğanın devinimine dâhil olacaktır.

“Kırk Yetim Serçe Doydu” adlı öyküde şartlar ne olursa olsun kişi belli bir süre sonra yalnızlıkla mutlu olmayı öğrenir. Her insan belli bir süre sonra kendine de yetebilir. Büke, kitaba adını verdiği o sözleri tam bu ümitsizlik ve yalnızlık içerisinde bir umut adına söyler: “‘Acaba cemre dizlerime de düşmüş müdür?’ dedim. İşte insan böyledir. Bile bile aldanmayı iyi bilir. Ama insan kendine de iyi gelir”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 91)

“Göbek Hayat Kurtarır”da ne olursa olsun katırdikeni gibi tutunmak lazım der anlatıcı. Hayatı zorlamanın, pes etmemenin önemini vurgular.

“İçinden diyorsun ki, yaşamal mıyız? Evet, katırdikeni gibi tutunmamız lazım hayata. O bizi sırtından atmaya çalıştıkça, biz derisinin altına sızmalıyız. Bir sürü it uğursuz, hayasız insan apışarasını açmış yellene yellene nefes alırken, biz teslim olamayız. Öleceksek bile, ölmek için didinirken düşelim. Sakın bir daha kendini bıraktığını söyleme,” dedi”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 125)

Sonucu ölüm bile olsa hayata sınıksız tutunmanın önemine değinilir. Olumsuz duyguların varlığı kişiyi hiçbir şekilde demoralize etmemelidir. Kişi kendini bırakmadığı sürece adeta bir katırdikeni gibi sapasağlam duracaktır. Öyküde de bu mücadeleci ruh üzerinde durulur.

“Dana Bayramı”nda abla, yaşanan her şeye rağmen bir gün evlerine döneceklerine inanmaktadırlar. “Kız, ‘Sakın benimle evlenmeyi düşünme. Ben pilot olup Kenya’ya götüreceğim kardeşimi. Dede ocağında yaşayacağız,’ dedi”. (*Gizli Sevenler Cemiyeti*, s. 57) İzmir’e mülteci olarak sığınmış olan bu kız ülkelerinin bayramlarında bile yabancı olduğu bu şehirde gideceği günleri düşünmektedir.

“Bir Şeyler Olacak Yarın” adlı öyküde yaşanan tüm zor günlere rağmen Büke, Bülent Ecevit’in geleceğe dair umut taşıyan şiirinden bir alıntı yaparak öyküsüne son verir:

“bir şeyler olacak yarın
öbür gündün önemsiz

bugünden önemli” (*Gizli Sevenler Cemiyeti*, s. 100)

Yayımladığı son öyküsü olan “Teşekkürler Hayat Verdiğin Her Şey İçin” adlı öyküde Büke, kabirleri sık sık ziyaret etmenin insanı hayata daha çok bağladığını kendi yakınları için yaptığı kabir ziyaretlerinde anlar. “*Onlar yakınlarınızın olduğu kadar sizin kabirlerinizdir de*”. (*Gizli Sevenler Cemiyeti*, s. 155) Kendi kabirleriniz derken aslında kişiyi bir karamsarlığa götürmek değil oradan çıkarmak ister. Çünkü kişi bunun gerçekliğine inanırsa yaşamdan daha büyük bir haz alacaktır.

Benim iki gözüm var orada.

Dünya seyrini bana bırakıp gittiler.

Geride kalmak kolay değil.

Her gün için gayret gerekiyor.

Hele de tek başınaysanız.

Hele de dünya böyle çalkalanyorken.

Hele açlık varsa, fakirlik varsa, eli kuvvetliler inatçıysa.

Fakat orada olduklarını bilmek beni rahatlatıyor.

Daha doğrusu, hayatın sonsuz olmadığını bilmek ferah bir şey ve akla ilk gelenin tersine, sizi hayata bağlar. (*Gizli Sevenler Cemiyeti*, s. 153-154)

Her şeye rağmen hayat devam etmektedir. Bu sebeple insanlar kabir ziyaretinden dönerken hayata daha sıkı tutunmaya, acıkmaya, sevmeye kısacası her şeyi layıkıyla yapmaya başlar. Bu ise kişiye yaşama sevinci ve enerjisi vermektedir.

3.2.1.2.3. Duygu kışkacı içinde aşk

Lirizm, Türk milletinin başlıca hassasıdır, der Yahya Kemal.²⁵⁰ Lirizm ya da aşk, hemen hemen tüm türlerde olduğu gibi öykünün de kopamadığı bir temdir. Türk edebiyatında ilk şair olarak kabul edilen Aprın Çor Tigin’in bilinen ilk şiiri ‘Sevgili’²⁵¹dir. Uygur dönemine ait “Sevgili” şiiri, aşk’ın yazılı dönemdeki ilk temi olarak var olmuş XXI. yüzyıla kadar sürekli işlenmiştir.

²⁵⁰ Yahya Kemal. (2010). *Edebiyata Dair*, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul, s.36.

²⁵¹Sevgili Kasıncığının öyükadgurur men; Kadgurdukça)Kaşı körtlem Kavışıkşayur men (*Yavuklumu düşünüp dertlenirim; Dertlendikçe, Kaşı güzelim! Kavuşmak isterim. Öz amrakımın öyür men; Öyü evirür men ödü.../çün, Öz amrakının Öpügseyür men (Öz sevgilimi düşünürüm, Düşünüp dururum... Öz sevgilimi, Öpmek isterim.)Barayın tiser, Baç amrakın; Baru yime umaz men Bağırsakım (Gideyim desem, Güzel sevgilim; Gidemem ki, Sadık yârim. Kireyin tiser, Kiçigkiyem; Kirü yime umaz men, Kin yıpar yıldığım(Gireyim desem, Küçücüğüm, Giremem ki, Misk amber kokulum.) Yaruk tenriler, Yarlıkazunun, Yavaşım birle, Yakışpan adırmalım. (Işıklı tanrılar, Buyursun. Yavaş huylum ile, Birleşip ayrılmayalım.) Küçlüğ priştiler, Küçbirzün, Közi karam birle, Külüşüpen külüşügin oluralım (Güçlü melekler, Güç versin. Gözü karam ile gülüşüp oturalım.) Şinasi Tekin. (1974). “1343 Tarihli Bir Eski Anadolu Türkçesi Metni ve Türk Dili Tarihinde ‘Olga-Bolga’ Sorunu”, *TDAY Belleten*, s.43*

Türk edebiyatına yüzyıllarca konu olmuş bu duygu, şairi olduğu kadar öykücüyü de etkiler. Bu sebeple Büke'nin de beslendiği bir duygu olmuştur. Büke öykülerinde aşkı defaatle işler. Ancak bu aşk yüzeysel bir aşk değildir. Beraberinde acıyı, ıstırabı, yalnızlığı getiren bir hâldir. Yaşanan aşk, öykü kişinin tüm hayatına mal olan bir duygudur. Kişiler, yıllarca aşk yüzünden acı çeken bireyler, tüm hayatını aşk uğruna feda etmiş adamlar, yıllarca sevdiği adamı bekleyen kadınlar kısacası aşkı hayatına senkronize etmiş bireyler olarak anlatır. Genellikle öyküleri karşılıksız aşklar üzerine kuruludur.

“Biz” adlı öyküde birden çok aşk teması vardır. Bunlardan ilki Ziya'nın babasının demiryolcunun karısıyla yaşamış olduğu yasak aşktır. Geceleri kendi aralarındaki bir şifreyle birbirini bulan bu kişilerin sonu tahmin edildiği gibi hüsrarla sonuçlanır. Öyküdeki diğer aşk ise Hazan ile Ayten arasındaki masumane aşktır. Hazan, Ayten'e bir başkasının dokunmasını kaldıramadığı için Halit Bey'in atölyesini basarak onu öldürür.

Mevzumuz Derin adlı romanın içerisindeki en güçlü aşk temi kitapçı İsmet Amca'nın yıllardır sevdiği Asude Hanım'a olan aşkıdır. İsmet Amca bir arkadaşıyla evli olan Asude Hanım'a her hafta şiirler okuyup ses kaydına alır. Tam otuz yıl boyunca ona okuyacağı her şiiri kaydeder. Bunları bir gün Asude Hanım'a dinletecektir. Ancak bir gün onun evinde ölü bulunduğunu duymasıyla yıkılır ve günlerce kitapçıya gelmez. Yıllardır açılmayı beklediği kadın bir başka adamın evinde ve onun karısı olarak ölmüştür. Romandaki ikinci aşk Bedo'nun mahallesinde yaşayan Yahudi Madam Pi'nin aşkıdır. Madam Pi sevdiği adam için kocasını ve kızı Leyla'yı terk eder. Bundan dolayı tek bir gün bile pişmanlık duymaz.

“Bazen İyi Doyarız” adlı öyküde yaşanan aşk imkânsız diyebileceğimiz bir aşktır. Çünkü Arap Hatçe Teyze evli ve iki çocuklu bir adama âşık olmuştur.

“Nenem Dedem İçin Sözlük” adlı öyküde yazarın ilk aşk deneyimi Tijin ile olmuştur. Tijin onun kendisine dokunmasına izin vermez. Ancak yazar/anlatıcı yan yana uyudukları o geceki hissettiklerini şu mısralarla anlatır: “*Aşk neyse bütün kanunu bizi de sardı. O ılıkılık yüz sene yetti bana*”. (*Gizli Sevenler Cemiyeti*, s. 39) Anlatıcının çocuk masumiyetindeki bu ilk aşk ılıkılık metaforuyla özdeşleşmiştir. Bu öyküyü daha samimi yapan unsurlardan biridir.

“Kafesteyiz”de iş yerinde Erdem Bey ile Reyhan Hanım arasında yaşanan yasak aşk her ikisini de zor sokar. *“Beni evden aramaya başladın artık”. “Ama mecbur kaldım. Not yazdım sana, yanıt vermedin”. (Kumrunun Gördüğü, s. 79)*

“Kusmak –Unutmak-” öyküsünde şoför Ahmet, evli bir kadınla iş yerinde yasak aşk yaşar. Yaşanılan bu yasak aşk Ahmet’e aynı zamanda bir sorumluluk da yükler. O artık ne yapıp ne edip Saime’yi kaçırmayı hayal eder. Çünkü Saime’nin kocası Saime için bir işkencedir.

“O konuştuğum kadın var ya işyerinin önünde, işte o Saime. Onu uyuz kocasının, o kaynakçı eniğinin elinden alacağım. Kaçacağız başka memlekete”. *(Kumrunun Gördüğü, s. 185)*

“Nenem Dedem İçin Sözlük” adlı öyküde babaannesi dedesini bir başka biri için terk edip gider. Ancak aradığını bulamadığı için tekrar kendi evine döner. Döndüğünde ise şu sözleri söyler: *“ ‘Evdeki de yoldaki de hep aynı işin soyu. Bari kokusu aşına sarımsağı kemireyim.’” (Gizli Sevenler Cemiyeti, s. 26)* Bu durum aslında Türk ananelerine uymamaktadır. Kadının terk ettiği evine dönüp ‘bildiğim sarımsağı’ diye eşini tarif etmesi pek rastlanan bir durum değildir.

“Memnu Hikaye”de öykü içinde üç farklı yasak aşk okuyucuyu karşılar. Birincisi, zengin bir adamın karısından başkasına olan aşkı. Bunun sonucunda fotoğraflarını gören kadın, adamı evden atar. İkincisi, Enver Abi ile Arap Hatçe arasındaki gizli aşk. Üçüncüsü de yazar/anlatıcının Enver Abi’nin karısıyla yaşamak istediği aşk. Her üçü de yasaktır ve zorludur. Ancak bu kişiler Gizli Sevenler Cemiyetinin birer üyesidir.

3.2.1.3.Unutulamayan geçmiş: çocukluk

Çocukluk, Türk Dili Kurumunun sözlüğünde *“insan hayatının bebeklikle ergenlik arasındaki dönemi”* olarak geçer. *“Ayrımında olmadan geçip gidiveren, bir yaşam düşünüldüğünde kısa bir dönemi kapsayan ama asla unutulmayan, içinden çıkılamayan ve hep oraya dönülen, oraya sığınılan bir evredir çocukluk.”*²⁵² Bu sebeple kişi ne zaman duygularının esiri olsa “çocukluk” sığındığı yerden çıkıp geliverir.

“Tanaba Tanaba Enturuba” adlı öyküde küçükken oynanan sıradan oyunlardan bahsedilir. Oyunlar bazen çocuk üzerinde ömür boyu geçmeyecek

²⁵²Cemil Kavukçu. (2000). Öykülere Taşınan Çocukluk, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Türk öykücülüğü özel sayısı, 46-47:120-121.

duygular yaratabilir. Öyküde köpeğin öyküsünü yazmaya çalışan yazar kendi öyküsüne döner. Küçüklüğünden beri uçurtma uçurmak ister ancak bunu yapamaz. Öyle ki bu durum onu rüyalarında da yalnız bırakmaz. Endişe ve korku şeklindeki ürpertiye “tanaba” adını verir. Çocuklarının arasında uçurtma yapamadığı için ona uçurtma alan annesinin yanında da aşırı derecede utanç duyar. Buna da “enturuba” ismini verir. Bu iki duygu adamın hiçbir zaman peşini bırakmaz. Daha sonra yayımladığı “Sarı Rüya Defteri” adlı öyküde de bu kelimeler tekrarlanır. Öykünün girişinde uykusundan komşunun sesleriyle kalkar ve tekrar uyku ile uyanıklık arasında rüyalar gören biri anlatılır. Bu rüyalarda kendi çocukluğu, muhacir olan nenesi, gençliğindeki serseriliği hepsi peş peşe gelmektedir.

t
a
n
a
b
a
tanaba
entububaentububa
arabinavarabina
paluha
inşai (Kumrunun Gördüğü s. 18)

Çocukluğuna ait bu kelimeleri söyleyerek bir rahatlama sağlar. Aynı zamanda okuyucuyu geçmişe götürerek o günleri de anımsatır. Gerçek dünyada bir karşılığı olmayan bu kelimeler anlatıcıya hem öyküler arasında devamlılığı sağladığı için hem de o duyguları yeniden yaşatmayı amaçladığı için metin içerisinde zenginlik olarak geri döner.

3.2.1.3.1. Unutulamayan geçmişin bugüne yansması

Yazarın en çok beslendiği kaynak yine kendi geçmişidir. Hemen hemen her öyküsünde geçmişe dönüp anılarına yer verir. Bunun altında yatan sebeplerden biri gerçek yaşamdan kaçıp en çok mutlu olduğu zamana dönme arzusudur. Geçmiş zaman çekiciliği yazarın hatıralarına verdiği kıymetle ilişkilendirilebilir. Aile bireyleri, mahalle komşuları, kediler, köpekler, kuşlar her şey onun geçmişinde yer edinmiş güzel hatıraların başrolleridir. Bu sebeple sık sık hatıralara yönelir.

“Hatıra Kapanı” adlı öyküde Ahmet sürekli vefat etmiş babaannesini yanı başında görüp onunla konuşmaktadır. Büke hatıraları insan dünyasındaki kapanlar olarak görür. Bu kapan beklemediğimiz bir anda bizi kısıtır ve orada kişi sersemlemeye başlar. Gerçek hayatta bu duruma engel olmak isteyen yazar/anlatıcı öyküsünde rüyaların etkisinde kurtulamaz. Bu rüyalar onu ansızın yakalamıştır. Gördüğü rüyayı mahalle esnaflarından Bakkal Nihat’a anlatır.

“ ‘Atmosferin ilk katmanı seslerden mürekkep. Ardında, dünyanın bütün kokularının depolandığı tül var. En sonda da, anılarımızın saklandığı hatıra kapanı var. Her şey radyo sinyalleri haline, yerli yerinde ve görevini bilerek orada duruyor. Biz fanilerin buralara ulaşma, bağ kurma imkanı yok. Ama tekir kediler ve insanın deli türü, özellikle uykuda bu katmanlara dalıp çıkabiliyor. İşte sen de, Allah’ın bu şanslı kulları katarına dâhil olman hasebiyle oralara gidip geliyorsun. Babaaneni görüyorsun, onunla konuşuyorsun”’. (Gizli Sevenler Cemiyeti, s. 88)

Anıların depolandığı bu sığınak kimi zaman acı verse de Ahmet için özel bir durumdur.

“Bir Anarko-Bakkaliye Deneyimi” adlı öyküde yazar/anlatıcı için dedesinden kalma dükkân çok şey ifade eder. Büke, geçmişi unutmak yerine ona daha çok bağlanmak ister.

“Sonunda ben de kediler gibi zamanı yatay yaşamayı öğrendim. Durup geriye doğru bakıyorum artık. Oradaki güzel anıları alıp çekiyorum. Dedem ve nenem geliyor eve sık sık. Soğuk yoğurt çorbası ve zeytinyağlı arapsaçı yapıyoruz beraberce. Sonra ikisinin arasına kıvrılıp uyuyorum. Pirinç topuzlu karyolada”’. (Gizli Sevenler Cemiyeti, s. 105)

Yoğurt çorbası, zeytinyağlı arapsaçı bunlar hep anlatıcının zihnindeki hatıraların izleridir. O artık böyle yaşamayı başarabilir. Hatıralarını sürekli anımsayarak var olan hayatına dahil etmiş, entegre bir yaşam sürmeye çalışmıştır.

3.2.1.3.2. İnsanın yaşam kaynağı olarak anne ve baba

Türk edebiyatında olduğu gibi anne ‘tem’i Büke’nin öykülerinde de şefkatli, yardımsever, vefakâr annedir. Genellikle öykülerinde annenin iyimser bir kimliği olduğu görülür.

Annesinden yoğun olarak bahsettiği kitaplarından biri *Kumrunun Gördüğü*’dür. Burada “Kusmak –Unutmak-” adlı öyküde Ahmet Büke, yine kendine ait diğer

öykülerinden kolajlar²⁵³ yaparak anlatımı zenginleştirir. Daha önce yayımladığı Hiç ve 1. Hatırlamak metninde tekrarladığı “*İnsanın babası ölür mü hiç!*” (*Kumrunun Gördüğü, s. 111*) sözünü burada yeniden tekrarlar. “*Annem öldü benim. Elimle gömdüm onu. İnsanın annesi ölür mü hiç?*” (*Kumrunun Gördüğü, s. 185*) İnsanı sarsan bir sonla bitirmek Büke'nin kullandığı tekniklerden en bariz olanıdır. “Bilmek- Gerçek-”te annesini kaybeden Seyhun'un bir türlü bunu kabullenemeyişi anlatılır. Öyle ki Seyhun annesinden hiçbir zaman koptuğunu da düşünmez. Öykünün giriş bölümünde “*giderek anneme benziyorum*” (*s. 187*) diyerek başlar. Daha sonra annesinin hareketlerini taklit eder. Trajik bir öykü olarak karşımıza çıkan 3. Bilmek –Gerçek-’te son bölüm öykü kitabının da ikinci bölümü olan *Sesler*’den oluşur. Raci Bey’in duyduğu ise annesinin çığıllıklarıyla yaşayan bir çocuk olan Seyhun’un sesidir.

“Su-Kavga-Su” adlı öyküde Dünya Su Mühendisi olarak gittiği Cazibe İstasyonu’nda sürekli annesini anar.

“Annemi çok seviyorum çöl baba. Annemi! İçime işlenmiş dövme sızısı. Bir kağıdı en ince ve hızlı yerinden yırtar gibi unutmaya çalıştım onu. Anneyi silemiyor kimse kolundan. Her sabah yanına uzanıp dokunduğu o kolun bütün derisi anneye sıvanmış”.
(*Cazibe İstasyonu, s. 84*)

Annesini unutamayan her gece onun özlemiyle uyuyan Dünya'nın kurduğu son cümle dünyada sevgiye dair en masumane kurulmuş sözlerden biridir: “*İnsanı böyle borçlu bırakacak kadar sevmek iyilik değil*”. (*Cazibe İstasyonu s. 84*) Annesine ona sonsuz sevgisini verip bu dünyadan göç etmiştir. Dünya artık annesine ömrünün sonuna kadar borçludur.

Baba, Türk toplumunun gelenek yapısında da bilindiği gibi evin tüm sorumluluğunu almış, güçlü, başarılı, koruyucu baba tipidir. “Herkes Her Şeyleşiyordu...” adlı öyküde babasının eksikliğini yaşayan adamların hayata karşı eksik duruşları anlatılır.

“Zeki Kırış, Akhisar Oteli” adlı öyküde babasının ölümüyle yıkılan bir adamın aslında babasının gölgesinde ne kadar saklandığını ve buradan çıkmaktan dolayı duyduğu mutluluk anlatılır.

²⁵³Kolaj ise farklı metinlerden, nesnelere, resimlerden yararlanarak yeni bir bütünlük oluşturmaktır. Zaten parçalılık, kopukluk, ayrışıklık postmodern edebiyatın en temel özelliğidir. (Necip Tosun. (2014). *Modern Öykü Kuramı*, s. 79)

“Hatırlamak” adlı öyküde Ahmet Büke aynı kitaptaki diğer öyküsü olan “Hiç”e göndermeler yapar. “Hiç” adlı öykünün sonu “*İnsanın babası ölür mü hiç!*” diye biterken 1. “Hatırlamak” öyküsünde şu mısralar geçer:

“İnsan babası ölsün ister mi? İstemez. Mor bir kırk işte hayatımız. Ay dinler mi çocuk lafları? Dinlemez. Ya, dinlerse. Ya leke geri çekilir de insanın babasını alırsa? İnsanın babası ölür mü? Ölmez. Hayat bu çünkü. Çok güzel”. (*Kumrunun Gördüğü*, s. 155)

Bu hayat bu kadar güzelken babanın yokluğuyla bir anda değişebilir. O yüzden “hayat bu kadar güzelse babalar ölmez” çıkarımı anlatıcı için vazgeçilmez bir düşüncedir.

“Kayayı Delen İncir” adlı öyküde “*İnsanın babası var ölümü de var*”. (*Yüklük* s. 32) der anlatıcı. Bu öyküde de yazarın babası onun hiçbir şey olmadığını tekrarlar. Ona bir yol çizmesi gerektiğini söyler. Yolu çizecek olan yine her şeyi ipotek altına almaya çalışan baba figürüdür. Bu öykü aynı zamanda Turgut Uyar[1927-1985]’ın aynı isimli şiir kitabına da bir göndermedir.

Mevzumuz Derin adlı romanın genelinde hâkim olan fon babasızlığın vermiş olduğu eziklik ve yarım kalmışlık hissidir. Bedo gün içerisinde yaptığı her eylemde babası olsa böyle olmayacağını düşünerek hareket eder. Öyle ki acı duyması gereken filmler izlediğinde ya da kitaplar okuduğunda bile buna acı duymaması gerektiğini kendine tekrar eder.

“O an anladım ki, babası ölmüş çocukların acısı başka acılara kapı açmıyor. Canımızı acıtacak bir şey olunca, yeni acınız yerine, gidip eskisinin kapısını çalıyoruz”. (*Mevzumuz Derin*, s. 44-45)

Yaşayacağı tüm acıları zaten babasının yokluğuyla yaşamış olan bu çocuk için artık hiçbir şey acı değildir. Artık başına ne gelirse gelsin bundan acı ya da ıstırap duymamaktadır. Çünkü Bedo daha küçük yaşlarda kaybedeceği en önemli şeyi kaybetmiştir.

3.2.1.3.3. Bir şans olarak babaanne ve dede

İnsan içinde yaşadığı toplumdaki bağımsız kalamaz. Roger Trigg’in eserinde de bahsettiği gibi

“Geleneğin rolü kurumların doğası ile yakından ilişkilidir. İçinde bulunduğumuz toplumsal dünya büyük ölçüde bize aktarılanlarla yaratılır. Ne kadar ‘modern’ ya da

hatta devrimci olmak istersek isteyelim, başlangıç noktamız, içinde bulunduğumuz ve bizim yaratmadığımız bir toplum olmak zorundadır”²⁵⁴.

Eski Yunan medeniyetlerinde nasıl ki sanatın gelişimi toplumun sosyo-ekonomik durumuyla yakından ilgili olmuşsa Türk edebiyatında da bu böyle olmuştur. Toplumun en küçük birimi olan aile sanatçıyı besler sanat eseriyle kanalize eder. Bazen de bu durum daha da alenen yaşanmış, yazar eserlerinde çekinmeden kendisini etkileyen bu aileden sıkça bahseder. Ahmet Büke'nin kendi hayatına da bakıldığı zaman yıllarca babaanesi ve dedesiyle yaşadığı bilinmektedir. Onun öykücü olmasının altında yaşadığı ev ortamı oldukça önem arz eder. Hem kişiliğinin hem de öykücülüğünün temeli iki birey üzerine kurgulanır.

“Yüklük'ten” isimli öyküsünde küçük bir çocuğun babaannesinin ayak seslerinin korkusuyla yüklükteki yorganların arasına sığmaya çalışını anlatır. Burada hem babaanne hem de yüklüğün bulunduğu ev çocuk için bir sığınaktır. “*Hatıra Kapamı*” isimli öyküde Ahmet sürekli vefat etmiş babaannesini yanı başında görüp onunla konuşur.

Ahmet için babaannesinin ve dedesinin ölümü bir yıkım olduğundan o bu tarz rüyalar görüp onlarla konuşabilmektedir. “Hiç Parasız Pulsuz Kalmadım Ki” isimli öyküde babaanesi ve dedesi tatile gidince onlarsız bir yaz geçirmeyi kabul edemez. Çeşitli yollarla topladığı otobüs parasıyla onların yanına Kurşunlu'ya gider.

“Nenem Dedem İçin Sözlük” öyküsünde anlatıcı onların kendi hayatında değindiği noktalar için bir sözlük oluşturur. Bu aynı zamanda yazarın kendi gelişim sürecidir. Bu sözlüğün *Baykuş* isimli bölümünde babaanesi ve dedesi arasındaki samimiyet, *Tayga ormanları* isimli bölümde iki ihtiyarın aralarındaki yatak muhabbetleri, *Zemberek* isimli bölümde babaannesinin parasızlıktan yaptığı işleri anlatır. Babaanesi ve dedesi yazar için çok ayrı bir yere sahiptir. Büke babaanesi ve dedesini öyküde sürekli tekrarlar.

“İki şey bizi hayatta tutar: Tokluk ve kararında hararet. Ben bunlara basarak suyun üstünde kaldım. Onların kökleri de bu iki ihtiyardı. İhtiyar diyorum ama yaşlılık halinin bir evre olduğunu büyüyünce anladım”. (*Gizli Sevenler Cemiyeti*, s. 9)

Edebiyat hayatını, çocukluğunu, gençliğini bu köklere borçlu olduğunu yineleyen anlatıcı için aile büyükleri çok önemli bir yere sahiptirler.

²⁵⁴Roger Trigg. (2005). *Sosyal Bilimleri Anlamak*, (Çev), Beyza Sümer-Filiz Ülgüt, Babil Yayınları, İstanbul, s.255

3.2.1.4.Öykü içinde öykücülük

Yazarın eserini oluştururken kendi yaşamından bağımsız olamaması edebiyat dünyası için genel bir durumdur. Oluşturulan eserde yazarın kendi hayatına çocukluğuna, gençliğine ve bugünkü hayatına dair izler görmek çok olasıdır. Yazar bunu bazen bilinçli bazen bilinçsiz yapar. Bilinçli yaptığı metinler için tam anlamıyla bir psikanaliz yapmak mümkün değildir. Ancak yazar bunu fark etmeden yapıyorsa ortaya Freud'un saldırganlık ve cinselliği temele aldığı psikanalistik kuram gelir. "Freud, *Yaratıcı Yazarlar ve Gündüz Düşleri* adlı yapıtında, edebiyat eserinin meydana gelişini şu şekilde açıklamıştır:

'Yazar, gündelik hayatta karşılaştığı bir olaydan gayri ihtiyari çocukluğuna gider ve yaşadığı bir tecrübeyi hatırlar. Böylece, içinde o yıllarda duymuş olduğu 'bir isteği' tekrar canlandırmak arzusu uyanır. Ve yazar, kuvvetle hissettiği bu isteği gerçekleştirecek bir 'anlatı' için harekete geçer. Süreç, zihindeki eski ve yeni materyalin bir arada kullanılmasıyla tamamlanır.'²⁵⁵

"Gene Gelirim" adlı öyküde yazarın para etmeyen öykülerinin çiğdem külahlı olması anlatılır. Öyküleri evde kitaplar arasında sıkışmıştır. Mahalle bakkalı da bu öyküleri önce satmak sonra da kullanmak için yazardan ister. Öykü aynı zamanda Ahmet Büke'nin kendi yaşam öyküsünden izler de taşır. Kendi hayatında işsiz olduğu bir dönem öykülerinin para etmesi için uğraşmıştır. İnsanlar tarafından önemsenmeyen ve çekirdek için bir taşıyıcı vazifesi gören bu külahlar mevcut durumu daha da trajik hale getirir. Öykülerin bir şekilde para etmesi gerekmektedir.

"Sakallı Pazartesiler"de ise anlatıcının yazarlığı yeniden konu ettiği görülür. Burada açıkça yazma sürecinden bahseder. "*Bana bir defter lazım. Bir de dolma kalem. Bütün bunları yazmalıyım. Hiçbirisi atlamadan not etmeliyim. Çok fena çünkü her şey*". (*Ekmek ve Zeytin*, s. 82) Yaşanılan her şeyi ancak not ederek, kaydederek aşabileceğini düşünür ve bu düşünce onu sürekli yazmaya iter. İşlenen konulara bakıldığı zaman; ölüm, yoksulluk, işsizlik, açlık gibi insan hayatında olumsuz yeri olan konular göze çarpar. Ancak bunları kaleme almak yazarın kendisi için de güç bir durumdur. Bu öyküdeki kişi tüm bu olumsuz duygular içerisinde yazmaktan vazgeçer ve kendi yazma sürecinde çektiği bu sancılı süreci öyküye yansıtır. "*Hayat yazılmayacak kadar fena*". (*Ekmek ve Zeytin*, s. 83) Her şeyin fenalığı onda not

²⁵⁵ Ali Budak, Psikanalitik Edebiyat Eleştirisi ve Bir Uygulama Denemesi, *Dumlupınar Üniversitesi; Sosyal Bilimler Dergisi*, 25:13-25.

tutma gereksinimi yaratırken sonra her şeyin yazılamayacak kadar fena olduğunu düşünür. Bu anlatıcının içinde yaşadığı çıkmazın bir ürünüdür.

“Dostumuz Yaşamamız Kömürümüz Kara” adlı öyküde Türk Edebiyatı öykücülerinden Vüsat O. Bener’i[1922-2005] kendisine rehber olarak kabul eder. Öykünün oluşum sürecinden ve Bener’in öykü yazma üslubundan bahseder.

“En sevdiğiniz öyküyü usul usul yeniden okuyun. Yazarı sizden gözlerini kaçırmaya uğraşacaktır. Ama nafildir bu da. Bir sarraf tartısı gibi anlarsınız onun kıymetini”.(Yüklük, s. 68)

İyi öyküler ne kadar saklasınız da kıymetini yitiremeyecektir. Ancak Büke genç bir öykücü olduğundan öykünün bir gün biteceğini onu yazanların da eski değerinin kalmayacağını düşünür. O sırada Vüsat O. Bener ona telkinlerde bulunur. “Eğer öykü bitecek diye korkarsan daha çok yazarsın. Geceleri uyanıp ter içinde düşünürsün”. (Yüklük, s. 70) Başlık, Vüsat O. Bener’in yazmış olduğu; “Dost, Yaşamamız, Kömür, Kara Tren” gibi eserlerinden oluşmuş post modern bir söylemdir. Bener’den ayrı düşünüldüğünde Anlatıcı “Üstü Kalsın” isimli öyküde öykücülük üzerine şunları söyler:

“ ‘Bu işler böyle,’ dedi Arap Hatçam Teyze. ‘Sen doğdun, sonra bizi doğurdun. Şimdi vakti zamanı geldi. Sen yolcu ama biz hancı. Bak bu ev, bu mahalle, hatta öldü dediğin anan, baban, deden, nenen hepsi yaşayacak. Kediler, pişiler, ipten unutulmuş mandallar ve kargalar gülüp eğlenecek, lakin sen gideceksin. Bu işin oluru böyle. Öykücü öyküsünde ölür, anlatıları kalır”. (İnsan Kendine de İyi Gelir, s. 197)

Bu satırlar öykücünün dünyaya bir vazifeyle geldiği izlenimini yaratır. Öykücü vazifesini bir an önce yerine getirmeli ve dünyadaki her şeyden birazcık bahsedip gitmelidir. Bahsedişleri yaparken de kendisini yitirmelidir.

3.2.2.Sosyal İçerikli Temalar

3.2.2.1.Politik öyküler

Yazar, öykülerinde toplumsal konulara değinmekten kaçınmaz. Yapmış olduğu söyleşilerde her zaman yaşadığı ülkenin sorunlarından bahsetmekten çekinmediğini, bunun edebiyatın bir yönüyle işlevi olduğunu tekrar eder. Örneğin “Süngerli Odalarda” adlı öyküsünde öykünün sonu “–çocuklara kıyıyorlar hala-” şeklinde biter. Cezaevlerinde çocuklara yapılan işkenceler, cinsel istismarlar, insanlık dışı uygulamalar sadece bir cümleyle okuru yaralı bırakıp gider. Artık sorumluluk

okurun üzerindedir. Anlatıcı vicdani yükünü oraya bırakmıştır ya da “Gelen Evrak: 28.02.2012 Tem:1245/89 “ adlı öyküde toplumsal bir problemi gözler önüne serer.

“Ben aradığım için mi annem hayatta,' dedim. 'Yok,' dedi. 'Annen seni arıyor aslında. Durmadan hem de. Her yerde kayıp oğlunu soruyor. Her kapıya gidiyor. Ahmet'in anası ya öldü, ya da vazgeçti. Umudu kalmadı. O yüzden Ahmet başını koyduğu yerde uyuyor. Tıpkı ötekiler gibi.’“(Cazibe İstasyonu, s. 45)

Burada da her yıl Galatasaray Lisesi önünde toplanan “Cumartesi Anneleri”ne değinir. Bu anneler, kayıp evlatlarının yaşayıp yaşamadığını dahi bilmezler. Her cumartesi günü toplanan annelerin yanında kaybolan ya da öldürülen evlatlarının ruhları vardır. Evlatların da anneler gibi acılar içinde kıvramp bulunmak istediklerini anlatır. “*Tıpkı ötekiler gibi*” deyip yine yükünü okurun dizlerine bırakır.

Öykülerde siyasi olaylardan bahsedildiği gibi halkın yaşam şartlarından da sıkça bahsedilir. Bütün bu konular, onun öykülerinde sarmal bir yapıyı oluşturur. Özellikle işçiler, işsizlik sorunları, açlık, yoksulluk yapının çekirdeği konumundadır. “Kusmak –Unutmak-” adlı öyküde tersanedeki vincin çeliği kopunca orada hayatını kaybeden Ömer Canoğlu'nun ailesine para vererek onları rahatlatabileceğini sanan şirketin durumundan bahseder. “*Komşularrrrr, oğlancığının kendisi değil kan parası gelmiş*”. (Kumrunun Gördüğü, s. 180) Bir annenin evladı için böyle maddi bir teklifi duyması annenin canını daha da yakar ancak bu hayatın bir gerçeğidir. İstemese de bu durumları yaşarken kendini bulur.

“Ramazan ve Jeoloji” adlı öyküde Ramazan ayında insanlara paket hazırlayan şirket kendi işçilerinin haklarını gözetmeden onları ölüme sürükler. “*Ertesi gün olsaydı biz üçümüz –ayın yarsında sigortalı- yine kanal kazacaktık. Siz gördünüz mü ertesi güneşi?*”(Cazibe İstasyonu, s. 51) Şirket işçilerini bile bile yer altında ölüme terk etmiştir.

3.2.2.1.1.Siyasi bir mola olarak darbe

Yazarın son kitapları *İnsan Kendine De İyi Gelir* ve *Gizli Sevenler Cemiyeti* daha çok büyüdüğü mahalledeki anıları, babaannesi, dedesi, o dönem nasıl öldüklerini net bir şekilde ifade etmediği anne ve babasını anlattığı kitaplarıdır. Bu sebeple bu kitaplarda tarihi fon 1980’li yıllardır. Sanatçı geriye dönerek o günleri hatırlar ve gün yüzüne çıkarır. O dönemde yazarın şair ve yazarlar da Büke gibi daha

sonra geçmişe dönüp yazma imkânı bulabilmişlerdir.²⁵⁶ Bunun sebebi elbette ki o dönemin siyasi ortamının bu tarz konulara imkân vermemesidir.

“1980 askerî müdahalesinin birincil amaçlarından biri politikadan uzak, ideolojik duyuş ve düşüncelerden arınmış bir toplum yapısı meydana getirmek olmuştur. Apolitik bir toplumun yapılandırma sürecinde de 1960 anayasasının özgürlükçü ve hatta anarşiyi tetikleyici özellikleri öne sürülerek sert müdahalelerle siyasal örgütlerin ve düşüncelerin yok edilmesi yoluna gidilmiştir. Bu sürece tanıklık eden romancılar da askerî idarenin uyguladığı sıkıyönetimi, baskı ve şiddeti darbenin ardından yazdıkları romanların kurgusal dünyasında geriye dönüşlerle dile getirirler“.²⁵⁷

Büke, “Dönüş” adlı öyküsünde darbe yılları küçük insanların hayatlarını taze bir yaprak gibiyken vakitsizce soldurduğunu anlatır. Bunun birey ve haneler üzerindeki etkisi ise darbenin kendisinden bile ağırdır. Yazar/anlatıcı arkadaşı Hıdır’a ailesinin yanına gideceğine dair verdiği sözü hatırlar. Elinde dalından kopmuş bir ölü yaprakla birlikte hücre arkadaşı Hıdır’ın evine gider. Babası Muzaffer Ağabey ile konuşup onunla çektiği son fotoğrafı çıkarır. Hıdır artık uzaklara gitmiştir. Vakitsiz ölen yeşil yaprağı odaya bırakıp evden çıkar. Burada yaprak bir metafor olarak kullanılır. Yazar/anlatıcının elinde götürdüğü şey aslında bir yaprak değil arkadaşı Hıdır’ın kendisidir. Darbe gencecik insanları bir mevsim gibi soldurup dalından koparmıştır.

“Bürsst”te darbe yıllarının öğrenci aileleri üzerindeki etkisi anlatılır. Yaşlı çift çocuklarını aylar sonra görebileceklerini öğrenince buldukları ilk ulaşım aracına koşarlar. Bunun fayton olması bile onların için önemli değildir.

“Şimdi Ölmüyorum” öyküsünde anlatıcı hücrelerde yaşayan mahkûmların açlık grevinde yaşadıkları ağır bunalımları sunar. Tavandaki böcekler, mide krampları, hayallerindeki güzel anılar hepsi geniş alanda bir trajedi şeklindedir. Bütün bunlar darbe döneminin izleriyle ilgilidir. Mahkûmun hayata dair umutlarını yatağın tahta kısımlarına nasıl yazdığını anlatır. Tam bu sırada arkadaşlarının “Yaşasın hayat!” seslerini duyup ağlamaya başlar. Tüm direnciyle gözlerinden süzülen yaşla birlikte “Şimdi ölmüyorum.” der.

²⁵⁶ Bugün 12 Eylül ile ilgili roman veya öykü kaleme alan Orhan Pamuk, Adalet Ağaoğlu, Metin Eroğlu, İnci Aral, Oya Baydar, Cemil Kavukçu, Feride Çiçekoğlu, Özcan Karabulut gibi isimlerde hatırlamaya ya da daha detaylı araştırıp yazmaya dayalı bir sürecin içerisine girmişlerdir. Bu Türk edebiyatında I. Meşrutiyet sonrası görülen istibdat yıllarını hatırlatır. Ancak üzerinden zaman geçince anlatma fırsatı yakalanmıştır.

²⁵⁷ Macit Balık. (2009). Türk Romanında 12 Eylül Darbesi, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 1-2(4): 2373-2411.

“Hatırlamak” adlı öyküde 1980’li yılların kişiler üzerindeki etkileri anlatılır. Mine bir hiç uğruna vurulan bir kızdır. Sebepsiz yere işkence görmüştür. “On:Beş”te çocuklarının siyasi sebeplerden dolayı yurtdışına (Almanya) çıkmak zorunda kalmalarından bahsedilir. Kadın oğlundan şöyle bahseder: “Çok dövdü asker onu. Her mahkemede vurdular kafasına, her görüşte yıktılar betona”. (*Ekmek ve Zeytin s. 46*) Bu durum bir anne için zor dayanabilen bir durumdur. Satırları okurken okuyucu annenin acısını kelimelerde duyabilir.

Mevzumuz Derin romanında 1980’li yıllarda Türkiye’de yaşanan darbe döneminin insanlar üzerindeki etkisi anlatılır. Ankara Eğitim Fakültesinde okuyan Bedo’nun annesi ve babası bu dönemde tanışmış birbirlerine âşık olurlar. Ayrıca yine bu dönemde Bedo’nun dedesi aylarca hapiste yatar. Dedenin hapiste yatıp davasından vazgeçmemesini ise Bedo’nun babası şöyle açıklar:

“Babam ne biliyor bu hayata dair? Ona sorsan şeyi. Ama bir bok değil söyledikleri. O da siyasete bulaştı ve ailesini tehlikeye attı. Cezaevine girdiğinde, annem ve ben yalnız kaldık. Tek başımızaydık. Satmamakla övündüğü, işkencede adını vermediği tek arkadaşı gelip bizi sormadı. Annem kanser oldu. Onu sırtımda hastaneye getirdim götürdüm. O ne yapıyordu peki? Bize Nazım’dan şiirlerle süslediği mektuplar yazmakla meşguldü. Bir mahpusun karısı neler düşünmeliymiş! Deden sana karısının nasıl gömüldüğünü anlattı mı?” (*Mevzumuz Derin, s. 153*)

“Yeşiç Abi İyidir” öyküde anlatıcı, 12 Eylül dönemlerinde görülen ters kelepçeli işkencelerin, ölümlerin insan hayatında açtığı yaralara yer verir. Geride evlatlarını bırakıp giden bu karı koca Alsancak Stadyumu’nda ölüme terk edilirler. Dede torunu Bedo’ya anne ve babasının nasıl öldüğünü, nasıl işkence gördüğünü anlatır:

“Bu stadyumu kullandılar. Tam orta saha çizgisinden tel örgüyle ayırmışlar. Bir tarafa kadınlar, öteki tarafta erkekler ters kelepçeliydi yerde. Bakkal Nihat’ın tanıdığı bir komiser vardı. O soktu beni. O zaman gördüm. Babanın beli kırık olduğu için kımlıdayamıyordu. Anneni hiç fark edemedim o kalabalıkta ama buradaydı”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir, s. 15*)

Bir yetişkin için zor kabullenilen bu durum için öykü kişisi olan çocuk bu görüntüleri tüm içtenliğiyle aktarır.

“12 Eylül: Eşek Heykeli Diktik”te darbe dönemlerinde ya da savaş dönemlerinde insanların göçe zorlanması, açlık ve kıtlıkla sınanmaları bu öykünün temidir. Her siyasi olay gerisinde yaralı birçok insan bırakır. Evlerinden olan

Rumlar, anarşist olduğu gerekçesiyle işkence yapılan gençler, ailesini bırakıp evden kaçan kızlar ve daha birçok alt olay siyasi olayların karanlık gölgesidir.

“Dev-Genç Suzi” adlı öyküde darbe yıllarında küçük insanın yaşamının nasıl etkilendiği anlatılır. Bu öyküde Suzi isimli bir şempanze Dev-Genç örgütüne üye olur. Bu ironik bir durum olarak okuyucuya sunulur.

“6440/2” adlı öyküde ülkede asker yönetime el koyunca mahalledeki arsanın tepesi bomba sesiyle eş zamanlı uçmaktadır. Bombanın açtığı bu çukur için insanlar sorguya çekilse de bombayı atan da sorguya çeken de aynı yönetimdir. Ardından tekrar bir darbe olunca arsa yerine gelir. Bu ise darbenin izlerinin silinmeye çalışıldığını gösterir.

3.2.2.1.2.Devlet olabilmenin mecburiyeti politikalar

“Politika” için Türk Dil Kurumu’nun yayımlanmış olduğu sözlükte,

‘Devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatı, siyaset, siyasa’, ‘yöntem’, ‘bir hedefe varmak için karşıdakilerin duygularını okşama, zayıf noktalarından veya aralarındaki uyumsuzlıklardan yararlanma vb. yollarla işini yürütme’²⁵⁸

gibi anlamlar kullanılır. Politikaya dar anlamıyla siyaset demek yanlış olmayacaktır. “Herkes Ana Kuzusu” adlı öyküde devletin yürütmüş olduğu siyaset yüzünden insanların evlerinde büyük çığlıklar kopmuş, kapanmayacak yaralar açılmıştır. Öyküde askere karşı bir tavır alan kişiler bir yerde insanı ön plana çıkarır ve şöyle derler: “*Esker de ana kuzusu. İnsan insana kıymaz*”. (*Cazibe İstasyonu*, s. 24) Buke bu öyküyle gerekçesi ne olursa olsun hiçbir ölümün meşru olmayacağını hiç kimsenin bir diğerine zarar vermeyi aslında istemediğini söyler.

“Bayrak İnmez Devlet Bitmez”de savaş döneminde aklını yitirmiş bir pilotun yanlışlıkla kasabaya uçağı sürmesi öykünün trajikomik yanıdır. Kaymakam durumu toparlamak için teleskop getirip açılış konuşmasında şöyle der:

“Pilot size el sallıyor. Sevgilerini yolluyor. İlçenizi yanlışlıkla bombalayıp sizleri öldürdüğü için gerçekten çok üzgün. O kadar ki, meslekten atılma ve hatta ölme pahasına uçağını tepeye sürmüştü”. (*Cazibe İstasyonu*, s. 37)

“Yanlışlıkla öldürülen” insanlardan özür dileyen bir kaymakam adeta oradaki insanların akıllarıyla dalga geçmektedir. Zira öldürülen insanlara pilotun

²⁵⁸ *Türkçe Sözlük*. (2009). Hzl: Şükrü Haluk Akalın...[ve başk.], 10. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara,

sevgilerini yolladığından bahsetmesi oradaki insanlara pek de samimi gelmez. Bu öykü 2011’de yaşanan Uludere Olayı²⁵⁹na bir göndermedir.

“Su-Kavga-Su” adlı öyküde devletin K. Bölgesine su getirmek için Ronlar’dan suyu çekmesi politik bir olaydır. Türkçe bilmeyen Ronlar’ın su içmeye de ihtiyaçları yoktur. Yazar/anlatıcının babası devlete şöyle der: “*Şimdi tam zamanıdır; gücün ve kudretin. Devlet Ferhad’dır. Demir dağlar onun kaslarına dayanamaz. Dayanmamalıdır!*”(Cazibe İstasyonu, s. 68) Yazılan dilekçeler hep devletin insanlar üzerindeki hegemonyasını yansıtır. Ardından devlet bu defa da istasyonda mahkûmluk yaşayan mühendise bir yazı daha tevdi etmiştir. Bu yazı içinde birçok mesajı taşımaktadır. “*Ey burada kavramlarla boğuşan mühendis! Bil ki, çektiğin acının bir anı bile boşa değil. Su bir vatanın kanıdır. Sen de vatan kadar azizsin*”. (Cazibe İstasyonu, s. 75)

Öyküdeki fantastik durumlardan biri de Dünya’nın her gün okulda Su Andı okumasıdır. And şöyledir: “*Su bizimdir. Su onu kullanan, ona ihtiyaç duyanın, onu çıkarmanın, onu bulanın ve getirenin, ona aşık olanındır. Su bizim annemiz, kanımız, vatanımız ve eşimizdir*”. (Cazibe İstasyonu, s. 78) Bu da yine okullarda öğrenciler üzerinde devletin baskısını gösterir. Su hepimizin fikri yerine su onu getirenindir.

“Susuz Dede”de Ahmet anne ve babasının sürekli evi terk etmesinden dolayı ortada kalmaktadır. “*Hiç beni kınamayın. Annemler gelene kadar idare etmeye mecburum. Tırnaklarımı geçirdim toprağa. Bana değil o alıcı kuşa sövün*”. (Gizli Sevenler Cemiyeti, s. 51) Büke, devleti uzun kanatlı bir kuşa benzetmiştir. Bu kuş iz bırakan kişileri affetmez alıp götürürdü. Öyküyü bitirirken yaptığı hatalarının tüm sebebi olarak yine devleti ve uyguladığı politikayı gösterir. “Rama’da Herkesin Unuttuğu Bir Hikâyenin Yeniden Doğuşudur”da anlatıcı bu defa da yoksul halkın çektiği sıkıntıları okuyucuya sunmaktadır.

“Dünya yarıklar içinde; sis yükseliyor yoksul sokaklardan ve kimsenin bilmediği –artık unuttuğu- bir orman patikasında arka ayağı hafif aksayan bir geyik, karanfil saplarını yiyerek dolaşiyor. Çocuklar var sonra; onlar dünyayı büyüklerin unuttuğu bir bakış açısından izliyor. Aşağıdan yukarıya bakınca bütün duvarlar daha küçük görünüyor”. (Ekmek ve Zeytin, s. 134)

²⁵⁹Uludere olayı, 28 Aralık 2011 akşamı Türk Hava Kuvvetlerinin, Şırnak’ın Uludere ilçesi yakınlarındaki Irak topraklarında F-16 savaş uçaklarıyla yaptığı bombardıman sonucunda 34 Kürt kökenli vatandaşın hayatını kaybetmesi olayı. https://tr.wikipedia.org/wiki/Uludere_olayı Erişim Tarihi: 04.07.2016

Dünya gittikçe çirkinleşen bir yer halini almaktadır. Yoksulluk, açlık, kimsesizlik, çocuklar her şey anlatıcı için önemli problemlerdir.

“Her Şeyin Teorisi” adlı öyküde öncelikle öykünün girişinde anlatıcı, uzayda zaman kavramının izdüşümü olarak bizdeki kaderden bahseder. Bu genel olarak geri kalmış toplumların her türlü olayı kadere bağlamasıyla açıklanabilir. Öykü ilerlerken angus sığırları kasabaya dağılır. Sürekli kurumlar arası yazışmaların yapıldığı bu dönemde çarpıcı bir cümle olayın özünü verir: *“Devlet ağır dönen bir değirmen taşıdır!”* (Yüklük, s. 46) Bir sürü yazışmalar yapılmasına rağmen sığırların akıbetinin ne olacağına karar verilemez. Sonunda ise sığırların en büyüğü Jar zamandan kar ederek sürüyle birlikte dağlara doğru ilerler.

“Giden Çocuklar İçin Müfredat”ta Büke, devletin uyguladığı politikaları öykülerinde sezdirerek eleştirir. Direkt açık bir bilgidен ziyade toplumsal yaraların kangren bölümlerine dokunur. Bu öyküde de anlatıcı yine yaşanan bir toplumsal kaostan bahsetmeyi kendine görev bilmiştir. Ancak tüm yazar ve şairlerin devlet politikalarına değinmek gibi bir tercihi yoktur. Bu tamamen Ahmet Büke’nin takınmış olduğu yazar tavrıyla ilgilidir.

3.2.2.1.3.Faili meçhul cinayetler

Özellikle 90’lı yıllarda sokak ortasında kim tarafından yapıldığı belli olmayan cinayetler artış gösterir. Vefat eden kişinin yakınları, soruşturmayı devletin güvenlik güçleriyle birlikte takip etmesine rağmen cinayetler aydınlatılamaz. Bunun üzerine cenaze sahipleri bunun politik bir durum olduğu için örtbas edilmeye çalışıldığını düşünüp bununla ilgili eylemlerde bulunurlar. Büke de yaşanan olayları cenaze yakınlarının bakış açısıyla anlatmaya çalışır.

“Kara Kutu”da anlatıcı Türkiye’de yaşanan faili meçhul cinayetlerden birine değinir. Bu ölümlerin en büyük ağrısı geride kalanların gidecekleri bir mezarın bile olmamasıdır.

“Çok şükür, bugünleri gördük bak. Şimdi yeri yuvası belli. Değil mi ablam? Hemen köyün yukarısında artık. Atasının, dedesinin yanında. Sabah kalk, çocukları okula yolla, yemeği koy. Doğru git yanına abimin”. (Cazibe İstasyonu, s. 19)

Anlatıcının çok şükür olarak bahsettiği şey yıllardır kaybolan kişinin artık bir mezarının olmasıdır. Ölümün yeterince acı olduğu kabul edilebilir bir gerçekten insanların mezarı olduğu için içten içe bir mutluluk duymaları yaşanan dramın özeti gibidir.

“Gelen Evrak: 28.02.2012 Tem:1245/89” adlı öyküde anlatıcı cumartesi anneleri, faili meçhul cinayetler, kaybolan insanlar gibi konular üzerinde yeniden durur. Ahmet annesini arayan bir adamdır.

“ 'Abi,' dedim.'Sen annemin adını biliyor musun? Ya da yüzünü? Saçları nasıldı, gözleri? Gülerken dişleri görünür müydü ağzından? Yaşlı mıydı acaba senin gibi. Hâlâ yaşlı mıdır ya da?'Uşaklı Faruk baktı bana. 'Hâlâ yaşlıdır. Hâlâ hayattadır annen. Çünkü sen onu hâlâ arıyorsun.' 'Ben aradığım için mi annem hayatta,' dedim. 'Yok,' dedi.'Annen seni arıyor aslında. Durmadan hem de. Her yerde kayıp oğlunu soruyor. Her kapıya gidiyor.Ahmet'in anası ya öldü,ya da vazgeçti.Umudu kalmadı.O yüzden Ahmet başını koyduğu yerde uyuyor.Tıpkı ötekiler gibi.” (Cazibe İstasyonu, s. 45)

“Tıpkı ötekiler gibi” dediği Ahmet gibi olan diğer kişilerdir. Toplumsal konular ve sorunlar Büke'nin öykülerinde kişiler üzerinden anlatılır. “*Hakikatin Z. Hali*” adlı öyküde anlatıcı burada da faili meçhul cinayetlerin itirafını arşivde çalışan bir fareye yaptırır. İronik ve trajik olan bu durum fare Z'nin evin ortasına bıraktığı kelimelerle açığa çıkmaktadır.

3.2.2.1.4.Yaşamın soğuk yüzüdür cezaevleri

Denetim eksikliğinin olduğu cezaevlerinde çocuklar çeşitli işkencelere maruz kalırlar. Bu cezaevleri Büke'nin öykülerinde soğuk ve acılarla dolu mekânlardır. Özellikle erkek çocuklarının bu anlamda yaşadığı sıkıntılar daha fazladır.

“Çok büyük bina yapmışlar. Çok sağlam. Çok derin. Enine ve boyuna genişleyen. Çok erkek. Çok çocuk. Bıyık. Ereğ tıraşı. Ayakkabı topuğunda şiş. Dilde maket bıçağı. Ucu. Her şey girmiş. Jandarma. Mavi üniforma. Aylıklı şapkalar. Müdür. Baş. Sübyan. Hırsız koğuşu. Hap girmiş. Çay var. Kubar jelatinde”. (Cazibe İstasyonu, s. 47)

“M Tipi Kapalı” adlı öyküden alınan bu mısralar cezaevinin kirliliğini okuyucuya sunar. Uzun uzun tasvirler yerine anlatıcı tek kelimeye birçok anlam sığdırmaya çalışılır. Kullanılan ‘çok’ kelimesi adeta okuyucuya acının boyutunu haykırmaya çalışır.

“Süngerli Odalarda”da çocuk cezaevinde yaşanan işkencelere, istismarlara, yürek burkan olaylara yer verilir. Büke toplumda kangren haline gelmiş yaralara dokunur. Her dokunduğu yara bizim toplum olarak kendimizden utanmamızı ve sarsılmamızı ister niteliktedir. Bu öyküde de iki binli yıllarda yaşanıldığına inandırılmayacak olaylar anlatılır. Çarpıcı işkence odalarından yani süngerli odalardan bahsedilir.

“Yetkililer süngerli odaları, ‘psikolojik durumu bozulduğu için kendisine zarar verme ihtimali doğan tutuklu ve hükümlülerin geçici süre konulacakları bölüm’ diye tanıtmıştı. Süngerli odaların tüm duvarları yumuşak malzemelerle kaplı ve içeride ses yalıtımı söz konusu. Bu odalara tutukluların kendilerine zarar verebileceği gerekçesiyle kalorifer, masa gibi eşyalar konulmuyor”.²⁶⁰

Çocukların haksız yere bu işkence odalarına konmaları ve avukatların dahi bu duruma müdahale edememesi anlatılır. Öykünün girişinde çocuk süngerini koparıp ağzına tıklar. Öykü en son içinizi acıtacak bir ara sözle biter. “-çocuklara kıyıyorlar hala-” (*Süngerli Odalarda*, s. 26)

3.2.2.1.5. Toplumsal bir yara: kadın cinayetleri

Dünyanın birçok yerinde de olduğu gibi Türkiye’de de görülen toplumsal sorunlardan biri artan kadın cinayetleridir. Son yıllarda çeşitli basın yayın organlarında sıkça karşılaşılan cinayetler genellikle kadınların toplum içerisindeki mağduriyetlerini özetlemektedir. Babası, abisi, eşi, nişanlısı ya da hiç tanımadığı bir erkek tarafından çeşitli cinsel istismarlara maruz kalan kadınlar korunmak isterken çeşitli şekillerde ölümlerle karşılaşmışlardır.

Anlatıcı “Ferahla Çıkmak” öyküsünde Türkiye’de görmeye ve duymaya alışılmış kadın cinayetlerine bir çocuk masumluluğu ile bakar. Mahallenin Gül Ablası üst kat oturan ‘aşığı’ Murat Abi tarafından öldürülür. Öyle ki kadınlar, katil Murat’ın evini yaktığında çocuk şunları söyler: “*Ev çıra gibi yandı saatlerce. Mahalleye sıcak basmadı lakin. Ferahlık vardı üzerimizde*”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 117) Ateşin verdiği ferahlık paradoksunu anlatıcı bilinçli bir şekilde seçmiştir. Çünkü Murat Abi’nin evinin yanması aslında kadın cinayetlerindeki çirkin yüzlerin bu dünyadan ayrılışının ferahlatıcısıdır. Ev yandıkça mahalleli adeta üzerindeki çirkinliği de atmaktadır.

3.2.2.1.6. Yoksulluk ateşten gömlek

Büke diğer toplumsal meseleler de olduğu gibi açlık/yoksulluk meselesini de öykülerinde atlamadan geçemez. “Bu Kış Da Geçse” adlı öyküde bireyin yaşadığı açlık ve parasızlık sorununu konu alınır. Bu öyle bir hale gelir ki komşunun çöpe atacağı şişeden gelen paralara da göz dikebilmektedir. “*Evet, ben en iyisi bunları okutayım. Bulgur falan alırım biraz. Kumrulara veririm. Kar kıyamet,*

²⁶⁰ Radikal Gazetesi, 14 Mart 2010

perişan oldular". (*Ekmek ve Zeytin* s. 97) Anlatıcı kendi açlığını bir nebze olsun unutup kumruları düşünüp sızlanır. Bu durum aslında öykücünün sokaktaki hayvanlar ile bu adamı aynı tabloya getirmek isteyişidir. Yine birbirlerinin sıkıntılarında anlayanlar ise aynı açlığı çekenlerdir.

"Göbek Hayat Kurtarır"da açlığın ve yoksulluğun bir gölge gibi peşlerinden gelmesi mahalleliyi psikolojik anlamda yorar. Fazlaca masrafı olmayarak yetişen gıdalar bile o dönemde ateş pahasıdır". "*Boş kaldığında kııldama yerinden,* diyordu Arap Hatçem Teyze. *Aslanları hatırla. Enerji tasarrufu esastır. Bol bol uyku, gerektiğinde hareket*".(*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 126) İnsanlar aldıkları kiloları vermemek için sürekli yatarlar.

"15.000 Lira" adlı öyküde evlenmeye çalışan bir adamın trajikomik durumu anlatılır. Kredi çekerek evine eşya almaya çalışan bu adam birini öldürmeyi düşünecek kadar çığırından çıkar. Bu da o dönemdeki ülke şartları içinde evlenmenin bile bir lüks olduğunu gösterir.

"Zekiye" adlı öyküde açlığın etkisiyle misinin ucuna takılan şey güç kaynağı dahi olsa bir büyük balık gibi görünebilir. "Mahalle Nasıl Kurtulur?" adlı öyküde mahallede yaşayanlar o kadar açlık çekmektedir ki karıncaların her şeyi kemirip tüketmesinden korkmaktadırlar. Ayrıca mahallelinin yanı sıra buradaki hayvanlar bile açlıkla mücadele ederler.

"Kemik Suyuna Köpek ve Hayalden Yaşadı Onlar" adlı öyküde diğerlerinden farklı olarak öykü bir hayvanın bakışıyla verilir. Yarım Kulak isimli bu köpeğin, üç gencin açlıktan öldüklerinde başına gelecekleri düşünmesi şu cümlelerle verilir:

"Yarım Kulak: Evsiz bunlar. Ölecekler; mahalleme polis dolacak. Polis önce beni tekmeler. Acımaz. Telsiziyle vurur başıma. Sorguya alır beni. 'Neden öldüler lan? Neden burada? Bu otobüs durağında mı? Ne gördün? Kim bıraktı bunları?'"(*Ekmek ve Zeytin*, s. 104)

Öykünün sarsıcı yanı, sokakta bu üç gencin açlıktan ölüp gidecekken bunu sadece sokak köpeğin fark etmesidir.

"Beşer Şaşar"da mahalleli öyle bir açlıkla mücadele eder ki Müslümanlar için haram sayılan eşek etine bile göz dikilir. Durumu anlayan eşek de oradan uzaklaşır. "Kemik Suyuna Köpek Ve Hayalden Yaşadı Onlar" adlı öyküdeki gibi burada da trajik durum yine bir hayvanın bakış açısıyla verilmiştir. Eşek mahalleden giderken şunları söyler: "*İnsana güvenim kalmadı benim. Bu kutluk geçeceğe de*

benzemiyor. Ben gidiyorum, hakkını helal et,' dedi". (İnsan Kendine de İyi Gelir, s. 144) Kıtılığın geçmeyeceğini mahalledeki eşeğin dahi fark etmesi ise ironiktir.

3.2.2.1.7.İşsizlik ve işçi sorunlarının bireye etkisi

Büke, toplumsal konulara duyarlı bir öykücüdür. Onun öykülerinde işçilerin hayatlarına, sevdiklerine, günlük yaşamlarına, toplumsal düzen içerisinde yaşadıkları problemlere sıkça yer verilir. “Kadim Muamma” adlı öyküde Ahmet Büke çalıştıkları iş yerinde kovulan işçilerin hayatlarına değinir.

“Selim evini aradı az önce. Tamam, üzülme, bakınız bir çaresine... İşte kriz dedi, maliyetler dedi, lak lak konuştu onlar da çok üzgünmüş, çalışanını işten çıkarmak kim istermiş... Ama sen böyle ağlarsan olmaz”. (*Ekmek ve Zeytin*, s. 92)

Selim’in eşinin verdiği tepkiler anlatıcının telefon konuşmalarında anlaşıldığı gibi tedirginlik ve karamsarlık içindeki bir insana aittir. Onun ailesiyle bu şekilde konuşması yanındaki diğer arkadaşlarını da aynı şekilde karamsarlığı sürükler. İşverenlerin çok rahatça söylediği bu cümleler birçok hayatı birden etkilemektedir.

“Yirmi Beş Kuruşluk Yaram”da anlatıcının bir işinin olmaması onu her gün dalgakıranda balık avlamakla oyalanmaya sürükler. Vapurları, sandalcıları izleyen birey kendi iç yarasına dokunur. Bu yara annesinin karşısında işsiz bir evlat olmanın verdiği yaradır.

“Düş Bulma Kurumu”nda işsizliğin bireyde yarattığı ağır bunalımlar işlenir. Yavuz Bey işsiz bir adam olmasına rağmen iş bulma kurumunda kendisini bir memur gibi hisseder. Bunun böyle olmadığını fark edince de polis olduğunu düşünür. Öyküde çaresiz bir adamın trajikomik bir ruh halinden kesitler sunulur.

“Son Peygamber”de modern hayat içerisinde kendilerine ekmek kapısı bulamayan insanların açlıktan şaşkına dönmüş halleri anlatılır. Aradıkları şey Bay Pazartesi alegorisinde anlatılan bir iştir. Bay Pazartesi anlatıcı için ‘yeryüzünün son peygamberi’dir. Çünkü pazartesi demek işin, paranın, ekonominin simgesidir. Bu yüzden peşinden gidilecek inanılacak tek şey olarak o görülür.

“İşler, Kediler, Patronlar”da otuz yıla yakın aynı iş yerine hizmet veren Saim Bey’in işinden kovulacağını anlaması ve o sırada yaşadığı buhrandan bahseder. Onca zaman verdiği emek ve çaba bir anda genç bir çocuğun elinde yok olmaktadır.

“Bazen İyi Doyarız” adlı öyküde işsiz ve kimsesi olmayan gençlerin topluma kazandırılırken o kişilere verilen zararlara değinilir. Kişilere göstermelik

işler bulunsa da aslında o işler bu insanları daha çok ölüme sürükler. Büke öykülerinde küçük insanın çektiği sıkıntıları ironik bir dille anlatır.

“Hissikablelvuku Yemenisi” adlı öyküde Ahmet’in düştüğü durum oldukça trajiktir. İşsiz olduğu için tüm mahalleli ondan kendini sakınırken iş bulduğu haberinin yayılması bile insanların ona karşı tavırlarını değiştirir. Yakın zamanda iş bulacak olması bile insanlarda sevinilecek bir durum algısı oluşturur.

Büke’nin öykülerinde sadece yaşanan şey işsizlik sorunu da değildir. Aynı zamanda iş bulan bu kişiler daha sonra çalıştıkları yerde birçok problemle karşı karşıya kalırlar. Emekleri patronlar tarafından sömürülen bu insanlar toplum içerisinde oldukça yalnız ve kimsesizlerdir. İşverenler için basit olan yaşamları arka fonda ciddi bir trajedinin göstergesidir.

“Mısır’da Cuma”da yol yapımında çalışan iki işçinin muhabbet etmelerine bile izin verilmez. *“Çavuş bitti yanlarında. Fırıncı küreği ellerini uzattı. ‘Oh, oh! İki de orta kahve getireyim mi size? Maşallah!’”* (Ekmek ve Zeytin s. 64) İşçinin kısa süreli muhabbetleri bile işveren tarafından işten kaytarma yoludur. Bu durum ise bir sürü işsiz varken lüktür.

“Ramazan ve Jeoloji”de Ramazan ayında insanlara paket hazırlayan bu şirket kendi işçilerinin haklarını gözetmeden onları ölüme sürükleyebilir. *“Ertesi gün olsaydı biz üçümüz –ayın yarsında sigortalı- yine kanal kazacaktık. Siz gördünüz mü ertesi güneşi?”* (Cazibe İstasyonu, s. 51) Ayın sadece belli günlerinde sigortalı görünen bu işçiler resmen ölüme terk edilerek çalıştırılır. Bu durum iş kazasından çok cinayeti andırır. Öykülerde yer alan diğer bir tema da çocuk işçilerdir.

“Alın Mavide Elleri Kanda” öyküde Azur da Alim Ay da çocuk işçidir. Oyun oynamaları gereken yaşta genelevde çay dağıtmak zorunda kalmışlardır. Alim Ay için son anda bir kurtuluş mümkün olsa da Azur bu işin tüm acısını ve yarasını almıştır. Artık içinde kin ve nefret tohumları büyümüş ustasını öldürecek kadar kirlenmiştir.

“Sesim Var” adlı öyküde çocuk işçilerin çalıştıkları yerde yaşadıkları sıkıntı ve dramları anlatır. Bu yerler aynı zamanda bu çocuklarda kapanmayacak yaralar açar. Küçük yaşta olmalarına rağmen çeşitli istismarlara maruz kalırlar. Yazar/anlatıcı bütün yaşananları sadece bir ses kayıt cihazına kaydedip deniz atar. Yaşanılanların bir başkasına anlatılamayacak kadar acı vermesi, öykünün trajik yanındır.

“Çıracık Aranıyor”da hamallar, aktarlar, çarşı esnafı, hanlar arasında sıkışıp kalan çocuk işçilerin hayatları anlatılır. “Adana Tutuşsun Ucundan” adlı öyküde Ahmet Türkiye’de çocuk işçi olan birçok çocuktan biridir. Adana’nın sıcağından ve acılarından gelip İzmir’e yerleşir. Tüm mahalle aynı atölyede çalışıp hayata tutunmaya çalışır. Yaşamak için çalışmak zorunda oluşu bu küçük çocuk için ağır gelir.

3.2.2.2. Hayatın içinde küçük insan

Ahmet Büke öykülerinin birçoğunda küçük insandan kesitler sunar. Onun öykülerindeki kişiler her an sokakta karşılaşılabileceğiniz tiplerdir. Bazen bir esnaf bazen bir memur olurken bu tip birden okuyucunun ta kendisi olur.

“Aşkım Mithat Paşa’nın En Kısa Filmi” öyküde kirlenen denize ve dünyaya rağmen temiz kalmaya çalışan insanların hayatları anlatılır. İşçi kız, sahildeki yalnız adamlar ve fakirliği iliklerine kadar işlemiş yazar hepsi de aynı denizin kıyısında, denizden daha masum ve temizlerdir. Öyküdeki herkes sıradan ve basit bir tipi temsil eder.

“İzmir Postasının Adamları” adlı öyküde hayatın koşuşturması içerisinde bize değmeden yaşayan iki arkadaşın akıp giden hayatları anlatılır. “Haftasonu Şeyleri, Rakı ve Uskumru” adlı öyküde ise sıradan insanların günlük yaşantılarından kesitler sunulur. Gündelik hayatta birbirine benzeyen adamlar için sıkıntılar da birbirinin tekrarı gibidir. “Sessizce Rakı İçtiler” adlı öyküde Terzi Selami, Postacı Reşat, Aşçı İrfan gibi küçük esnafların yine sıradan öykülerine değinilir. Kişiler mesleklerinin getirdiği tip içerisinde var olurlar.

3.2.3. Diğer Temalar

3.2.3.1. Derinleştirmeden değinilen din olgusu

Ahmet Büke’nin öykülerinde dinlere dair izler bulmak oldukça zordur. Daha çok insanı ve yaşamı öne çıkaran yazar inancı, insanın hinterlandı olarak düşünmüş olsa gerek ki öykülerinde herhangi bir semavi dini göremeyiz. Bu sebeple onun öykülerinde din daha çok ritüellerden hareketle tahmin edilebilir. Aynı zamanda din insanların bir arada yaşamını engellememeli diye düşünen Büke öykülerinin birçoğunda farklı dine mensup insanlara yer verir. Özellikle yazarın

mahallesini oluşturan kişilerden Madam Pi'nin hemen her öyküde kendini göstermesi duyulan birlik ve beraberlik arzusundan mütevellittir.

“Gâvurun Çakısı ve Pişi” adlı öyküde farklı dine mensup insanların toplumun bir kısmı tarafından sindirilişinin okullarda bile hissedilmesi anlatılır. İzmir gibi çok çeşitli insanların bulunduğu yerde farklı dine saygı duyanlar da duymayanlar da hep olmuştur.

“Salinger Yazıtları” öyküsünde ise başlangıçta Orhun Kitabelerine benzer bir giriş yapılsa da içerik Kuran-ı Kerim'in üslubuna benzetilmiştir. Yazar “Salinger Yazıtları” için batı ve kuzey çevirilerini aktarırken öykücüden bahsetmiştir.

“Biz onlara dedik ki, elbette sizin bilmediğiniz öyküleri biz biliriz. Seni yazdıkların için küçümseyenler bilmiyorlar mı, onların akıllarını açıp yazdıkların biz koyduk. Zenginlik istediler, verdik. Pahalı kumaşlar ve kervanlar dilediler; bir sabah kapılarının önüne koyduk. Ama yine de senin öykülerine güldüler. İçine yeis dolmasına izin verme. Sabretmekten vazgeçersen onlardan ne farkın kalır. Hem senin neyi becereceğini de biz bilirdik. Onun için çabalasan da vazgeçsen de fark etmez. Ama vazgeçmemende büyük mükafatlar olabilir. Olmayabilir de. (Yüklük, s. 51)

Bu öykü, öykünün ve öykücünün kaderini anlatan kutsal metin gibidir. Anlatıcı bu metnin içinde hem başlarına gelebilecek olaylardan dem vururken hem de öyküden vazgeçmemesi için vurgu yapar. Anlatıcı bu sözleriyle adeta öykücünün ilahı konumundadır.

3.2.3.2. Bir devlet meselesi olarak su

Su temi, Ahmet Büke'nin öykülerinde çok sık görülen bir tem değildir. Suya özel bir anlam yükleyerek uzunca bahsettiği tek öyküsü Su-Kavga-Su adlı öyküdür. “Su-Kavga-Su” adlı öyküde kasaba halkı susuzlukla mücadele eder. Su getirmek için çeşitli yollar denerler ve Ronlar'ın dağındaki suyu kendi kasabalarına çekerler. Böylelikle kasabalılar ve Ronlar arasında bir su savaşı çıkar. Öykünün tamamında suyun azizliği ve kutsallığı üzerinde durur. Dünyada artık en büyük savaşın su savaşı olduğu ve insanların su için birbirlerini nasıl sömüreceklerini anlatılır. “*Bu su kimin? Bu kadar güzel renkleri olmasana rağmen neden acıyla akıyor?*” (Cazibe İstasyonu, s. 76) diyerek birbirimizle paylaşmadığımız şeyler için nasıl yok olacağımızı anlatır. Öykünün sonunda Ronlar, Dünya ile karşı karşıya gelir ve ondan su isterler. “*Bize su verir misin? Sonra da yolu tarif et. Eğer bizi öldürmeyeceksen K.ya giden yolu göster. Suyumuz orada birikiyormuş. Terimiz nereye biz oraya*”. (Cazibe İstasyonu, s.

87) Devletin Ronlar'a karşı uyarılmış olduğu Dünya tüm istasyonu parçalayıp Ronlar'la dağlara yürür. Bu da dünyadaki hiçbir şeyin insandan ve onun açlığından susuzluğundan önemli olmadığını gösterir.

3.2.3.3.Uç: olaylar, mekânlar, insanlar

Fantastik ögelerin hâkim olduğu öykülerde zaman genellikle net değildir. Kişiler ve mekân düşsel ögelerden oluşabilir. Özellikle mekân günlük hayatta karşılaşamayacağımız türdedir. Düşsel anlatımda hayaller, abartmalar, varsayımlar, insan dışı varlıklarla konuşmalar had safhadadır. Ahmet Büke'nin öykülerinde çok sık olmasa yer yer bu tür anlatımla birlikte fantastik öğelere yer verilir. *Cazibe İstasyonu* kitabındaki "Su-Kavga-Su" adlı öyküde Su Andı, Su Rejisi Komiserliği, araç yakma faslı, -Xi_b, gibi ögeler öyküde geçen fantastik ögelerdir. "Helva Da Helvaymış" adlı öyküde mahalleye uzaylıların gelip arsa çevirdiği, helva dükkânı açtığı ve Arap Hatçe'yi sigortalı gösterdikleri gibi fantastik ögeler yer alır.

"Mahalle Nasıl Kurtulur?"da karıncaların mektuba icabet etmesi, belirli sesler yardımıyla insanlarla iletişim halinde olması öykünün fablı andıran fantastik ögeleridir. "Kurt Seyit"te açlığın etkisiyle görülen peynir kurdunun yazar/anlatıcı evine götürüp onunla dertleşmesi anlatılır.

3.2.3.4.Mahalleyi oluşturan unsurlar

Büke için mahalleler bir öykü deposudur. Yazdığı öyküleri küçükken yaşadığı mahalleye borçlu olduğunu söyleyen yazar bu mahalledeki herkese öyküsünde ayrı bir yer verir.

"Dünya Berberler Günü" adlı öyküde Bir mahallenin yapıtaşlarından en önemlisinin berberler olduğu anlatılır.

"Berberlerin tarihte yeri nedir? Büyük İskender, Tito, Çan Kay Şek, Giap, Carlos Fonseca ve Cihat Duman; hepsinin berber çırağı olarak hayata atıldığını biliyor musun? Bu iş önemli. Çok önemli hem de! Çünkü mahalle, atomaltı parçacıklar gibidir. Yani, lepton ve kuarkları düşün. Bunlar temel parçacık. Yani, kendilerini oluşturan başka parçacık yok. Şimdiki bilgilerimize göre yok. İşte, mahallede böyle". (*Gizli Sevenler Cemiyeti*, s. 71)

Berberler bu dünyadaki her şeye hâkimdirler. Aynı zamanda bildiklerinin de aktarıcısıdır. "Berberler bir evrenin yapıtaşlarıdır. Gırtlığınızı hiç tanımadığınız

–ya da tanıdığınızı sandığınız- bir berbere emanet ederken bunu düşünün, tamam mı!(Gizli Sevenler Cemiyeti, s. 75)

3.3. KİŞİLER

Edebi metinlerde metnin göndereni, alıcısı ya da metnin konusu olan kişi kadrosu genellikle bulunur.

İtibari eserlerde nakledilen ya da değişik şekilde ifade edilen vakanın gerçekleşmesi için gerekli insan ve insan hüviyeti verilmiş varlık veya kavramlar şahıs kadrosu olarak değerlendirilir. Şahıs kadrosunu meydan getiren fertlerin bir kısmı da dekoratif unsur olarak vazife görür. Dolayısıyla, şahıslar vakanın oluşu içinde yüklendikleri fonksiyon bakımından birbirinden farklı işlevde bulunurlar.²⁶¹

Büke'nin öykülerinde de kişi kadrosu öykünün kurgulanmasında yüklediği fonksiyon bakımından önemli bir rol oynar. Yazar bir durum(kesit) öykücüsü olduğundan kişiler olayın kendisinden daha önemli bir hale gelmiştir. “*Bir anlamda karakteri yazar/anlatıcı biçimlendirmeye çalışsa da karakter bir süre sonra kendini anlatmaya, kendi hikâyesini seslendirmeye başlar*”.²⁶²

3.3.1. Tip

3.3.1.1.Cinsiyetlerine göre tipler

3.3.1.1.1. Kadın tipi

3.3.1.1.1.1.Yalnız kadın tipi

Büke'nin öykülerindeki kadınlar genellikle ilerlemiş yaşlarda yalnız kalmış kişilerdir. Bu kadınlar gençlik yıllarında aileleri ve eşleri için çok fazla çaba sarf etmiş ve bunun karşılığında bir başına kalmışlardır. Genellikle mahalleli tarafından sevilen, herkesin yardımına koşan, ruhunda derin yaralar ve sızılar olan kadınlardır.

“Kara Erik Yazı” adlı öyküde hala, öykünün anlatıcısından sonraki en önemli kişidir. Tuttuğu günlüklerle kendi yaşamını ve acılarını anlatır. Yalnızlık ve kimsesizlik hissini yüksek olduğu bir kadındır. Babasından ve kardeşinden nefret eder. Onların terli soluklarını her zaman hissettiğini günlüğünün son sayfasında söyler. Yine aynı öyküde yazar/anlatıcının annesi yalnız kadınlardandır. Arka

²⁶¹ Şerif Aktaş. (2003). *Roman Sanatı ve Roman İncelenmesine Giriş*, Birlik Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.134.

²⁶² Necip Tosun. (2014). *Modern Öykü Kuramı*, s.110

bahçede bulutlara bakarak günlerini geçirir. Yemek yapmaktan bile acizdir. Öyle ki yemek yapması için kendi evine komşusunu çağırır.

“Şahane Pek Şahane” de bayan öğretmen etrafındaki kimse tarafından seilmeyen, yalnız bir kadındır. Aynı zamanda bu kişi ikiyüzlü ve yalancıdır. Yıllardır tek başına yaşıyor olması onun kişiliğinde ciddi sorunlar meydana getirmiştir.

“Leo Ferre Sokağı” adlı öyküde Advıye Hanım tek başına yaşayan, kendini bir asilzade olarak gören, İkiçeşmelikli, esmer ve fakir bir kadın olarak okuyucu karşısına çıkar.

“Salla Bayrağı Düşman Üstüne” de ise Çiçek Nene yarım dönümlük bahçesinde çeşitli sebze ve meyveler yetiştiren, eşini bir süre önce kaybetmiş, çocuk sahibi olamamış yalnız bir ihtiyardır.

Ayrıca Büke'nin hemen hemen her öykü kitabında adını zikrettiği Madam Pi de yalnız bir kadındır. Kimsesi olmamasına rağmen mahalleli ve yazar/anlatıcı tarafından her öyküde çok sevilen bir kadın tipidir.

3.3.1.1.1.2.Aldatan kadın tipi

Gerek Türk toplumunun gelenek yapısından gerek alenen konuşulan bir durum olmamasından dolayı aldatan kadın tipi öykülerde çok sık rastlanan bir tip değildir. Büke'nin öykülerinde de bu sebeplerden dolayı birkaç öyküsü dışında pek sık rastlanmaz.

“Melek Annem” de Ayşegül sessiz, sakin görünen ama içinde büyük fırtınalar yaşayan bir kadındır. Bir gün eşi Hüseyin evden çıkıp ve yine her zamanki gibi sarhoş döner. Oğlu Metin'i sessizce diğer odaya uyutan Ayşegül ellerini kocasının kanına boyar. Yine aynı sessizliğin içinde Metin'i alıp daha önce ayarlamış olduğu adamın arabasıyla evinden, Hüseyin'in cesedinden ve geçmişinden uzaklaşır. Bu kadar sakin duran bu kadının hem katil olması hem de kocasını aldatıyor olması öykünün ismine bakıldığı zaman bir ironi şeklindedir. Ancak kadının her gece sarhoş dönen eşine gösterdiği sabır ise oğlu Metin'e olan sevgi ve şefkatindedir.

“İzmir Postasının Adamları” adlı öyküde Feriye kocasını aldatan bir kadındır. Aynı zamanda yazar Feriye'den bahsederken onun sarı saçlı ve alımlı bir kadın olduğunu da vurgular.

“Üstü Kalsın” adlı öyküde 1980’li yıllarda gaz istasyonunda çalışan saf, temiz bir çocuk olan Şerif Ali’nin annesi evden âşık olduğu gerekçesiyle kaçıp gider. Ancak kadının kendi hikâyesine dair öyküde bir bilgiye rastlanılmaz.

3.3.1.1.1.3. Yaşlı kadın tipi

Yazar öykülerinde çok fazla yaşlı kadın tipine yer vermez. Çünkü onun hayatında birkaç tane yaşlı kadın tipi vardır ve bunlar hemen hemen tüm kitaplarında ve öykülerinde aynı kişilerdir. Eşlerine ve torunlarına düşkün olan bu kadınlar hayatın tüm sıkıntılarını atlatmış, tecrübe sahibi, bilgili kişilerdir.

Yaşlı kadın tipi ilk defa “Sır” adlı öyküde görülür. Nene burada dominant bir kişiliği temsil eder. Kendi başına uzaktaki göle gidip gelen bu kadın evin tüm idaresini yapar.

“Mahur Beste” adlı öyküde anne, oğlunun yolunu gözleyen, hasta ve yaşlı bir kadındır. Hastalığına aldırmandan tek başına İstanbul’a gitmeye çalışmıştır. Onlarca kişi arasında koynunda oğlunun fotoğrafıyla mücadelesini sürdürür.

“Dünyanın En Mutlu Allahı”nda yaşlı ve ihtiyar olan nenesini toprağa verdikten sonra yazar/anlatıcı Allah’a kızgınlıkla şunları söyler: “*Ben kaldırmadım ellerimi. Kızdım biraz Allah’a. İnsanın hem nenesi hem aklı alınmaz ki. Ona doğru hiç bakmayayım da biraz üzülün, istedim*”. (Cazibe İstasyonu s. 54) Nenesi onun için çocukluk günlerinin şahididir. Bu yüzden öykü içerisinde ayrı bir yer tutar.

3.3.1.1.2. Anne tipi

Ahmet Büke’nin diğer kadın tiplerinde olduğu gibi anne tipi de fedakâr ve mutsuzdur. Hayatını çocuklarına ve eşine adanmış bu kişiler kendi iç dünyaların büyük sancılar çekmektedirler. Yaşamı boyunca yaptığı tüm eylemlerde kendinden önce çocuklarını düşünen anne tipi aynı zaman da en büyük terk edilişleri ve yalnızlıkları da yaşayan kişilerdir. Bu kişiler, genellikle ruhsal tedavi yardımı almış ya da buna muhtaçtır kişilerdir.

Mevzumuz Derin adlı romanda Bedo’nun annesi Zeynep, kocasından ayrıldıktan sonra hayatını çocuğuna adanmış ancak babasının bir gün çıkıp geleceğini hesaba katmamış bir kadındır. Sürekli psikiyatri ilaçları kullanmaktadır. Öğretmen olmasına rağmen kocasından ve 12 Eylül darbe dönemlerinden kalma hiçbir şey

istemediği için belediyede işçi olarak çalışmaktadır. Büke'nin fedakâr ve mutsuz anne tiplerinden biridir.

“Kara Erik Yazı” adlı öyküde anne mutsuz bir kadındır. Hayattan bıkmış olan bu kadın yemek yapmaktan bile acizdir. Komşularından kendisine ev işlerinde yardım etmesini isteyen bu kadın psikolojik problemler yaşamaktadır.

3.3.1.1.3. Erkek tipi

3.3.1.1.3.1.Yalnız erkek tipi

“Kara Erik Yazı” adlı öyküde yazar/anlatıcı küçük bir erkek çocuğudur. Çocuk masumiyetiyle evin içerisindeki olayları anlamaya çalışır. Herkes kendi yalnızlığında olduğu için onun farkında olan yoktur. Ailenin bireylerinin çektikleri yalnızlık evin tek çocuğu olan yazar/anlatıcıya da yansır. Evin içinde adeta ruh gibi oda oda dolaşan bu çocuk kendi duygularına eşlik edebilecek bir birey bulamaz. Yalnızlığını giderdiği bir tek kişi vardır. O da komşuları Naciye'dir.

“Çırak Aranıyor” da öykü kişisi ürkek ve sessiz bir çocuktur. Soru sormaya, yürümeye, konuşmaya hatta insanlara bakmaya bile utanır. Babasını kaybetmesiyle birlikte kendi kabuğuna çekilir. Artık toplum içinde yalnız bir adam olmuştur. Çırak olarak girdiği handa birçok şey öğrenir. Üstü alev gibi olsa da derisinin yanmadığını örsün başında, hayatla bir başına mücadele etmeye çalışır. Bu mücadelesinde bir başınadır.

“Üstü Kalsın” yazar/anlatıcı elli beş yaşında yalnız başına yaşayan bir adamdır. Bir ara evlenmeyi düşünse de maddi gücü el vermediği için yalnız yaşamayı tercih etmiştir.

“Mevzumuz Derin” Bedo yaşam savaşında yalnız kalmış bir çocuktur. Dedesi ve annesi olsa dahi babasının yanında olmayışı ona kendini sürekli yalnız hissettirir.

“Biz” adlı öyküde Ziya, çocukluk yılları ailesinin açtığı yaraları kapatmaya çalışmakla geçmiş bir adamdır. Babasının intiharına, annesinin yalnızlığına, amcasının onları ve şehri terk edişine şahit olur. Yaşananlar ona kendini sürekli yalnız hissettirir.

3.3.1.1.3.2.Nefret Hapsindeki Erkek Tipi

“Kara Erik Yazı” adlı öyküde anlatıcı/yazar küçük bir erkek çocuğudur. Evin içerisindeki olayları anlamaya çalışır. Kendini ev içerisinde bir yere dâhil etmek istese de bundan başarılı olamaz. Tüm ailesinden kopuklukları ve sevgisizlikleri yüzünden sürekli nefret eder.

“Su-Kavga-Su”da yıllarca babası uzakta olan öykü kişisi okuyucuyu karşılar. Babasının evine dönmesiyle kişinin asıl duyguları ön plana çıkar. Artık an ona karşı büyük bir sevgi hissetmediğini fark eder. Çünkü babası onun ihtiyacı olduğu zamanlarda yanına değildir. Babasına, bu hisleri kendine yaşattığı için nefret duyar.

“Süngerli Odalarda” isimli öyküde nefretin bir başka boyutunu görmek mümkündür. Bu nefret yaptığı işe ve çocuklara duyulan bir duygu şeklindedir.

“Dedim ya, iyi kötü bir aileyiz biz. Burada olan burada kalsın. İyiliği de fenalığı da görürüm ben... Hem burada olamı başkası duysa ne faydası olur. Şimdi sen kendini tutamadin – olmaz ya- avukata bir şeyler, dedin diyelim; e ne olacak? Daha yukarıdan emir gelecek, sevin çıkacak. Peki nereye gideceksin? Başka bir eve. Orada da bir baba olacak, ağabeylerin olacak, sünger odalar olacak. Ne gerek var değil mi?” (Yüklük, s. 25)

Cezaevi müdürü olan öykü kişisi işkence yapmaktan rahatsız olmayan bir tiptir. On altı yaşındaki bir çocuğun çektiği acıları görmezden gelip cezaeviyle ilgili olumsuz yorumları kimseyle paylaşmasın diye uğraşır. Kan donduracak kadar soğukkanlı ve kötüdür.

3.3.1.1.3.3.Aldatan erkek tipi

“Zeki Kırış, Akhisar Oteli” baba tipi karısını komşusunun karısıyla aldatan ve oğluna hayat noktasında bir şey katamamış bir adam olarak okuyucu karşısına çıkar.

“Reşat Abi Bekle Beni Biraz” adlı öyküde Reşat Abi, karısının memlekete gitmesiyle başka kadınlara giden bir adamdır.

“Sürpriz Yumurtalar” adlı öyküde Faruk, nefsinin isteklerine engel olamayan, orta yaşlarda bir babadır. Kızına ve eşine yalan söyleyip onları aldatmaya yeltenir. Ancak ilişkinin gerçekleşeceği sırada telefon çalar. Telefonun diğer ucundaki kızının gelirken babasından sürpriz yumurtalar istemesiyle Faruk’un yanındaki kadın bu olaya bir son verir. Onu unutamayacağı bir biçimde cezalandırır.

3.3.1.1.3.4.Kibirli erkek tipi

“Sesim Var” adlı öyküde Remzi, anlatıcının abisinin yaşıtı ve ustabaşdır. Elinde kontrol kalemiyle dolaşır. Bu kontrol kalemiyle dünyayı bile tamir edebileceğini söyler. Bu kibir onu elindeki kontrol kaleminin bozulmasıyla ölüme sürükler.

“Salla Bayrağı Düşman Üstüne”de İcracı Metin öykü kişisidir. Çocuğu sahibi olana kadar camiden çıkmayan inançlı bir kişiyken çocuklarından sonra meyhane köşelerinde gezen, ağzı bozuk, çıkarıcı ve kibirli bir adama dönüşür.

3.3.1.1.3.5.Akıl sağlığı yerinde olmayan erkek tipi

“Hatırlamak”ta Hikmet geceleri sayıklayan, ailesinin yaşadığına inanan, sürekli eve gitmeyi isteyen ölümü bir türlü kabullenemeyen adamdır. Kendi kendine konuşur, olmadık tepkilerle insanları şaşırır. Kahvede kavga ettiği bir adama yıllar önce ölmüş olan babasını dün toprağa gömdüğünü söyleyebilecek kadar farklı bir dünyası vardır.

“Dua” adlı öyküde Zahit Allah’a mektuplar yazıp ona sitem eden bir ruh hastasıdır. Annesinin ölümü, babasının başka kadını seviyor olması Zahit’in kabullenemeyeceği şeylerdir. Ancak o, her şeye rağmen Allah’la bir anlaşma havası içinde ondan istediklerini maddeler halinde sıralar.

“Biz”de öykü kişisi Rehber, tüm mahalleyi avucunun içi gibi bilen Halit Bey tarafından ise delilikle atfedilen bir adamdır. Sürekli olarak mahalledeki midyeci çocuklar ve Hazan tarafından kötü yerlere götürülmek için sıkıştırılan biridir.

Büke’nin öykülerinde sürekli tekrar edilen isimlerden biri de Deli Osman’dır. İlk olarak “Mahalle Nasıl Kurtulur” adlı öyküde karşımıza çıkar. Başında bir gazete külahıyla gezmektedir. Açlık çektiği için iki büklüm durup acı çekmemeye çalışır. Ayaklarıyla tavanda yürüyebilen fantastik bir adamdır.

3.3.1.1.3.6.Ekonomik problem yaşayan erkek tipi

“Baharda Bir Uzun Gün” adlı öyküde maddi problem yaşayan patron tipi görülür. Ekonomik sorunlardan dolayı buhran yaşayan Kerami Bey zihninde yaşadığı hayatı ve krizi nasıl atlatacağını düşünür. Bu onun beklemediği, planlamadığı bir durumdur.

“Karısını, yeni evlenen kızını, sıradaki üç oğlunu düşündü. Sonra senetler, çekler uçtu önünde. Sonra Çeşme’de verandası yenilenecek, havuzu klorlanacak güneş dolu yazlığı

geldi aklına nedense. Bahar geliyor, günler uzuyor, çimenler büyüyor –yeşil uçlarında uç uç böcekleri geziniyor-”. (*Ekmek ve Zeytin*, s. 68)

Kerami Bey yaşadığı bu kriz sebebiyle sürekli stres altındadır. Sürekli durup düşüncelere dalar. Baharın gelmesi, günlerin uzaması ise güzel şeylerdir. Bunları düşünerek içindeki durumdan birkaç dakikalığına dahi olsa uzak durmak ister.

3.3.1.1.3.7. Âşık erkek tipi

“Dev-Genç Suzi” adlı öyküde Şerif Ali’nin annesi evden âşık olduğu gerekçesiyle kaçıp gider. Babası da onu köydeki unutamadığı sevdiği için yalnız bırakır. Şerif Ali dünyada âşık olmak için bir kadın tercih etmeyip hayvanat bahçesindeki Suzi isimli şempanzeye âşık olmuştur. Bu gerçek hayatta yaşanması nadir olan bir aşk öyküsüdür. Şerif Ali Suzi’yi hayvanat bahçesinden kaçırıp onunla evlenmeye karar verir. “*Şerif Ali çok mutluymuştu. Suzi çok mutluymuştu. Evin her yerinde birlikte zıplıyorlardı. Sarılıp yeniden zıplamaya başlıyorlardı*”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s.51) aklın sınırlarını zorlayan farklı bir aşk öyküsüdür. Şerif Ali, Suzi için mahallenin tüm insanlarını karşısına alıp onunla evleneceğini söylemiştir. Öyle ki Suzi’yi o dönem korumak için Dev-Genç’e üye yapmaya götürür.

“Foto Nuri’nin Resimli Hatıratı”nın *Clark Fehim’in Fena Somu* adlı bölümünde mahalleye cebinde pistovuyla gelen kaytan bıyıklı Fehim anlatılır. Ablam dediği kişiye âşıktır. Bu aşk Fehim’in sonu olur. Çok içtiği bir gece kendini günlük ağacının dallarına asar.

3.3.1.1.4. Baba tipi

“Kara Erik Yazı” adlı öyküde Selim, televizyon başından kalkmayan köşede bulmacasıyla uğraşıp duran pasif bir baba tipidir.

“Çıracık Aranıyor”da yazar/anlatıcının babası gardiyandır. Çocuğunu han gibi tehlikeli bir yere çalışmaya göndermeyi seçmiştir. Öykü içerisinde ölümü de meçhul bir şekildedir. Bir sabah cesedi ikiye bölünmüş bir şekilde evine gönderilir. Çocuğunun hayatı üzerinde pasif ve olumsuz bir etkiye sahiptir. Bu sebeple çocuk, onun çektiği sıkıntıları önemsemeyip kendi hayatına devam eder.

“Sürpriz Yumurtalar” adlı öyküde Faruk, nefsinin isteklerine engel olamayan, orta yaşlarda bir babadır. Kızının ve eşinin hayatında aktif bir rol üstlenememiştir.

“Bilmek-Gerçek-”te baba, eşinin ölümünden sonra çocuklarıyla kalan yalnız ve çaresiz bir adamdır. Oğlunu kendine getirebilmek için ona sıkı bir yumruk atıp daha sonra da ağlar. Onu teselli eden ise yine oğludur.

“Zaman Kırığı” adlı öykünün başkişisi İlyas Dinlener’dir. Karıştığı olaylarda davasını sonuna kadar götüremeyen, babasının gölgesinde ezilen, zayıf kişilikli bir bireydir. Onun en büyük imtihanı, yarı yolda bıraktığı Kürşat’ın bir ömür vicdan azabını çekecek olmasıdır.

Mevzumuz Derin adlı romanda baba tipi başlangıçta çocuğunun on sekiz yaşına girmesini bekleyen, onu uzaktan izleyip korumaya çalışan bir babadır. Hiçbir anıyı oğluyla yaşayamamış olmanın verdiği acıyı taşır. Hayatta tutunabileceği tek insan Bedo’dur. Ancak Bedo onun iyi biri olmadığını yol kavgası ettiği herhangi bir adamın kafasına silah dayamasıyla fark eder. Bu iki adamın arasına büyük bir mesafe koymaya yeter. Kısa süre yanında kalsa da Bedo onu terk eder. İyi bir baba olmadığı gibi iyi bir adam da değildir. Bedo’nun hayatına önemsemeyen sorumsuzca davranabilmiştir.

3.3.1.1.5. Cinsiyet karmaşası yaşayan tip

“Nenem Dedem İçin Sözlük”te Rastık Abla isimli bir eşcinsel kişiden bahsedilir. Mahalleli bu durumu için ona “dönme” yakıştırmalarını yapar. Ancak bu kişi yazar/anlatıcıyı sapık zihniyetli insanlardan korumaktadır. Bir gün bilinmeyen bir sebepten dolayı intihar ederek hayatına son verir. Mahallenin imamı ve halkı cenaze namazına onun cinsel sapmaları yüzünden katılmazlar. Daha sonra Rastık Abla’nın namazını dede, babaanne, yazar/anlatıcı ve Arap Hatça Teyze kılıp defnederler.

“Sesim Var” adlı öyküde ise Çakır ve Metin cinsiyet karmaşası yaşamayan yanı sıra insanlık dışı davranışlarıyla okuyucu karşısına çıkarlar. Bu kişiler küçük bir erkek çocuğuna tecavüz edecek kadar aşağılık bir pozisyondadırlar.

3.3.1.2. Sosyal statülerin belirlediği tipler

Yazar öykülerinde çevresinde yaşayan insanların toplumsal konumları hakkında da bilgi vermektedir. Özellikle toplumun sosyoekonomik yönü zayıf mahallelerinde görülen tipler öykücünün kişilerini oluşturur. Bu kişiler kimi zaman bir çocuk işçiyken kimi zaman da bir memur tipi olabilmektedir.

3.3.1.2.1. Ezilen işçi tipi

“Ramazan ve Jeoloji” adlı öyküde Şakir, Türkçeden daha iyi Kürtçe konuşabilen, türküler söyleyen, karakaşlı kara gözlü bir işçidir. İşvereni tarafından sürekli aşağılanıp ezilmektedir. Aynı iş yerinde çalışan diğer işçi Muhammed’dir. Yerin altını avucunun içi gibi bilen Muhammed çalıştığı sırada sürekli kulağını kayalara dayayıp yerin sesini dinler. Ancak o da işveren tarafından çeşitli aşağılamalara maruz kalır. Şirketin ihmali sırasında canlarından olan bu işçilerin en son söyledikleri sözler fazlasıyla trajiktir. “*Ertesi gün olsaydı biz üçümüz –ayın yarsında sigortalı- yine kanal kazacaktık. Siz gördünüz mü ertesi güneşi?*”(Cazibe İstasyonu s. 51) Şirket bile bile işçilerini yer altında ölüme terk eder.

“Kadim Muamma”da Selim’in verdiği tepkiler anlatıcının telefon konuşmalarında anlaşıldığı gibi tedirginlik ve karamsarlık içindeki bir insana aittir.

“Selim evini aradı az önce. Tamam, üzülme, bakınız bir çaresine... İşte kriz dedi, maliyetler dedi, lak lak konuştu onlar da çok üzgünmüş, çalışanını işten çıkarmak kim istermiş... Ama sen böyle ağlarsan olmaz”. (Ekmek ve Zeytin, s. 92)

Bu işe çok fazla ihtiyacı olan Selim klasik sebeplerden dolayı işinden olur.

“Mısır’da Cuma”da yol yapımında çalışan iki işçinin muhabbet etmelerine bile izin verilmez. “*Çavuş bitti yanlarında. Fırıncı küreği ellerini uzattı. ‘Oh, oh! İki de orta kahve getireyim mi size? Maşallah!’*” (Ekmek ve Zeytin, s. 64) İşçinin kısa süreli muhabbetleri bile işveren tarafından işten kaytarma yoludur. Bu durum ise bir sürü işsiz varken lükstür.

Mağdur Konumunda Çocuk İşçiler

“Alın Mavide Elleri Kanda” adlı öyküde Azur da Alim Ay da çocuk işçidir. Oyun oynamaları gereken yaşta genelevde çay dağıtmak zorunda kalmışlardır. Hayatın darbesini erken yaşta yiyen bu çocuklar için kurtuluş da pek mümkün değildir. Azur işverenini öldürecek kadar içinde kin besleyen bir adama dönüşmüştür.

“Adana Tutuşsun Ucundan” adlı öyküde Ahmet, Türkiye’de işçi olan birçok çocuktan biridir. Adana’nın sıcağından ve acılarından gelip İzmir’e yerleşir. Tüm mahalle aynı atölyede çalışıp hayata tutunmaya çalışmaktadır.

3.3.1.2.3.1.1. Memur tipi

“Her Şeyin Teorisi” adlı öyküde yazar/anlatıcı devlet personeli olma sınavında 73 puan alıp torpille tarımcılık ve toprakçılık bakanlığına memur olur. İşine yeni başlayan hevesli bir memur tipidir. İşine zamanında gelip zamanında giden bir adamdır. Aynı öyküde diğer bir memur tipi de hiçbir hareketliliğin olmadığı bu yerde kafayı anguslarla yemiş bir memur tipidir. Sürekli aynı şeylerin yapılıyor olması bu memuru psikolojik olarak yıpratır. Devlet daire içine sıkışıp kaldığında olsa gerek ki sistemin saçmalığına dayanamayıp ormana doğru koşar. Artık tüm saçmalıklardan uzak bir hayat yaşayacaktır.

“Hayat Çok Acayip”te Noter Bey isminden de anlaşıldığı gibi klasik bir memur tipidir. Gün boyu uyuyarak zaman geçiren, kâğıt imzalamak dışında başka hiçbir eylemi olmayan kendinden aciz bir adamdır. Sandalyesinde öldüğü bile günler sonra anlaşılır.

3.3.1.2.4. Cumartesi anneleri

Sadece “Mahur Beste” adlı öyküsünde bu kadınlardan bahseder. Buradaki anne çocuğunun peşinde olan bir kadındır. Öykü gün gün verilen bölümlerden oluşur. Çarşamba gününe gelindiğinde anne, fotoğrafçıya gider. Burada annenin zihninden geçenler şöyledir:

“Anne, köfteler pişti mi? Ah, hayta oğlum benim. Hani çantan senin? Yağmur başladı. Terlisin. Bak bir daha o kızın kapısından geçme. Hadi uyan, servis şimdi gelir. Neden soruyor seni bu adamlar? Kim bu kapıma gelenler? Ben hayatımda karakolun kapısından geçmedim oğlum. Bu ne şimdi? Alo, Metin gel şu kardeşine bak. Kaç gündür eve gelmiyor. Yok yok yok yok yok yok avukat bey dilekçe bu duvarlar neden gri böyle hep penceredeyim ben divanın üzerinde kuş gibi gece gündüz gözüm sokakta ayak tırtısı arabalar ses kediymiş ah komşular kim bu adamlar neden öldürecek gibi bakıyorlar verin verin bana geri verin günahsız o yok yok gelecek uyumayacağım bu gece de gelecek...” (*Kumrunun Gördüğü*, s. 41)

Oğlunu kaybetmiş annelerin yaşadığı iç konuşmaları, acıları aktarmıştır. Oğlunun söylediği her bir söz annenin kulağında yeniden canlanır. Oğlunun geçirdiği güzel günler, ardından kapıya gelen adamlar, oğluna ulaşamayışı ve mahkeme süreci tüm bunlar kronolojik bir sıra halinde dizilirler.

“Çok uzakta şöyle bir şey oldu: Bir kadın, beyaz yaşmağını arkasına atıp kapıdan girdi. Dilekçesini uzattı. Memur kaydetti. Gelen evrak numarası verdi. Kadın koynundan

çıkardığı bir fotoğrafın arkasına devlet numarasını kurşun kalemle yazdı". (*Cazibe İstasyonu*, s. 45)

Bu yönüyle kadın uzun yıllardır çocuğunu arayan, onun hayaliyle yaşayan ve acı çeken bir annedir. Anne bu öyküde sosyal bir tiptir. Kendisi gibi birçok anneyi de temsil etmektedir. Galatasaray Lisesi'nin önünde cumartesi günleri oturma eylemi yaparken kulağına sürekli oğlunun söylediği sözler gelmektedir.

3.3.1.2.5. Asker tipi

"Üstü Kalsın" adlı öyküde Kazım Nami Bey, Kıbrıs Barış Harekâtı ve 12 Eylül dönemlerinde görev yapmış soğukkanlı biridir. Onun bu denli soğukkanlı olması mesleki tecrübesinin sonucudur. Hayatın içinde aktif rol almakta zorlanmaktadır.

"Nenem Dedem İçin Sözlük"te Ahmet Abi, Kıbrıs Harekâtı döneminde asker olan biridir. Askerlik vazifesini ifa etmek için Kıbrıs'a hava yolu ile gönderilir. Ancak paraşütle Kıbrıs semalarına atarken kulağının birine düşman mermisi işaret eder. Ahmet bu esnada Türk askerleri tarafından tekrar yukarıya çekilir ve Kıbrıs'ı göremeden memleketine gönderilir. Savaş dönemi yaşadığı bu ağır tramva, yükseklik korkusu onun hayatına eskisi gibi devam etmesini engellemiştir. Ahmet Abi bu yönüyle 70'li yılların asker tipini temsil eder. O da Kazım Nami Bey gibi hayatın içine dâhil olma da zorlanmaktadır.

3.3.1.2.6. İşkenceye maruz kalan çocuk mahkûm

Dünyanın birçok yerinde çocuklara cezaevlerinde insan onuruna aykırı şekilde işkenceler yapılmaktadır. Süngerli Odalar isimli öyküde de bu çocuklardan sadece biri verilir. On altı yaşındaki bir çocuk için gereğinden ağır şeyler yaşar. "*Bunlar, dedi, sigara yanıkları!*". *Sırtını döndü. 'Kemerle de vuruyorlar bize!'* (*Yüklük*, s. 24) Öykü bu kişi ağzından anlatıldığı için çocuğun süngerli odalarda yaşadığı her işkenceyi ve bunun peşinden gelen korku ve çaresizliği hissetmek kaçınılmazdır. Öykü sırasında okuyucu bu kişinin etkisi altında kalıp adeta yaşanan drama gözlerini kapatmak, kulaklarını tıkamak isteyecektir.

3.3.2.Karakter

Karakter çizme, toplumun, bir grubun kişiler planında çözümlenmesidir. Zira karakter, fert olarak insanı diğer insanlardan ayıran özelliktir.²⁶³ Ahmet Büke'nin öykülerinde karakter oluşturma eğilimleri vardır. Öykülerin girişinde okuyucunun daha önceki kitaplarından ismen tanıdığı kişiler karşısına çıkmaktadır. Örneğin okuyucu bir önceki kitabında yer alan Madam Pi'yi bir sonraki kitabında daha da şekillenmiş bulur. Aynı zamanda bu kişiler yazarın kendi çevresindeki kişilerdir.

Karakter, bir öykücü için sıradan olanın dışına çıkma cesaretidir. Toplumun gördüğü, bildiği tiplerin dışında kendine ait fikirleri ve duruşu olan bir öykü kişisi yaratmaktır. Yazar bir “entrika” öykücüsü olmadığından durum ya da kesitler sunar. Sürekli çevresini gözlemler ve kaydettiklerini aktarır. Bu sebeple de kişilerin belli başlı özellikleri olsa da her öyküde kişiler daha da farklı bir yönüyle tanıtılır. Onun öykülerinde gelişim gösteren bu kişiler için “norm tip” de denilebilir. Norm tipte başlangıçta daha farklı olan biri zamanın ve çevrenin etkisiyle farklı biri olarak da görülebilir.

3.3.2.1. Öykü kişisi ‘ben’

Yazarın öykülerinin çoğunda öykü kişisi olarak ‘ben’i görmek mümkündür. Bu kişi tüm öykülerinde birbirine benzer şekildedir. Öykülerde ‘ben’, zaman içerisinde gelişerek ve değişerek karakter olmayı başarır. Genellikle yalnız, işsiz ve ümidini yitirmiş biri olarak karşımıza çıkar. Son kitabı *Gizli Sevenler Cemiyeti*'nde öykü kişisi daha da şekillenmiş görülür. Kendi hayatıyla da benzerlikler göstermesi kişinin sahiplenilmesini ve yakın görülmesini kolaylaştırmıştır.

Ahmet, yazarın kendisiyle aynı adı taşıması ve “Üstü Kalsın” öyküsünde bir öykücü şeklinde tanıtılması, yazarın otobiyografisiyle benzerlikler göstermesi bizi Ahmet Büke'ye götürür. Kelimelerle, karıncalarla, kargalarla, köpeklerle ve daha birçok insan dışı varlıkla konuşan Ahmet anasız babasız bir çocuktur. Babaannesi ve dedesiyle birlikte yaşamaktadır. Babaannesi daha otoriter bir kadinken dedesi rahat bir adamdır. Kitabın ilerleyen kısımlarında bu kişileri kaybeder. Onların kaybıyla birlikte hayatında bir dikiş tutturamaz. Okulunu yarım bırakıp çeşitli işlerde çalışır. Kıtlığın ülkemizde fazlaca yaşandığı yıllarda ise hayaller görüp bunların etkisinden

²⁶³ Nurullah Çetin. (2009). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Ankara, s.159.

çıkamamaktadır. Kimsesiz kalan bu çocuğa mahallede bazı kişiler sahip çıkmaktadır. Bunlar; Arap Hatçe, Berber Kazım, Bakkal Nihat, Radyocu Ali, Sevim Abla gibi kişilerdir. Hepsinin yanına korkusuzca çekinmeden gidebilmekte ancak bir yandan da hiçbiriyle tam anlamıyla anlaşamamaktadır. Arap Hatçe ise onun öykü boyunca en yakın olduğu kişidir. Bazen Hatçe bazen de Hatçem olarak geçer. Her hatasında koşarak ona sığınır ancak bu onun bir başinalığına çare olamaz. Sadece mahalle içinde değil hayatta da yalnız olduğunu düşünen adam zaman içerisinde bir tüye dönüşerek hayattan çekip gider. Artık geriye öyküleri kalır.

“Nenem Dedem İçin Sözlük”te yazar/anlatıcı küçük bir erkek çocuğudur. Evin içerisindeki olayları anlamaya çalışır. Herkes kendi yalnızlığında olduğu için onun farkında olan yoktur.

Bir diğer öyküsü “Çırak Aranıyor”da yazar/anlatıcı ürkek ve sessiz bir çocuktur. Çalıştığı handa birçok şey öğrenir. Üstü alev gibi olsa da derisinin yanmadığını örsün başında öğrenir. Babasını kaybetmesiyle birlikte kendi kabuğuna çekilir.

Mevzumuz Derin adlı romanında Bedo, dershaneye geç kalıp gününü sokaklarda geçiren bazen de soluğu bisikletiyle İsmet Amca'nın kitapçısında alan ve en yakın arkadaşı Çingene Barbaros ve kitaplar olan bir çocuktur. Onun hayata karşı duruşu da diğer anlatıcılarda olduğu gibi rahat ve umursamazdır. Ancak babasının yokluğunun vermiş olduğu eziklik gün içerisinde hep karşısına çıkmaktadır. Bedo'nun bütün sorumsuz görünüşünün altında hiçbir yere ait olamama hissi yatar. Bedo'nun en zayıf noktalarından birisi de annesidir.

“Bu laflara zerre kadar inanmıyordum. Ama insanın en becerikli olduğu alan kendini ikna etmesidir işte. Annemi hıçkırıklar, kendimi de uçuşan sorular içinde bırakıp, içi boş bir elbise gibi gidip yatağa uzandım. Havadaki tehlike kokusunu sonuna kadar alıyordum. Ama uyursam, yarın olursa, güneş doğarsa hiçbir şey olmamış gibi hayatıma devam edebilirim sanıyordum”. (*Mevzumuz Derin*, s. 74)

Annesine sormak istediği onlarca soru varken onun her defasında kötü olup hastaneye yetiştirilmesi Bedo'yu değiştirir. Bu yüzden o da artık sormak istediği tüm soruları kendi zihninde halletmeye çalışır.

3.3.2.2.Yazarın çevresindeki kişiler

“Kitaptakilerin Türkiye'nin herhangi bir mahallesinde, 70-80'li yıllarda yaşanabilecek hikâyeler olduğunu ve İzmir'i sadece bir fon olarak kullandığını

belirten Büke, ‘Hemen hepsi çocukluğumdan gelen gerçek karakterler. Arap Hatçam Teyze bizim komşumuzdu. Büyük dedesi hacca giden biri; oradan köle olarak almış, azad etmiş ve buraya getirip evlendirmiş sevabına. Hatçam Teyze o damardan gelen biriydi. Bakkal Nihat da öyle, çocukluğumdaki gerçek karakterlerdendi. Hem iyi hem kötüyü içinde barındıran, koşullara göre davranan insanlar’ dedi”.²⁶⁴

“Süngerli Odalarda” adlı öyküde cezaevi müdürü yazarın çevresindeki karakterlerden biridir. Zalim ve acımasız olan bu kişi işkence yapmaktan rahatsız olmaz. On altı yaşındaki bir çocuğun çektiği acıları görmezden gelip cezaeviyle ilgili olumsuz yorumları kimseye paylaşmasın diye uğraşır. Kan donduracak kadar soğukkanlı ve kötüdür.

“Dedim ya, iyi kötü bir aileyiz biz. Burada olan burada kalsın. İyiliği de fenalığı da görürüm ben... Hem burada olamı başkası duysa ne faydası olur. Şimdi sen kendini tutamadin – olmaz ya- avukata bir şeyler, dedin diyelim; e ne olacak? Daha yukarıdan emir gelecek, sevkin çıkacak. Peki nereye gideceksin? Başka bir eve. Orada da bir baba olacak, ağabeylerin olacak, sünger odalar olacak. Ne gerek var değil mi?” (*Yüklük*, s. 25)

Mevzumuz Derin romanında anne Zeynep kocasından ayrıldıktan sonra hayatını çocuğuna adanmış ancak babasının bir gün çıkıp geleceğini hesaba katmamış bir kadındır. Sürekli psikiyatri ilaçları kullanmaktadır. Öğretmen olmasına rağmen kocasından ve 12 Eylül darbe dönemlerinden kalma hiçbir şey istemediği için belediyede işçi olarak çalışır. Aynı zamanda bu kadın Büke’nin fedakâr ve mutsuz anne tiplerinden de biridir. Bu romandaki diğer karakterler şöyledir:

Dede, oğlundan vazgeçmiş torunu ve geliniyle yaşam sürdürmeye çalışan bir adamdır. Darbe yıllarında öğretmenlik yapmış çeşitli sebeplerle hapis yatmıştır. Oğlunun devlet için çalışmaya başlaması, arkadaşını öldürme ihtimalinin yüksek olması onu oğlundan koparır. Günlerini eski arkadaşı olan İsmet ile birlikte kitapçıda geçirir.

Baba, çocuğunun on sekiz yaşına girmesini bekleyen, onu uzaktan izleyip korumaya çalışan bir babadır. Hiçbir anıyı oğluyla yaşayamamış olmanın verdiği acıyı taşır. Bu adam iyi bir baba olmadığı gibi iyi bir adam da değildir.

Madam Pi, neredeyse yazarın tüm kitaplarında birkaç kez adı zikredilen biridir. Yahudi bir kadın olan Madam Pi yıllar önce Bedo’nun yaşadığı apartmana

²⁶⁴<http://www.keciedebiyat.com/bir-blog-macerasi-insan-kendine-de-iyi-gelir/>

taşınır. Evde yedi tane kedisiyle yaşayan bu kadın çok yalnızdır. Yıllar önce kocasını ve kızı Leyla'yı sevdiği adam için terk eder. Ancak Leyla acı çekerken onunla da mutlu olamayacağını anlayıp yollarını ayırır.

Barbaros, Bedo'nun en yakın arkadaşıdır. Aslen Çingene olan Barbaros bundan dolayı hep utanır. Mahallede çocuklarla oyun oynarken birinin ona Çingene demesi ağlamasına yeter. Birçok işte çalışmış olsa da bir türlü dikiş tutturamaz. En son Madam Pi'nin ona verdiği parayla bir fotoğraf makinesi almış sokaklarda insanların mutlu anlarını çekip para kazanmaya başlar. Fakat ne yaparsa yapsın kendi milletinden hep utanarak ve bunu saklayarak hayatına devam edecektir.

Arap Hatçam Teyze, Ahmet'in her zaman yanında olan kişidir. "Hakikatin Z. Hali" isimli öyküde farenin devlet görevlilerinden korunmasını sağlar. Her zaman bir çözümle Ahmet'e gelen, cemre düşmedi diye tüm parasıyla buğday alıp kırk yetim serçeyi doyurmak üzere şehirden kilometrelerce uzaklaşan iyi yürekli bir kadındır. Ahmet'e fotoğrafhanede iş bulur. Radyocu Ali'nin ölümüne sebep olup onun yerine geçip eski karısıyla yeniden evlenir. Kimi zaman onu bir anne gibi koruyup kollarken kimi zaman da onu bir cinayete ortak edebilir.

Büke, Haydar Ergülen ile yaptığı bir söyleşide²⁶⁵ şöyle bir konuşma geçer:

H. Ergülen: Senin bu öykülerdeki karakterlerinden oluşan bir karakterler kitabı bile yapılabilir diye düşünüyorum.

A. Büke: Güzel fikir bence de ama nasıl yapılır böyle bir kitap? Sen bana biraz yol gösterirsen olur... Galiba en esaslı yeri Arap Hatçam Teyze işgal eder. Benim çocukluğumda komşumuzdu Arap Hatçam Teyze. Ataları Söke'ye pamuk tarımı için köle olarak getirilmiş. Biz de zenci lafı bilinmediği için Arap derlerdi. Babaannemin de ahretliyi. Kırık çıkık oldu mu ona koşardık. Nenesinden el almış, derlerdi. Ekmeği çiğner acıyan yerimize sarardı. Tükürüğü şifalı kadındı. Eli de fena ağırdı. Cevizlerini araklamaya kalkmıştık da sırtımda oklava kırdı rahmetli. "Büyük annenin hatırı olmasa kafanda kırardım," diye gülmüştü bir de arkamdan. Allah nurlar içinde yatırsın.

Deli Osman, ilk olarak "Mahalle Nasıl Kurtulur" adlı öyküde karşımıza çıkmış olan delidir. Başında bir gazete külahıyla gezmektedir. Açlık çektiği için iki

²⁶⁵<http://www.artfulliving.com.tr/edebiyat/orhan-kemal-gorseydi-gozlerimden-oper-miydi-i-4689>
Erişim Tarihi: 29.11.2016

büklüm durup acı çekmemeye çalışır. Ayaklarıyla tavanda yürüyebilen fantastik bir adamdır.

Radyocu Ali, mutsuzluğu paçalarından akan intiharın eşiğinde emekli bir adamdır. Bu işi günah olduğu için kendi yapamaz ve mahalleden yakın olduğu Arap Hatçe'ye yaptırır.

Bakkal Nihat, mahallenin en uyanık kişilerinden biridir. Sürekli bir yolunu bulup mahalleliye zarara kendisi kâra sokmayı başarır. Solcular tarafından seilmeyen bu adam mallarını stoklayıp mahallelinin açlığı önemsememiştir. İçinde kendi menfaati olan her işte aktif olarak katılmıştır. Ancak en son karıncaların onun dükkanını yağmalaması üzerine tımarhaneye düşmüştür. Tımarhaneden çıkınca artık bir köpeğe dönüşmüştür. Dört ayağıyla gezip havlamaktadır.

“Hisaraltı Teşkilatı”nda Kazım Nami, Kıbrıs Barış Harekâtı ve 12 Eylül dönemlerinde görev yapmış soğukkanlı bir askerdir. İhtiyar, kaçık, delidolu bir adamdır. Mahallenin huzuru için bir yardım çetesi oluşturmuştur. Terasa çıktığı akşamlar ise Madam Pi'yi izler.

3.3.2.3. İnsan dışı varlıklar

Yazarın öykülerinde insan dışı varlıklara da yer verilir. Bunlar arasında maymun, kuş ve özellikle kediler ön plandadır. “Dev-Genç Suzi” adlı öyküde Şerif Ali hayvanat bahçesindeki Suzi isimli şempanzeye âşık olmuştur. Suzi'yi hayvanat bahçesinde kaçırap evlenmiştir.

“Yüz Elli İkilikler”de Vicdan, öykünün kedi'sidir. Ancak ismi ve davranışları onun alegorik bir unsur olduğunu göstermektedir. Vicdan kafasına göre eve gelir ya da hiç beklemedikleri bir anda yanı başlarında biter.

“Şimdi Ölmüyorum” adlı öyküde yazar/anlatıcı tekirin birine Numan Çelikkilek adını vermiştir. Bu kedinin ikametini ve mal varlığını açıklar. Bir insandan bile daha yerleşik ve zengin olan kedilerden bahseder.

“Tam İstihdam” adlı öyküde bir kedinin ağzından ‘işinden olması’ anlatılır. Ahmet Büke ironi yaparak insanların çektiği sıkıntıları bir hayvanın ağzından anlatır. Öykünün sonunda ise kedi Sosyal Devlet ve Tam İstihdam isimli bir makale yazar.

“Leo Ferre Sokağı”nda gökyüzünde Kumru Kamil isimli bir kuş vardır. Evlerin pervazlarına kendini park edip birkaç parça kırıntı arayıp durur. Bu pervazlardan içeride bir hayat akıp gider.

3.4.MEKÂN

Klasik dönemde ‘olayın geçtiği yer’ olarak değerlendirilen mekân, zamanla kahramanın ruh durumunu açıklayan önemli bir araca dönüşmüştür. Artık mekan, görüntüsel bir etkinin oluşturulmasında, okurda bir inanırlık duygusunun yaratılmasında etkin bir argüman olarak kullanılmaktadır.²⁶⁶ Mekân sanatsal metinlerde eserin temel taşlarından biridir. Olayın, kişilerin, eşyaların ortamı olarak da atfedebileceğimiz mekânlar, yazarın kendi yaşamından ve ruh dünyasından izler taşımaktadır. Ahmet Büke’nin çocukluk, gençlik, üniversite yıllarının mekânlarını her öyküde yeniden görmek mümkündür. Bir ‘durum’ yazarı olan öykücü için mekân birçok öyküde tam anlamıyla tasvir edilemeyecek kadar arka plandadır.

3.4.1. Geniş Mekânlar

Yazarın öykülerine bakıldığı zaman genel olarak geniş mekân kullanılır. Bu mekân ise onun için ayrı bir yeri olan İzmir’dir. Çocukluğunun İzmir’e yakın bir il olan Manisa’da geçirmiş olması, üniversite yıllarının burada geçmiş olması yazar için İzmir’i farklı bir yere taşımaktadır. Hemen hemen tüm öyküleri İzmir’de geçer. İzmir’in sokakları, arka bahçeleri, ilçeleri, Asansör, Karşıyaka, Kemeraltı bunlar hep bir fon durumundadır. Mekân yazar için ruh halini yansıtan bir simgedir. “Yağmur Klarnet Sesinin Ardından Geldi” öyküsünde mekânın ondaki etkisini şöyle görebiliriz:

“Orada oturmuş her şeyi tersine çevirebilir miyim, diye düşünüyordum. Bu mümkün müydü? Altımda çırpınan suya baktım. Dipteki midyelere, sağa sola kıvrılan yosunlar arasında gizlenen küçük balıklara baktım. Çok çaresizdim aslında. Yine de ayıpladım kendimi. İzmir çok büyük geldi bana. Sokaklarında kaybolurum, diye düşündüm. Dizlerim yandı. Eğilip denize dokunayım dedim. Durdum. Bu şehir, parmaklarının ucunda sigara tutan bu sarı duman izi çok korkuttu beni. Eteklerinin arasından gelen tuz kokusu, zeytin çekirdeği kokusu duvar gibi yükseldi önümde. Deniz yine de iyidir, diye düşündüm. Süzıldüm, damla kadar oldum. Düşüyor gibiydim”. (*Çiğdem Kûlahı*, s. 66)

“Yüz Elli İkilikler” adlı öyküde mekân olarak yine İzmir kullanılır. Baba Beğenmez Sokağı, Vişnezade Sokak direkt tarif edilen yerlerdir. Hayat, darbe yıllarında öykünün kişileri için bu mahalleden ibarettir. Yokuşlu, dar aynı zamanda sıcak bir mahalledir. Her gün komşularla kahvede olunur ve muhabbet edilir. Şehrin sıcaklığı ve samimiyeti verilmiştir.

²⁶⁶ Necip Tosun. (2014). *Modern Öykü Kuramı*, s.259

“Biz” adlı öyküde bu defa İzmir’in başka bir sokağına dair izler sunulur. Kumrulu Mescit, hamam, mahalle, sokaklar, Madam’ın evi, tekstil atölyesi mekânlardır.

Mevzumuz Derin adlı roman tamamen bir İzmir romanıdır. Varyant, Kemeraltı, sahil, pişi, çiğdem her şeyiyle İzmir anlatılır. İzmir’e göç etmiş Çingenler, Kürtler ve Ermenilerden sıkça bahsedilir. Romandaki diğer bir mekân Ankara’dır. Üniversite yıllarındaki Ankara Eğitim Fakültesi, Dikmen gibi yerlerden bahsedilir.

“Zaman Kırığı”nda mekân siyasi olayların en yoğun yaşandığı yer olarak üniversite, bilinçli seçilmiştir.

3.4.2. Açık Mekânlar

Buna ‘geniş mekan’, ‘dış mekan’ da denir. Olayların cereyan ettiği köy, kasaba, şehir, ülke, ova, deniz, dağ gibi açık alanlardan oluşan mekan.²⁶⁷ Kişiler, ruh dünyalarına göre çeşitli ortamlar tercih ederler. Rahatlama ihtiyacı duyan öykü kişilerinin tercih ettiği bu ortamlar genellikle açık mekanlardır.

Ahmet Büke öykülerinde arka sokakları, yokuşları, dolmuş duraklarını, fakir semtleri çok fazla kullanır. Konu olarak fabrika işçileri, yoksul insanlar ve tek yaşayan kimsesiz adamları konu aldığından mekânlarda buna paraleldir. Öykülerinin genelinde birbirine benzeyen hatta birbirinin arka sokağı olan mahalleler görürüz. Bu mekânlar somut ve açık mekânlardır.

“Kara Erik Yazı” adlı öyküde açık mekân olarak arka bahçe ve mezarlık kullanılır. Bu mekânlarda geniş tasvirlerle sunulmaz. Daha kısa ve özet geçilir.

“Çırak Aranıyor”da açık mekân olarak han seçilmiştir. Hanın duvarları, odaları tasvir edilerek mekâna derinlik kazandırılır. Dükkânlardaki fotoğraflar, Zanos Usta’nın odası soğukluğu hissettirirken; demirin ışığı, yıldız yağmuru gibi çıkan her yanı aydınlatan alevler ise tüm sıcaklığıyla oradadır.

“Dünyanın Kiri” adlı öyküde huzurun ve rahatlığın simgesi olan ‘deniz’ bu iki arkadaşın kirli dünyayı geride bırakıp izlediği bir mekândır. Ev şıklığının ve zarafetin temsilcisi salonlardan, odalardan oluşsa da içerisinde yaşayan insanlara bakıldığı zaman zıtlığı oluşturduğu söylenebilir.

Ahmet Büke’nin öykülerinde mekân aynı zamanda kişinin de portresi şeklindedir. Bilinçli olarak seçilen bu fonlarda insanın ruh hali yansıtılır. “Ellerimizi

²⁶⁷ Nurullah Çetin. (2009). *Roman Çözümleme Yöntemi*, s.134.

Yıkadık Uyuduk Herkes Gibi”de mekânın insanlar üzerindeki etkisi oldukça fazladır. Bu öyküde mekâna şu şekilde bakılır: “*Cadde ne kadar serindi. İki yanında koyu kahve akıntı, ölü çöpler, duvarlarda küf kokusu, kaçışan ıslak kediler. Bu cadde ne kadar da bize benziyordu*”.(Çiğdem Külahı, s. 102)

“Herkes Ana Kuzusu”nda diğer öykü mekânlarından farklı olarak Tunceli’nin Kürtçe isimleri geçmektedir. Xaçeliye Köyü, Sure, Marçık, Pışkek Mağarası, Korte, Pax gibi isimler bu yörenin insanın bildiği şekliyle verilir. Bölgenin açık mekânları bilinçli seçilmiştir. Büke, iç çatışmanın yaşandığı bu yöre için çok fazla yer adı vererek geniş perspektifte görmemizi sağlar.

“İzmir Postası’nın Adamları”nda hem açık hem kapalı mekânlar kullanılmıştır. Kemeraltı, Akhisar, tren garı bu öykünün açık mekândır. Ceviz ağacının altı birçok anının yaşandığı açık bir mekân olarak öyküde kendini gösterir. Öykü anlatıcısının gözlem için bulunduğu kapalı mekân da gişedir.

3.4.3. Kapalı Mekânlar

Buna ‘dar mekân’, ‘iç mekân’ da denir. Ev, oda, daire, iş yeri gibi kapalı yerler.²⁶⁸ Daha çok öykü kişinin ruh dünyasındaki karamsarlığı anlatan dar mekânlar Büke’nin öykülerinde daha çok ev şeklinde kendini gösterir.

Ahmet Büke’nin öykülerinde kendisini hayattan soyutlamış insanları anlatılırken onlar için ev bir sığınak hali alır. “Açlık Sarkacı”nda mekânın kişiler üzerinde oldukça etkilidir. Öyle ki bu öyküde Ayoka’nın evi şu şekilde anlatılır:

“Evler insanların kalesidir. Sanılmanın aksine demir ve çimentodan yapılmazlar. Her evin kendine özgü kokusundan dokunmuş zırlı vardır. İç içe geçmiş dikenli pullardan oluşan bu engelin ardında yumuşak doku başlar. Koridor”.(Alın Mavide, s.150)

“Çatı Mühim Hadise” öyküsü Ahmet Büke’nin mekânı yaşayan bir canlı gibi düşündüğü öyküdür. Girişte okuyucuyu “*Ev insanın kalbi gibidir*”. (Gizli Sevenler Cemiyeti, s. 141) cümlesi karşılar. Mekâna anlam yükleme yetisi tüm öykücülerde olduğu gibi Büke’de de kendini gösterir. Evin her bölümü onun için yaşamaktadır. Hatta daha da ileri götürerek toplumla bağdaştırır. “*İki yıl bir çatıya baktır. Akarsa, ev göçer üzerine. Evlatçım, bu en önemli görevlerden birisi. Evlerin çatısı, halkın vicdanı gibidir. Çökerse, herkes üzülür.*” “ (Gizli Sevenler Cemiyeti, s. 142)

²⁶⁸ Nurullah Çetin. (2009). *Roman Çözümleme Yöntemi*, s.134.

“Kara Erik Yazı”nda kapalı mekânın etkisi hâkimdir. Oturma odası, mutfak ve halanın odası arasında geçişler yapılır. Aile bireyleri yaşamlarına buralarda son verirler. Vefatlar bu odalarda gerçekleşir.

“Haftasonu Şeyleri; Rakı ve Uskumru” adlı öyküde dar mekân olarak ‘dolmuş’ kullanılır. Bu ulaşım aracı daha çok yoksul mahallelerde sıkça kullanılır. Fabrika işçileri, küçük esnaflar, pazardan çıkan ev hanımları dolmuşun içerisinde. Hepsinin yoksul bir hayatı vardır. Hayatın zorluklarıyla farklı açılardan mücadele ederler. Açık ve dar mekân aynı zamanda samimi ve içten bir hava vermiştir.

“Peygamber Devesi Peynir Ekmek Yer” kapalı mekân olarak han ve dükkânlar kullanılır.

Mevzumuz Derin adlı roman kapalı mekân, Bedo babasının yaşadığını öğrendiği vakit kendisini dolabın içinde bir elbise sepetidir. Uzun bir süre burada kendi iç muhasebesini yapma fırsatı bulur.

“Çiğdem Külâhı”nda mekân olarak otobüs durağı tercih edilir. Sonun ve başlangıcın hareket noktası olması bakımından önemlidir.

“Reşat Abi Bekle Beni Biraz” adlı öyküde mekân otobüstür. Ahmet Büke bu kapalı mekânı bilerek sıkça kullanır. İnsanların iş çıkışı, Pazar dönüşü kendilerini attıkları ilk yer olmasından insanlar arasında bir kültürü oluşturur. Dedikodu, abartılar, birbirini izleme, küfürleşme, para muhabbeti gibi birçok konunun olduğu zengin bir yaşantı alanıdır.

“Tanaba Tanaba Enturuba”da köpeğin uzandığı ve uçurtmaların uçurulduğu kumsal seçilmiştir. Bu kumsal aynı zamanda yazarın da kendi çocukluğudur.

“Leo Ferre Sokağı” adlı öyküde mekân sokaktır. Sokaktaki yokuş ve merdivenler insanların hayatını zorlaştırır. Her gün bu yokuşu çıkmak zorunda kalan fakir insanların yaşamlarına değinilir.

“Sessizce Rakı İçtiler”de kapalı mekân olarak terzihane seçilir. Aynı zamanda bu mekân çaydanlık, soba, yağmur üçlemesiyle samimi bir ortam hissi yaratır.

3.5. ZAMAN

Zaman kurmaca metinler içerisinde önemli öğelerden biridir. Özellikle öykü gibi ‘kısa’ yazılan türler için zaman belirleme oldukça meşakkatli bir iştir. Zira öykü zamanını belirlerken anlatılanların yere sağlam basmasını gerekir.

“Öykü zamanı, anlatının içeriğinin bir parçasını oluşturur. Metin ‘bin yıl geçti’ diyorsa, öykü zamanı bin yıldır. Ancak dilsel anlatım düzeyinde, yani kurmaca söylem düzeyinde, sözceyi (enunciato) yazmak (ve okumak) için gereken süre çok kısadır. İşte bu yüzden, hızlı bir söylem zamanı, çok uzun bir öykü zamanını dile getirebilir. Doğal olarak, bunun tam tersi de söz konusu olabilir”.²⁶⁹

Anlatıcının bunu öykünün gidişatına göre önceden tasavvur etmesi gerekmektedir. Aksi takdirde söylem zamanı uzayıp gider, bu da öyküyü temel unsurlarından uzaklaştırabilir.

Ahmet Büke öykülerini kısa kısa yazdığı için zaman kavramı da kendini çok belli etmemektedir. Öykünün zamanını ancak onun bahsettiği darbe, savaş yılları gibi kelimelerden yakalamak mümkündür. Toplamda bir sayfayı dahi bulmayan birçok öyküsünde zaman sadece öykü kişisini arkasına gizlenmiş bir çocuk gibidir.

3.5.1. Nesnel Zamanı

Öykünün ‘gerçek zamanı’ denilebilir. Örneğin cumhuriyetin ilk yıllarından bahsedilen bir öyküde zaman 1923 ve sonrasıdır. Öykünün kendi zamanından bağımsız olarak takvime bağlı zaman da denilebilir.

“Kara Erik Yazı” adlı öyküde nesnel zaman olarak 1942 yılı ile 1980 yılları arası verilir. Zaman öykünün somut, var olan, gerçek zamanıdır. İnsan bilincinin dışında kalan nesnel zaman herkese ait bir zamandır. Takvim yapraklarına bağlı bu zaman okuyucuya günlük şeklinde sunulur. Bu yönüyle günce dediğimiz türe de benzer.

Yüz Elli İkilikler’de nesnel zaman 1960 sonrasıdır. Öykünün birçok yerinde darbe yıllarından izler görülmektedir:

“27 Mayıs’ın yaydığı umut havası, memleketin kalan yanını sardıktan sonra, biraz ihtiyatlı da olsa Baba Beğenmez Sokağı’na uğradı. Faruk, ‘Bizinkilerin biraz nefes alması için uygun fırsat bu.’ Diyordu. ‘Daha özgürlükçü bir anayasa, derdini anlatabileceğin daha uygun zeminler yaratır. Belki açık çalışma olanakları bile doğar. Bize ulaşmaları yakındır cancağızım’. (İzmir Postasını Adamları, s.59)

²⁶⁹ Umberto Eco. (2012). *Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti*, Can Yayınları, İstanbul, s.75

Öykünün sonuna doğru ise yılın 1970-1972 yılları arası olduğu anlaşılır. Ankara 1 numaralı Askeri Mahkemesinin sayılı maddelerince ölüm hükmü verilmiş gençlere vurgu yapılır. “*Biliyor musun,*” dedi. “*Geçen ay o üç delikanlıyı astılar... Gitti çocuklar*”. Buradaki üç delikanlı o dönemde ölüm hükmü verilmiş devrimci kişilerdir.

“Elmadaki Kurt”ta öykünün nesnel zamanı yaklaşık yarım saatlik bir zaman dilimidir. Seyhan otobüs beklerken durakta ablasının dizlerine uzanır ve aklından geçenler aktarılır. Geriye dönüş tekniğiyle zaman genişletilir. İki kardeşin öyküsü tüm ayrıntılarıyla değil de daraltılarak önemli anılar üzerinden anlatılır. Odalarının ayrılması Seyhan için büyük bir olaydır. Bunu geriye dönüş tekniğiyle anımsar ve hızlıca aktarır. Olaylar sonradan aktarıldığı gibi sığağı sığağına da aktarılır.

“Zaman Kırığı” adlı öyküde zaman, nesnel zaman siyasi olayların yoğun yaşandığı darbe dönemleri olabilir. Bunu duvara spreyle yazdıkları yazılar, apar topar götürülmelerinden çıkartmak mümkündür.

“Ağır Zamanlar”da nesnel zaman, şehit üsteğmenin mezarında 1978-2005 yılı yazar. Nesnel zaman olarak 2005 sonrasını almak mümkündür.

“Gelen Evrak: 28.02.2012 Tem:1245/89”da nesnel zaman direkt tarih atılarak verilmiştir. Bu tarih: 28.02.2012’dir.

Mevzumuz Derin adlı romanda nesnel zaman olarak sadece 1980 yılları 12 Eylül darbe dönemi olarak geçer.

“Üstü Kalsın”da 1971-1980 yılları arasında geçen siyasi olaylar öykünün zamanıdır. Büke burada Kıbrıs Barış Harekâtını ironiyle anlatır. “*Bu arada üst komşumuzun kızı Ayşe tatile diye evden çıktı; Çorumlu bir astsubaya kaçtı. Bir daha da dönmedi*”. (*İnsan Kendine de İyi Gelir*, s. 45)

“Dana Bayramı” adlı öyküde nesnel zaman Dana Bayramı’dır. Dana Bayramı olarak anılan kutlamalar 1880’lerden 1920’lerin sonuna kadar kutlanmıştır. Yaşanan olayla tarihte geriye gidilmiştir.

“Sesim Var”da güneşin doğumundan batışına kadar ses kayıt cihazına anlatılan olaylar öykünün aynı zamanda zamanıdır. Özetleyerek anlatılan birçok olay geriye dönüş tekniğini kullanılarak yapılır.

“Kanatları Gümüş”te nesnel zaman bir günlük bir zaman dilimi içerisindedir. Anlatıcı bir gün öncesinden, Dikran Bey’in geçmişinden, çocukların hayatlarından bahsederken daraltmalar yapar. Dikran Bey’in dolmuş içerisinde

geçirdiği zaman ise genişletilerek okuyucuya sunulur. Bu yöntemle biz Dikran Bey'in kendi iç zamanını keşfetme ve anlam fırsatı buluruz.

“Biz” adlı öykünün içindeki bölümlerden biri olan *‘Dört... Asım mahallenin kara küpüdür’* de olayın anlatıldığı yıl şu şekilde verilir:

“Yetmiş dokuza geldiğimde, bunu gayet iyi hatırlıyordum, zira nedense tam da o sayının halihazırdaki yılın son iki rakamı olduğunu fark etmiş ve gülümsemiştim; dışarıdan gürültüler geldi”.

Buradan hareketle olayların anlatıldığı yılın 1979 yılı olduğu anlaşılır. Öyküde zaman kavramı üzerinde çeşitli genişletmeler yapılır. *‘Üç... hamamcı Ziya havanda zırnık döver’* adlı öyküde zamanın birey üzerindeki anlamı şu şekilde verilir:

“Zaman küçük yerlerde menderesler çizerek akar. Yönünü ve bilincini kaybetmiş gibidir. Döner durur ve kendi için en uygun zemini yoklar. Bazen geriye çevirir yolunu. Tekler, hastalıklı burgaçlarıyla yatağını doldurur; durup gölleşir. Bu ağır çekim yaşama tutunabilmek için tek şart ona kendini bırakmaktır. Eğer zamanın parçası olup onun dümen suyunu okşamayı başarabilseydim anam gibi içimdeki koru görmezlikten gelip yaşıyan ölülerle dolu bu ilçede hayatımı devam ettirebilirdim”.

Dönüş’te öyküsünde “... hücrelere götürecekler bizi”. , ertesi gün bizi havalandırmaya bırakmadılar. Tam üç ay güneş görmedim”. “o kadar sopa attılar, kafanı kırdılar...” (Alın Mavide, s. 63) sözcüklerden hareketle darbe yılları olduğu anlaşılır. Ancak bu Türkiye için yaşanan hangi darbedir bilinmez.

“Masamtelefonumvesarkacımınaşkı”nda en uzun rüya süresinin yedi saniyelik bir an olduğunu düşündüğümüzde öykünün tamamı dakika bile sürmeden biter.

“Vesikalıklar”da nesnel zaman apartmanın üzerindeki tarihten anlaşılır: “Büyük demir kapının üzerine parlak harflerle yazdılar: ‘Göbek Apartmanı. Yapılışı.1980’”. (Kumrunun Gördüğü, s. 48) Karşı binanın yıkılıp yeniden yapılışından bahseden yazar/anlatıcı nesnel zamanı okuyucuya bu şekilde aktarır.

“Tanrı Bir Devlet Bir”de nesnel zaman, saat dilimleriyle gösterilir. Sabah 06.06, Sabah 06.21 isimli iki ayrı bölümde mahkûmların ruh halleri ve eylemleri anlatılır.

“Herkes Ana Kuzusu” adlı öyküde nesnel zaman: 1937-1938 yılları arası yaşanan Dersim Olayları öykünün nesnel zamanıdır.

3.5.2. Vaka Zamanı

Vaka zamanı olayın geçtiği zamandır. Öykücü üç yıllık bir zaman diliminden bahsedecekse eğer bunu takvime göre gün gün gitmek yerine olayın geçtiği zamanı vererek anlatabilir. Örneğin cumhuriyet yıllarından bahseden bir öykücü 29 Ekim 1923'ten bahsediyorsa 30 Ekim'e geçmek yerine olaya bağlı olarak bir sonraki yıla geçiş yapabilir. Geçen bir yıllık bu süre için daraltma yöntemiyle özetlenebilir.

Mevzumu Derin adlı romanda vaka zamanı, Bedo'nun çocukluğundan on sekiz yaşına kadar geçen süre daraltma ve genişletme yöntemiyle aktarılır. Annesi Zeynep'in bir ay hastanede kalması üç dört satırda bahsedilirken Bedo'nun Nehir'in yanındayken aklından geçirdiği şeyler sayfaları alabilmektedir.

"İzmir Postası'nın Adamları" adlı öyküde vaka zamanındaki olaylar özetleme ve genişletme yöntemiyle sunulmuştur. Fethi ile Laz Osman'ın askerde tanışma öyküleri anlatılırken özetleme ya da diğer adıyla daraltma yöntemi kullanılır. Bu sayede öyküdeki kişiler arasındaki bağ daha net sunulur. Burada zaman nesnel zamana paralel değil özet şeklindedir. Öykünün girişinde ceviz ağacının yanından geçen hayatlar anlatılırken ağaç için ilerleyen zaman özel olarak verilir. Her şey akıp giderken ağaç için zaman kök ve gövdelerdeki yıpranmışlıkla ölçülür. Öykücü ceviz ağacının zamanını genişleterek her yıpranmışlığı hissetmememizi sağlar.

"Ağır Zamanlar" adlı öyküde öyküye adını veren 'zaman' kavramı herkes için farklıdır. Öykünün sonu "*yukarıda bir kuş uçu. Onlar geceden de hızlıdır*". Şeklinde biter. (*Cazibe İstasyonu*, s. 34) Her şey hızla ilerleyip giderken insan acısının tam ortasında zaman kavramını unutabilmektedir.

3.5.3. Anlatma Zamanı

Öykü, okuyucuya aktarılırken bazen nesnel ve vaka zamanından farklı bir zaman kullanılabilir. Bu zaman tam olarak bir takvim günü olmadığı için ne nesnel ne de olaylar özetlenerek ilerlemediği için vaka zamanı olabilir. Anlatma zamanın öykü kişinin geriye dönüş tekniği kullanarak, hatırlamalar, sayıklamalar yaparak kullandığı bir tekniktir. Olay bugün içerisinde geçmiş olsa da öykücü eski günlere giderek sonradan aktarmalar yapabilir.

“Kara Erik Yazı” adlı öyküde özne anlatıcı dedesinin ölümünü geçmişteki bir olay olmasına rağmen dönüp anlatabilir. Bu öykünün içerisindeki daraltma yönteminin etkisiyledir. Mavi kaplı deftere bakarak zamanda geriye dönüşler yaşanır.

“Züleyha Geç Kalma Ha!” adlı öyküde zaman darbe yıllarıdır. Anlatıcı geriye dönerek çocukluk yıllarından bahseder. Öykünün anlatıcısı ayrılmış özne durumundadır. Ayrılmış özne olayı anlatma zamanı ile olayın yaşandığı zamanın farklı olmasıdır. Her ikisinde de özne aynı kişidir.

“Çırak Aranıyor” öykünün vaka zamanı iki günlük bir zaman dilimidir. Burada olaylar nesnel zamanda nasıl olmuşsa aynen aktarılır. Sabah, öğle ve akşam saatleri öyküde zaman dizimsel olarak fark edilir. Anlatma zamanı ise sonradan gerçekleşir. Hatıra ya da günlük hissi verir.

“Herkes Ana Kuzusu”nda zaman 1937-1938 yıllarıdır. Bu yılların üzerinden oldukça zaman geçmiştir. O dönem çocuk olan kadınlar büyümüş torun sahibi olmuştur. Öykünün bir bölümü bu zamanda anlatılır.

3.6. BAKIŞ AÇISI VE ANLATICI

“Bakış açısı, anlatma esasına bağlı metinlerde vaka zincirinin ve bu zincirin meydana gelmesinde kullanılan mekân, zaman, şahıs kadrosu gibi unsurların kim tarafından görüldüğü, idrâk edildiği ve kim tarafından, kime nakledilmekte olduğu sorularına verilen cevaptan başka bir şey değildir”.²⁷⁰ Öykücünün seçtiği bakış açısı, kendisinin değil anlatıcının bakış açısıdır. Anlatıcı tipleri Nurullah Çetin’in tasnifine göre şu şekildedir:

A.Anlatıcı Tipleri

1. Gözlemci Anlatıcı

-Nesnel Tutumlu Gözlemci Anlatıcı

-Öznel Tutumlu Gözlemci Anlatıcı

-Tanrısal Konumlu Gözlemci Anlatıcı

2. Özne (Kahraman) Anlatıcı

3.Çoğul Anlatıcı²⁷¹

²⁷⁰ Şerif Aktaş. (2003). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*. Akçağ Yayınları, Ankara, s.78.

²⁷¹ Nurullah Çetin. (2009). *Roman Çözümleme Yöntemi*. s.104-113.

3.6.1. Gözlemci Anlatıcı

Ahmet Büke öykülerinde daha çok tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı kullanır. Bu onun hali hazırda kısa öyküleri için gerekli bir durum olarak görülmektedir.

“İzmir Postası’nın Adamları” adlı öyküde tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı bu öykünün anlatıcısıdır. Olimpik konumda olan anlatıcı öykünün bütününe hâkimdir. Anlatıcı gişede oturup ceviz ağacını ve bankı izleyen bir çalışandır. Metin üst kurmaca içerisinde geriye dönüş tekniğiyle okuyucuya sunulur. Tanpınar’ın Huzur romanında geçen 24 saatlik zaman dilimi bu öyküde daha da kısadır. Birkaç saat içerisinde anlatıcı karşısındaki iki adamın öyküsünü geri dönüş tekniğiyle okuyucuya sunar.

“Zaman Kırığı”nda tanrısal bakış açısı hâkimdir. Her şeyi bilen ve gözlemleyen bu açıda bireylerin ruhsal durumlarına dair çözümlenmeler oldukça rahat verilir.

“Ama içindeki kıvrıklık ve derisine yapışıp kalan o yarım kalma hissi hemen bitmedi. Kökünden sökülüp atılmış bir ayrıkotu gibi kurduğunu hissediyordu. Yanı başında her şeye karşı akan hayat vardı ama ona karışıp nefes almakta zorlanıyordu”. (*Çiğdem Kûlahı*, s.56)

Kökünden sökülmüş bir ayrıkotu gibi hissediyor olması anlatıcının öykü kişisine dair her ayrıntıyı her duyguyu yakalıyor olabilmesiyle ilgilidir.

“1.Bilmek- Gerçek” öyküsünde yazar tanrı konumlu gözlemci anlatıcı kullanılır. Aynı zamanda öyküde Ahmet Büke farklı bir bakış açısı kullanır. Bir çocuğun masumane bir şekilde annesinin yerine geçerek olayları ve olguları anlatmaya çalıştığını görürüz. Annesinin ölümünü kabullenemeyen Seyhun annesi gibi bakıp görür.

“Leo Ferre Sokağı”nda tanrı konumlu gözlemci anlatıcıyı kullanarak birçok kişinin hissettiklerini rahatça anlatmıştır.

“Kanatları Gümüş”te öykünün açısını farklılaştırmak için yazar öykünün sonuna doğru öykünün başkişisinin ağzından anlatır.

“Ben Nasıl Geldim Dünyaya?”da diğer öykülerden farklı olarak yazar/anlatıcı dünyaya gelmeden gelecekle ilgili tahminlerde bulunur. Tüm insanlar arasında bir hayalet gibi gezmektedir. Tanrısal konumlu gözlemci bakış açısıyla gördüklerini aktarır. “*Aliye annem olacak sonra. Birkaç yıl daha var*”. (*Yüklük*, s.

39) Bakış açılarında genellikle yazar geriye dönerek daraltma ve genişletmelerde bulunurken burada anne karnında düşmeden nasıl var olduğunu gösterir.

“Her Şeyin Teorisi”nde yazar/anlatıcı ikinci evreye kadar yazılanları bir yerde okuduğundan bahseder. Okuduğu metinler tanrı konumlu gözlemci anlatıcıya hâkimdir.

“Ruhi Bey, Biz Hepimiz Nasılız?”, “İşler, Kediler, Patronlar”, “Kusmak – Unutmak”, “Hisaraltı Teşkilatı”, “Ölü Har”, “Gülümseyen Ağıt: Mavi Ve Bahar”, “Mısır’da Cuma”, “Mahur Beste”, “Sumru Bu”, “Açlık Sarkacı”, “Düş Bulma Kurumu”, “Alnı Mavide Elleri Kanda”, “Tanrı Bir Devlet Bir” diğer tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı bakış açısıyla yazılmış öykülerinden birkaçıdır.

3.6.2. Özne(Kahraman) Anlatıcı

Büke’nin öykülerinde ‘ben’ anlatıcı aynı zamanda yazar anlatıcıdır. Öyküde durumun/olayın hem yapıcısı olan özne, hem de anlatıcısı konumundadır.

“Kara Erik Yazı”nda birinci tekil kişi ya da özne anlatıcı bu öykünün aynı zamanda ana kişisidir. Buna ‘kahraman anlatıcı’ ya da ‘ben anlatıcı’ da denir. Birinci kişi anlatımının karşılaştığı sorunlardan olan ‘dar alan’ bu öyküde halanın günlükleriyle rahatlama yaşar. Öykü böylelikle tek boyuttan çıkıp ikinci bir boyuta/bakış açısına geçiş sağlar. Öz yaşamsal öykünün sınırlılıkları öyküde hissedilmez.

“Sesim Var” adlı öyküde daha çok klasik metinlerde geçerli olan diegesis bu öyküde kendini gösterir. Anlatıcı, anlatma yöntemini kullanarak varlığını belli eder. Ben anlatıcı ya da birinci kişi anlatıcı denilen yöntemde kişi yaşadıklarını, gördüklerini anlatır. Anlatıcı içten bakış konumunda olduğu için öykünün diğer kişilerinin düşüncelerini ve hislerini objektif bir şekilde izleyemeyiz. Öznenin bize sunduğu kadarını bilmemizi sağlayan bu bakış açısı oldukça sınırlı olduğundan öyküde yer yer durağanlaşır.

“Çırak Aranıyor”da öykü özne anlatıcı etrafında şekillenir. Geriye dönüş tekniği kullanarak çocukluk yıllarından kesit sunulur. Sınırlı bakış açısından kurtulmak için yazar öykünün kişilerinden olan Zanos Usta’yı konuşturur. Çok fazla diyalogun olmadığı bu öyküde Zanos Usta’nın kişiliğini dedesinin fotoğrafına bakıp eskiyi anlatmasıyla analiz edilir.

“Vesikalıklar”da küçük bir çocuğun gözünden darbe yılları, sokağa çıkma yasağı ve basılan evler anlatılır.

“Bir Şeyler Olacak Yarın” adlı öyküde yazar kendi kişiliğini ve öykünün kurmacalığını gizlemez. “*Bu öykünün zor tarafı bana aitti. Yazarken kurtulmaya çalışsam da, bittiğinde hayata yine geri dönecektim*”. (Gizli Sevenler Cemiyeti, s. 99)

“Üstü Kalsın”da yazar bir çocuk masumluğuyla babaannesinin yüklüğündeki yorganların arasına girerek karşımıza çıkar. Yaramaz, haylaz bir anlatıcı olan Ahmet’in ilerleyen zamanlarda büyüdüğüne şahit oluruz. O çocuk masumluğunun yerine zaman içerisinde olgun bir adam almaya başlar. 1. Tekil Şahıs anlatımıyla yazılan bu öyküler kişilerin diyaloglarıyla daha özgür hale gelmiştir.

Büke’nin ilk romanı olan *Mevzumuz Derin*’in bakış açısı “ben anlatıcı”dır. Roman başkişisi Bedo hayatını okuyucuya sunar. Bunları anlatırken de diyaloglara yer vererek sınırlı da olsa karşısındaki insanların bakış açısını görmemizi sağlar. Ancak tam anlamıyla yeterli ve sağlıklı değildir.

Ayrıca yazar bahsedilen romanında çok fazla kolaj²⁷² tekniği kullanır. Edip Cansever’in *Masada Masaymış Ha* şiirini, İsmet Özel’in *Amentüsü*’ü, Zekai Özger’in *Gece* şiirini okuyucuya sunar. Sunduğu bu metinler roman içerisinde bir bütünlük oluşturduğundan ayrıksı durmaz.

“Haftaya Pırasalı Börek”, “Evren Ve Yalnızlık”, “Dönüş” , “Aniden”, “Şehrin Sesini Duydum”, “Aslında Son Gün Oldu Her Şey”, “Melek Çok Güzel Uyuyor” yazarın diğer özne anlatıcı kullandığı öykülerinden birkaçıdır.

3.6.3. Çoğul Anlatıcı

Çoğul bakış açısı, öykünün içinden birden fazla kişinin açısından görebilme imkanı sağlar. Bu yönüyle metne zenginlik ve objektiflik katar.

“Elmadaki Kurt” adlı öyküde çoğul bakış açısı kullanılır. Seyhan kendinden ve çocukluğundan bahsederken bir anda araya ablasının bakış açısı girer. Ablasının ağzından onlara dair öykü izleri sunulur. Bu öyküye renk veren bir uygulamadır.

²⁷² “İçinde yaşadığı gerçekliğe yabancılaşan çağdaş yazarın, bütünlükte zorlandığı bu gerçekliği yansıtmaktan vazgeçip, daha önce başka yazarlar tarafından yazılmış metinlerin dünyasına ‘sığınması’ onlardan yola çıkarak ‘ikinci elden’ yeni bir kurmaca gerçeklik yaratması demektir. Eskilerin ‘taklitçilik’ diye adlandırıp aşağıladıkları bu eğilimi; çağ edebiyatında ‘alıntı’ tekniğiyle bir biçim ögesi durumuna düşürmüş, giderek eski metinlerin farklı tekniklerle kurgulamaya gelinmiştir”. Yıldız Ecevit. (2012). *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*, İletişim Yayınları, İstanbul.

“Herkes Ana Kuzusu”nda Büke  yk lerinde savaş, acı, ölüm, zulüm gibi konular işlerken daha çok bir  ocuk saflığı seçer.  unku dünya ancak  ocuk masumluğuyla bakıldığı zaman insana bu denli acımasız gelebilir. Aliye ve kardeşi de bu yüzden seçilir. İki kardeşin çizgilerle ayrılmış bakış açıları verilir.

“Herkes Her Şeyleşiyordu...” adlı öyküde  c ayrı bakış açısından bahsetmek mümkündür. Birinci bölüm “-ne fenayız hepimiz”de kahraman anlatıcı yani ben anlatıcı hâkimdir. İkinci bölüm “-saat vurdu kim bilir ka ı” tanrı konumlu gözlemci anlatıcı  c nc  bölüm “-yuvada açlık”ta ise bir hayvanın gözünden olaylar aktarılır.

“Mahallenin Bazı ölüleri”nde yine çoğul bakış açısı kullanılır. Her bölümde ismi geçen kişi kendi bakış açısıyla anlatmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ

Ahmet Büke, Türk öykücülüğünün son dönemlerinde isminden sıkça söz ettiren önemli şahsiyetlerinden biridir. Çağdaş Türk öykücülüğü çizgisinde yazarken geleneksel öykücülüğümüzün de peşini bırakmaması onun isminin son yıllarda bu kadar sık anılmasını sağlamıştır.

Genel olarak Ahmet Büke'nin anlatılarını olay örgüsü, tema, kişiler, zaman, mekân, anlatıcı ve bakış açısı unsurlarıyla incelediğimizde öne çıkan noktalarda olayların değil durumların önemli olduğu kanaatine varılır. Zira onun anlatılarında Kumru Kamil'i, Bedo'yu, Ahmet'i olaylarından soyutlayıp sadece anlamak üzerine yoğunlaşmak daha gerçekçi bir tutumdur.

Yazarın öykülerinde her zaman bir trajedi görmek mümkündür. Ancak bu trajedi, hayatın kendisi kadar bir trajedir. Yani mahallenin birinde biri ölür ancak diğer evden enstrüman sesleri yükselir. Hayat onun öykülerinde tüm gerçekliğiyle karşımıza çıkar.

Büke'nin öykülerindeki temalara bakıldığında hayatın tüm renkleriyle dolu olduğu da görülür. Ölüm, aşk, sıradanlık, mahalle araları, işsizlik, çocuklar, mahkûmlar onun sıkça kullandığı konulardır. Büke, bu genel geçer konuların yanında bir de edebiyatı kimsesizlerin kimsesi yaparak ona toplumsal bir misyon yükler. Ülke geçmişinde var olan siyasi darbeler, Tariş olayları, Gezi protestoları, çocuk işçiler, maddi imkânsızlıklar yüzünden açlık ve yoksullukla pençelesen insanlar anlatılarında her zaman yer edinir. Çünkü Büke bunlardan bahsetmeyi vicdani bir sorumluluk gibi görür.

Öykülerindeki kişiler hemen her yerde karşılaşılabileceğimiz tiplerdir. Bu tipler, öykünün içinde olaydan daha ön plandadır. Çünkü yazar, öyküsünde durumu ve kişiyi her zaman diğer öğelerin önünde tutar. Büke düşüncelerini onların üzerinden anlatmayı daha doğru bir yol olarak görür.

Metinlerde okuyucuyu hemen her zaman bir İzmir fonu karşılar. İzmir'in sokakları, caddeleri, semtleri, tarihi asansörü, yokuşları, sahili, meydanları gibi İzmir'e ait birçok mekân anlatılarda sürekli tekrar eder. Sadece mekânsal anlamda değil aynı zamanda tarihi ve kültürüyle de İzmir önemli bir yer tutar. Boyoz, çiğdem, pişi gibi sadece Ege yöresine ait bu unsurları satır aralarından seçmek mümkündür.

Büke, zaman kavramını da daha çok geriye dönüş tekniğiyle kullanır. Bunun haricinde Türkiye'nin 1980'li ve 90'lı yıllarına dair zamansal kesitler sunar. Yazarın öykülerinde bakış açısı ve anlatıcı benzerlik gösterir. Anlatıcı, genellikle gözlemci ya da ben anlatıcıdır; fakat bazı öykülerinde bu durum değişebilir. Bu durum daha çok “öykü içerisinde öykü” kurguladığı eserlerinde görülür.

Ahmet Büke öykücülüğümüzün önemli isimlerini de kendine rehber edinmeyi ihmal etmez. Özellikle son öykülerinde Sait Faik, Sevgi Soysal, Vüsat O. Bener gibi isimlere “abla, abi” diyerek onların yolunu aydınlattığını hissettirir. Öykücülüğümüz içinde tema bazında en çok Orhan Kemal ile benzeştiğini düşündüğümüz yazarın, her zaman geçmişe ve öyküye dair bir sorumluluğu vardır.

Sanatçı, bu güne kadar dokuz öykü kitabı, bir roman, bir derleme ve bir senaryoya imza atmıştır.

KAYNAKLAR

- Ahıska, Meltem. *Depresif Politika: Hınzırlar ve Kaybedilenler*, Defter, 45: 11-27
- Aktaş, Şerif. (2003). *Roman Sanatı ve Roman İncelenmesine Giriş*, Birlik Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- Aytür, Ünal. (2009). *Henry James ve Roman Sanatı*, YKY Yayınları, İstanbul.
- Alver, Ahmet. (2014). Türk Edebiyatında 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'ne Postmodern Yanıt. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 48:1-22.
- Aydın, Ertuğrul. (2007). Edebiyatın Siyasetle Kesişen Noktasında Yazar ve Şairlerin Tutumu, *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 13-14(4):142-146.
- Bach, Richard. (2014), *Martı Jonathan Livingston*, Epsilon Yayınları, İstanbul.
- Balık, Macit. (2009), Türk Romanında 12 Eylül Darbesi, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 1-2(4): 2373-2411.
- Berktaş, Fatmagül. Heidegger ve Arendt'te Özgürlük: Bir Kesişme Noktası, *Defter Dergisi*, 42:25-37.
- Beyatlı, Yahya Kemal. (2010). *Edebiyata Dair*, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul.
- Boynukara, Hasan. (2000). Hikâye ve Hikâye Kavramları, *Hece*, Türk öykücülüğü özel sayısı, 46/47:131-137
- Budak, Ali. (2009). Psikanalitik Edebiyat Eleştirisi ve Bir Uygulama Denemesi, Dumlupınar Üniversitesi; *Sosyal Bilimler Dergisi*, 25:13-25.
- Büke, Ahmet. (2004). *İzmir Postası'nın Adamları*, Kanat Yayınları, İstanbul.
- Büke, Ahmet (2010). *İzmir Postası'nın Adamları*, Can Yayınları, İstanbul.
- Büke, Ahmet. (2010). *Çiğdem Külahı*, Can Yayınları, İstanbul.
- Büke, Ahmet. (2010). *Alın Mavide*, Can Yayınları, İstanbul.
- Büke, Ahmet. (2010). *Kumrunun Gördüğü*, Can Yayınları, İstanbul.
- Büke, Ahmet. (2011). *Ekmek ve Zeytin*, Can Yayınları, İstanbul.
- Büke, Ahmet. (2012). *Cazibe İstasyonu*, Can Yayınları, İstanbul.
- Büke, Ahmet. (2014). *Yüklük*, Can Yayınları, İstanbul.
- Büke, Ahmet. (2015). *İnsan Kendine de İyi Gelir*, ON8 Kitap, İstanbul.

- Büke, Ahmet. (2016). *Gizli Sevenler Cemiyeti*, ON8 Kitap, İstanbul.
- Canetti, Elias. (2007). *Edebiyatçılar Üzerine*, Payel Yayınları, Ankara.
- Cebeci, Oğuz. (2008). *Komik Edebi Türler; Parodi, Satir, İroni*, İthaki Yayınları, İstanbul.
- Cevizci, Ahmet. (2002). *Paradigma Felsefe Sözlüğü*. Engin Yayıncılık, İstanbul.
- Çetin, Nurullah. (2009). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Ankara.
- Çetişli, İ., Çetin, N., Doğan, A., Gür, A., Demir, Ş. ve Karataş, C. (2007) *II. Meşrutiyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Devellioğlu, Ferit. (2008). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi.
- Ecevit, Yıldız. (2012). *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Eco, Umberto. (2012). *Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti*, Atakay, K. (Çev.), Can Yayınları, İstanbul.
- Edgü, Ferit. (2007). *Nijinski Öyküleri*, Sel Yayıncılık, İstanbul.
- Ezer, Feyzullah (2003). Yakın Tarihimizde Dersim İsyanları. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 3:18-23.
- Forster, E. M. (1982). *Roman San'atı*, Aytür, Ü. (Çev.), Adam Yayınları, İstanbul.
- Gürbilek, Nurdan. (2008). *Mağdurun Dili*, Metis Yayınları, İstanbul.
- Gümüş, Semih. (2008). *Eleştirinin Sis Çanı*, Can Yayınları, İstanbul.
- Gündüz, Osman. (2003). *Düş ile gerçek arasında Oktay Akbal'ın Öykücülüğü*, Akçay Yayınları, Ankara.
- Kanık, Orhan Veli. (2005). *Bütün Şiirleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Kavukçu, Cemil. (2000). Öykülere Taşınan Çocukluk. *Hece*, Türk Öykücülüğü Özel Sayısı, 46-47:120-121.
- Kolcu, Ali İhsan. (2011). *Tanzimat Edebiyatı I*, Salkımsöğüt Yayınevi, 9. Baskı, Konya.
- Kopan, Yekta. (2015). *İpekli Mendil*, Can Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- Olpak, Mustafa. (2013). Osmanlı İmparatorluğu'nda Köle, Türkiye Cumhuriyeti'nde Evlatlık: Afro-Türkler. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, (68)1:123-141.
- Peters, F.E. (1967). *Greek Philosophical Terms, A Historical Lexicon*, New York; A. Arslan, *İlkçağ Felsefesi Tarihi*, İzmir, 1995.
- Shayegan, Daryush. (2002). *Yaralı Bilinç*, Bayrı, H. (Çev.), Metis Yayınları, İstanbul.

- Şükrü, Haluk Akalın...[ve başk.] (Hazırlayan). (2009). *Türkçe Sözlük*, 10. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi.(2006). *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, Yapı Kredi Yayınları, 6. Baskı, İstanbul.
- Tekin, Mehmet. (2001). *Roman Sanatı-Romanın Unsurları I*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Tekin, Şinasi. (1974). “1343 Tarihli Bir Eski Anadolu Türkçesi Metni ve Türk Dili Tarihinde ‘Olga-Bolga’ Sorunu”, *TDAY Bellekten*.
- Toptaş, Hasan Ali. (2006). *Yalnızlıklar*, Doğan Kitap, 2. Baskı, İstanbul.
- Tosun, Necip. (2015). *Günümüz Öyküsü*, Dedalus Kitap, İstanbul.
- Tosun, Necip. (2014). *Modern Öykü Kuramı*, Hece Yayınları, Ankara.
- Trigg, Roger. (2005). *Sosyal Bilimleri Anlamak*, Sümer B., Ülgüt F. (Çev.), Babil Yayınları, İstanbul.
- Zafer, Zeynep. (2002). *Anton Çehov'un Öykü Sanatı*, Cem Yayınları, İstanbul.
- Wellek, R. - Warren A., (1993). *Edebiyatın Teorisi*. Huyugüzel, Ömer Faruk (Çev.), Akademi Yayınları, İzmir.

Ağ Adresleri:

- www.wikipedia.com
- <http://listekitap.com>
- <http://www.uludagsozluk.com>
- <https://www.youtube.com>
- <http://egoistokur.com>
- <http://www.denizcaba.com>
- <http://uzuncorap.com>
- <http://www.keciedebiyat.com>
- <http://asiyandergisi.com>
- <http://www.artfulliving.com.tr>
- <https://www.youtube.com>
- <https://tr.instela.com/>

<http://www.kimkimdir.gen.tr>

www.denizcaba.com

<http://www.kimkimdir.gen.tr>

<http://www.arkakapak.com>

<http://www.radikal.com.tr>

<http://www.hurriyet.com.tr>

ÖZGEÇMİŞ

Merve Bağcı 1991 yılında Gaziantep'te doğdu. İlköğrenimini Kaşibeyaz İlköğretim Okulu'nda tamamladı. 2009 yılında Gaziantep Bayraktar Anadolu Lisesi'nden mezun olup Gaziantep Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne kayıt oldu. 2013'te Gaziantep Üniversitesi Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans eğitimine başladı. 2015 yılında Gaziantep İl Genel Meclisi Anadolu Lisesi'nde Edebiyat Öğretmeni olarak çalışmaya başladı. Halen burada çalışmaya devam etmektedir.

VİTAE

Merve Bagci was born in Gaziantep in 1991. She completed his primary education at Kaşibeyaz Elementary School. She graduated form Gaziantep Bayraktar Anatolian High School in 2009 and was enrolled in Gaziantep University Science and Literature Faculty Turkish Language and Literature Department. In 2013, she started to her Post Graduate education in Gaziantep University Department of New Turkish Literature. In 2015, she started to work as an Literature Teacher in Gaziantep Provincial Assembly Anatolian High School. She still continues to work here.